

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Danmarks
Riges
Krønike

Arild Huitfeldt

Bispekrøniken

Den Geistlige Histori
offuer alt Danmarckis Rige
1604

ROSENKILDE OG BAGGER

KØBENHAVN 1978

DANMARKS RIGES KRØNIKE
er genoptrykt i fotolitografi
af Strauss & Cramer, Leutershausen,
og indbundet af Karl Schaumann, Darmstadt,
Vesttyskland

Printed in Germany

Den Geistlige Histori offuer
alt Danmarckis Rige/

Det er:

En Kort Crønike

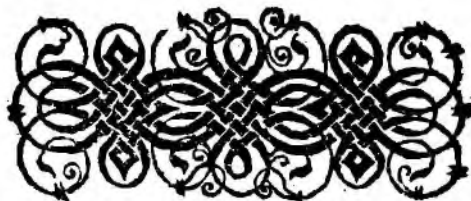
huorledis Bisperne sammesteds/

De den Christelige Religion vdi disse
Lande er forfremmet / opuore oc fore-
kommen indtil vor tid.

Sammeledis it Register
om de Norske Bisper.

Ved

Arrild Huitsfeld R. E.

Prentet i Kiøbenhaffn/

Anno Domini

1604.

Hederlig oc Høylærd

Mand Doctor Peder Winstrup/ Super-
intendent offuer Sielands Stift/ Min
besynderlige gode Ven Naade oc Fred
aff Gud i Himmelen.

A Ruerdige Her Bisp/ gode Ven/
Jeg bleff forordnet sidst vdi Høst/ som
i vel veed / der Kong: Maest: vor
Naadigste Herre / met Hoffuit hen-
drog at Jylland/ at ligge vdi Kiøbenhaffn i bestilling-
ger / om noget dess midler tid/ kunde forrefalde/ som
ved min ringe Person kunde vdtrettis oc bestillis/ Oc
som ieg icke gierne er leddig/ Men den lille tid mig
giffuis aff andre Bestillinger/ heller tildrager met
noget at giøre/ end intet/ Satte ieg mig forre/ en
Dansk Geistlig Crønike at forfatte/ det er Bisper-
nis Histori offuer alt Riget/ vdi huert Stift/ huor-
ledis Christendommen først er indkommen/ forfrem-
met/ opuøxt/ oc forrekommen/ Alt lige som ieg tilforn
haffuer sammen skreffuit vore Politiske oc Verdslige
Histori/ I lige maade kunde lasis oc haffuis paa
Danske/ den Geistlige Histori.

Oc maa ieg vel bekiende/ at samme Arbende i
fremtiden kand forbedris / naar alle Capitler deris
Documenter oc Hoffuit bressue (som end nu/ Gud loff/
vrskad ere tilstede) ville opsøge/ dennom igien nom
læse oc reuidere/ synderlig naar en Historicus (som der

ere mange lærde Mænd hos Capittlene oc andens-
 steds) ville gaa *ad specialia*/ oc skriffue vdi seer/ huad
 huer Bisp hassuer giort oc bedressuit/ Men mit for-
 set hassuer her met aleniste værte *Cronologisk* vijs/ det
 er kaarteligen huer Bispis Naamn at antegne/ huad
 Aar huer hassuer siddet/ naar hand er døed/ oc huad
 merckeligt hand hassuer giordt/ at i saa maade kunde
 hassuis en allmündelig oc *General Kircke Crønike/*
per annos distincta/ offuer alt Riget. Men maa stee
 en part/ som dette luse/ tør dette Arbejde mishage/
 Thi huad/ ville de sige/ kommer off de gamle Bisper
 ved/ som ere affskaffede.

Propter collationem Historiarum er det høyligen
 fornøden/ at den ene Histori holdis imod den anden/
 at der affkand forfaris/ tiden oc Aarit paa huad
 som vdi den Verdslige Histori forskressuit er. For-
 haabis derfor at dette mit Arbejde nogle kand beha-
 ge/ om icke alle/ som mit Forset forstaa/ oc tilreike
 andre slikt slitteligen at forsøge.

Her til hassuer mig hiulpt aff eders Medbrø-
 dre høylærd Mand M. Mogens Matzøn/ min
 gode Ven/ Superintendent vdi Skaane/ som hass-
 uer sammen sanctet Lunde Erkebisper deris Histo-
 ri/ *Licentiat Cornelius Hamsfort* til Othense/ som
 hassuer beskressuit de Synske Bisper/ oc *D. Henricus*
Høyer aff Bergen/ som hassuer antegnet off de Nor-
 ske Bisper/ huilcket ieg dem til ære heller vil bestaa/
 end forthie. Huad det andet er/ hassuer ieg selff

sammen dragit / her oc der / huor ic a best kunde.

Aff denne lille Grøncke/er at see oc forfare/huor
ringe Bispernis mact hassuer været aff begyndelsen/
Deris tale hassuer været ydning oc spød/ De hassue
selff vandret aff it Land vdi it andet/predicket/døbt/
oc *Administreret* Sacramenterne/ Siden de ere op-
uort vdi Mact/ Myndighed/ Indkomme/ bleffue Ri-
gens Raad/ kom vdi høyre stand oc Verdigshed end
før/ hassue de draget offuer Mærken den met hun-
drede/den met hundrede oc xxx. Heste/ daglig følge/
De hassue icke paadet sid sie kundt eller gydt Predi-
cket/ eller giordt deris Embede syllist/ men forordnet
vdi deris sted/ Preste oc Munkke/at forrette Tiennis-
sten/ oc huldet Diebisper/ som skulde induie Kircker/
Altene/Kircke gaarde/oc sligt fornøden giordis/ saa
at deris stand hassuer mere været Verdslig end geist-
lig/ Vil intet tale om/ ved huad Helligheds sken de
ere opklumret til en heel hoeb det Guds oc Væn de
hassue hassit at raade offuer. Bispen aff Sleland
hassuer hassit 45. Væn at forlæne / Erkebispen vdi
Skaane 36. De ere bleffne met tiden saa mastige
at de hassue sat dem op imod Kongerne/icke alleniste
brugt det geistlige Suerd imod dem/ som vaar Kir-
ckens hand/ huilcket formaatte meget vdi de Dage/
men hassuer til met brugt det Verdslige Suerd/ for-
bundt dennom met Rigens Indbyggere/oc vdlend-
ste Herrer/imod Kongerne/oc dennom aff set oc iset/
effter deris gode tycke/ som er at læse vdi Kong Chris-
toffer den 1. Kong Erich Mendueds/ Kong Erich

aff Pomeren/oe Kong Christian den 11. Histori/ oc
end flere voris Historier/ om behoff giøpris.

Der offuer ere de paa det sidste/*cum completa esset
iniquitas eorum*, blesne forhadede/ vildelige/ oc vtollis-
ge aff den Verdslige stand/ saa de ere paa en Dag
som vor S. Laurentii Dag/ alle samptligen aff sette
oc fangne/ Aar 1536. aff Kong Christen den 111.
Oc skede dem som flere Kongeriger oc Herskaff gaar/
at de forfaldt aff deris egen storhed oc mact/*mole sua
corruerunt*, Oc det fordi dennom medfulde den vedo-
ste som icke vaar bestandig.

It Eble vdi sig selff er skønt oc smuct nock aff be-
gyndelsen/ dog omsier voxer der Orme eller forrod-
nelse vdi/ Oc det fordi materien er forfengelig. Lige
saa skede her/ de vilde være mere end dennom burde.

Til forige Bispers fornedrelse/ voldte oc meget
Lutheri Lærdom/ som paa det sidste begyndtis/ huor
vdi beuists deris Lærdom vdi mange syncke falsk at
være. Til met voldte det store Gods dem derne for-
nedrelse/ som de besade/ met falsk sammens bracht/
huor effter Øffrigheden/ her saa vel som andensteds/
tractede oc hensaa. Der maatte jo ocsaa engang
bliffue ende paa deris mact/ Thi hues de haffde kun-
det løse Menneskens Siele aff stærsild/ eller Hellsfue-
de/ met deris Messer/ som de lærde/ haffde alt det
Verdslige gods omsier komet dennom til hende/ Thi
ingen jo gierne haffde løst sin hofbonde/ broder/ fren-
de/ fader/ søster/ aff hellsfuede met dette timelig gods.

Her foruden er end da en Aarsage til deris fald/
som er/ at intet aff alt det vnder Maanen findes er
standhafftig/ Lige som Konge riger/ Førstendeme/
Herskaff/haffue deris anfang/begyndelse/vert oc en-
de/ Saa haffuer oc den Geistlige stand/ oc Kircken
sine periodos/ omskiftelse/ ende/ eller foruandling at
foruente. Et Konge rige tilleggis 500. Aar / at
være oc forfremme sig vdi. Somme naaer icke det
mon/ men før vndergaar / eller fornedrigis. Lige
saa mange Aar tilregnis Kirkens stand. Vdi første
500. Aar/ vaare gode Lærefædre til i den Romerske
Kircke/ men siden meener ieg icke andet/ vi haffue
befundet forandring/ baade vdi Lærdømmen/ saa vel
som Kirkens stand : Foruden den forandring som
er skedd vdi Lærdømmen/ er jo mange Lande frafalden
den Romerske Kircke oc stic/ oc end flere her effter
skal falde.

Her maatte nogen sige : Effterdi Guds ord skal
bliffue euindelig/ oc disse gamle Ceremonier vdi for-
dum Kircke brugtis/ som er Vied vand/spyt/salt/be-
suering/ Ghorkaaber/ Kapper/ Røgekar/ Vielder/
Klocker &c. nu ere foruandlet/ Da bliffuer jo icke
Guds ord euindelig ? Der svarer ieg saa til : Det
onde er altid hos det gode/eller formenget sammen.
Menneskelige tilfat er icke Guds ord/ den Onde haff-
uer spnd sit der hoes / Huor Guds Kircke er / der
haffuer den Onde sit Tempel icke langt fra.

Til met da er Guds Ord et vdi sig self/et andet
er Ceremonierne/ det met bethienis/ Det ene gaar

paa det Induortis Menniske/ det andet paa det vduortis. Somme Ceremonier ere nødige oc befaledede i den hellige Scrifft/ andre vnødige. Huad kand det off skade paa vor Salighed/ at Gud haffuer giordt off en euig igienløfning vdi sig selff/ ved sin Eøn/ om disse Ceremonier skønt haffue ophørdt. Jeg tør end sige mere: Huad er det for en Daab Apostelen taler om/ at vore Forsædre bleffue alle døbte med vnder Skyen vdi det røde Haff? Huad er det for it Manna de gaade aff vdi Dreken/som vaar Christus. Dette siger ieg ick for den sag/at der jo skulle være oc brugis Ceremonier vdi den siunlige Kircke/ Thi der ved atskillies den ved andre Forsamlinger. Det vduortis Menniske skal oc opholdis ved vduortis siunlige tegen/ heldst de befalet ere vdi den hellige Scrifft/oc der ved sporis til det vsiunlige/saa haffue de vdtient. Et er det som betynder/et andet er det som betydis/dog begge tilsammens et. Men derfor skriffuer ieg dette/ at en part voris Folck ere saa grossue/ at de henge aleniste paa det vduortis/ vide intet aff det induortis/ ick ret vundersked paa det gamle oc ny Testamente/ vdi Vanden oc Bogstaffuen/ *in litera & spiritu*. Der kand ingen sige at wi jo haffde Orsage nock at falde fra den Romerske misbrug/Men dette maa wi sige igien/Wi betenckte off fast ilde vdi/ wi da ick der Religionen forandredis/ gjorde off it Hoffuit igien/ som wi altid skulde suare/ oc hedenfee til vdi Geistliae sager/ Oc huad Ceremonier som skulde holdis. Jeg meen jo at huer

Reformeret Første vdi Tydskland/som mand dem kalder/so hassuer sin Bisp vdi stædet wi alle tilforn kun
haffde en/ nu flere oc mange for en. Huert Land
hassuer sine Ceremonier/ Værefædre oc Scribenter/
som stride ick imod Christendommens Siender/nien
imod oss selff/ som de beskylde wens vdi Værdom oc
Ceremonier met dennom/ *cum interim disputetur sepius
& magis de Ceremoniis, quam re, vel potius lana caprina,*
huilket tør i fremtiden volde en stor wenighed vnder
oss/ tør end giffue Orsage til it almindeligt Consilio
eller Opør/det Gud naadeligen affuende. Dets
te mit sølende/oc betenckende hassuer ieg eder oc an
det lærd Folck villet hiemstille/ til en bedre Vnder
visning.

Denne lille Bog hassuer ieg eder tilskreffuit fix
re Her Bisp/oc det for den Orsage skyld/at wi lang
tid fast aff Barn/ hassue været bekiende samæn/ paa
det min gode Vilge nogerledis maatte betehes imod
eder. For det andet/ effterdi i hassue succederet de for
ige Bisper vdi deris bestilling oc embede/*quamuis potes
ate limitata,* saa hører same Arbejde eder heldst til.

Den Allmectigste Gud giffue eder sin Vel
signelse oc Benedidelse / At i det tilbørlige maa
forrestaa. *Actum* Kiøpnehaffn/ Kyndermesse
dag/ Anno 1604.

Eders Værdigheds gode Ven

Arild Huitfeld.

DITH.

DITHMARVS MERSBURGENSIS

lib, Annalium 1, in vita Henrici Aucupis pag, 12

taler om de Danſſis gamle Affguderie/

Offer/ oc formeente Helligs

hed/ ſaaledis:

DE ſigis/ at Henricus Auceps haſſuer met
Krig kommet de Normend oc Danſke/ til at
forlade deris gamle Bildfarelſe/ met deris
Konge Cnutone, (ſom vaar Worms Søn/
Høffuikmand for de Danſke) oc at tro paa Chriſtum/
Men fordi at ieg aff de Gamle haſſuer hørt meget vnder-
lige om deris Offer / Land ieg ſcke vnderlade / ſo noget at
tale der om. Der er it Sted vdi de Lande/ ſom kaldis
Laderum (Lætre hos Roſkilde) vdi en By hedet Solon/
(ſkal vere Sieland) huor huert niende Aar/ vdi Januarij
Maanet/ paa den tid wi holder hellig tre Konger/ da
kommer al Goldet tilhobe / at offre deris Guder/ huilcke
de offre tilhobe 99. Menniker / lige ſaa mange Heſte/
Hunde oc Haner / ſom ieg for Sanden haſſuer hørt / vdi
ſtedt for lige ſaa mange Høge / formenendis at deris Of-
fer ſkulde formilde Guderne. Vor Konge haſſuer giore
vel/ at hand haſſuer bracht dem fra ſlig en ſlem Miſbrug.
Thi den ſom ſparer Menniskens blod / hand offerer Gud
it tacknemmelig Offer/ oc hand befaler det wiſkyldige Blod
ſcke at ſkulle vdgysdis eller ihjelslaes.

Det gamle
Affguderie

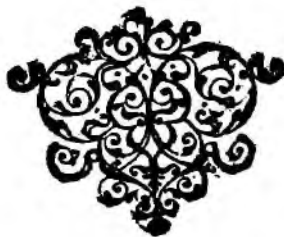
Georgius Fabricius om de Saxers Herkomst/ oc vdi
Henrici Aucupis Leffnet / taler om det ſamme Hedenske
Offer ſaaledis.

Der hand (førſte Henricus Auceps) haſſde offuer/
vundet alle Nationer omkring boendis / ſom de Saxer
haſſde dem ſaare at befryete/ forſtrecket hand paa det ſidſte/
ſom Giemblacensis ſkriffuer / de Danſke oc Obotriter ved
Aar 931.

A

De

De Saxer deris Hellighed oc Ceremonier vaar verd
 at belæes / oc fuld aff Offuertroe / Men de Danske deris
 Offer vaare offuermaade grumme / De Slauer tilbad oc
 saa Træer vdi Skoven / oc Elementer / Haffde til mee
 en Gud vaar hornet / met it forførdeligt Dieffuels Ansiet /
 Hannem bar de aff all den Mad / som bleff sat til Jlden /
 til met atskillig slags Drick / De haffde oc saa atskillige slags
 Trolde / Puger eller Nisser. Det vaar skreckeligt / at de
 slættet deris egne Forældre / naar de bleff gamle / oc for
 maatte intet mere / met forførdelige Ord de brugte den
 hos. De Danske offrede deris Guder / som vaare aff beg
 ge slags Køn / Mand oc Quinde aff Menneſken. Huert
 niende Aar kom de sammens til Læderum (det er Lære paa
 hin side Roskilde) som Dithmarus kalder Stedet / huor off
 reds Hecatombe , hundrede Menneſker it ringere /
 til den vii. Idus Ianuarii, met lige saa man
 ge Heste / Hunde / oc aff Sædder
 Vilddrab / Hæner for
 Høge.

Om

Om Christendommens første stiftelse vdi Danmark.

En allersførste / som her i Riget haffuer
 begynt at plante den Christelige Tro / vaar en
 ved Naffn Torckild Adelsfar / som paa sine me- Torckilds
Adelsfar.
 get vnderlige / huilken vaar Kong Gorm den
 første / da Danmarks Konge / som kaldes den
 ældre / meget tier / effter hand haffde lært i Nederthyskland
 eller Nederlandene (Aar 720. som nogle meene) hans sør-
 ste Fundamenter oc Kundskaff aff den Christelige Religi-
 on / da haffuer hand besluttet sig paa at søre Kong Gorm
 til Christi bekiendelse. Dette er forblandet med Hedenskabs
 Sabel / vdi den Snack som findes om Wgarthilock / hos
 Saxonem, Huilket hans gode Forsæt hans Hoffinder
 hannem affraadde / Oc derfor icke lenge der effter den
 Kongen vaar død / nøddis hand til igien at offuergiffue
 den Christelige Troes forfremmelse / som da aff hannem
 vaar begynt / At nogle mange Aar der effter / taldis intet
 offuer Danmarks Rige / om den Christelige Tro at an-
 tage / mest derfor / at den Saxiske Krig vaar da heftig / vdi
 huilken Kysser Karl den store / som vaar Konge i Frans-
 kerige / haffuer tuunget alle Saxer til Hørsomhed / oc al-
 anamme den Christelige Tro / indtil at Kong Harald
 Klack met sin Broder Erick bleff døbt til Menig. Men
 Aar 817. der Kysser Loduig / Kysser Karls Søn regæ-
 rede / oc Stephanus III. vaar Romerske Biscop / bleff holdt
 det icke Concilium til Aken / huor iblant andet bleff besluttet
 om de Gotther at omuende til den Christelige Tro / Huil-
 ket Modis endelig Beslutning oc Vdretning bleff siden
 forhalet til det niende Aar der effter / Thi ved det Aar 826.
 der Kong Harald Klack met sin Broder Erick hentskede
 til Menig til Kysser Ludouicum pium, om Hjelp imod

Kong Kegner Lobbrog / at Kønseren intet vilde haffue med hannem at giøre / vden hand vilde bliffue en Christen / Da lod hand oc hans Broder sig døbe til Menz.

Strax begynte en Muncz Corbeienls, ved Naffn Ansgarius, en spød Frankoes / at predickē her i Danmark / huor til Kong Harald met sin Broder flux hlalp.

Nogle meene / at her i Danmark skulle en tilforne haffue predicket / som heed Ebbe / Biscop til Rhemis vdi Frankerige / Anno 823. som vaar Ansgarij gode Ven / Huilcken Biscop Ebbe bleff siden Biscop til Hildesheim effter Frembertum, oc vaar den fierde Biscop paa det sted / Hand kom fra Rhemis for nogen Wenighed hand haffde stiftet vnder Kønserens Børn.

Ebbe Bisp
til Rhemis
predickede
først i Dan-
mark.

Ansgarius : Forneffnde Ansgarius sigis oc at vere kommen til Suerig / oc der predicket Anno 832. huilcket Iohannes Gochus dog i sin Krønike om de Goither oc Suenffe / vidner at vere skeed Aar 816. nesten 10. Aar førend hand skulle haffue predicket for de Danske / Huor om findis i forneffnde Krønike lib. 17. cap. 11. Dog huor det kom mer offuer ens met Sandhed / maa mand see sig om.

Ætø Adaz-
rum Bre-
menlem lib.
1. cap. 25.

Der findis Historier mere Sandrue / huilcke vidner / at Ansgarius spør haffuer predicket her i Riget / oc der effter at vere dragen til Suerig / oc der lært dem om Christo / Saa er oc den redeligste oc næste Vey fra Saxon til Suerig / Igiennem Danmark / oc icke aff Saxon igiennem Suerig / hid ind vdi Riget / Oc huo vil tro / at Ansgarius haffuer veret stet Dum / der hand drog her igiennem til de Suenffe / som vaar optend stittelig at forfremme den sansde oc Christelige Religion / iblant de Vantro oc Wchrishtne / Eiler huad vaar det fornøden / at besluttē vdi det pyperlige Mode oc Concilio til Aken / om de Goither at omuende til Christum / som tilforne er sagt / om de tilforne for Ansgarij Predicken vaare omuende / Dog sumis det icke at maa

maa forbi gaats / som Crantzius skriffuer in sua Metro-
 poli lib. 1. cap. 19. at Ansgarius met en sin Staldbroder
 vdi Predike Embedet / ved naffn Gaudbertus, (huilcken
 Crantzius it andet sted siger at haffue verit forneffnde Bisp Sic habet
 Ebbis/ til Nhemis/ Slect / oc skal haffue verit kaldet Si-
 mon tilforne) at haffue prediket for Suenske oc Danske/ lib. 1. cap. 26
 icke lang tid imellem huer andre / oc det saaledis / At begge
 Slags Solckis omuendelse skal vere skeed paa to fulde Aars
 tid. Her foruden skriffuer dog Crantzius at de Dancks
 Omuendelse er tilforne forsogt/ oc siden der effter forneffn-
 de Predicantere at skulde vere kommen til Suerig.

Der nu Danmark ved denne forneffnde tid vaar be-
 gynt at omuendis til Troen / vaar den vdi Begyndelsen
 hefftelig forhindret / Regærendis da vdi mange Aar her
 vdi Riget / Kong Regner / som vaar kaldet Lodbrog: Dog ^{Kircke til}
 til Slesuig / effter Ansgarij Raad / bygdis en Kircke/ aff ^{Slesuig bygge.}
 Erich/ Haralds Broder / Oc maa see Harald Klack/ oc
 hans Broder Erich/ tår haffte vdi Regners tid allene det
 Hertugdomme Slesuig at raade offuer/ icke alt Riget:

Aar 857. bleff Erich Haralds Broder/ offuerfalden
 aff Guthorm/ Haralds Søn/ som forment sig en deel aff
 Riget effter sin Fader at tilkomme / Oc bleff de begge slage
 ne/ saa ingen igien leffde/ aff det Kongelige Blod/ kun E-
 rich Barn / Oc er tuiffuel/ enten hand vaar Erichs Søn/
 eller Siuords / Dette Slag skede ved Glensborg imellem
 Valdemarssoff / oc en Vy heder Haralds slag/ Dallen
 det skede vdi keltis Haralds dal.

Aar 865. vdi huilcket Aar der sigls at Ansgarius dø-
 de/ 3. Februarij, bleff den anden Kircke opbyggt til Ribe/ ^{Kircke til Ribe}
 vnder Kong Erich Siuordssøn / som vaar kaldet Barn/
 Oc endog effter hand vaar kommen i sin Faders Siuords
 sted/ spørst i Begyndelsen vaar hart imod Religionen / haff-
 uer hand dog siden den velundt/ oc ladet bygge Kircker / oc

iblant dem haffuer hand haffte Lyft til den i Ribe/ hues Eps
byggelse regnis til Aar 860. som er det femte Aar/ før
Ansgarius døde. Andre ville hun skal vere bygd 865.

Førstreffne Kong Erich skal vere tilraad oc offuer
cald aff Ansgario, huilcken hand haffde hørt / som da vaar
Førstander for den Hamborger oc Bremiske Kircke / at
hand skulle antage Daaben oc den Christelige tro/ huilcket
hand oc glorde.

Nogle tillegger Kong Siuord / som efterfulde sin
Fader Kong Regner vdi Regimentet / 14. Aar at haffue
regarit / Thi der Kong Regner døde i Jengsel apud Hy
bernos, Aar 865. haffuer hand tilforne maat affstaa Re
gimentet for sin Søn Siuord / nogle Aar før end hand
døde/ vdi hans leffuendis Liff / Eller/ maa ssee/ fornessnde
Siuord haffuer regarit offuer de Lande/ hans Fader aats
te / ick den deel Harald eller Erich / Brødre/ tilkom / som
vaar det Hertugdomme Slesvig.

Den første Lærefader vdi Riber Kircke sigis at haff
ue verte en / heed S. Kimbert / S. Ansgarij Discipel/ som
Ansgarius befoel fornessnde Kircke / som oc vaar Diaco
nus, oc vdi Biscopsdomme efterfulde sin Skolemester
Ansgarium, Oc døde Aar 888.

Kong Erichs Gudsfrætighed / som kaldis Barn/ eff
terfulde baade hans Søn / Knud / oc Frotho, hans Søn
nessn / Knuds Søn. Fornessnde Frotho sigis at vere
død Aar 910. døbt aff Bni/ Erchebisf til Bremen.

Men effter at Borm/ som kaldis den grumme/ enten
Frothonis Søn/ eller Sønnesøn / stik Regimentet i Dans
marck / som vaar Aar 911. begyntis Religionens Sag
megit igien at falde oc sueckis / Thi hand omkuld kaste/ fra
nederste Grunduold / den Christen Kircke til Slesvig oc
Ribe/ oc forfulde paa det heftigste/ her vdi Danmark/ de
Christne / huilcke hand pleyede at affliffue oc fritage deris
Guds for Religionens bekiendelse. Aar

En anden for
følning off
ver Christens
dommen i
Danmark.

Aar 925. fødte Kønser Henrich Auceps oc Kong
Gorm Krig sammens / da bygde Kønseren en Fæstning til
Slesvig / oc sætte der en Mærggreffue med nogle Saxer/
for de Dansks idelige Indfald / Forhandlede oc saa vijde/
at Kong Gorm loffuede at tilstede de Christne Plag oc
Rum at bo hos sig.

Kong Gorms Grumhed forhindrede hans Drom
ning / som heed Thyre Danebod / en Gudfryeig oc Chris
sten Quinde / med sin Søn Harald / formedelst hues Hielp
det skede / at endog Kongen brugte Tyrannie oc Strengo
hed / saa haffuer dog Erchebispen til Hamborg Vni / den
femte fra Ansgario, som alle disse Nordiske landis Hoff
uet / holdet nogle Guld her vdi Danmark / i den Christeli
ge Religions bekiendelse.

Aar 934. dør Kong Gorm / oc Harald hans Søn
faar Regimentet ene / som vdi femten Aar tilforne haffde
regieret med Faderen.

Aar 935. vaar Erchebisp Vni her i Danmark / sø
hand drog adt Suerige / huor hand besørge de Christne
Kircker med Sielesørgere / til Nødsørfft / effier Tidens
leylighed / Oc enddog Harald Gorms Søn icke self vaar
døbt endnu / saa vaar hand dog de Christne gunstig / fordi
hans Moder vaar Kong Adelftani Daatter aff Engeland /
en Christen Quinde / oc hannem self icke vaar indspød no
gen Grumhed.

Cranzlius skriffuer Haraldum døbt aff Vni / det
Land icke vere / thi hand siden bleff døbt aff Popone. Vni
vaar tilfornt Aar 936. død vdi Suerige.

Aar 944. anfalder Haraldus Hætheb / eller det
Mærggræffueffætte Kønser Henrich haffde der sat / tog det
igen til Rige / oc ihuel slog Kønserens Legater oc Besatz
ning / Der offuer fortørnedis Kønser Otho 1. Henrici
Søn / men saa igiennem Bingre. til Aar 948. da kommer
forneffnde

forneffnde Keyser Sutho mee en stor Mact vdi Danmark
Crantzius, vden all Modstand / seep sit Glaffuind vdi Osfund/ paa
Knuos bogen. Indtoget / Harald drager hannem imod paa Vdeoget/
men vnderlaa/ Da lod Harald met sin Dronning Gunild
oc Søn / sig dpbe / som bleff kallet Suendottho. Dette
skede ved Hellige Becke vdi Slenborg Ampt / Presten/
hannem dpbe / heed Popo / en Grissender / Hand bar en
gloendis Jernhandske/ Lærdommen til Stadfestelse/ Bleff
siden Bisp vdi Aarhus Aar 950. eller 948 som Adamus
Bremenlis indeholder lib. 2. cap. 2. Hand drog til Aarhus
met det løffte aff Benedicto III. Paffue / oc Otthone for
sendt / At om i fremtiden kunde gioris flere Biscopedoms
me i Danmark / skulde hand bliffue Erchebisp. Andre
sige/ Poponem at verg bleffuen Bisp til Slesuig / Andre
til Ribe/ som er at see hos Adamum Bremenlem lib. 2. cap.
26. Dog baade hand oc flere stemmer offuer ens / at hand
bleff Bisp til Aarhus.

Saxo fortæller det Mirackel met Handsken / at vere
sceed vdi Kong Suends/ hans Søn/ tid/ hos Issford/
Men huor kunde det da vere sceed aff Popone, som dpbe
Aar 983. som findis hos Adamum Bremenlem.

Aff denne Harald er en Trækircke opbyggt i Roskilde
Induier den hellig Trefoldighed til ære / siden Lucio Paff-
ue / der den bleff bygd aff Steen / Vdi huilden Kircke R.
Harald der effier er begraffuit.

Kong Harald haffuer anret igien Slesuig oc Ribes
domkircke/ oc gjorde dem til Hoffuiskircker eller Biscopslige
sæder/ Aar 950. eller 948. som Bremenlis vil lib. 2. cap. 2.

Der foruden fornyet oc restaurerit hand Aarhus
Domkircke/ oc satte der Poponem til Bisp/ hans Dpbesaa-
der/ som bleff orderit aff Adeldago. Item / hand ind-
stiftede oc til Othense en Hoffuiskircke vdi samme Aar/
i lige maade orderit aff Adeldago, Saa at Harald
haffuer

Haffuer indsticket først 4. Biscopsdømme her i Riget / der-
 saare begynte den hellige Kircke noget at komme sig vdi R.
 Haralds tid / Gorms oc Thyre Danebods Søn / oc des
 effter Kæiser Otthonis 1. Raad / med hvilcken hand vaar i
 Aar oc Alder.

Andre Annales holde det Terteegn/Popo beuiste Troen
 met/ Sandt at vere / som vaar den gloendis Jernhandste
 hand bar/ oc Skiorre hand isørde / at vere sceed vdi Kong
 Erich Senerfaligs tid / som da raadde effuer Suerig oc
 Danmark/ Oc forskreffne Prest at vere sendt aff Otthone Adamus
 Kæiser/ til Erico, som sig oc aff det Terteegn lod omuende/ Bremensis
 men strax igien falt til Hedenstabet. lib. 2. ca. 26.

Vdi Haraldi tid / bleff Heticus, Saxo kalder han item vetus
 nem Aricum, sat til Slesuig aff Otthone Kæiser/ oc Adelsti annales
 dago 2. Bremense Archiepiscopo, Leofdagus en Griiff/
 bleff Bisp til Ribe / oc Popo til Aarhus / Haraldo samthen
 kendis. At Othense er funderit vdi Haraldi tid/ forfaris
 aff Otthonis 3. Bress. Paa den som bleff til Othense
 Bisp/ veed mand icke Naaffnet.

Effter Popo til Aarhus / som døde Aar 983. (icke
 1029. som Crantzius vil) kom Rimbrand/ effter hvilcken
 Aarhus Stifte vacerede, oc ophørde vdi lang tid / saa in-
 gen Bispe bleff tilsatte / Det Stifte forsørgetis aff de
 andre to. Effter Herrich eller Erich til Slesuig kom
 Marcus, Effter Leofdagum til Ribe kom Gulbret/ som dog
 icke bleff anammet for nogen Bisp / men for en Predicant-
 e / Siden kom Othincarus Hvide den yngre did / vnder
 Kong Knud.

Men der Harald vaar død / som sceede Aar 980. for-
 styrredis strax Kirckens Ro oc Fred / Thi Kong Suend
 hans Søn / som kaldis Tiuesteg / eller Suenotho/ allige-
 uel hand i hans Barndom vaar dødt / dog lige som hand
 kom til Regimentet formedelst sin Faders død / hvilcken
 hand

Hand seiff vaar Marsag til at omkomme (huor om formel
dis it andet steds) Saa haffuer hand oc icke holt Christo
den Tro i Daaben / hand loffuede / oc det formedelst onde
Naadgiffuere / oc den meste deel aff Folcket / oc bleff de
Christnis grueligste Forfølgere. Hand ødelagde moxen de
4. Biscopsdomme offuer alt Danmark / som Faderen Ha-
raldus haffde stiftet / oc vaar de Christne imild oc grum/
Saa der vaar kun 2. Biscopsdomme offuer alt Danmark
Slesvig oc Ribe / Oc derfor mesten deel vlyet salig / saa at
hand kom i Fængsel nogle gange / oc bleff siden Landflyctig
aff Kong Erich Seyerssalig / i Suerige / formedelst huil-
cken Fare oc Onde hand kam til Anger oc Ruelse / oc bleff
omvænd i Skotland / Oc dernæst paa det sidste Aar 993.
effter Erichs død / oc hans Elende / siick hand sit Fæderne
Rige Danmark igien.

Saa den tid begyntis icke alleniste at byggis Kircker
her vdi Riget / men oc Biscoper at tilfættis oc ordineris/
formedelst Adeldagi 1. Erchebisp aff Bremen / befordring
oc Hielp / som det gantske Folck lod holde ved Lærdommen
foruden Modsigelse / Saa all Vgudelighed oc Hedske
Dyrkelse ere afflagt.

Kong Suend haffuer fordret aff Engeland en heed
Gierbrand / som spør haffde predickt vdi Skaane oc Sies-
land lang tid. Forneffnde Gierbrand bleff paa det sidste
i Kong Suends tid Bisp vdi Sieland / Siick til met Othen-
se stift at forsørge met Prester / som Almuen skulde lære oc
faarestaa / som andensteds skal høris.

Effter Gierbrand i Roskilde vnder Kong Knud / Li-
bentio Erchebisp til Bremen / kom Auacus, huilcken andre
kallede Auacum oc Auaconem, det er Aage. Crantzius
oc Adamus Bremensis skriffuer / at Othincarus den ældre/
bleff ordinerit til Senior, det er / Biscoplige Statholder i
Suerig / aff Adeldago, oc det vnder Suenone 1,

Det

Det sigls oc/ at begge disse Othincari skal verit aff syn-
derlig Stamme/ oc end aff Kongelige slect her i Riget. Aff
disse tuende haffuer Othincarus den yngre/ den anden K.
Knuds (som kaldtis den store) Søstersøn / effterdi hand
vaar meget Rig/ aff sin egen Indkomst oc Fæderne arffue
gods/ stiftet oc begaffuet Xiber Biscopsdomme. Oc deri
faare hos Passuen forhuersfuet / at det altid skulde bliffue
hos hans Stamme (dog Kong Knud oc hialp der flux til)
huilcket siden kom vdi anden Brug.

Gorneffnde Kong Knud/ Suends Søn/ tog derfore
uden mange andre Predicantere med sig aff Engeland/ Ras
dolph oc Haffto/ oc flere / huor aff nogle bleff beholden/
Andre sende til Suerig oc Norge at predicke oc forfremme
den Christelige Religion der.

Der læsis andensted/ at Othincarus den gamle skulde
haffue verit en Hertugs Søn aff Nørrejudland i Vends-
søssel / som heed Thuri / Oc samme Othincari Fæderne
arffue at haffue verit tredie parten aff Vendsyssel.

Aff Danmarkis Biscoper ere disse begraffuen til
Bremen/ Aricus eller Ericus, som oc kaldtis Henricus, Po-
po oc Magnus Othincarus.

Vdi Kong Suends tid begyntis først Lunde kircke
at byggis/ (Saxo kalder den Hypogæum, Kræffs kircken)
huor en Muncß Bernhardus sigls at ligge begraffuen/ fød
i Engeland / som døbte Kong Oluff Tryggessen aff Nors-
ge/ oc Kong Oluff i Suerig / som effter Daaben bleff kal-
det Jacob / ved det pass 985.

Om samme Bernhardo Muncß taler Crantzius Mes-
tropolis lib. 4. cap. 3. huilcken Kong Knud/ som hand siger
førde med sig aff Engeland. Men at Crantzius siger/ at
samme Bernhardus skulle verit Biscop til Lund / findis in-
gensteds i Saxone.

Kong Knud sende Sigisfridum Bisp aff Engeland til

Kong Arndt i
Danmark og
Engeland for
dret Religion
den.

Norge at predike. Item hand sende Aar 1120. Reg-
nerum aff Engeland / vied aff Elnotho Cantuariense, til
Othense / Oc i saa maade vaar Slesvig / Ribe / Othense /
oc Roskilde / de første Biscoplige sæder oc Residentzer, som
bleff igien opbygde oc besidne.

Fra disse Kircker bleff send lærde Mænd oc Personer
til de andre Lande vdi Jutland / Skaane / til de selff sngs
Bispen.

Fire Biskops
domme funde
tes i Danmark
Land: Viborg
Aarhus, Bør-
glum.

Aar 1065. indskickede Suend 2. Estriffen / Erche-
bisp Adelberto aff Bremen samtyctendis / disse fire Stiffe
te / Aarhus / som lenge haaffde vaceret, Viborg / Børslum /
oc Lunde stiffe / Oc satte der til / Christian til Aarhus / He-
ribert til Viborg / Mogens oc Albret til Bendsyssel / Egt-
no oc Henrich til Lund oc Dalby. Saaledis forfremmes
de den Christelige Tro sig offuer Danmark. Der læsis
andensteds / at Kong Suend den 1. skulle haaffue indføre vdi
Danmark en aff Engeland / heed Gothebaldus, oc skulle
vere kommet til Biscopsdommit i Skaane / Aar 1000. el-
ker ved den tid / der Libentius vaar Bisop til Hamborg.
Men dette findis oc om denne Gothebaldo, at hand skal
haaffue prediket i Suerig oc Norge / paa det sidste at vere
kommen i Danmark / Saa at det er troligt / hand icke haaff-
uer haafft nogen viffe Biscops sæde oc Residentz vdi Skaa-
ne. Der prediket oc en Bisp / heed Asmund / vdi Skaa-
ne oc Suerige / ordinert til Magdeborg / oc en heed Giers-
brand vdi Sieland / vden tuiffuel den som siden bleff Bisp
sammesteds / om huilcken spør er tald.

Danmark in-
beholder otte
Biscopsdom-
me.

Danmarks Rige indeholder dersaare 7. Biscops-
domme / som ere / Slesvig / Ribe / Aarhus / Othense / Ro-
skilde / Viborg / Bendsyssel eller Børslum / oc Lunde stiffe
som er det ottende / oc icke Erchebisp sæde offuer dem alle.
Nu ville vi saa at høre om huert i sær / effter som de ere
stiftet oc funderit til.

Det

Det Stifte til Slesuig.

S. VILHADVS haffuer predicket først for de Pres-
 ter oc Sayer / oc verit deris Apostel / hand vaar fødte
 vdi Engeland.

Villarius, effter hannem / vaar den første / som drog
 smod Danmarcks side oc Grenser / oc lærde / at mand icke
 skulde tilbede Affguder oc Billeder / som de før haffde gjort /
 leffde omtrent ved Aar 812.

S. Ansgarius lossuet Kysker Ludouico pio, at hand
 skulde drage i Danmarck oc predicke / hussket hand oc giors-
 de / der Haraldus vaar døbt til Menck vdi S. Albani Kircke
 med hans Broder Erich / Dronningen / oc mange Danse /
 som vaar Aar 826.

Hand bleff tu Aar i Danmarck hos Kongen / Men
 der Kong Regners Børn komme tilbage i Danmarck igen /
 som vaare vddragne paa Fribytterj / kom atter den Heden- Søste forfslig
ning offuer de
Christne.
 ske Dyrkelse op igien / Oc vaar til forgeffuis / huad der
 vaar lært oc predicket tilforne.

Aar 867. kom S. Rimbertus til Slesuig / huor hand
 fant mange Christne vere slagne vdi Jernkæder / aff de
 Hedninge / Offuer dem yndedis hand / oc løste dem for si-
 ne egne oc Kirckens penninge. Hand bleff Bisp til Hams-
 borg oc Bremen / effter S. Ansgatio, oc vaar tilforne De-
 canus.

Aar 896. der Kong Frotho Knuds Søn regerede
 offuer Danmarck oc Engeland / skreff hand Passue Adria-
 no 4. til hand vilde sende hannem lærde Mend vdi Dans-
 marck / som kunde anrette hannem den rette Guds tieniste /
 hand skal vere døbt aff Vni / Men Kongen døde strax eff-
 ter / oc hans gode Forsæt forbleff med Religionen.

Aar 925. førde Kysker Henrich Auceps Krig oc
 Fjende med Kong Gorm i Danmarck / da bleff forhandlet /

at Gorm/ som vaar en Hedning / oc icke stod til at omuene
 de for hans Grumhed / at hand alligeuel skulde tilstede
 hans Vnderfaatte / huem som vilde / at bliffue Christne/
 effter som Religionen oc vaar dennem fri faare. For
 Gorms tid da bleff Vni Erchebisp / fordrat fra Hamborg
 til Danmark/ huor hand predickede / oc gjorde sin største
 Gled / de Wchristne at omuende. Da bleff oc it Marga-
 gressueskaffe oc it antal Saxer sat til Slesuig / som skulde
 forhindre de Dancks vdsald.

I.

Aar 937. der Kensef Henrich drog fra Danmark/
 satte hand til Slesuig en Biscop/ heed Ericus, Saxo kalder
 hannem Aricum, Crantzius Haraldum. Men der Kense-
 feren vaar død / forjaget Kong Haraldus Aar 844. den
 Besatning/ oc ødelagde det Margressueskaff/ hand haffde
 sat til Slesuig / Da forleeb oc den ny Bisp til Bremen/
 som hand haffde sat til Slesuig.

Kensef Ottho 1. Henrichs Søn/ førde først Krig med
 de Slauer / som hand vndervingde / Dernæst med de
 Dancks/ at vdergigere det Hoffmod de haffde giort hans
 nem/ med det Margressueskaff/ de til Slesuig haffde for-
 styrret/ Hand drog ind vdi Danmark/ hannem møtte in-
 gen paa Indtoget / hærget oc brende indtil Disund / sidst
 vdi Jutland / huor hand stød sit Glastuind vdi Sundet/
 til en Hukommelse / at hand saa langt vaar dragen vden
 Modstand / Men vdi Vdtoget møtte hannem Haraldus,
 de sloges tilsammens / Harald tabte / oc lod sig døbe aff
 Popone, en Greker Prest / som Passue Benedictus 3. hans
 nem haffde metgiffuet / oc tog Riiget aff Kensefren til Læns/
 oc Daaben aff Popone, Det skede ved Helliger Becke/
 imellem Flensborg oc Hæthelby.

Popo gjorde tu Hertegn/der aff bleff Almuen omuend/
 Det ene hand bar en gloendis Handste wstad. Det andet/
 hand idrog en Lærskstorte vaar voxet / oc lod den anstikke
 med Jld/ oc skadde intet.

For

Sornewinde Kysler satte til Slesuig eller Hætheby en
 Prest: som først lærde omkring boendis Gøld den rette tro/
 oc Christelige Religion/ Hand sad 5. Aar / siden døde hand
 Aar 951. Om hannem oc huer efftersølgendis Bisper/
 haffuer Hieronymus Cypræus, Cantor sammesteds/ gjort
 disse effterskreffne Vers.

Auceps Henricus Danorum ut celsit ab oris

Primus Slesuici præsul, Ericus adest.

Defuncto, Danus juga pellit Cæsare fortis,

Tunc Bremam antistes aufugit urbe novus.

Sornewinde Kysler Ottho / hand satte atter en Bisp
 til Slesuig heed Marcus, som raadde til met offuer Oldens
 borg Kircke / hannem besøcl hand at sidde til Slesuig / oc
 predickte for de Holster oc Wagercke / Hand stiftede selff tre
 Kircker der vdi Landet / Det skede vngesærlig ved det Aar
 946. eller 948.

II.

Ottho vocat Marcum primus, dum colla repressit

Sclauis, mox Danum vicit & ipse ferum.

Quem, docet ut Vagiam, Slesuicum iussit adire,

Cæsar fundarat nam tria templa pius.

Aar 951. vnder Kong Harald Gormssøn vaar en
 Bisp til Slesuig sat aff Otthone 1. heed Haraldus, som
 Capitels bøger indholde/ som begynte at sidde Aar 971. el
 ler 972. Den Bremiske Krønike sætter her en/skal haff
 ue heed Adeldagus, lige som Bispen til Hamborg / Men
 der Kongen døde / som skede Aar 980. kom hans Søn/
 Suend Tiueskæg til Regimentet/ Hand forjagede de Chri
 stne / oc igien optog Hedenskabet / oc forstyrrede hucs Kir
 cker/ vdi hans Herrefaders tid bygde vaar. Adeldagus
 Bisp til Hamborg besøgte Kongen / Aar 961. at hand icke
 saa hart skulde tage aff sted met de Christne / men hand fick
 ingen god Beskeed hos hannem.

III.

Anden for sølg
 ning offuer de
 Christne

Pax

Pax placida ut fuerat, Danis tunc præful Haraldus
 Vt populo tradat dogmata sancta venit,
 Natus at expulso genitore, fideq; negata
 Christi, contemnerat, læcra rapitq; bona.
 Maximus accedit Regem tunc flamen Adalgus
 (Quem stimulus agitat dira Megæra suis)
 Vt grex saluetur Christi, delictaq; culpet,
 Sæua, sed haud animo gaudia vera capit.

IIII.

Aar 964. sad til Slesuig en Bisp/ heed Folchbertus,
 men vdi stor Sare/Indeil Popo kom/ en Spnderjude Frees/
 som formildebe Kongens Sind noget / Hand siunis vdi
 Suends forfølgning at haffue forestandet tuende Kircker/
 Slesuig oc Ribe / eller der haffuer verit flere Prestter/ diss
 Naffn. Cypræus vil/hand skal haffue siddet fra Aar 964
 indeil 986. Om det er saa eller icke/ maa hand suare til.

Dum Sueno iratum Regem fugit impius aras
 Folchbertus, mitra mox venerandus adit

Vitz magna suæ sensit discrimina, at acer,

Poppo animum Regis mitigat usq; malum.

V.

Aar 986. skal en haffue siddet for Bisp/ heed Popo/
 en Spnderjude Frees/ induiet aff Libentio, Det land icke
 vere den / som giorde det Mirackel met den Jernhandske/
 hand gloendis bar / oc den Borsflorte / hand lod anstaae/
 vskad / hullket formeldis vdi Saxone at vere skeed vnder

De Norske hi
 storier oc
 Knuds bogen
 holde saaledis
 Item Adas
 mus Bre
 mens lib.
 2. cap. 26.
 Item patriæ
 Annales.

Kong Suend. Thi vi vdi den Bremiske Krønike læse/
 Poponem Bisp til Aarhus at vere død Aar 983. Derfaa
 re skal det gierne haffue verit den Popo/ Miracklet giorde/
 som fulctis met Kæiser Otthone, som siden bleff forordnet
 aff Benedicto Passue til Aarhus/met den Tillsagn/ At om
 de Danske kunde omuendis/ oc lempeligen kunde skee/at vdi
 Danmark kunde met tiden stiftis flere Biscopsdomme/
 da vilde Passuen giøre hannem til en Erchebisp. Det at
 Saxo skriffuer / det at vere skeed ved Jssfiord vdi Kong
 Suends

Suends tid / oc der aff Jernbyrd at vere opkommen i disse
Lande/ Det land icke saa vere / thi wi finder om Jernbyrd/
in novellis constitutionibus Iustiniani, Til met vdi Kircke
Loven/ Iure Canonico, Saa haffuer den oc vdi flere Læn-
de / vdi Engeland oc andensteds verit brugt / naar nogen
vilde sticere sig/ end hos oss allene.

Poppo ædit clarus miracula, nomine diuim

Tunc se convertit Dania tota Deo,

Sentinam scelerum meruit, taxatq; tyrannos

Dogmata qui Christi, repulerantq; fidem,

Aar 1015. sad en heed Esico, secundum Adamum Bre-
mensen, orderit aff Libentio, men effter Cypriæ Me-
ning Aar 1014. Vdi hans tid vndertuinget sig Kong
Suend de Sclauer oc Engeland / oc sad fornessnde Bisp
roligen vnder hannem/ fordi Kongen bleff gammel paa det
sidste / oc vaar da omuend igien til Christum.

Esico tranquillam, satur annis, ducere vitam

Rege pio potuit, non labor ullus erat,

Nam Sclauos sæuo vicit Rex Marte feroces,

Ac Anglum, mæsto, qui obediēre metu.

Aar 1036. eller 1038. bleff Rodolphus Bisp til Slesuig
orderit aff Adelberto Bezelino. Kong Knud den haar, Adamus
de vaar vdi hans tid Danmarks oc Englands Konge/ Bremensis
Hand vaar til det Concilium, som store Knud holt til lib.4.cap.44
Slesuig/ huilket oc besøgte Hertug Bernhart aff Særen
Churførst/ Alebrandus Erkebisp til Hamborg/ Dithme-
en Danst Bisp til Hildesheim / Hand saac hans Fæderne
lands Slesuigs ødeleggelse/ aff de Sclauer/ som stede Aar
1060. leffde icke lunge der effter.

Sternitur ut Sclavus, mox vita est dura Rodolpho,

Tristis cum natis tota cohorsq; perit,

Tunc Magnus studuit flamen patriarcha vocari

Rege sed invito spe cadit ipse sua.

E

Effter

VL

VII. Efter hannem satte nogle en heed Rodolphus, men
Capitels bøgger veed icke aff flere end en at sig.

VIII. Aar 1062. satte Kong Suend Estriffson i Danmark
en heed Siguart til Bisp / Siden bleff hand noget for-
tørnet paa hannem / men Bispen gaff gode Ord / saa bleff
ue de forligte tilsammens.

Infula sacra datur, Suardo à Rege potente,

Præsulis ut magni temnat ubiq; decus

Ira cadit Regis, dum antistes dulcia fundit

Verba, & sic longo tempore venit amor.

IX. Aar 1065. sad en heed Rodolphus 2. Capelan til Ham-
borg / vnder Kong Suend Estriffson.

Erchebispen aff Bremen Adelbertus, som vaar aff de
Pfalzgreffuer i Saxon / vilde bandsat Kongen / for hand
haffde taget sin nær Gencke Guitham eller Zuthen til Hus-
stru / Men hand skilde sig ved hende.

Cypræus er vdi Menig / at denne Konge skal haffue
forhuersffuet sin egen Erchebisp at haffue vdi Danmark /
oc det for forneffnde Vand / hand truede Kongen med / Men
det findis anderlebis / det skede Aar 1104. Cypræi Bero-
om denne / er disse :

Censuram tristi sacram dum mente volutat

Spernere Rex aris ipse Rodolphus adest.

Papa audit causam, tunc Regem flamine donat

Summo Metropolis iure caditq; suo.

X. Aar 1072. bleff Gunnerus Bisp til Slesuig / hand
vaar belagt vdi Byen aff de Sclauer / oc vdstod den fare.
Efter hannem vacerede Biscopsdommet vdi 4. Aar.

XI. Aar 1086. bleff en heed Albero eller Albertus Bisp
til Slesuig. Cypræus er vdi Menig / denne oc at vere
ordineret aff Adzero Erchebisp til Lund / huilcket icke saa
er. Under hannem bleff mange Kircker bygte ved Sclau-
ten / hos Slesuig / Hand døde Aar 1135.

Aar

Aar 1134. førde Kong Niels oc hans Søn Magnus,
Krig met Hertug Knud aff Slesvig.

Pontifice Alberio Monachi mutare cucullas

Incipiunt vita ac asperiore frui,

Ornatur variis tunc templis ora marina,

Ac bellum geritur triste Canute tibi.

Aar 1138. sad en heed Richo til Slesvig/ hand stuns XII.
bede effter at bliffue Erchebisp til Lund/ hand bleff Bisp til
Roskilde/ effter Kong Erich Emunds begære/ hues Capes
lan hand før haaffde verit. Hand bleff siden vdi Konger-
nis wenighed ihieffslagen aff Olao til Kamlose/ Aar 1143.
Aar 1140. vaar hand til det Concilio som Erchebisp Eskild
holt/ hosverendis Theodigno Passuens Legat/ Richo aff
Roskilde/ Giesico aff Lingløbing/ Suend aff Viborg/
Notel aff Ribe/ Siluester aff Børglum/ Ormer aff Serp/
Døde Aar 1159.

Men en heed Hermannus, før Bisp til Othense/
bleff fordrit til Slesvig vdi hans sted Aar 1138. Men der
Richo vaar ihieffslagen/ bleff Hermannus atter kaldet til
Roskilde Aar 1143. Oc Esbern vnderstod sig at bliffue Bisp
til Slesvig.

Aar 1160. sad en heed Esbern/ men en heed Ocho XIII.
eller Aage vaar Competitor met hannem/ som bleff Bisp
Aar 1159. aff Victore 2. induiet. Erchebisp Eskild forta-
gede oc bandsatte hannem/ met Kong Baldemars samty-
cke/ tanquam à schismatico Papa ordinatum, Om Ocho
ne findis disse Vers.

Alcheri quærit sublimia munera magni

Ocho, sed frustra talia caprat amens

Selandis præsul fit gratus, Rege petente

Post schisma, ut sequitur, pellitur inde malum

Esbern bleff saa sat oc vald/ hannem imod/ Aar 1116.
aff nogle i Capitel/ Men hand slog Nicolaum Rasi ihieff/
E ij Lænos

Ænsmandens Søn til Slesvig / Aar 1161. kom saa vdi
 Kong Baldemars wgunst/ oc flyede adt Sæxen / Occho
 kam saa igien/ oc indtog Stiffet formedelst Passue Victor
 ris 4. Myndighed/ som vaar neffnd imod Alexandrum 3.
 som vaar vald aff nogle Cardinaler / som vaare Kæyser
 Frederich tilgiffne.

Officio Esbernium depellunt Pontificali
 Fortis & arx hosti præda petita ruit,
 Dum nulla est nobis mutandi fata potestas,
 Secedens patria deserit ipse gregem.

XIIII.

Aar 1163. sad Bisp Frederich / før Kong Balde
 mars Secreter / Hand / met Simon aff Othense / Abbee
 Thomas aff Holmekloster / vaar til Syluerstad møde/
 som Kong Baldemar for Knuds brødre skuld haaffde an
 stillet 1175. Hand lod sig bruge vdi den Vendiske Krig
 met Kong Baldemar den 1. oc dem at omuende / som Sed
 vaar vdi de Lider/ At Bisperne fulde met vdi Krig/ Hand
 vaar vel lidt vdaff Kongen oc alle Mand/ Blevf fordrit til
 Kongen / men drucknet / som hand skulde draget offuer
 Belt/ oc metverit vdi den Vendiske Krig / Degraffuen til
 Soer Aar 1179.

Vandalus ut discat diuini oracula verbi
 Impius, en præsul mox Fridericus adest,
 Post ponto infelix submergitur ille profundo
 Percharus Regi, flaminibusq; piis.

XV.

Aar 1182. sad en heed Bisp Baldemar Knudssøn/
 Kong Nielsis aff Mogens/ Sønnesøn / Hand effter hans
 Faders død haaffde sendt til det Concilium, Erchebisp Ab
 solon holt Aar 1188. hans Sendebud/ Hand stod effter at
 bliffue Konge/ men hand bleff fangen Aar 1193. Kom løs
 Aar 1206. Aar 1191. haaffuer hand funderit Gulholm
 kloster / Der effter er hand for en Erchebisp anammet til
 Bremen Aar 1207. men det bekom hannem oc saa ilde/
 Hand

Hand kom der fra Igen Aar 1209. oc døde en Muncf vdi
Lystekloster vdi Bremer stiffe / icke til Lystick i Slanderens/
Vdeluct eller bandsat aff Innocentio 3 pontifice.

Præsulis officio Volmarus patre necato,

Regnum præponens, tristia fata subit

Dehinc exul patria, Bremam reuocatur, ut aris

Præsit, at infelix infula talis erat.

Aar 1200. sad Nicolaus, hand lod forflytte Muncf-
ne aff Gulholm kloster / til Nykloster Aar 1209. Dronning
Ingeborg aff Frankerige lod forære hannem / med man-
ge hellige Mends been oc Læffninge Aar 1201.

Captum Nicolai Volmarum flamen adiuit,

Vincula prædicens iam referenda breui,

Et caput agnoscit Papam, nam consulit ipsum

Mandati ut poterit sic memor esse sui.

Aar 1216. sad en Bisp til Slesuig / heed Tycho, **XVI.**
da vaar Bffe Erchebisp til Lund. Vdi hans tid kom her
ind vdi Niget først Sortebrødre / Liden der effter kom Tig-
gebrødre / Franciscaner kallet. Passuens Cardinal Ottho
vaar her inde / hand bandsatte alle dem / som befattede sig
med Kirckens gods / dem icke tilhørde.

Aar 1238. haffuer hand stadfest Holme klostres Pri-
uilegier / Hand haffuer forlige Brødrene vdi Holme kloster
oc en naffnkundig Mand heed Vbbi / brugendis der til
Hans Truelssen / Matz Brne / Jffuer Labudze / oc Lauge
aff Korssper / Døde strax effter.

Religio his oris noua præsule visa Tucone est

Venit secta prius, Nigra, deinde Minor

Censuram fert Ottho grauem, sacrata piorum

Vsibus, atq; Deo contemnerare vetans.

Forneffnde Cardinal vaar her inde Aar 1230.

Aar 1240. sad en heed Iohannes, hand vaar med at **XVII.**
gigre Judsk Low / oc findis vdi Kong Valdemars Low /

hos de andre Bisper / Hand døde Aar 1244. Noget eff-
ter hans Død slog Abel sin Broder Kong Erich wjshdelis
gen ihjel / men hand stik siden derfaare sin tilbørlige straff.

Flamen Iohannes coniungit prouida mentis
Consilia ut leges Rex ferat ipse graues,
Fratrem Abel infontem mox mactat diuus Ericum
Horrendumq; Dei vindicat ira scelus.

Aar 1240. sad sorte Eskild / før Prouist / bleff Bisp
Aar 1244. indulet aff Bremer Erchebisp / Hand hosvaar
til Othense Concilio, som bleff paabøden aff Erchebisp
Wffe Aar 1245. Kong Erich foriaget hannem Aar 1248
Abel indsatte hannem igien Aar 1251. huilcket Aar hand
hosvaar Nyborgs Herredag.

Aar 1253. fangis hand aff de Holster / for hand vaar
Kong Christoffer tilhengig. Aar 1254. kommer hand
aff hans Fængsel til Segeberg.

Sordidus occultè Nicolaum nobilis aufere
Carcere post auro iussit abire dato,
Papa sed infontis iubet inuida vincula laxent
Fulmine distringens, qui sociarat opem.

XIX.

Aar 1263. bleff Bunde / før Cantor, Bisp / hand bleff
vied aff Guidone Cardinale Aar 1266. Hand beklagede
sig for Kongen / at giøre stor Omkost paa Krigen / begæ-
rendis Skonsel / Kongen lod hannem saa bliffue fri. Hand
gaff siden store skenck oc gaffuer til Kircker oc Guds huse.
Hand skal vere død Aar 1282. Andre Annales holde 1272.

Sumptus Bundo graues se bello ponere Regi
Conqueritur præsul, liber ut esse queat,
Dum gaudet voto, bona templis multa sacrauit
Auri hæc sacra cane diripuissæ fames.

XX.

Aar 1281. vaar Jacob Bisp til Slesuig / vnder han-
nem brende Byen / Men Hertug Waldemar hialp til flur /
at Byen igien bleff opbyggt / oc gaff der til huad hand for-
maatte /

maatte / Hand vaar Kong Erich Slippings Cankeler/
Hand vaar samme Aar til Nyborg Herredag/oc Aar 1283
til Lund. Aaret der effter 1286. til Nyborgs Herredag.
Hand døde Aar 1297.

Nobile Slesuicum Iacobo antistite flammis
Vulcani periit Rege fugante ducem,
Sed dux Volmarus pensans ciuile benigno
Ingenio, damnum, mox onus omne leuat.

Aar 1288. sad Bartholdus, fød i Kjøbenhavnn / Er **XXI.**
shedegeu sammesteds / Hand iglentkjøbte oc igientløste Kir-
stens gods/ som vaar bortsold vdi forleden Krig / oc Kon-
gen gaff Tilladelse/ at det maatte skee / Hand gaff siden til
begge Kircker stor Foræring oc Gaffue.

Bartholdus flamen redimit, bona vendita primum
Bellorum rabie, Rege fauente pio.

Is post hæc cleri sortis miseratus iniquæ
Ambobustemplis munera larga dedit.

Hans Graffskripte findis endnu
Hafnis eram natus, hic Archileuita creatus,
Inde cathedratus, nunc sum cinis hic tumultatus.

Aar 1309. sad Iohannes 2. Bochold. Aar 1307. eller **XXII.**
secundum Cyprzum Aar 1309. Hand vilde raade for-
meget offuer Capitel oc deris Tiener / Men Capitel satte
sig der imod.

Kongen aff Danmark/ Kong Christoffer/ belagde
paa de Liden/ Gottorpe aff Hestbeche / men bleff slagen oc
forjagen aff de Holster / Hand døde 1332. 11. nonas Maij,
som paa hans Graffskripte findis/ enten det skal vere 2. eller
5. land icke vel læsis/ Cyprzus haffuer dersaare 5.

Iuris Iohannes Bocholdus sumere sacri,
Plus cupit, hunc reprimat, sed pia turba senum
Audens Hestbechum Rex castris cingere Danus
Cæditur Hollatis Marte fauente viris.

Aar

XXIII.

Aar 1332. vaar Helimbertus Bisp / eller secundum
Cyprum, Aar 1335. Hand betalet Peter Iohannis Er-
chebisp til Lund / hans Cathedralica, Hand begaff sig til
Lybke / oc affsagde sig met Kircken.

Sensit Helimbertus tempus famis & mala Martis

Dignus forte quidem vir meliore bonus.

Vibis Lubecæ dum tempora nubila currunt

Sollicitus flamen mœnia tuta colit.

XXIIII.

Aar 1350. sad Bisp Niels 3. Brun / hand bleff vald /
der hans Formand resignerede. Vdi hans tid vaar der
Krig imellem Gref Nicolaus, oc de Dytterske / de sloge
hannem en heel hob Folk aff / Siden gjorde de Fredsfor-
bund / Da vaar den hefftige Pestilence / som offuerløb all
Estrandsiden / at fierde parten Mennisken icke bleff i aen
leffuendis. Aar 1366. vaar hand i Kallundborg til Herres
dag vdi Januario Maanet / Døde stacket der efter / Hand
skal haffue verit en Historicus, Haffuer efterlat en Skrift
paa hues i hans tid vaar skeed.

Dithmaria irata est Nicolao, cæde suorum

Facta, sed pangunt fœdera firma citò

Tunc oram pestis, percurrit sæua marinam

Nulli est pars hominum quarta videnda viro.

XXV.

Aar 1362. sad Henrich Bisp til Slesvig / Vdi hans
tid brød Digerne ind / oc mere end 30. Kircker vndergick aff
Norduest vind / Oc vnder hannem frigde Kong Balde-
mar met de Holster / Hand døde Aar 1372.

Vt mare ventipotens manet Æolus turbine raro

Aggeribus ruptis Mars Aquilone venit.

Pluraq; ter denis Henrico præfule templa

Merguntur, Volmar tristia bella gerit.

Denne Indbrydelse aff Digerne skede icke vnder den-
ne Bisp / men forriag Nicolaus Brun / som det ihukommer
vdi hans Skrift Aar 1362.

Aar

Aar 1372 bleff Iohannes Schonleffue/ Doctor Theos XXVI.
logiæ, Bisp/ sad 29. Aar/ Hand bleff fangen om Natter
tide/ aff hans wuener / som hand maatte vdloffue til / en
sior Summa penninge / Hand drog saa iligen til Rom/
sig at bitlage/ Hand forspogte all hans Tid ved en wistadig
Lyfte/ Døde Aar 1421.

Cædit Iohannem ferro de nocte corusca
Pontificem, hospitio turba inimica trahens
Emungunt auro, captus dat millia multa
Per mala sic Romam cepit abire celer.

Effter hannem indtog Stiffet Henricus 2. Hertug XXVII,
Geere aff Slesuig/ Henrici, Adolphi, oc Geert / som vaar
spd siden Faderen døde/ Faderbroder / som forlod det stiffe
til Lffenbrygge/ oc vaar kommen vdi Holsten at vere hans
Brødrebrøns Berge / Hand tog sig da fornæssnde Stiffe/
oc døde samme Aar 1421.

Aar 1422. bleff en heed Henricus den 3. Bisp/ Io- XXVIII.
hanne endda leffuendis/ som indkjøbte sig hos Hertugerne/
der alting endnu vaar wroligt/ den anden vaar borte/ men
sick derfor sin tilbørlig Løn. Denne sende sine Sendebud
til Rigenhaffns Concilium oc Mode (som Erchebisp Pe-
der Lyfte aff Lund hold) Hand som vaar en gammel Mand
sad kun 7. Aar.

Henricus turpi conatur fraude nefandus
Flaminis expulsi contemerare fidem,
Foedere cum ducibus pacto, sit præsul iniquus
Dignatq sed meritis præmia ritè tulit.

Aar 1429. sad Nicolaus 4. Vulf Hennekes Søn/ XXIX.
som vaar en Doctor i Kircke lowen/ Hand bleff Bisp Aar
1429. sad 52. Aar/ eller 48. Hans Syfterson vaar Con-
rad Conradssøn Skiele/ Erchebegn / som vaar synderlig
Gaffuemild imod de fattige/ saa vel som hans Moders
broder imod Slesuig Domkirke.

Nicolaus hand vaar Kong Christians/ den 1. aff Stadenborg/ Raad oc Cansler / Hand resignerede Stifftet til Helrich Bisk Aar 1477. Hand døde vdi Sattigdem oc Bedrøffuelse Aar 1491. vdi Januarij Maaned / Begravuen vdi S. Peders Kircke for høye Altare/ Hans lige haffde icke tilforne siddet i Stifftet / med Stenck oc Gaffue til Sattige oc til Kircker.

Vulgius iners docuit Nicolaus nomine Vulfus

Postea tecta parem non habuere sacra.

Largitur templis & egenis plurima dona

Vt pius inde habeat, quo sua damna leuet.

XXX.

Aar 1477. vnderstod sig en heed Helrich Bisk/ at affhandle Nicolao Vulf (som da vaar gammel) Stifftet/ oc loffuet hannem megit/huilede hand icke siden holt/ Hand bleff Bisk Aar 1477. sad vdi 14. Aar / Hand bleff sende aff Kong Hans vdi en ærlig Sendebuds reyse til Hamborg/ med Albret Krumedige aff Lybte / Karl Rønnow aff Othense / Niels Glob aff Viborg / Gress Adolff aff Bladenborg / Erich Vissøn / Hans Jacobssøn Cansler/ Ebbolt Samebroder Prouist til Slesvig / Henrich Ransow/ Hoffuismand paa Steenborg/ Aar 1487. Hand leffde icke it Aar der effter/døde til Lybte/7. Aprilis Aar 1488.

A sene Niclao falces deposcere coepit

Cum mitra Helricus, flamen ut esse queat

Omnia huic aqua spondens se lance daturum,

Fluxa senem cogit, postea flere fides.

XXXI.

Aar 1493. sad en heed Eggert Durop / hand / effter at Sædet haffde vaceret vdi 5. Aar/ bleff Bisk Aar 1493. oc sad den Sommer offuer / Hand vaar en fremmet / dog en finer Bisk / Hand bleff forattet aff den Holstiske Adel/ oc slog en Herremand ihjel aff de Bisker/ som haffde forættet hannem/ oc glort hannem it Spaat / Hand drog saa til Rom/ vaar der lenge borte/ oc hans Kircke bleff Hoffuilsø.

Aduena

Aduena Eggerdus erat, sed clarus Episcopus olim,
Cogitur iccirco plurima ferre mala.
Dum Romam repetit vidua est Ecclesia longo
Tempore, tunc hosti tristia damna dedit.

Åar 1499. sad en heed Ditleff Paauise / hand kjøbte XXXII,
sig Biscopdommet til aff Passue Alexandro 6. oc gaff
hannem en stor Summa penninge/ Hand sad vdi 18. Åar/
oc skattede siden Kircken til at betale den Gield met/ Døde
vdi Januarij Maaned Åar 1517. vdi det 18. Åar/ som hand
haffde sidde/ som Ionas aff Euerfeldt skriffuer.

Audax diuinos sumpsit Ditlevus honores
Magno emptoris pondere (turpe) sacri,
Immodicos fecit sumptus dum chrisinata soluit
Papæ, sic sedem nudat auara manus,

Åar 1517. vaar Bisp Godske Rangkow til / før Pro: XXXIII,
uist sammesteds/ Hand forkyndis Åar 1517. vdi Januario/
Hand gaff Leoni 10. hans Cathedriticum, Hand sad 24.
Åar loffligen/ som Euerfeldt skriffuer / men den Lutheriske
Lærdom fiendt/ Døde Åar 1541. Begraffuen vdi S. Pe-
ders Kircke for Altaret.

Lutherus dum sancta docet mysteria Christi
Errore insulso contenebrata nimis,
Godscalcus vendit templi bona, dulcia clero
Et tristis pærgi dogmata vera cauet.

Åar 1541 bleff D. Tilemannus Hufenus Cluensis, XXXIII,
S. Theologiæ doctor, Bisp/ Hand vaar aff den reforme-
rede Religion/ oc Predickede self / fød vdi Stiff van Col-
len/ Effter hand haffde sidde vdi 2. Åar/ affsagde hand sig
met Biscopsdommet / bleff siden Superintendent, en fin
lærd skickelig Mand / Døde Åar 1551. pridie Idus Maij
Begraffuen til S. Peder.

Ordo novus clero Tilmanno præside venit
Dogmata sunt rixus instituenda noui

Prima illi cura est docuisse oracula Christi

Diuina his oris, quæ iacuerunt diu,

XXXV.

Åar 1544. bleff Hertug Frederich den 2. aff Holsten Kong Frederichs Søn sat Doctori Tilmanno til en coadiutor oc Medhielp/ Sids siden det Stiffte aff Hildesheim til/ Døde aff Suindesot Åar 1556. hans alders 30. Åar/ siden hand bleff vald / det 12. 6. Kalend. Nouemb. Begraffuet til Slesuig / for høye Altare.

Vt Fridericus opes tueatur sedulus aris

Tilmanno adiutor non renuente datur

Regia sed proles tabem perpessa cruentam

Vitæ non vidit bis tria lustra sua.

XXXVI.

Åar 1556. bleff Hertug Adolff aff Slesuig/ Kirkens Forsuar/ Hertug Frederichs Broder / Tog der paa Kong Frederichs aff Danmark den andens Breff / Oc Doctor Pouel aff Eysen/ fød til Hamborg / vaar hans Medhielp. Adolphus døde Åar 1576. den 6. vdi Octobris Maaned/ ligger begraffuen hos hans Forsædre Konger. Efter hans dødelig Afgang er Stifftet igien anammet vnder Riget/ som det er frakommen.

Der offuer er Herrerne satte vel tilfreds / thi de formeene/ at de ere forlænte med det heele Hertugdomme Slesuig/ det Geistlige/ saa vel som det Verdslige/ Saa haaffuer oc Brug verit vdi Tydsland / vdi det Churførstendomme Saxon/ oc andensteds/ huor Religionen er forandret/ haaffue Herrerne taget det Geistlige med det Verdslige / vdi dæris Førstendomme fandtis. Der imod formene Kongen aff Danmark/ oc Rigens Raad (dog hand for sin Person er en Herre med aff Slesuig / men haaffuer forit Rigens Raad / Rigens Friheder oc Priuilegier at forsuare) Det forneffinde Hertugdomme Slesuig indholder tuende Forslæninger vdi sig / en Geistlig/ som er Biscopsdommet/ oc en Verdslig/ som er Hertugdommet/ Der med haaffue forrige

rige Hertuger verit forlænt / oc icke met Biscopsdommet/
 eller dess Gods / Hvilket der aff er at forfare det Bisper
 ne sammesteds forðum sad vdi Danmarckis Raad / vaare
 Kongen forne. saa vel som Færsterne/ Nogle haaffue end ve
 rit Kongens Cangelier oc Raad/ til met haaffuer søgt Syno
 dum met Erchbispen aff Lund/ oc verit hans Suffragan
 ner, Hertug Adolff oc at haaffue taget Biscopsdommet til
 Læns aff hans Herrebroder / Kong Frederich / oc der paa
 reuerlent sig. Den stid som først vdi Ordinangen vaare
 giort om Biscopsdommet / icke nu at holdis / eller haaffuer
 verit holden aff dem / oc derfaare forneffnde Biscopsdom
 me met rette at vere forfalden til Kronen / som det er stift
 tet aff / oc met Friheder begaaffuet oc priuilegerit. Huad
 den Geistlige Iurisdicks belanger offuer Presterne / da huer
 aff Herrernis part at følge sine Prester der vdi ere liggens
 dis / Saa at Hertug Hans Adolffs Prouist / induier Pres
 terne vdi hans Forbeed til Slesuig / Kongens Prouister
 induier vdi deris Ampt oc Forbeed. In Summa, Denne
 Trætte allene vedkommer kun Stiftens gods vdi sig selff/
 huad der til ligger / feruden det Capitel til Slesuig / som
 Bispen aff Slesuig forðum haaffde at raade offuer / intet
 heller at findis aff Stiftens gods beholden/vden det ampt.
 Sueuested allene. Huor til Kongen dog saa vel er en Arff
 uing/ som de (hucs ont skulde vere) andet Stiftens gods/
 som vaare Træ/ Stuble oc mere / at vere for lang tid siden
 foruendt der fra/ Forneffnde Sag aff gaat Jolef at kunde
 forhandlis/ som til Orhense er foraffsteedt vdi sin tid.

Tutor sacrorum princeps præclarus Adolphus

A fratre eligitur (fors miseranda) pio.

Magna Dithmarscos vicit virtute rebelles

Fortuna princeps, sospite viue diu.

Niber Kirckis Krønike.

Niber Biscopsdømme haffuer vdi sit Forbeed oc Iuris-
 diction disse effterskreffne Riibstæder/ Nibe/ Kolding/
 Veile/ Varde/ Holstebro/ Lemvig/ Ringkjøbing. Herri-
 der 30. Kircker 276.

Paa det at vore Efterkommere kand vide/ huad Ni-
 ber Kirckis tilstand oc Vilkaar haffuer verit / i vor Chris-
 stelige Troes første begyndelse/ Da skal mand vide oc ihu-
 komme/ at Harald Klack Konge i Danmark henslyede til
 Ludouicum pium, Romerske Kæser / i den Mening / at
 fange Hielp aff hannem imod Regnerum. Samme Kong
 Harald Klack/ med sin Hustru/ oc Broder Erich/ bleff døbe
 til Mens vdi S. Albani Kircke / paa it sted heder Engeli-
 hiem/ aff Biscop Rabano, en synderlig lærd Mand/ Men
 der hand formedelst Kæserens hielp vaar kommen til Ri-
 get igien / eller en deel Riget / det Hertugdømme Slesvig/
 falt hand atter fra Troen oc den Christelige Religion / ved
 Aar 832. Der efter bleff hand atter omuendt til Christum
 Aar 833. ved Ansgarum Erchebisp til Hamborg/ huilcken
 formedelst sig selff oc sine / haffuer meddeelt de Danske den
 Euangeliske Lærdom / Saa at Kong Haralds Broder E-
 rich / en Gudfryctig Mand / haffuer først bygd en Kircke
 til Slesvig eller Hætheby Aar 848.

Vdi hans tid indfalt en stor Forsølgning offuer dette
 Rige Aar 857. thi Guthorm / Harald Klacks Søn/ for-
 meente sig saa stor Rættighed til Riget som Erich/ de slogis
 tilsammen / oc bleff baade slagne / Der offuer kom Erich
 Barn til Riget / oc er wuist enten hand vaar Erichs Søn/
 eller Siuord Snogøpes. S. Ansgarius drog til hannem/
 oc aff en grum Forsølgere/ gjorde hand hannem de Christo-
 ne mild / Saa fornessnde Erich Barn/ Aar 860. først
 bygde en Kircke til Nibe.

Kong

Kong Regner Lodbrogs Søn indfaldt oesaa siden vdi
 Niget/ met en stor Skibsslaade / saa Christendommen oc
 den Kircke til Slesuig oc Ribe ere ødelagte/ indtil Aar 931
 Kong Frotho haarde Snude vaar Konge / da ere forskreff-
 ne begge Kircker / til Slesuig oc Ribe / iglen opbygde / oc
 den hellige Trefoldigheds Kircke til Aarhus bygt aff ny/
 Da vaar Bisp til Bremen Vni/ hand sigis at haffue døbt
 Kong Frotho / Oc bleff den Christelige Tro itun lært paa
 disse tre Stæder vdi Danmark / Der vaar ingen reside-
 rende Prester eller Bisper / stundem sende Bisperne aff
 Bremen did en Person/ oc stundem en anden.

88ste Bells
 gionens for-
 saigring les
 der om hos
 Saxonom av
 finem lib. 9.

Saxo lib. 10.
 Adam. Bre-
 menfis lib. 2
 & 16. Chy-
 træus in Sa-
 xone.

Det stod saa hen met Religionen i Kong Frothes tid/
 Men hans Søn eller Broderssøn / Knuds Søn/ Gorm/
 der hand kom til Regimentet / forfulde hand de Christne
 atter paa det hefftigste / fortagede oc ihuellslog dem / indtil
 Aar 925. Henricus Auceps førde Krig met de Danske/
 Hand nødde Kong Gorm til at tilstede Christendommen
 vdi sit Rige/ Saa at Vni Bisp til Hamborg drog her ind
 oc saac de Christne Kircker til gode/ som vaare bygde / dog
 huercken Kongen eller hans Søn Haraldus endda vaare
 døbt. Kysfer Henricus anretter da det Marggrefueskaffe
 til Hætheby / for de Danskis idelige Indfald.

Anden forfælg-
 ning stede vdi
 der Gormone.

Aar 944. ødelagde Haraldus Gormssøn det Marg-
 gressueskaff som Kysfer Henricus Auceps haffde der ind-
 stillet oc anret til Hætheby.

Kysfer Ottho I. bleff der offuer fortørnet / hand dra-
 ger saa først imod de Slauer / siden til Danmark / huor Cronicon
 hand harget oc brende indtil Disund lengst vdi Jutland/
 der skød hand hans Glastuind vdi Haffuet/ til en Ihusom
 melse/ hand vaar saa langt dragen vden Modstand / Men
 paa Vdtoget møder hannem Haraldus, de slogis sam-
 mens/ Harald laa vnder. Kong Harald vedtog saa Chri-
 stendommen/ hand lod sig strax døbe/aff en Kysferens Pre-
 ste/

Bremenfe
 holder hans
 nem at vere
 send i Danm.
 men & Erich
 aff Sultige
 raadde offuer
 Riget. cap. 26.

Adamus
Bremenſis
cap. 26.

Sleſvig Ribe
oc G:henſe
funderit oc
reſtaurerit.

3.
Riber Biſp.

ſte/ vaar en Griiff/ heed Popo / Aar 948. ſampt Dronning
gen ſem heed Gumild: oc deris vnge Egn Euenetjo/ ſem
Keiſeren ſtod Gadder til/ Lette ſkede ved hellige Veste hos
Glenſborg / icke ved Iſſefjord vnder Kong Euend / ſem
Saxo haſſuer/ thi Popo døde 983. før Euend bleff onuend.
Gorneſſnde Popo ſatte Kong Harald til Biſp vdi Aarhus/
ſom den tid laa der ſom Lyſbierre nu er Aar 950. Oc hand
døde Aar 983. til Bremen / huor hand vaar henſtyd/ for
Kong Euends ſtore Forſpølgning/ hand gierde de Chriſtne.
Gorneſſnde Kong Harald haſſuer oc førſt funderit Vthen-
ſe til it Biſcopedomme / ſom ſiunis Aar 950. der Aarhus/
Sleſvig oc Ribe er funderit/ før bygde/ men da forſtyrrede.
Til Ribe ſatte hand en Preſt/ fød i Griſland/ ved naſſin
Leofdagus, ſom vaar den førſte Biſcop / oc vaar ordinerit
aff Adeldago 2. Biſcop til Bremen / Aar 950. eller ved
den tid / huilken den Vantro Amue / der hand predickede
Guds ord / forfulde oc ſlog ihjel / ſom hand flyede offuer
Aaen ſammesteds / Der det andet Godeſt aff de Chriſtne/ oc
ſom troede / haſſde begraffuet hannem i vor Frue Kirckes
gaard/ er der bygd it lidet Skur eller Hus offuer hannem/
oc hans Graff/ Men hand er ſiden ſlot inden Kirckevæggen/
ved den Nørre ſide/ tuert offuer fra Choret / Oc bleff lang
tid formedelſt Miraceler naſſinkundig/ ſem ſkede til Lærs
dommens ſtadſetleſe / oc met tilbørlig Vre priſet oc be-
rømmet. Gorneſſnde Erchebiſp til Bremen Aar 952. viede
Poporen til Aarhus.

Aar 950. eſſter Leofdagum bleff Fulbertus, ſom oc
kaltis Folbreth forordnet til Biſp vdi Ribe/ men hand bleff
icke anammet til Biſcopdommet / huorfor hand icke reg-
nis aff ſomme iblant Riber Biſper / Saxo taler om denne
lb. 10. oc ſiger hannem at vere forordnet til Biſp / men
Annales capituli ſiger hannem fun designatum.

Den

Denne Fulbertus bleff vied aff Adeldago 2. Hand
residerit icke altid til Ribe/ men vandrede andensteds hid oc
did/ maa skee/ for Kong Suends Tyranni oc Forfølgelse/
som indfalt paa samme tid. Forneffnde Erchebisp til
Bremen Adeldagus forordnede Othincarus Huide/ den
ældre/ som vaar aff Kongelige slect/ oc haffuer begiffuet
sig til Bremen at bo/ for Kong Suends forfølgelsis skyld/
til Euerig oc Norge at predicke/ huor hand oc gjorde man-
ge Mirackler/ begraffuet til Bremen/ Denne Othincarus
leffuede vdi Leofdagi tid/ Men Adeldagus døde Aar 988.

Den anden Bisp i Ribe vaar den yngre Othincarus 2.
Huide/ fød aff høy Adelskamme/ den gamle Kong Knuds
Syntersøn/ huilken Othincarus i sin Ungdom bleff op- De hoc Sai
lærd vdi Boglige konster i Bremer skole/ huor Adeldagus xo lib. 10.
2. døbte hannem/ Men der hand kom noget mere til Alder/ Adam. Bre
hølt hand sig til Othincarus Huide den ældre/ hues slect ment. lib. 2.
hand vaar/ oc brugte hannem en tid lang som en Skoles cap. 20. & 34
mester/ Men der hand vaar død/ haffuer Libentius for-
ordnet hannem til Biscop i Ribe Aar 1020. vnder Kong
Knud den store/ Suends Søn/ Hand haffuer først deli-
nierit oc vdsæet/ huorledis flere Biscopsdømme vdi Jude
land skulde stiftis oc atskillis ved viffe Grenzer/et. Erdes
lis haffuer hand doterit Riber Domkirke. Hand for-
huerffuede aff Kong Knud sin Diorbroder/ at Bisperne i
Ribe skulde haffue halff Kongelige ret i Riberby mee Kons
gen/ tre Sager vndertagne/ som vaare 40. Wiard Sa-
ger/ Drag oc Forban/ det er/ Freløsemaal/ Heste told oc
stiftet der effter/ oc i lige maade vndertagen. Hand for-
huerffuede aff Passuen/ at fordi hand haffde bortgiffuet til
Kirckernis stift oc Sundering/ alt hans Arffuegeds/ va
skulde Riber Kirke altid haffue en aff hans Slect til Bisp/
huilket varede dog icke lunge/ Men hand døde Aar 1043.
Aaret tilforne/ som vaar Aar 1039. bleff hannem paa hans

Alderbage giffuet aff Bremer Chor aff Erchebisp Bezelio
no, Val/ til ic Medhielp / som dog icke bleff Bisp.

3. Den tredie Riber Bisp heed Christian/ Bisp Ochins
cari Søn/ orderit Aar 1043. Om hues Gierninger oc
Bedriffe intet findis/ som er værd at ihukomme.

4. Effter hannem kom hans Søn Valdemar / fød i
Grankerige/ oc aff nogle vduald til Biscop / Men en Vds
lending ved Naffn Jareld/bleff vduald aff de fleste oc beste/
Der vaar saa Schilma oc wenighed vdi to Aar om Stifte
et / at ingen Bisp vaar til sammested. Paa det sidste
Aar 1045. vdi den middel Regering/ som indfalt imellem
Kong Magnus vdi Norge/ oc Suend Estrifssøn / bleff fors
neffnde Jareld vled / huilken der affhende Kirckens Inds
komst oc Gode / for den store Hoffart oc Læring hannem
fulde / Oc der hand haffde samlet en passelig Summa
penninge/ drog hand hemmelig bort. Effter Jareld sæts
ter den Bremiske Krønike en haffuer heede Oddonem,
Aar 1065. orderit aff Adelberto Bremense Archiepis
copo, hand vaar kun forsendt did at predicke / icke anams
met for nogen Bisp / Effter hannem tpr endda en eller to
vere forsende did/ som Predicanter/ icke Bisper / thi det er
en rum tid imellem Jareld oc Lord / som oc vel troligt er/
at flere Bisper eller Predicantere at haffue dem imellem ve
rit end en/ Lpr vel oc mene / at Stiftet er vacerit en lang
tid/ oc haffuer verit forsørget aff andre Stifte her i Rigel/
som vaare ved mact holden.

5. Effter Jareld sætter den Riber Krønike en ved naffn
Lord eller Loko / forfremmet til Bisp / som først haffuer
begynt at legge Grunduollen til Riber Domkircke aff steen
met Huelling/ Hand bleff slagen met fire andre Bisper aff
Judland/ i den Skaanske Krig/ Aar 1130. som Erich Es
mund førde/ aff huilken Krig Kong Niels flyede/ der hans
Søn Magnus, met mange flere/ vaar ihjellslagen.

Effter

Effter Biscop Lorb bleff Notel Bisp vdi Ribe Aar
1135. Om hannem skriffuis intet andet / end Rygte staar/
hand skulle ulegget sorte Plog at ihjelslaa Kongen paa
Huidherris ting / som skede Aar 1139. Saxo taler om
dette Drab lib. 13. Crantzus in Dania lib. 5. cap. 19.

Effter Notel styrede Bisp Adger Riber kircke / Om
hannem findis intet som noget er værd at tale om.

Den ottende Riber Bisp vaar en heed Helias, fød i
Flanderen / Hand sab Aar 1142. huilcken for it Oprør
hand gjorde i Flanderen / flyede ind vdi Danmark / der
hans Brødre søgte at omkomme hannem / Hand bleff først
Kirckens tiener oc Ringedegen / det er / hand skifte Dagen
vdi viffe Timer at ringe vdi / Men effterdi hand holt sig til
Nogens Spørster / bleff hand ophængt til Biscopsdømmet.

Denne Helias haffuer saa talet til Kong Suend (der
hand lykfsaligen haffde gjort ende paa den Krig med Kong
Knud i Viborg / oc nu haffde Fienderne i it Stræde ind-
flemte) Nu Suend / sagde hand / maa i bruge en Bræ-
gaards Mands raad / som planter steden med gode Bræ-
naar hand haffuer opryckt oc vdlugget de skadelige / Huil-
cken Naamindelse haffde vel verit gaffnlig / der som Kong
Suend haffde brugt den / Men hand vden all Skilsmisse
sparede mange aff de onde / Nogle lod hand kigbe deris Liff /
Andre gjorde hand til sine Venner / formedelst Sed de gior-
de / Aff huilcke mange komme tilbage til Kong Knud.

Jorneffnde Biscop Helias, for mange hans Affuinds-
mends skyld / skilte sig lenge offuer Thoret i hans Kircke/
derneft lod hand bygge oc befeste mange Biscopsgaarde/
sig til Bessermelse / huilcke endnu fiendis paa Bispernis
Boliger. Kircken haffde da alleniste tre Prestre / som vaar
Broderus de sancto Clemente, Eybrand de S. Petro, oc
Niels aff Anstat. Bisp Helias gjorde Fred imellem Kong
Suend / Kong Knud oc Kong Valdemar / oc fuldendte det

saa/ at de skulde skiffet Danmark imellem dem i tre parter.
 Hand kom Brødrene i vor Frue Kircke vnder en Regel oc
 maade/ bestickendis dennem Boliger/ oc ander til deris
 Underholdning/ oc sætte Broderum til deris Decanum.
 Oc der hand vaar død/ sætte hand Vicardum til en Prior
 offuer Brødrene/ huilcke spgte en sellis Diss/ effter S. Au-
 gustini Regel. Aar 1144. haffuer hand begynt it Canicke
 kloster i Ribe/ i huilcke skulde læsis den hellige Skrifte/ at
 omuende den vantro Almue fra Affguds dyrtelse. Da
 haffuer oc Erchebisp Eskild oc Bisp Helias met huer andre
 forunde Brødrene en tilsellis Diss/ oc det met Priuilegier
 stadfest. Der forneffnde Vicardus vaar nu ved Døden
 affgangen/ gjorde Bispen sin egen Søn til Erchebegen/
 huilcken Brødrene vdualde til en Prelate/ Men paa det
 sidste sætte mange sig imod hans Haardhed oc Stiffhed/
 saa at de sale fra deris Regel som de skulle leffue effter.

2.

2. gumkloster
 funderit.

Der Helias vaar død oc begraffuen hos Leofdagum,
 bleff Rodolphus (som vaar fød i England/ oc den første
 Kong Baldemars Raad) Bisp igien/ Aar 1152. hans ind-
 uielse er opsæt i fire Aar/ formedelst Erchebisp Eskild/ for
 Manddrabs skyld/ oc at hand skulde vere falden fra Troen/
 huilcke Laster bleffue hannem tillagde. Paa det sidste/ der
 hand haffde giffuet Munkene en bolig til Soem/ huor Lø-
 gum kloster er bygd/ er hand vied/ paa det fjerde Aar effter
 hand vaar vduald. Der hand vilde/ at Brødrene/ som haff-
 de affskillige Klæbedragt/ skulle vere ens klædde/ Da befalede
 hand/ at de enten skulle endrectelig/ effter Wiborge Kirckis
 skick/ oc effter deris Regel/ eller effter de Verdslige Canni-
 ckers skick til Hildesheim vere klædde/ Men den første pars
 aff de vnge/ vaare mere tilbøghelige til Verdslig skick/ vdu-
 ualde heller Verdslig leffnet. Da bleffue sellis Penninge
 vdbøyt til huer/ til deris Klæder/ ved den/ som vaar vduald
 til Decanum.

Den

Der Bispen vilde giøre Vincentium sin Capelan til
 Canick / bleffue Brødrene wens i Capittel / oc sloge huer
 andre grummeligen met Nessuer / oc Bispens offuerkiortel
 bleff senderreffuet / oc Mester Bonifacius, Scholasticus oc
 Canick / bleff ilde slagen / Sagen bleff indstillet for Erches
 bisp Esild / oc Kircken kom i Forbud / fra S. Lauris dag/
 oc til hellig Legems dag. Oc der Trættten vaar for
 dragen / da singe Brødrene stadfestelse paa / at vduelge Ca
 nicker. Kircken haaffde da Menart til Decanum, oc tuende
 Erchedegne / Valter oc Radulph. Samme tid haaffuer
 Bispen taget S. Leofdagi martyris Been / som vaare i
 Skrin lagde / oc sæt dem til Alterit / vden Passuens eller
 Erchebispens vidstæff / Men Ildbrand / som fulde strax der
 effter / Aar 1176. Calend. Octob. ydelagde baade Kircken
 oc Klosterit / oc forbrende den hellige Martyris been til Aske.

Der effter haaffuer Bispen lønlig / formedelst Erchebisp
 Staphen i Suerig / anklaget Brødrene / lige som de vaare
 re faldne fra Troen / for Alexandro den 3. aff det Naffn /
 Romerske Passue / Oc singe Bress fra hannem / huorledis
 de skulde tilbindis oc giøre Forpliet / at holde deris Regel /
 som de haaffde anammet oc engang bekiend.

Bressuet er saa liudendis.

Alexander Bisp / alie Guds tieneris Tiener / ynster
 sine elskellige Børn / Cantiker i Xiber kircke / Helsen oc den
 Apostoliske Belsignelse. Det er oss beret oc kundgiort / at
 der i haaffde selff bekiend oc vedtaget / at drage Klædebon eff
 ter Regelen / oc leffue effter S. Augustini Regel / da ere i
 vende tilbage igien til Spyt / formedelst Menniskens fiend
 dis Indstændelse oc indgiffuelse / oc haaffuer ick holt i det
 ringeste / det som i haaffuer loffuet oc giffuet eder vd for /
 Huorfor / effterdi ingen / som legger sin Haand paa Plo
 gen / oc seer sig tilbage / siunis at vere bequem til Guds ri
 ge / Da befale wi eder alle / oc strengelig / ved de hellige

Apostlers skrifte / saa meget som til en Paamindelse er anlangendis / at i paa ny optager vor elskelige Broders Radulphi, eders Medbroders eders Leffnes klædebon / oc som Christi efftersølgere leffuer vnder HERren / effter Augustini Regel / som i haffue loffuet / De verer eders Biscop / som nu er neffnet / baade i disse oc andre stycker / som Gud tilhører / Lydige oc hørsommelige i alle maade / oc hannem ydmyggelig hedre oc ære / som eders Fader oc Hørde. Thi wi haffue giffuet hannem Befalning at bandsætte alle dem som her vdi findis Gienstridige oc Haardnackede / foruden videre appellatz, oc Sags forhørelse. Datum Beneuentis, 6. Idus Nouembris.

(Dette Breff bleff læst vdi Ringsted / den tid det bleff tilsted aff Passuen / at Hertug Knuds / Kong Baldemars Faders been skulde skrinleggis / oc sættis i Altare / oc æris / lige som andre Martyrers been / Aar 1171.)

Men effterdi at Bispen døde snart der effter / da er intet ydermere her om / eller om andet / handlet oc gjort.

Denne Bisp er begrassuen for hellig Raars Altar / mit paa Kircke gulfuuet, Døde Aar 1170.

Effter denne Biscop vaar død / bleff Erchedegen aff Choret / Prouisten aff Sønderborg / oc Prouist Thuco aff Harsyssel / forsende til Kongen / De der de gaffue tre hundredt Marck / bleff dennem it fri Val effterlat / at vduelge en aff tre Abbeder / enten aff Bidsfeld kloster / eller Tuls kloster / eller aff Herrikuad kloster. Men Abbet Staffen aff Herrikuad bleff for de andre vduald Aar 1171. effterdi hand vaar fød i Niber stift / i Brøns søgen / oc haffde været Canick i Nibe / oc vaar en simpel oc factfærdig Mand. Hand bleff vied til Bisp Anno Domini 1171. oc paaminste Brødrene / at holde deris Regel / Men hand kunde intet med sin Paamindelse vdrætte / effterdi baade Kircken oc Klosteret vaare to gange affbrendt.

Hand

Hand forundte de Klercke som tiende Børsterne / oc
vaare vdi Hoffciuste / formedelst Herrerns forbøn/hues
Præbender de begærede oc paapegte. Vdi samme Bispis
tid / er den første part aff Ribe affbrend / med vor Frue
Kircke / oc all hendis Liggendisæ oc Prydelse / Aar 1176.
Kalend Octob. som før er sagt. Hand er siden død oc be-
graffuet imod den søndre Beg/tuert fra Choret/ Hos hues
Gravf nogle bestode/at vaare bleffne helbrede.

Effter hannem bleff Homerus , som tilforn vaar
Bisp i Børglum/ forflyt til Ribe Biscopsæde / formedelst 11.
Paffue Luch Wyndighed / Aar 1186. Erchebisp Absolon
aff Lund viede hannem til Bisp i Ribe / anden Dag effter
hand vaar ordinerit til Erchebisp / i Calandi Paffuens Le-
gatis Nærverelse.

Om denne Homero taler Saxo i Enden paa hans
14. Bog / oc siger / at hand er vied til Ribe Bisp aff Er-
chebisp Absolon. Hand leffuede vnder Kong Baldemar
den første/ oc vnder hans Søn/ Kong Knud.

Paa den tid vaar disse Bisper i Danmark. 1. Absol-
on vaar Erchebisp i Lund/ oc Biscop i Roskild. 2. Niels
vaar Bisp i Viborg. 3. Euend i Aarhus. 4. Hdmerus
i Ribe. 5. Trogils i Børglum. 6. Hans i Odense. 7.
Baldemar i Slesvig.

Denne Homerus rettede Brødræns stat/oc forskaffes
de at de bleffue Tolff/ Oc forordnede osaa at Præbenders
ne bleffue lige saa mange. Hand forordnede osaa at tolff
Verdslige Canicker skulde holdis i Klosteret / der Godset
vaar endnu vbytt: Oc at ingen skulde der vorde Canick/
vden i det Præbende som er ledigt. Da begyntis Præ-
benderne at byttis til Adelen / som leffuede vden Kloster
Regel.

Denne Bisp beprydede Kircken med en forgylte Kalck/
med et Gylff Kjøgelse kar / med forgylte Beckener / oc med
vide

vide Vinkander/ oc mee it Librie/ hentlage paa Bende/ oc
met Opkast gjorde paa Bladene/ sigbt for 60. Mark.
(Hand lagde oc Heluad Kircke til Canickernis behoff/ oc
gaff en Mark Guld til hys Altar at forgylde/ Oc aff
Sale/ Tolobod/ stiftede hand en Præbende.)

Hand lod oc kalde til sig/ aff alle Stater/ her i Niget/
nogle Gudfræetige oc lærde Mænd/ som gjorde ens Stick oc
Kircke tieniste / met Sang oc Læsning / som skulde holdis
vdi Niber stift/ kaldts/ Breuiarium Ecclesiæ Ripensis, wa
ryggelig at holdis / huilcket skede Anno Domini 1188.
Oc vaar det siette Aar i Kong Knuds/ den første Kong
Valdemars Sønns regimente / Her hos vaar oc tuende
Canicker tilstede aff Dalby kircke i Slaane / Mester Hans
oc Bent / Huilcken Dalby kircke er der effter affskaffet/ oc
Lunde Erchebiscopsdom bleff allene ved mact.

Kongelige Kettighed / som tilforne vaar forschmæet/
oc icke brugt/ forskaffede hand tilbage igien/ at skulde holdis.

Der Valter / den første Erchebægn vaar død / kom
Tuuo effter hannem.

Bispen døde oc bleff begraaffuen i Esgum kloster/ huos
aff Eyeherrid haffuer sit Naffn.

Kong Knud den første Kong Valdemars Søn/ døde
Anno Domini 1202. Ochans Broder Kong Valdemar
den 2. kom effter hannem til Regimentet.

12. Der Homerus vaar død / bleff Kong Valdemar
den 2. Canseler/ Bisp igien / ved naffn Oluff / Aar 1204.
Hand gaff en Sangbog eller Bønebog (Librum Homi
liarum) til Kircken / oc it Crucifix aff en Hualstang/ oc
forpøgte Bispens gods. Hand opkreffuede den tredie part
aff Tienden / der Adelen formedelt Skend vaar hannem
beuogen / oc samtyckte met hannem / Men Almuen stod
dem imod / oc vilde sneed dem. Hand forhuersfuede en
Egedom i Hfm / for Ved skuld til at brende.

Hand

Hand bleff begraffuen oesaa i Løgum kloster. Tuuo, som
vaar Erchedegen/ kom i hans sted/ Anno Domini 1215. 13.

Hand vaar den første / som bleff vduald aff Capitlet/
dog imod Kongernis vilie. I forduumme dage stod Val-
let hos Kongen / oc Visperne fulde hannem i Leding paa
deris egen Omkost. Crantzius
in Saxo. lib.
7. cap. 41. &
in Vandalia
lib. 7. cap. 8.

Der fornessnde Tuuo vaar bleffuen Bisp / gjorde
hand Laghi til Erchedegn/ formedelst huilcken Canickernis
Bilige først ere stiftte / Huor mee Bispen saa igiennem
Singer/ Oc Canickerne begynte da at bygge smaa Kieldere
omkring Kircken/ oc leffuede effter den stift til Paris i Frans-
ckerige. Denne deris Biligers omstiftelse / haffuer Bi-
spen paa det tredie Aar der effter stadfest / Oc forordnede/
at den Canick/ som vaar borte / skulde tilskicke en Prest vdi
sin sted/ huilcken intet skulde haffue aff det sellis Godes/
som de haffde/ der boede hos Capitlet.

Hand forordnede tuende ny Præbender / oc lagde
Lunder oc Balgum kircke der til / oc en Bilig i Lunde
vraa/ oc en Eng i Biergum. Hand gaff oc fem par hers-
lige Kapper til Kircken.

Hand tilgædde effter Passuens befalning / Presterne
at stillies fra deris Husstruer. Oc til de Prester / som skøde
sig ind til it generale concilium, bleff Gregorius Diaconus,
Cardinalis sendt hid ind i Danmark/ Aar 1222. Oc der
hand haffde vandret Stifterne igiennem / kom hand til
Elesvig/ om alle Helgens dags tid. Oc vdi it almindelige
Møde / aff alle Visper i Danmark / forordnede hand/ at
Preste børn maatte icke arffue / Huilcket bleff dog icke hold-
det/ Thi Presterne siect vilde icke gjøre deris Brøder arff-
ueløs. Men huordant Passuen her vdi haffuer handlet/ er
at forfare aff denne effterfølgende sande Narration. Inno-
centius 4. haffuer til Løgum vnde oc effterlat/ i sit Passue-
doms fiende Aar/ Bisp i Ribe fuldmægt paa sine vegne/

at affløse Kiercke / som holt nogen Boelskab / hullede hans
Legat tilforn haffde bandsat / her i disse Nordiske Lande/
med saadan Villaar. At naar de haffde forskuet deris Boels-
skab oc Husfruer aldelis / skulde de stietelig oc aluorlig gipre
Bispen foruarling/ at de ick vilde tage enten dem / eller an-
dre til sig igien. Her foruden gaff hand hannem oc mact/
at handle med dem/ som ick vilde forlade deris Boelskab oc
Husfruer aldelis / naar de vaare indviede til nogen Embe-
de i Kircken/ lige som hand kunde fiende / at det vaar deris
Salighed gaffnligt: Som er/ at hand skulde opholde dem
fra deris Embede paa to Aars tid / oc paalegge dem en sa-
lig Penitenti. De naar det vaar giort / der som de da fan-
tis vdi it gaat Lessuet oc sticketlig Omgengelse / maatte Bi-
spen handle med dem / lige som hannem siunis gaffnligt at
vere. Kortelig / Denne Mact er Bispen vnde oc giffuet/
at hand kand gipre oc lade med Hoerkarle / oc dennem aff-
løse/ effter hans egen Vilie.

Samme Aar 1222. den gantse Vinter offuer / bleff
Tuuo til Reuel/ for de Estlanders omuendelsis skyld / De
om andet Aar der effter/ der hand lidde megen Fare/ haff-
uer hand forlat samme Stad/oc Kongens Søn Canutum
Hertig vdi Estland / oc er kommen igien til Danmark/
med mange som der haffde vandret / oc verit som Pillegri-
me/ for de grossue Folkis omuendelsis skyld.

Næste Aar der effter den 9. Maij / ved Midnag tid/
er Kong Valdemar den 2. forrædelig greben paa sin Seng
i Sieland eller Fyen / thi ingen By saa heder findis i Sie-
land/ ved Haffuet i Lythø/ med sin Søn Valdemar den 3.
ved Gressue Henrich aff Suerin/ huor de oc sadde i Fenge-
sel/ moxen i fire Aar / De i diss midler tid/ bleff Kessuel aff
de Endiske/ Rigesse / oc aff Gressuen indtaget / De da ere
osaa Riobiederne i Sclauen oc Holsten faldne fra de
Danskis Regimente oc Herredømme.

Der

Der effter er Kong Valdemar oc hans Søn vdløst/ for 6000. marc Sølff/ Lybt vett. Men Heste/ Klæder oc anden Skenck / som bleff vdgiffuet den Dag de komme aff Jengsel/ vaare langt mere værd. Kong Valdemar nøbdis at suære / at hand aldrig vilde heffne saadant/ Men hand er giort quit/ formedelst Passue Innocentium, før den Krig begynnus i Boruehouet / som stod paa Magdalenz dag / Anno Domini 1227. vdi huiltken Krig de Danske bleffue slagne / oc vaare forraadde aff de Dytmercker/ oc Kongen neppelig met nogle saa vndtom. Vdi huiltken Krig Bisp Tuuo bleff fangen/ oc vdløst igien for 70. marc pure Sølff. Hand bleff begraffuen i Ribe Choer/ vnder en liden Eteen/ huor paa hans Naffn staar.

Effter Bisp Tuuo bleff Gunner / den anden Kong Valdemars Raad / oc Raadgiffuer til den Judske low/ Bisp/ hues Naffn oc findis i Fortalen paa den Judske low. Hand stadsætte / at Canikerne met Bisp / skulde haffue Indseende met Skolen at forordne / som land forfaris aff dette efftersølgendis Bress/ hues Indhold er denne.

Gunner aff Guds naade / Bisp i Ribe / ynster alle som dette Bress see/ velsærd i vor rette Saliggjører. Wi haffue fundet vor Formands Bisp Helix Bress/ liudendis som efftersølger: Helias aff Guds naade / Ribe kirckis Bisp / ynster alle dem / som see dette næruerendis Bress/ Salighed i vor sande Saliggjører. Wi begære at det skal komme baade dem som nu ere / eller komme skulle / til fuld Vidstæff/ at effterdi den Himmelste Brudgom / effter sin Godhed oc Mildhed / haffuer villet betro vort ringe Forsiun sin Brud/ Ribe kircke / Oc wi befinder hos hende/ at Guds tieniste stæer vdi hende / baade met ringe Indkomst/ oc saa Personer/ Da er vort Hierte optend/ at wi der kunde ordinære oc tilstæcke de Personer/ som ville leffue it Canicke leffnet/ oc tillegge aff vort effne/ noget mere indkomst.

Men at wi det icke haffuer kundet aff sted komme / haffue
wi saadant effterlat vor Effterkommeris veluillighed yder-
mere at effterkomme/huilcke wi oc haffuer vnde denne Fri-
hed/ at de skal forordne Skoler effter deris Løffte met Bis-
pens Raad / Oc at det Canickedømme som bliffuer ledigt/
skal effter deris Raad oc Samtycke forundis. Datum Hens-
ning/ Anno Domini 1148. Idus Iunij, men vdi vor Bis-
scopdoms fierde Aar. Der som nogen her vdi giør dennem
nogen Forsang / hand suare Gud det / oc maa holdis fra
Christi Legemis oc Blods deelactighed. Huorfor wi stad-
fester vor Formands gierning i alle maade / oc betrefte
den met vort Signet. Datum Ripis, Anno Domini 1245.
2. Idus Septembris.

Denne Bisp Gunner døde Aar 1249. oc ligger be-
graffuen i Løgum kloster.

Anno Domini 1242. 4. Nonas Aprilis, er Ribe
affbrendt.

15.

Der Bisp Gunner vaar dødt/bleff en/ved naffn/ Her
Esge/ Bisp i Ribe / huilcken icke allerniste for Rigens beste/
men oc for Kirckens Frihed / vaar gantcke megit omhygge-
lig / Oc vaar dog saa factfærdig / at effter mange Trætte
oc Tuedract/ som vaare komne imellem hannem oc Stors-
mechtige Første / Hertug Erich i Jutland / Er hand igien
bleffuen forligt met hannem / Om huilcken deris Forligel-
se/ der bleff Bress giort/ liudendis som efftersfølger.

Erich aff Guds naade/ Hertug i Jutland / alle dem
i Riber stift/ som ere vnder vort Herskaff/ Helsen i HEN-
ren. Wi ville / at det skal eder vitterligt vere / at effter
mange Oprør oc Wenigheder / som haffue sig tilbraget/
imellem oss oc vore/ paa den ene side / oc værdige Fader/
Her Esge/ Biscop i Ribe / oc sine / paa den anden side/ er
saadan en venlig Forligelse giort/ at wi ville staa hannem/
hans Kircke oc Capitel trolig bi / oc forfremme hans Rets-
Rets

Kirkens oc forneffnde Capicls i alle maade / huilket wi
oc haffue loffuert / oc loffuer i dette Bress. Huorfor wi
biuder eder alle oc huer / at i beuifer forneffnde Bisp i Ri-
be/ oc hans Kirke / den plictskyldig Reuerens / Lydighed
oc Tre i alle maade/ videndis visselig/ at huo som foracter
dess Kirkis Mandater/ oc heller ville vduelge at omkomme
end at adlyde/ skal icke vndfly vor Hefn oc Brede/ Datum
Aabenraa/ Aar 1265. in die Mauritij & sociorum eius.

I midler tid / der denne Biscop faarested Kirken/
haffuer Bønderne oprenst sig imod Adelen/ met Koller/
som haffde giffuet sig til Krigsbrug / huilke der nedbrøde
mange Slaatte/ Aar 1256.

Anno Domini 1259. 4. Kalend. Iunij, døde til Ribe
Stormectige hønbaarne Første / Danmarkis Konge/
Christoffer den første / hues efterleffuendis Dronning/
Margrete (Erich Slippings Moder / som met sin Søn
bleff fangen paa Løhynde) gaff til en Aarlig amindelse eff-
ter hans Død/ to Skilling grot/ Aarligen/ aff hendis Ca-
pels Indkomst / Oc ligger begraffuet mit i Choret vnder
en huid Steen.

Hvad Mødsommelighed denne Biscop haffuer haffe
oc vdstaet for Rigens beste / kand forfaris aff dette effter-
følgendis Bress/ som liuder i denne efftersfølgendis mening.

Margareta aff Guds Naade / Danis oc Sclauis
Dronning/ alle dem/ som seer denne efftersfølgendis skriffte/
Helsen i vor rette Saliggjører. Effterdi at Hans Skanul
Torstens Søn / haffuer sat sig op imod Kongen / oc obens-
barlig foracter hans Mayestat / da haffuer hand met sam-
me Gierning forbrøt alt sit Guds/ rørendis oc wrørendis/
som hannem effter hans Moder arffueligen er tilfalden.
Huorfor wi oc haffue / effter vor Faderne lands gamle Lo-
wer oc Seduanc / lagt alt hans Guds vnder Kronen / oc
skigt alt forneffnde Guds oc Eyedom / rørendis oc wrøren-

til/ til værdige Fader / Her Esge / Biscop i Ribe/ for at
 stillige Arbejd/ Omkost oc Stæde/ som hand mange gang
 ge haffuer haffte oc lide / paa Nogens oc vor elskelige Sønne/
 Kong Erichs vegne/ euindelig at besidde / Giffuendis fors
 neffnde Biscop i Ribe / Guldmact oc Wyndighed / offuer
 forneffnde Gods/ i huadsomheldst maade hand vil/ at gi
 re oc lade vnder Kongelige Hæffn oc Brede / at beholde/
 Forbiuendis at ingen hannem/ eller hans / som hand giff
 uer Befalning offuer samme Gods/ forhindre/ eller For
 sang giøre. Der som anderledis skeer/ skal hand vden tuss
 uel icke vndgaa Kongelige straff. Oc paa det at ingen falsk
 Klagemaal her om skal effterkomme / haffue wi for gaat
 anseet / at stadfeste næruerendis Bress / med vor Sigels
 krafft. Datum Randrus, Anno Domini 1263. 4. Ka
 lend. Decembris;

Hand døde effter stor Gienuordighed til Ribe Aar
 1273. Oc bleff begraffuen i Løgum kloster / som kaldis
 Locus Dei.

Sammesteds findis en Taffle/Slagen paa Kirkeueg
 gen/ huileken indholder disse Vers / om fire Bisper aff Ri
 be som der ere begraffne/ oc om en Biscop aff Berglum.

Nobilis illa domus per plurima nobilitatur
 Nam domus ista Dei locus à cunctis vocitatur
 Pontificum quinque se corpora gaudet habere
 In libro vitæ, quorum sunt nomina verè,
 Primus Homerus erat, decus orbis, fama Sophiæ
 Gloria pontificum, magni sectator Ouiæ
 Nobilis & clarus post hunc surrexit Olavus
 Hic decimas petiit, quas, prorsus habere nequiuit
 Hunc sapiens sequitur Gunnerus pacis amator
 Gemma sacerdotum, cunctarum rei moderator,
 Post Elgerus adest, qui multos nobilitauit,
 Ecclesiamque suam per plurima dona beauit.

Addit

Additur his præsul Burglauensis Nicolaus,
In numero quintus feliciter hic tumulatus
Discant Prælati, pereos, qui turre locati,
Non altum sapere, sed iussa Christi tenere
Sunt modo securi, sed vermibus esca futuri.

Her Tyge eller Tycho kom effier Bisp Esge / at
saarestaa Ribes kircke / Aar 1274. huilcken forbedrede Bi-
scopsdømmet met meget Guds. Hand leffuede vnder R.
Erich Mendued / Kong Erich Glippings Søn.

16.

Vdi denne Biscop Tygis tid / leffuede Her Hans
Kalfs Ridder / som tilforn vaar Kong Erich Glippings
Søns / Erich Mendueds Marskalk / huilcken Konge giord
de forneffnde Biscop stor hielp i drabelige Sager.

Hand døde Aar 1288. For hans tid fald Ribes taarn
ned / oc ihjelslog mange / huilcket skede Aar 1283.

Aar 1272. vaar stort Jordskæl i Danmark. Item/
Aar 1068. Disligeste Aar 1198. Dernæst / Aar 1409. vaar
it forfærdeligt Jordskæl / oc saare forfærdelig / mange stes
der i Danmark / huor offuer mange Mennisker bleffue fors
færdede / aff huad Aarsag veed Gud selft.

Her Christian Erche-degn / effterfulde Bisp Tyge i
Bisbops sædet / Aar 1288. en Adelsmand / Oc bleff der til
aff Canikerne vduald. Oc effterdi hand vaar en synderlig
lærd Mand / oc befant / at Skolerne er en Begyndelse til
den Christen Kirckis opuert oc Fremgang / da haffuer
hand i begyndelsen stiftet en Trivials Skole i Ribe / oc gaff
til Skolebørns nytte oc Hielp / it Steenhus / som heed Pus
gegaard / som vaar vist begreben / oc andre Huse. Dernæst
lagde hand saa meget Guds der til / aff Landsby Eyedom /
met Tiend aff Henne Sogen / oc aff den Landsby Lustrup /
at det paa den tid beløb 24. Læster korn / foruden Smør /
Suin oc Penninge. Aff huilcken Indkomst der bleffue
Aarligen tiue fattige Skolebørn forspørgede til Spøde / som
vaare

17.

vaare tagne aff Riber stift / oc lste fra nogen anden sted /
huilcke Skolebørn haffue fri Hus oc Kammer i forneffnde
Hus. Huilcken Sundag / hand met efftersølgendis Breff
haffuer villet at skulde vere huer Mand vitterligt / som liu
der saaledis.

Alle dem / som dette næruerendis Breff see / ynser ieg
Christian aff Guds naade / Biscop i Ribe / euindelig Hæls
sen i HÆren. Vor antagne Embeders omhu / fører oss
til Hierte / at wi met synderlig Naadis frihed / skal handts
hæffue Kirckens duelige Personer / Oc enddog wi ere til alle
deris Forsuim tilgenegde / som Almisse begære ville / dog bør
de synderlig at forsuinis met Kirckens gods / som leggen
vind paa Kirckens lærdom / at Kirckerne kand haffue deris
tilbørlig Tieniste / at de aff hannem kand haffue Liffs
besoldning / som de ere tilskickede at vere lydige. Huorfor
wi ville at det skal vere huer mand vitterligt / at wi haffue
vndt / skift / oc vnder deris egen Eyedom oc besiddelse ant
uorde / til euig tid at besidde / ale dette Guds rørendis oc w
rørendis / som her neden for er beneffnd / met all deris Til
leg / huilcket Guds wi haffue forhuerffuet oc bekommet aff
vort Fæderne arffue / den stund wi haffuer faarestaaet Ri
ber kircke / Oc det til Guds loff oc ære / met menige Capis
tels Samtycke oc Raad / lagt til fire oc tiue fattige Skoles
børns vnderholdning / som ere duelige oc bequommelige til
Dagligtz Konster / huilcke alleniste aff Riber stift skal tagis
oc vdkæris / met en tilfællis Bolig / oc it Bord / effter den
maade oc Regel / som denneim kand bequemme / huilcken til
euig tid skal giøris i Ribe / oc forordnis met Erchebegens
oc menige Capitels Raad / effter som tiden det vdkreffuer.
Godset som der til er lagt / er dette effterskreffne : En gaard
i Braby / huilcken wi met Skjøde haffuer bekommet aff
Niels Hord. Fire Gaarde i Marhum / met en Mølle same
mest. d. En Gaard i Sinekier i Salingshyssel. En gaard i
Vib

Vilstrup i Almindssffel/ met en Bonde sammesteds. En
 Gaard i Hørrup/ huilcken skal løsis aff oss eller vore Eff-
 terkommere for 200. Marc denariorum legalium, som til
 forneffnde Skolebørns nytte skal henuendis. En Gaard i
 Skodborg/ huilcken wi haffue aff Anders Agerffon. All
 vor Jord i Segerffløff. All vor Jord i Skastat. All vor
 Jord i Forbalgum. All vor Jord i Randerup. Til stycker
 Jord i Getherup marc paa Leue/ oc tiue læss Hø samme-
 sted. All vor Geds i Bøle i Lønborg sogen. Item aff
 Denne sogen/ huor wi haffue Ius patronatus, 40. marc
 denariorum vluualium, eller fem Pund Sterling/ for is
 Vicarie/ som met tiden der bliffuer. Til huilcken wi oc
 troer at wi haffuer lagt en tilbørlig Part aff samme Kircke
 ossuerbliffuendis Indkomst/ som paa Guds vegne oss kand
 tilfalde/ huilcken Part Aarlig til euig tid skal betalis mee
 noget andet Guds. Til ydermere Vidnesbyrd/ da er vore
 Signet/ met vort Capitels/ hengt neden vnder forneffnde
 Bress. Datum & actum Ripis, Anno Domini 1293. fe-
 ria 2. Pascha. Beholdendis oss dog frit for/samme Guds
 at maa forandre oc skifte bort/ enten for lige saa meget
 Guds/ eller for bedre.

Huor aff wi lettelig kand samle/ at denne Gudfryt-
 ge Mand vel haffuer forstaaet/ at den Christelige Religion
 kand icke ved mact bliffue/vden at Ungdommen/ som gaar
 i Skole/ bliffuer noget rundelig forstunet.

Anno Domini 1301. 7. Kalend. Nouembris, er en
 stor Part aff Nisberby affbrend.

Her foruden kand wi vel acte/ at denne Biscop mee
 sin gode Raad haffuer megit gaffnet Niget/ allermest til at
 obenbare Kongen de Sclauers Surffittighed oc Fororderi/
 den tid Kongen kom til Rostock met Jærsterne aff Sclauen
 oc Warden/ oc met Biscop Christian aff Ribe/ Aar 1303.
 Denne Bisp Christian/ som saa vel faarested sin Kircke/ oc
 siisset

stiftet Ribe Skole / døde Aar 1313. Kalen. I. Iuni, oc er
begraffuen mit i Thoret / vnder en brun Steen.

18. Effter Bisp Christian kom Iohannes Hee / oc bleff
vduald til Biskop i Ribe / Hand beprydede Librit met
mange Bøger / skreffne met hans egen Haand / Oc døde i
Ribe / Aar 1327. in octaua Epiphaniæ Domini.

19. Effter forneffnde Iohannes Hee / bekom Mester Jas
cob / som bleff kallet Splittaff / Biscopsdømmet / som vaar
en Edelman / oc stormodig / Oc vaar for sine Kircker oc
Prester vdi Stiftet saa omhyggelig / at hand nøddis / for
medelst sine Electis / oc andre deris Hielp / at tencke paa /
huorledis hand kunde bestermis imod obenbarlig Offuers
uold oc Bret / Den tid hand met Gudelig Naamindelse /
kunde intet vdtrette hos Presterne / satte hand sig met Krigs
maect op imod Stormeetige Herre / Her Baldemar / Herts
tug i Judland / oc imod Gressue Geert aff Holsten oc
Stormarn / Wen huordan en Forligelse der er skeed imel
lem Bispen oc forneffnde Herrer / effter der vaar skeed stor
skade / ville wi høre aff dette efftersølgende Breffs liudelse.

Alle / som dette Breff see / yncker wi Baldemar aff
Guds naade / Hertug vdi Judland / oc Gressue Geert aff
Holsten oc Stormarn / euindelig Helsen i HERN. Wi
giøre alle vitterligt / at Aar 1330. paa Remigij Confes
soris dag / er der venligen oc endrecteligen handleet / oc gans
get Forligelse / imellem værdige Fader / Her Jacob aff
Guds naade / Biskop i Ribe / oc hans gode Venner oc slect /
som ere / Her Hans Niclassøn / Hans Splittaff / oc Hane
Tyndering Vebnere / oc huo som heldst de vere kunde / aff
forneffnde Bisps Stamme / paa den ene side / oc off paa
den anden side / som nu her effter skreffuet staar / Først / at
all Forseelse / Wuenscaff / Forpørnelse / Mishandel / Løff
ter oc Forplietelser eller Tuedræct / met hund Raffen des
neffnis kand / haade for Hadersløff oc Getherup / eller
nogen

nogen anden ſted / huor det vere land / oc paa huad ſom
heldſt tid/ ſom haſſuer verit imellem værdige Fader oc off/
oc imellem Her Otte Vlex Vebnere/ oc de andre/ ſom vaas
re paa den tid vdi Hatterſløff til Beffermelfe/ oc andre/
huo ſom heldſt der vilde lade oc giøre paa vore vegne/ ſkal
vere aff Hierter forladne/ vdflette/ aldelis forglemte oc døde/
oc ſkal aldrig her effter/ aff huad ſom heldſt Aarſag/ oc
ved huad ſom heldſt Perſon det vere land / igien opuectis
eller optagis / aff nogen den forrige Hads oc wuenſtuffs
Aarſag. Item/ at der ſkal vere en fuldkommelig Sone/
Samdrectighed oc Venſcaff / imellem forneffnde værdige
Fader/ oc hans forneffnde gode Venner oc Slect/ ſtadelig
oc wrnggelig ſtadfeſt / Saa at wi ville giøre oc beuiſe vær-
dige Fader/ oc hand off/ huad Gaffn oc Forfremmelfe wi
land/ baade obenbarlig oc hemmelig. Item / at wi ville
befferme oc forſuare forneffnde Biſcop/ hans Caniker / oc
deris Dienere oc Slect / Item/ Klrcker / Kloſterer oc fors-
neffnde Clericie , ſaa meget off mueligt er / mod alle dem/
ſom dennem vil wforrette oc vere imod. Alſe dette fors-
neffnde loffue wi wrbrødelig at holde / paa vor gode Ero oc
Loſſue/ Oc med dette næruerendis Breff forplicte wi off at
holde det ſom nu forſcreffuet ſtaar. Til huilcken fuld-
kommelige Soueræne oc Samdrectigheds faſtere obenbaring
oc Tryghed/ henge wi vore Secretær her neden vnder / Oc
wi Doſo/ ſom kaldis Bloet/ Item Hartuig Reuentlo Veb-
nere/ oc Hans Hummerbøyle/ ſom ere Vidneſbyrd til fors-
neffnde forligelfe/ henge oc vore Signeter her vnder/ at ſaa
wrnggelig holdis ſkal / oc loſſue tryggelig oc ſtadelig/ at wi
aff ooris Mact ville arbejde her paa / at alt dette oc huert
ſtycke ſærdelis/ ſom forloſſuet er/ ſkal ſaa wrbrødelig holdis.
Datum & actum Obenraa / Anno & die ſupradictis.

Effter denne Forening med Hertug Valdemar / oc
Greffue Geert aff Holſten / er forneffnde Biſcop anans

met vnder Kong Valdemars den 4. Forsuar oc Beskyttelse/ som er at see aff dette efftersølgendis Bress.

Wi Valdemar den 4. aff Guds naade / Danmarks oc Sclavis Konning / Hertug vdi Estland / euindelig Helsen i HERN. Wi giøre alle vitterligt / at wi aff synderlig Gunst oc Naade hassuer anammert næuerendis Bressuifer off elskelige værdige Fader i Christo/ H:r Jacob aff Guds naade Biscop i Ribe/ met sine Elect / eller Gold oc Tienere / oc alt sit Guds / Gelslsigt oc Verdsligt / saa vel i Ribe som vden for/ ihvor det ligger i vore Rige/vnder vor Fred oc Bestermselse/ til at forsuaere / Giffuendis hannem formedelst dette Bress/ alt sit Guds / met sine Tienere quit oc fri for all Kongelige Tynge oc Skat / som er/ Inne/ Stueh oc Leding / oc all anden Besuæring oc Tieniste/ som Kongens Rettighed tilhører. Wi effterlader hannem oc alle Sager/ saa vel 40. mark Sager/som ringere aff vor Rettighed / offuer fornessnde Guds oc Tienere/ som hannem skal tilhøre / der met at skicke oc handle til sin egen Nytte / Betreffendis fornessnde Herre oc værdige Fader alle Friheder oc Priuilegier/ huilcke hand/eller hans Formend oc Kircke hassuer hafft oc bekommet aff vore Forsædres Konger i Danmark/ saa fri / som hand oc hans denem hafft oc brugt hassuer. Wi ville oc / at fornessnde Biscop met sit Guds oc sine Tienere / som før er affsagt/ skal vere quit oc fri/ fra all Hielp oc Vdgierd til Krigsfard/ Vædehielp / eller at lane Kongen noget / som skal betalis igien / Vndertagen det / som for Riges igientløfning almindelig oc aff huer mand skal vdgiffuis / Besynderlig for den Sags skold/at wi hassue i Pantuijs forplictet hønbaarene Første Hertug Valdemar i Sønderjudland / oc der vdi adelis vndtaget fornessnde Biscop / met sit Guds oc sine Tienere vdi fornessnde forplictelse/ oc klarlig vedkiend/ at wi aff synderlig Gunst hannem ville forsuaere. Huorfor wi
stenges

strenghelike befaler vnder vor Hyldest oc Naade / at Ingen
 iblant vore Adlocater Fogeder eller deris Endesmen / el-
 ler nogen / aff huad Vilkaar eller Stat hand vere kand/
 fordrister sig til / at giøre forneffnde Biskop nogen Wode-
 sammeltighed / eller nogen aff hans / imod de Priuilegier oc
 Friheder / som wi naadigst hannem vnde oc giffuet haffuer /
 eller forhindre hannem der vdi / i nogen maade / saa fremt
 hand vill vndfly vor Hest oc Brede. Giffuet i vor Leper
 for Kallundborg / Aar 1341. den næste dag effter Bartho-
 lomei. Til huse ydermere Vidnesbyrd / wi haffue ladet
 vor Secret henge her neden vnder.

Det næste Aar tilforn / som vaar Anno Domini 1340
 Sabbatho Sicientis, det er / den Søndag effter Midfaste /
 bleff Gressue Geert aff Holsten oc Stormarn / ihuelsen
 i Randers.

Forneffnde Bisp Jacob Splittaff døde i Ribe / Aar
 1345. paa Kyndelmisse dag / Oc bleff begraffuen i Riber
 Chor / ved den Søndre side / hos Biscop Christians grav.

Her Peder Thurssøn effterfulde forneffnde Bisp Ja-
 cob Splittaff i Biscopsædit / oc døde i Ribe / Aar 1364. oc
 bleff begraffuen sammesteds i Choret.

Aar 1362. paa Marcelli martyris Nat / vaar it store
 Vandelgø / huor aff moxen gantse Riberby bleff offuer-
 stiait / oc stede der stor skade / saa vel som andensteds vdi
 Jutland.

Effter forneffnde Bisp Peder Thurssøn / bleff Her
 Mogens Biscop i Riber stift / formedelst Canickernis vds-
 uelgelse / Oc døde hand i Ribe Aar 1369.

Aar 1374. i den næste Uge for alle Helgens dag /
 døde Kong Valdemar den 4. Konge i Danmark hønloff-
 lig Ihukommelse.

Effter Bisp Mogens kom en til Riber Biscopodom /
 heet Hans Michellssøn / aff Adelsamme oc Rig / huilcken
 sigis

20.

21.

22.

figis at haffue kjøbt i Harschfel oc Hertugdømmet i Jude
land/ meget Gode oc Eghedom til Bispenes bord.

Hand leffuede vnder Kong Oluff oc Dronning Mar-
grete/ den 4. Kong Valdemars Daatter / som til Nogens
beste laante aff Bispen 3000. mark purt Sølff / at betale
igien paa god Tro oc loffue/ effter hans egen Vilie.

Hand døde i Ribe Anno Domini 1388. 8. Idus
Decembris.

23.

Der forneffnde Bisp Hans Michelsøn vaar nu hen-
soffuet i HÆREN / bleff Her Eskild Biscop i Ribe / som
siuntis frem for alle hans Formend at vilde forbedre Bis-
scopsdømmet/ oc forøge Kirckens.

Høyhaarne Dronning Margrete / Kong Valde-
mars Daatter/ oc Kong Haagens aff Norge effterleffuens
dis Encke/ haffuer sat denne Biscop hendis Slaat Troys-
borg / som ligger i det Jydskke Hertugdøm/ med Lyherrie/
huilket Slaat hun for sine egne Penninge haffde kjøbt til-
forn aff Niels Lembeck. For huilket Slaat oc Herrit hun
anammede aff Bisp Eskild oc Alber kircke / fem tusinde lø-
de Mark/ regnendis for huer Mark/ 40. Stilling vhaas
les i Ribesby. Huilken Pantsettelse er skeed Aar 1400.
paa Maurits dag. Forneffnde Slaat oc Herrit haffuer
Riber Bisp siden beholt / indtil Kong Christian den tredie/
vnder huilken den sande Euangelij lærdom / om en Syn-
deris retfærdiggjorelse for Gud / aff Guds barmhertighed
for Christi skyld / den vi med Troen skal befatte oc anam-
me / begyntis obenbarlig vdi Danmark at læris for huer
Mand.

Her foruden haffuer hand befalet/ at disse effterseff-
ne Statuta Synodalia, skulde holdis offuer alt hans Stifte.

1. At alle Prester skulle predicke Euangelium for deris
Segnesølet alle hellige Dage.

2. At alle Klerike skulde leffue vdi Affhold oc Kyffhed/
Thi

Thi at alle de/ som obenbare haffue Doelſkab/ baade Preſbyteri, oc de Klerike / ſom vaare ringere i deris Orden/ Der ſom de holt Meſſe / oc vaare icke affløſte / da ſkulde de vere ſulpenſi, oc icke mere vdi deris Embed oc Orden.

3. At ingen groff Arbeyd maatte ſkee om hellige dage/ Oc at de ſom ſyndede der imod / ſkulde ſtraffis med ſeduanlig Straff.

4. At alle de ſom vaare bandsætte/ ſkulde icke holdis for at vere affløſte/ vden de ſpørde deris Affløſnings breff tilſtes de for Dommeren.

5. At Preſterne ſkulde icke affløſe dem / ſom røffuede Skibbrudne folck/ ſpør end de haffde igien forſkaffet dem det ſom vaar borttaget.

6. At Zomfrukrenckere ſkulde ſtraffis med ſaadan ſtraff ſom Hoerkarle ſtraffis med.

7. At Preſterne maatte ingen aff deris Sogneſolck giſſue Sacramente/ om de end det begærede / vden Sacramentet vaar vied tilſorn / Thi det er Affgudsdyrckelsis Synd/ oc Almuen bpr icke at bedragis med nogen forſengelig Skrømpteri.

Diſſe Statuta giſſuer tilkiende / at forneffnde Biſp haffuer haffte nogen Omsorg for Kirckerns gods/ i den ſtorre Papiſtiſke Blindhed.

Aar 1402. paa S. Hans Euangeliftæ dag / er Kiſker Domkircke/ vndertagne Taarnene/ ſidſte gang affbrent.

Denne Biſcop døde Aar 1409. oc ligger begraffuen i Choree ved den Nørre ſide/ hos Biſcop Chriſtians graff.

Efter forneffnde Biſcop Eſtild bleff Peder Lyncke vdi uald til Biſcop / Hand vaar en Edelmand / lærd oc forſtandig / ſom i begge Jutland ligbte megit Guds til Blisſpens Vord.

Hand bleff ſiden aff Lunde Capitel vduald til Erchesbiſp i Lund/ med Kongens ſamtøcke / Oc bleff kaldet Suerigis

rigis Jørste/ oc den Apostoliske Sædis Legat / Aar 1418.
Samme Dispis Lowe / som offuer Stiffet skulde holdis/
ere befattede i denne effersølgendis Skriffte.

Peder Lynke aff Guds Naade / Erchebisp i Lund/
Euerigis Jørste/ oc den Apostoliske sædis Legate / yncker
alle oc huer/ Prelater/ Abbeder/ Decanis, Prouster/ Can-
toribus, Priorer / Capitler / Conuenter / Almue / Kircker-
nis Forstandere/ Clericier, oc alle andre tro Christne / la-
de oc leeg/ Helsen i allis vor Saliggjører. En god Hys-
dis Omserg er met saadan Omhyggelighed besuaret / at
hand bpr met Rod at oprykke / i den Vingaard / som han-
nem er betroet/ met stor Aaruogenhed oc Flid / alle Laster/
at sætte til rette/ oc straffe dem / som offuertræder Loven/
At sætte til rette i deris Leffnet/ oc at plante igien gode Dy-
der. Huorfor wi met vor hederlige Brødre / Bisp Laugs
aff Viborg/ Peder aff Børghlum/ Hans aff Roskilde/ Nasse
ne aff Othense/ Christian aff Ribe/ oc Ulrich aff Aarhus/
aff samme Naade/ Kirckernis Bisper / met vore Suffragan-
neis oc Bissdere paa Biscop Henrichs vegne aff Eلسفيق
som er/ Herman Denor/ oc Johan Seel / Vicarius perpet-
uus i Eلسفيق kircke/ som haffue giort fornessinde Biscop
lowlig Vnderstylding / for hans Alderdom oc Strøbelige
heds styld/ Enddog her er ingen mødt paa denne tid tilste-
de paa Biscops vegne aff Resuel.

Formedelt dette hellige Capitels Samtycke oc raad/
som wi nu faarestaar nuærdige / fornøyer wi disse effers-
skreffne Articke/ som Her Peder / Gudfryctig skulommels-
se/ forðum Lunde Erchebisp vor Formand, haffuer sat i det
Landemode til Helsingborg / som hand helt.

1. Der som noagen Bisp i Danmark bliffuer flendelig
forfuld / eller nogen slaar dem / sanger eller saarer dem/
huad heller hand er i følge met dem som det giør / eller befal-
ler/ eller samtycker nogen saadan giort Vierning / eller
giffuer

Statuta ges-
neralia per
t. tam Da-
niam.

giffuer Raad der til / eller vil det forfuare / eller anammer
 oc forfuarer den samme obenbarlig / Eller oc nogen fordris
 ster sig til/ at nøde Bisperne til/ eller deris Blodsforuante/
 Euogre oc Venner/ formedelst Trusel oc Pine / eller i an
 dre maade / at giffue foriettelis Bressue / Foruarings
 bressue/ eller vnder andre Ords form oc maade / enddog
 saadanne Bressue kand siunis at indholde den hans Vel
 behagelighed/ som saadant lider / til at vndskyldte oc quitere
 dem for Fængsel / Offueruold oc Wret / som Bisperne er
 vederfareet. Da hiude oc befale wi formedelst denne nær
 uerendis Wobis myndighed/ at saadanne Foruarings bress
 ue skal intet gielde / men vere forgeffuis / Oc at den/ som
 skyldig er i saadan Sag/ skal altid vere Wærslig / oc vnder
 euig Bands straff.

2. Befale wi / at alle oc huer / som røffuer Kirckernis
 Personer / eller gipre dem skade / oc tager Kirckernis gods
 til sin egen Nytte / eller legger nogen Besuering paa Cle
 ricier, oc deris Folk/ vden Bispernis samtycke / den skal for
 saadan Gierning vere bandsat.

3. At ingen vden Bisopen / om hand er tilstede / eller
 oc kand til gaffns vere tilstede/ skal vnderstaa sig at døpmme
 i Eccelskabs sager / vden hand tilsætter en anden i sin sted/
 som er forfaren.

4. At ingen Prest skal vnderstaa sig at tilstede en frem
 met Sognemand til Bektiendelse oc Affløsning / oc Christi
 Legems oc Blods deelactighed / vden samme Sognemands
 egen Prestis vilie oc tilladisse.

5. At ingen Prest skal tilstede en vbekiend oc fremmet
 Clerck/ at predicke i hans Kircke / vden hand viser Bispens
 oc sin Ordinas bress.

6. Befale wi/ at alle oc huer skal vere forplictige til at
 tiende retfærdelig vden Euig/ aff alle ting besynderlig aff
 Korn / Queg / Bier / Eild oc anden seduanlig Gifterie/

**under den Straff / som alle de hellige Forfædre ber om
haffuer gjort.**

7. **At alle Prestes i deris Kircker / skal tre gange om
Aaret/ paaminde dem / som ere ledige Personer / oc leffue
obenbarlig i Horeri / at de enten skal stillis at / eller de skal
troloffue huer andre. Der som de foractes saadan salig
Paamindelse / da skal de / naar Aaret er vde / om Paaske/
forbiudis Sacramentet.**

8. **Klercke maa icke straffis effter Verbsligge Folckis go-
de tycke/ eller for Verbslig Dommere/ men for deris egen
Geistlige Dommere/ for huad som heldst Sag / oc det skal
dennem oc tilbørlig offuer beutis.**

9. **At de som røffue en Stibbruden mand / skal band-
sættis i alle Kircker ved Strandsiden.**

10. **At de som ligger deris Børn ihjel/ skal møde for Bl-
spen / oc der skal dennem Penitens paaleggis.**

11. **Skal oc tilstedis / at der som den Siuge er saa strø-
belig / at hand intet kand holde i Liffuet / men maa giffue
det fra sig igien / at Christi Legem alleniste maa vists han-
nem/ oc maa sigis til hannem : Tro stadelig / saa haffuer
du ædet.**

12. **At Presterne/ naar de seer/ at Gud hiemspøger oss for
vore Synder/ med Pestilens/ Hunger/ Krig/ Storm / skal
de formane Folcket til Penitens oc Bøner / oc her med icke
røffue effter Bispens besalning. Med mange andre flere
Article/ som ere indførde vdi min store Krønike.**

**Alle disse fornessnde Article / til Biffhed oc Tryg-
hed / haffue wi ladet vor Signet / med vor hederlige Brø-
driis/ Medbispens/ oc fornessnde vore Medhielperis/ hens-
ge under dette Bress. Giffuet i Røbenhavn / Aar 1425.
feria 5. effter hellig Kong Knuds oc Martyris dag.**

**Fornessnde Erkebisp Peder Lycke døde Aar 1439.
paa hullstet Aar / Christoffer/ Psalmegeffue paa Rhijn/ oc
Hertug**

Hertug i Beperen / er vduald aff Danmarkis Raad / til
Konge her i Riket.

Den tid Her Peder Lynke flytte til Lunde Erchebiscops
dom / bleff Her Christian Hemmingsøn / vduald aff Car
nikerne til Bisp i Ribe / som oc haffuer lagt megit Guds til
Biscopdømmet / hullede hand selff kipte.

Vdi denne Bispis tid vaar der stor Trætte imellem
Bisperne oc Adelen / for Tiend at yde / som er at forstaa aff
dette efftersølgende Kongebreff.

Vi Christoffer den 3 aff Guds naade / Danmarkis /
Suerigis / Norgis / Sclauis oc Gottis Konning / Psalms
grefue paa Rhijn / oc Hertug i Beperen / Iohannes Lange
mand / aff samme Naade / Erchebisp i Lund / Suerigis Spra
ke / oc det Apostoliske sedis Legate / alle oc huer / Clericet
oc villærde Mend i Danmark / Naade / Gunst oc Saligs
hed. Gipse alle vitterligt / at Klercke vdi egen Person /
Geistlige Fadre oc Herrer i Christo / Bisp Christian aff
Ribe / Ulrich aff Aarhus / Veert aff Børglum / Thorlaek
aff Viborg / oc Henrich aff Odense / aff samme Naade /
Bisper / haffue endrectelig klaget / oc klarlig giffuet tilkienu
de for oss oc vort Raad vdi Ribe / Aar 1443. den næste dag
effter hellig tre Konger / At Tiend / som bør Gud / oc den
Guddommelig dyrkelse / baade effter det gamle oc ny Tes
tamente / vdis icke Retfærdeligen / til deris Kircker / Thi
vdi det sted pleyer icke at giffuis den Tiende part / men den
femtende allene. Oc paa den anden side / haffuer Edle
mend oc Herrer / Erich Nielsøn / Henrich Knudssøn / An
ders Nielsøn / Oluff Axelssøn / Niels Erichssøn aff Aldal /
Anders Haack / Niels Erichssøn aff Langtinde / Claus Røn
now / oc Eggere Brille Vebnere / tuert imod faaresat off
Almuens gamle Seduane / oc gammel Brug / Huorfor
der bleff raadslaget oc begæret paa begge sider / at wi vdi
forneffnde Dag vilde en retfærdig Dom affsig / Da effter
H ij it gaat

It gaar Betraad oc betenckende / met de Forstandige holber/
 haffue wi saa affsagt for en euig Low oc Ret / at holdis / at
 alle oc huer / i vort Rige Danmark / skal allenegne til rets
 fardig Tiend / giffue redelig vd den Tiende part aff deris
 Gods / som de retsfærdelig Aarligen bierge oc indtage / lige
 som de effter Lowen tilholdis at giffue / vden Biesfigelse/
 effter som forneffnde gode Mend endrectelig haffuer sam-
 tnykt. De tuert imod ville wi / at den gamle Seduanc/
 som rettere maa kaldis saadan rette Lowis forkrenckelse / oc
 er her tuert imod / skal affkaffet vere / oc endelig vnderligge.
 De at de effter anden lowlig Seduane i omliggende Lande /
 skal skiffte forneffnde Tiend i tre lige Parter / i saa maade /
 at Sognelirken fanger den ene Part / Bispen den anden /
 oc Sognepresten eller (Plebanus) den tredie. Der som no-
 gen vnderstaar sig at imodstaa forneffnde vor Skick oc
 Ordinans / offuer hannem haffuer Bisperne i huert stift /
 baade paa Kongens vegne / oc paa Erchebispens / oc effter
 denne ordentlig Frihed maect at straffe effter Kirckens dom.
 Til hues ydermere oc fastere Stadfestelse / haffue wi ladet
 vore Secreter henge her nedden vnder. Datum, Anno, die
 & loco, de quibus supra.

Denne Biscop Christian satte Her Niels / Ridder i
 Harslyssel i Band / fordi at hand siencelig trengde sig ind i
 Kirckens gods / oc i det Gods / som hannem met ingen Ret
 tilhørde. Hand er siden afflest aff Erchebisp Tue i Lund /
 met den Beskeed / at hand skulde giffue Kircken sit Gods
 igien / oc forlige sig met sin Biscop / som hand vden Sag
 haffde fortørnet.

Samme Biscop Christian bleff effterlat all Konge-
 lig Rettighed / end oc i 40. marc Sager / til Oprensning /
 for den skade hand haffde lide i Krig / oc det offuer alle sine
 Bønder / huilcket Kong Christian den første / hannem naas-
 digste vndte / Aar 1451. feria 4. Pentecostes.

Hand

Hand leffuede vnder tuende Konger / Kong Chr-
stoffer den tredie / oc Kong Christian den første / Vdøde i
Ribe / Aar 1455. paa S. Agnetis dag.

Hannem effterfulde i Biscopsdømmet Henrich Statu-
gebierg / Canick oc Prouist i Baruitspffel / fød aff Adel /
en frimodig oc lærd Mand / oc elste lærde Mend. Hand
forordnede met hans Capitels samtycke / At ingen skulde
anaminis iblant Canickerne / vden den / som vdi nogen høy
Skole haffde tilforn flittelig studeret i try Aar.

Denne Biscop Henrich befalede / at disse effterstreff-
ne Statuter oc Løwer skulde holdis ved mact.

1. At Presterne skulle sig høffuiskelig oc tuctelig met Kir-
ckens Sacrament handle.

2. At der fire gange om Aaret skulle forkyndis aff Pres-
dickestolen / at Sognefolckene skulde holde hellige Dage / oc
at de icke skulde spæge Torffuet i de Dage met deris Rigs-
mandskaff / icke heller fare til Skow eller Mølle / vnder
Bands straff / vden aff stor Nød om Høst. Men huo
som obenbarlig syndede her vdi / dem skulde Presterne oben-
barlig forkynde at vere bandsætte. Lige saa de som røff-
uede Kirckernis Guds / Jord / Eng / eller noget andet vis-
terligt Guds.

3. At Besuærere / Spaamend / Bagtalere paa Nytte oc
Guds / oc Manddrabere / som haffde ihuelslaget nogen / met
beraad Raad / Sierning oc Befalning / oc icke vilde gipre
Penitens / i den Christen Kirckis Afsyn / som Stick er /
Oc deris lige skulde met ringede Klocker / Liusenis vdslyckel-
se oc nederkastelse paa Jorden / vdi alle Kircker / paa Ping-
dag / paa Mariæ Himmelfarø dag / paa Kirckemisse dag /
oc paa Nyt Aars dag / obenbarlig forkyndis at vere i band.

4. Hand befalede / at Presterne skulde bo ved deris So-
gne kircker for sig selff / oc haffue indseende met det / som hø-
rer til deris Sognefolckis salighed / vnder samme Kirckers
fortæbelse.

5. At Presterne vdi de høye Fester skal predicte for Guds
et Euangelium huer Søndag / lige som det liuder paa
Danste / i det ringeste forklare for deris Sognesold / vnder
19. Stilling grots straff huer gang / oc vnder samme deris
Ralds oc Rents fortabelse / der som de her vdi fantis obui
barlig Forsømmelige.

6. At Presterne skulde huer Søndag met Almuen bede
for Kirckens Fred oc Enighed / oc paaminde Guds / at de
erolige vdgiffue Tiende / Byrd / Manest / Stoelmad / som
de bær til Kircken / oc legger paa Stolene i Kircken til Pres
tesføde / oc andet som høyr til Presternis Vord / at de skulde
leffue ved.

Her foruden skjøbte hand meget Guds / oc lagde det
til Dispens vord.

Hand døde i Ribe / Aar 1465. der Kloeken vaar ved
elleffue om Natten / den femte Dag for den Søndag / Mis
ericordia Domini, De er begraffuen i det Capel Bethles
hem / hos sine Frender.

27.

Efter Biscop Henrich kom Her Peder Nielsson til
Riber Biscopdom. hand vaar en lærd oc veltalendis Mand
enddog hand vaar fød aff ringe Slekt / De leffde vnder K.
Christian den første / Aff huilcken hand siet Kongelige fris
heder offuer sine Vænder oc Forlæninger / Aar 1468. vdi
Kallundborg / paa alle Helgens dag.

Vdi denne Bispis tid er stced en Sammenbindelse /
aff Rigens Bisper / som dette efterfølgendis Breff for
melder.

Alle som dette næruerendis Breff saarekommer / hel
se vi Tue aff Guds Naade / Erchebisp i Lund / Suerigis
Første / oc det Apostoliske sædis Legaat / Oluff Mortensson
aff Koscild / Niels aff Elefuig / Hans aff Aarhus / Knud
aff Viborg / Mogens aff Othense / Jacob aff Børglum /
oc Peder aff Ribe / aff samme Naade / Bisper / vdi hannem
som

som er vor rette Salighed / De giøre alle vteerligt / at wi
 met endrectig Samtycke / forordner oc stadfester wrygges
 lig til Euig tid / at her effter saa skal holdis / At der som saa
 steer / at enten nogen Erchebisp eller Bisp bliffuer foriaget
 eller fordressuen / formedelst de Waudeligis Offueru. id /
 eller i andre maade / aff deris Biscopsdom oc Enzendoms
 gods / huilket Gud forbiude / da ville huer aff off hielpe den
 huert Aar / met denne Summa penninge / som her effters
 fereffuet staar / oc der met vdi hans Nød vere forplietige at
 komme hannem til hielp / indtil hand igien bliffuer indspøt
 t sit Gods oc Egedom / som er / At Erchebisp i Lund / som
 nu er / eller her effter komendis vorder / skal giffue 30.
 Rhinske gylde / Bisp i aff Roskild oc Aarhus / huer lige
 saa mange / Bisp i aff Slesuig skal hielpe hannem met 20
 Gylde / Lige saa Bisp i aff Ribe oc Vithense / Bisp i aff
 Viborg met 15. lige saa Bisp i aff Børglum / huert Aar.
 Huor til wi uden all Argelst / oc imodsigelse forplietier off i
 dette næruerendis Breff. Giffuet i Ribbenhaffn / den siette
 dag effter S. Knud Kongis oc Martyris dag / Oc wi til
 Vidnesbyrd haffue ladet henge voris Indsegle her neden
 vnder / Aar 1460.

Hand døde i Ribe / Aar 1483. oc er begraffuen i S.
 Andreæ Apostels Capel.

Effter denne Bisp Peder kom til Riber Biscopsdom
 en Edel / lærd oc from Mand / ved Raffen / Hartuig Juel /
 huilken tit oc offte i den vanskelig klagede for Høpbaarne
 Første oc Herre / Kong Hans / at hannem skede Wret /
 baade aff Adelen oc aff Almuen / met Tiend / som hannem
 icke tilbørligen oc retfærdeligen bleff yde / effter Kong Chris
 toffers affsagde Dom / Men hand gaffuede sig lidet mee
 st Klagemaal.

Her foruden naar som heldst noget aff det Gods /
 som laa til Bispens bød / enten bleff hannem formindsket
 fore /

fore/ eller slet øde/ formedelst idelig Vandflod / Da bleff hannem effterlat aff hans Capitel / at hand vdi try Ar/ sig til Hielp / maatte opbære en Rhinske gylden aff huer Kircke i Euffiet.

Hand døde i Ribe Ar 1500. paa S. Giertruds dag/ De bleff begraffuen ved den Søndre side i vor Frue kircke/ vnder en huid Steen.

29.

Jffuer Munc/ som vaar aff Adel / en from oc lærð Mand / ydmng oc venlig imod alle / oc forneffnde Biscop Hartuig Juels Systersøn / kom siden til Biscopdommet i Ribe / oc bleff vduald til samme Embede Ar 1499. der hans Formand endnu leffde / som tilraadde / at forneffnde Jffuer Munc skulde komme i hans sted.

Hand leffde vnder fire Konger her i Danmark/ som vaare / Kong Hans / Kong Christian den anden / Kong Frederich den første / oc nogen tid lang vnder Kong Christian den tredie/ huilcke holt hannem altid vdi stor ære oc ære. Thi hand oc Disp Offue Vilde fast allene bleff vdi sin Frihed oc Ere paa deris Alderdom / der alle de andre Disper i Danmark bleffue fangne/ Ar 1536. aff Stormeetige oc Gudfryetige Kong Christian den tredie / enddog den Gemenne mand veed ick Arsagen til deris Fængsel.

Hand døde i Bispgaarden til Ribe / Ar 1539. den næste dag for Scholasticæ Jomfruds dag/ De bleff begraffuen i hans egen Capel / ved den Søndre side i Kircken/ hues Villedde oc Graffskrift er vdgraffuen i en Steen / oc fest til den Søndre Kirkeveg.

I huilcken en stor Blindhed oc Lærdoms formørkelse / om en Synderis retfærdiggjørelse for Gud/ den største Part aff Disperne haffuer verit / om huilcke er sagt/ med deris hellige Fader Passuen : Ja rettere at sige/ med deris Diefuels Fader / land klarlig forfaris aff dette efftersøgende Stycke.

Zubel/

Zubel / det er / Glade dage i Xiber Kircke.

Et skal vere alle tro Christne vitterligt/ at den hellig-
 ge Fader i Christo / Iulius den anden aff det naffn/
 aff Guddommelig forsiun Komere Bisp / haffuer
 giffuet/ oc aff stor Barmhertighed vndt alle dem / som ret-
 telig gipre Penitens/ oc bekiender dem/ oc besøger Xiber kir-
 cke paa den Dag/ som værdige Fader Her Issuer Muncck
 siunger sin første Messe i samme Kircke/ met Biscoplig ha-
 bit, til Solens nedgang / Oc ere tilstede i den første Messe/
 en fuldkommelig Forladelse paa alle deris Synder / som
 videre forklaris i Passuens breff som efftersølger.

Iulius den anden aff det naffn / Passue til Rom / yn-
 sker sin elskelig oc værdige Broder / Issuer Muncck Biscop
 i Xibe/ Helsen/ oc den Apostoliske velsignelse. Værdige oc
 elskelige Broder / effterdi wi vilde gierne/ baade din Pers-
 son / oc den Hiord som dig er antuordet oc betroet / met
 Aandelige Naader oc Gunst forfremme / Oc effterdi wi
 kand vel acte/ at din Kircke i Xibe haffuer stor hielp behoff/
 til hendis Bygning / som wi haffue hørt / oc er vdi stor
 Gield/ Da giffue wi/ aff den allermæchtigste Guds Barm-
 hertighed/ fordriftendis off paa hans hellige Apostlers S.
 Peders oc S. Pouels myndighed/ alle oc huer tro Christne/
 Mand oc Quinde / som rettelig angre deris Synder / oc
 dennem skriffet / oc besøger Xiber kircke / paa den Dag/
 som du i samme Kircke skal holde din første Messe/ met Bis-
 coplig habit (in pontificalibus) indtil Solen er nedgan-
 get/ oc giffuer noget til samme Kirckis Forbedrelse / oc den
 at holde ved mact / en fuldkommelig Forladelse paa alle de-
 ris Synder / oc det formedelst dette Breff / som skal gielde
 en gang allensiste. Datum Romæ , apud S. Petrum sub
 annulo piscatoris, die vltima Aprilis, Anno Domini 1506.
 Pontificatus nostri anno tertio.

Den tid Guds ords rene Lærdom vaar nu i disse sidste Dage aff Menniskelig lærdom formørket/ oc Troen vaar alleuegne vdslyct / oc der vaare nu saa tilbage igien / som rettelig kiende Jesum / oc hans Fortieniste / Da er Guds naade igien bleffuen off obenbaret / ved Doctorem Lutherum, oc det salige Euangelij Lins opstend paa ny / der vore Samuittigheder fore vild i vildfarende Mæret / oc vaare ynckelige vndertrycte / oc wi ere komne igien til Christi sande Kundskab/ saa at alle Mand forstaar offuerfødelig/ ved huem/ oc i huad maade vor Salighed skal søgis oc findis/ Thi ii syndige Menniske bliffuer Keesfærdigt/ det er/ bekommer Syndernis forladelse / icke for sine gode Gierninger/ men aff Gud Fadens Barmhertighed ved Jesum Christum/ huilcken wi met Troen allene skal anamme / vden all vor Fortieniste oc Verdslyld/ dog der hos fornyes vdi Aanden at leffue it Christeligt leffnet/ Rom. 3:

30.

Oluff Munk/ en Edelman/ er siden (der hans Fars broder resignerede Stifter) bleffuen Bisp i Ribe / oc er indført i Bispsædet / formedelt nogle Canicker i Riber kircke/ Oc enddog hand forhuerffuede Stadfestelse aff Passuen/ saa er hand dog icke tilsted til Biscops embed oc Tieniste/ Men bleff sat i Fængsel nogen stund / met de andre Bisper her i Riget.

31.

Effter at den sande Euangelij lærdom / met Sacramenternis vddelelse / effter Christi egen Indstiftelse / er anammet her i Danmark/ da er den Gudfryetige oc lærde Mand/ Mester Hans Vandalus, en tydsck Mand/ fød Goslariz, i det Hertugdom til Brunswig / ordinerit i Rigsbenhaffn til Superattendent offuer Riber stift / som vaar tilforn Læsemester i den hellige Skrifte i Hadersleff kircke/ aff Doctore Bugenhagio, fød i Pomern / den tid de andre Superattendenter i de andre Stifter her i Riget ere ocsaa ordinerede, i Kong Christians den 3. oc Danmarks Raads næruerelse/ Aar 1537. den 2. Septemb.

Hand

Hand vaar icke alleniste vellært i Grædske oc Ebreiske Tungemaal / men oc i Latinen / at alle de / som hørde hannem lære andre / i det Latinske Sprock / forundrede sig der offuer.

Hand døde i Ribe / i Guds Søns sande Paakaldelse / Aar 1541. den 11. Augusti, der Kloften vaar 4. effter Wido dag / Oc bleff begraffuet næsten mit paa Kircke gulffuet i vor Frue kircke / hans Siel vere i Velsignelse.

Effter Mester Hans Vandalum, bleff Mester Hans Taussøn Superattendent i Ribe / vduald aff Prouisterne / effter Ordinangen / oc vaar tilforn Læsemester i Roskild kircke. Hand begynte først i Danmark / i Riborg oc Ripsbenhaffn / effter at Lærdommen vaar reformat med Doctor Luther / at predicke Guds ord retsindelig / vden Meniskelig lærdoms beblandelse / oc om de hellige Sacramenters rette Brug / vnder vor Naadigste Herre Kong Frederich den første / den tid hederlig oc Gudfryctig Mand Her Jørgen Winter faareholt med stor Glid / den Christen Kircke / i det Hertugdom til Slesuig / det hellige Euangelium / vnder hønbaarne Første oc Herre / Her Christian / Hertug til Slesuig oc Holsten / Kong Frederichs den førstis Søn. Huorfor hand / med andre Euangelij Predickere / er haarsdelig anlaget / for salig oc hønlofflig Ihukommelse / Kong Frederich den første / oc er steffnet / at hand med de andre / skulde møde til Herredage i Ripsbenhaffn / Aar 1530. oc suare sine Anklagere / Bisperne oc Prælaterne her i Riget / Huilcke der haaffde / til at fordriffue hannem oc hans Lærdom med / kaldet hid ind aff Tydsland / en Aristoteliske Theologum , Doctor Staageshr / Balaams Discipel / Men deris Begæring slo dem feyl / Thi der gielder ingen Raad imod Gud. Da traadde Mester Hans Taussøn frem for Kongen oc Raadet / imod all deris Tancke / som en frimodig Mand / aff brendendis Rierlighed for Guds ære

at obenbare / enddog det skede med stor Liffs fare / oc gjorde
da en fuldkommelig Bekiendelse / om den sande Lærdom/
hvilken ingen torde sig imodsette / med nogen sand Bevis-
ning/ den at igiendriffue. Oc der som nogen der med icke
vilde lade sig nøye/ haffuer hand tilbudet sig / endnu yder-
mere aff Guds ord at stadfeste alt det hand haffde sagt.
Oc der de taugde alle stille / gick hand vd fra dem / med de
andre Euangelij Predickere / som vaare / Peder Lauriisøn
i Malmø/ Frantz Vormordus sammested / Olavus Chry-
sofomus, Niels Morthenssøn sammested / Hans Oluff-
søn/ Jacob Skjønning Vibergensis, Jørgen Hanssøn/
Morten Hegelund i Aalborg/ Peder Thomissøn/ oc Peder
Hanssøn i Salinge / Niels Christenssøn Her Mogens
Gøyes Prest / Anders Liung vdi Landekrone / Christian
Stroock i Assnes/ Hans i Galssterbo/ Tucho Christianssøn/
Anders Nielsøn/ Jacob i Ydsted / Matz Hanssøn/ oc Kas-
mus i Trælleborg. Oc der Mester Hans Taussøn gick vd
fra Raadet / brugte hand dette Sprock for sit Symbolo :
Egypten er ic Menniske/ oc icke Gud.

Der hand vaar vduald til Superattendentis Embe-
de/ er hand i Domkircken i Ribe ordineret, neden for Tho-
ret/ aff hederlig oc høylærd Mand / Doctore Iohanne Bu-
genhagio Pomerano, Sogneherre i den Kircke til Witem-
berg / vdi Kong Christians den 3. næruerelse oc Afsiun/
Aar 1542. Dominica Iubilare.

Vdi hans Induielse vaare oc alle de andre Super-
intendenter her i Riget tilstede / som vaare / Doctor Peder
Palladius i Sicland/ Mester Frantz Vormordus i Lund/
Mester Jørgen Hanssøn i Høen / Her Peder Thomissøn i
Børglum / Mester Jacob Skjønning i Viborg / oc Mester
Matz Lang i Aarhus. Alle disse i denne Forsamling oc
Mode til Ribe/ haffue tilhobe skreffuet nogle Articcle / til
at forklare Kirkens Ordinans / hvilke ere samtyctte oc
anam

anammede aff Kongelig Mayestat oc Kigens Raad / at de alle skulde holdis / oc findis bag vdi Ordinangen.

Hand besittede sig effter Ordinangen / icke alleniste met sin Eardom / at tiene Christi Kircke / Men hand tenckte oc sittig paa / huorledis hand kunde forfremme Skoler oc Hospitaler / Saa at alting formedelt salig oc høyløfflig Ihukommelse / Kong Christians den 3. Gunst oc Naade / haffde en god Fremgang / effter hans Ynst oc Løffte / De midler tid offueruant hand mange deris Haardhed oc Bespaattelse / met god Taalmodighed / Huilcke Bespaattere hand pleyede at suare saaledis : Min Rejsfærdighed skal suare mig i Morgen.

Hand døde i Ribe Anno Domini 1561. paa S. Mortens dag / det er / den 11. Nouembris, ved fire slet om Morgenen / De bleff begraffuet mit paa Gulffuet i vor Frue Kircke / vnder en hvid Steen. Gud giffue hannem at huile i Fred.

Effter Mester Hans Lauffsøn / kom Mester Pouel Matssøn / som vaar Bacchalaureus Theologiæ, oc vaar Dialecticus Professor, i den Raffnkundig høye Skole vdi Kjøbenhaffn. Hand bleff ordinerit til Superattendentz Embede / aff høylærde Mand / Mester Kield Juul i Viborg / Anno Domini 1562. Dominica Exaudi, det er / den 10. Dag Marts vdi forneffnde Aar.

Hand er siden aff Kong Frederich den anden / høyløfflig Ihukommelse / kaldet der fra / til at faarestaa Kirckerne i Sieland / effter høylærde Mands / Doctor Hans Albrechtsøns død / som vaar Doctor i den hellige Skrift / Huilket seede Anno Domini 1569. De vandrede hand samme Aar / den 15. Augusti, til at vere Superattendent i Sieland / i Hærens naffn.

Der forneffnde Pouel Matssøn vaar kommen fra Ribe / er den høylærde oc fromme Mand / Magister Iohannes

Laganis, igien vduald aff Prouisterne/ til Superattendent
i Kiber Stifte / som vaar Læsemester i den hellige Skrifte
i Kiber Kircke.

Hand bleff induiet i Kiber Choer til dette Embede/
aff høylærd Mand / Mester Kiold Jucl i Viborg/ Aar
1569. den 16. Octobris. Døde Aar 1594.

35.

Effter Mester Hans Laugessøn bleff Mester Peder
Hegelund / før Canick oc Sogneprest til Domkircken vdi
Kibe / vduald til Bisp sammesteds / en from Gud=
fryetig Mand/ Hand bleff ordinerit Aar 1595.
leffuer endnu. Hues Leffnet wi befale
vore Effterkommere oc andre
at skriffue. etc.

Othen

Othense Stift.

Othense Biscopsdømme haffuer paa denne tid vdi sit
 Forbeed/ disse effterskreffne Rippsteder / Othense by/
 Næbelsart/ Boense/ Kirteminde/ Nybora Euins
 bora/ Saborg/ Assens/ Nykøbing i Falster/ Stubekøbing
 sammesteds. Vdi Laaland/ Næstskøff/ Saxkøbing/ Ny
 sted/ Mariæbo/ Rødbj / Nukøbing som oc kaldis Lauinds
 købing. Herrider 2). Kircker 264. Er funderit aff Ha
 rald Blaatand/ Worms Søn / Det er at see aff efftersøls
 gende Othonis 3. Bress / huor vdi hand giør sig til fire
 Hoffuekkirckers Forsuar her vdi Riget / siden hans Faders
 fader Ottho den første / haffuer offuervundet Haraldum,
 paa det at den Christelige Religion skulde her vdi Riget saa
 megit diff mere forfremmis/ Bressuet er saa liudendis.

In nomine S. & indiuiduæ Trinitatis. Ortho Dei
 clementia Rex, omniū fidelium nostrorū, tam præsentium
 quam futurorum prædeuotione, pateat quomodo nos ob
 petitionem & interuentum dilecti nostri Adeldagi, Bre
 mensis Ecclesiæ videlicet venerabilis Archiepiscopi ac pro
 statu & incolumitate Regni nostri, quidquid proprietatis
 in regno Danorum ad Ecclesias in honorem Dei construe
 ctas, videlicet, Slesuicensem, Ripensem, Arhusiensem,
 Othenesiugensem, vel adhuc pertinere videtur, vel in fu
 turum adquiratur, ab omni sensu vel seruitio nostri juris
 absoluimus, ut & Episcopis præscriptarum Ecclesiarum,
 absq̃ulla comitis vel alicuius fisci nostri exactoris infestatio
 ne seruiant & succumbant, volumus & firmiter iubemus,
 Insuper concedimus prædictarum Ecclesiarum Episcopis
 ut potestatem habeant emendi agros, possessiones & præ
 dia in omnibus Regni nostri partibus, ubicunq̃ velint, aut
 possint, seruos verò & colonos in eorum proprietatibus
 habitantes, nulli nisi Episcopis seruituros, ab omni etiam
 nostri

nostri juris seruitio absoluimus, & sub nullius habno vel disciplina illos, nisi sub illarum Ecclesiarum aduocatis esse volumus, Ad hæc etiam omnes fideles nostri dignoscant, quod nos Folgeberti nuntij Ecclesiæ, Episcopi rogatu, omnes etiam inquilinos siue qualicunq; paratu euntibus in nostri Regni finibus Theloneum prorsus perdonauimus. Et ut hoc nostræ auctoritatis præceptum firmum atq; inconvulsum permaneat, hanc chartam conscribi, annulicq; impresse signari iussimus, quam & manu propria subtus firmauimus. Datæ 15. Kalend. Aprilis, Anno Domini: cæ Incarnationis DCCCCLXXXVII. Indictione 10. Anno autem 3. Otthonis regnantis. Actum Vuildeshusen, in Dei nomine feliciter, Amen.

Her aff er at see oc formercke / at vdi Haraldi Blaas
tands tide/ som oc kaldis Gormssøn / haffuer verit it Bis
scopsdømme begynt vdi Nyen / Haraldus hand døde Aar
980. paa siuende Aar tilforn / før dette Bress er vdgiffuet.
Men Naaffnet paa den der haffuer faarestandet samme Kir
cke / findis icke / vden det haffuer verit den Folbertus, som
her i Bressuet omtalis / oc kaldis Bremer kirckis Bud.
Men gierne skal der ingen residerende oc bliffuende Bisp
haffue verit/ Thi siden Aar 980. til 993. indfalt den grum
me Jorsølgning offuer de Christne / som Suenotho gjorde
dem/ huilcken ødelagde moren all Christendommen i Dans
mark/ vndtagende tuende Kircker / den til Slesuig/ oc den
til Ribe / Den til Aarhus effter Rimbrandi død / ophørde
aldelis. Disse to Kircker vaare sparede/ derfaare kand see/
at det Jørstendømme til Slesuig (dog Ribe icke hører til
Jørstendømmet / men ligger ellers vdi Jørstendømmet)
vaar den tid forlænt bort her fra Riget/ Eller den Christen
Religion/ der saa vaar forfattet / at den icke kunde ødeleg
gis. Adeldagus dør Aar 1010. da vaar kun disse to stift/
Slesuig oc Ribe/ ved mact/ oc de andre Christne Kircker vdi
de andre Lande dem vndergiffuen. Anno

Anno 1013. sende Kong Suend den store / som da vaare en Herre met offuer Engeland / saa vel som Danmark / en Predicker her ind / heed Gierbrand / hannem bleff oc befalee Sicland oc Iyen Biscopsdømme. Til Suerig oc Skaanen bleff oc en send / heed Asinund / Til Norge oc Suerig bleff send end en anden / heed Godebald / Disse skulde for fremme den Christelige Tro oc Lære / paa de steder ingen Stift vaare / indtil bedre kunde lempis / Saa at Iyen den tid haffuer verit vnder Sielands forbeed.

Aar 1014. døde Kong Suend til Eborack i Engeland / oc Knud hans Søn / den store kallet / kom vdi hans sted / Konge vdi Danmark oc Engeland / oc siden Norgis Konge / Hand sende her ind vdaff Engeland / Aar 1020. en heed Regnerum, vied aff Elnotho Cantuariense, som bleff forordnet til Othense. Crantzius taler om hannem / Metropolis lib. 4. cap. 3.

Eilbertus, sat aff Kong Suend Estriffen / om hannem taler Crantzius lib. 5. Metrop. cap. 18. Hand bleff ordineret aff Adelberto Bythino, Erchebisp til Hamborg / oc forsendis til Iyen / oc de andre smaa Her oc Lande at lære. Disse to Bisper ere vdelat vdi det Othensecke Register oc Catalogo Episcoporum, som findis / Thi mange er vdi Mæning / den Geistlige Iurisdicks offuer Iyen at haffue ligget oc fuld vnder Koffilde stift / Indtil S. Knud bleff slagen / Aar 1086. 5. Idus Quintilis, oc til Aar 1100. hand bleff sctinlagt oc heiliggjort / da først at haffue erlanget deris egne Bisper / oc da Hubaldum at verit første Bisp / Men den Giesning hiemstillis til gaat folck deris Forstand. Othense kirckis Vaaben er it gult Raars vdi it blaafeld. Knuds brødre oc Conuentet deris Indsegle er / S. Knud sidder kronet paa en Stoel / met hans Raabe paa / oc Scepter i Haanden.

Hubaldus en Engelske Munk aff S. Bents orden
K
pelsfor

vel forsthyt aff Knuds brødre / bleff vied aff Adzero første
Lunde Erchebisp. Hand sad vnder Kong Niels / som han
nem haffde megit tier / men mange Aar / er wist. Kongen
for hans idelige Døns skold / sunderede S. Knuds kloster
til Othense / oc gaff der megit Guds til. Passue Patchalis
2. vdi it Breff roser Kongens rundhed / giort Knuds brø
dre / Breffuet er daterit Anaginx 3. Idus Octob. Aar 1117.

Denne Bispis oc efftersølgende Bispers fortegnede
Register / er tagen aff en gammel Pergaments skrift / som
er skreffuen 1439. Oc aff nogen gamle Breffus oc stette
Vers.

Hubaldus quorum primus Regimen populorum,

Suscepit probius, Præsul & egregius.

2.

Hermannus huem den haffuer verit. oc naar hand an
tog Biscopdømmet / oc huor lenge hand haffuer siddet / mel
der ingen / ieg end haffuer læst / Men mand kand gicte / det
haffuer verit hand / som for Richone, Kong Erich Emunds
Capelan / der bleff fordrit fra Slesuig / til Roskilde / bleff
igien sat til Slesuig / for en Bisp i Treen Aar 1138. Oc si
den stactet effter der Richo bleff stemmeligen ihjelslagen til
Kamlsø i Sieland / aff Kong Olavo den onde / Regærens
dis da Kong Erich lām / kom Hermannus igien til Roskil
de stift / oc Esbern oc Aage eller Ocho, kommer igien til
Slesuig / Men dette siger ieg icke for fulde.

3.

Hermannus Bisp til Slesuig / hand hos vaar det
Concilio, som Erchebisp Eskild holt til Lund Aar 1140.
næruerendis Theodigno Passuens Legat / oc andre Bisper
aff Danmark / Suerig oc Norge / Om Hermannus aff
Othense er disse Vers.

Hermannus cleri meruit sic pastor haberi.

Se qui synceri rexit ad instar heri.

4.

Ricolfus aff Bielstøffe i Laaland / eller Bielstøffe /
vaar en aff Adel / leffde vnder Kong Erich Emund / oc
Erich

Erich Lam/ Konger i Danmark/ oc vnder Adzer Bisp ell
 Roskilde. Prior Thomas for Knuds brødre solde Ricolfo
 noget Guds met Knudsbrødris vilie / vaar kipe aff Jør-
 gen Munc VC. oc Eleno Gressue aff Vestorpe (huilcken
 Saxo kalder Elienum aff Bisings) vdi Kong Erich Lams
 Historie/ 14. Bog/ da Konge/ Erich Lam (som sig vdi O-
 thense Kirckis Priuilegier kalder Ericum 3.) Samme gods
 kom siden vdi Bisp Adzer aff Roskilde hans Verge oc ius-
 risdicts. Forneffnde Ricolfus haffuer giffuet Knuds brø-
 dre for hans Siels Saligheds skyld / oc hans Arlige Be-
 giengelse at holde / noget Guds / som hand en Part haffuer
 kipe/ en Part fanget til Gassue aff Kong Erich Emund/
 som hand skriffuer/ Oc paa det hans Søn Rodolphus, en
 Prest/ icke skulde beklage sig at vere skild ved hans rette Fa-
 derlige arff/ eller skulde paasføre Muncene nogen Trætte/
 gaff hand hannem 16. marc purt Sølf / hannem nyen-
 dis/ som Bressuet liuder / huilcket wi vnder Prior Chris-
 sten Poucliffen haffuer seet.

Vnder denne Bisp tildrog sig den indbyrdis tre Kons-
 gers Krig/ som offuergick Danmark/ Hand saae Othense
 byes stemme oc grumme Obeleggelse aff de Vender/ den
 ynckelige Othense byes Ildbrand/ oc Suenos tilbørlige
 Straff.

Ricolfus dør Ar 1143. da Valdemar Konge. Om
 denne Bisp er disse Vers.

Gressum post bene Ricolfus fretus honore

Præfules, ex more noscitur inde fore.

Lino, om hannem taler Saxo vdi den 14. Bog. Vdi
 Capitels bog oc Register / før omtalet er / kaldis hand Li-
 nus, Hand vaar først Prouist til S. Albans kircke/ oc bleff
 Ricolfi efterfølger/ Hand vles aff Victore 4. antipapa,
 eller imod Passue / Ar 1163. til Bizanz i Burgundien.
 Vnder hans Rige Biscops tid/ førde Kong Valdemar den
 Tyske krig.

R ij

Om

Om Linone findis disse Vers.

Nutu diuino post cuidam, nomine Lino,

Contigit imperium Præsidis eximium.

6.

Simon vaar vdi Kong Valdemars den 1. oc Canuti
6. Konger i Danmark deris tide. Vdi hans Biscops tid
vaar stor Jorffel offuer all Danmark.

Christoffer Kongens Søn/ fød aff Tossue/døer.

Mogens Erichsøn vnderstaar sig hemmeligen at fors
raade oc omkomme Kong Valdemar vdi Jyen.

Ar 1175. holtis Sammentomst til Syluerstad/
huor Bispen medvaar.

Ar 1183. haffuer hand met vnderkressuet oc forsege
let Hertug Knud Prebessau Priuilegi/ som spørde en Epwe/
giffuet Knudsbrødre/ paa deris Friheder.

Samme Ar haffuer hand verit til den Forsamling
som skede til Hindløby/ met Bisp Homero aff Ribe/ Niels
aff Viborg/ Bisper. Anders aff Øthense / Sage aff Ros
kilde/Prouister. Hand haffuer bandsat de Friiser / for de
icke haffde vdt hannem oc Knudsbrødre deris Aarlig Land
gielde. Vdi dette Menniste haffuer verit / som land sees
aff hans Bressue / stor Ergerighed / skult vnder it falsk
Ekin / aff Religionen.

Hoc opus aggreditur Simon, Lino nece pressio,

Tempore transgresso Præsul & efficitur.

7.

Iohannes, om hannem veed mand seye at sige / eller
huad Stand hand haffuer verit/ spør hand bleff Bisp/ eller
spør hand bleff antagen / vndertagende disse faa Vers.

Hinc subdi meruit, Iohannes postea legi,

Per quem gens habuit mystica ritè regi.

8.

Leijus, om hannem veed mand intet vden disse vers.
Baade hand oc hans formand siunis at haffue siddet vnder
Kong Valdemar/ oc vnder Passue Victore 2.

Huic celsit probitas dictæ Loio, speciei

Hælit cui bonitas nominis atq; Dei,

Issuer

Iffuer / vdi hans tid indtregde sig her vdi Nigeet/
Franciscaner Muncke/ hos begge Stand/ saa vel Geistlige
som Verdslige/ oc bleff holdne i stor ære.

Aar 1236. bygde de samme/ til Guinborg vdi Syen/
Kloster/ os til Randers / huilcken deris Forfremmelse stede
siden mere/ tid effter tid/ at fornemste Rigssteder vdi Dans
marck ere forfolyte med dette slags Soldt.

Aar 1240. vaar Iffuer med de andre Bisper forsam-
lede til Bordingborg/ at giøre Jutsk lew / Item/ vaar til
det Geistlige Concilium, som bleff holden til Lund aff Er-
chebisp Bffe / huilcket derfor vaar holden / at Bisperne
skulde see dem faare / at det Geistlige gods icke tog nogen
skade / der de begge Brødre / S. Kong Erich/ oc Hering
Abel aff Slesvig/ førde indbyrdis icke Broderlig krig sam-
mens/ Aar 1245. Men huor lenge hand siden den tid sad/
oc huad Aar hand døde/ er mig vbeuist.

Se voluente rota cum clero deniq; toto

Plebs ut præclaro Domino se subdit Iuaro.

Nicolaus, Denne Bisps vilkaar / huor lenge hand
haffuer siddet/ huad hand haffuer bedreffuet/ oc naar hand
er død/ veed mand ey heller/ Versene ere til.

Inde virum gnarum, sibi canonice Nicolaum,

Tanquam pastorem clerus statuit potiorum.

Iacobus, Under hannem vaar endda Nigens stand
vroelig/ for den Krig skuld Brødrene førde sammens / Da
bleff S. Kong Erich hals huggen vdi Slie / oc Abel ty-
rannelligen igien indtraadde vdi Nigens regimente.

Bisp Jacob dør midler tid Aar 1252. fuld aff Be-
drøffuelse.

Vir Iacobus pius & probus post præsidet isti

Collegio, præstante pñ sic munere Christi.

Kegner den 1. en Franciscaner Muncck / bleff Bisp til
Othense/ Hannem hialp Kong Abel der til / Aar 1252.

A iij

som

9.

10.

11.

12.

som stieteligen tiente oc hialp disse Brædeløse Bøge.
Regnero laus sit hero, post hunc adhibetur,
Clero, qui pro vero Rectore tenetur.

13. Peder / hand vaar oc en Franciscaner Munc / maa
stee aff Spødsel en Tyndst / Biscopodømmet vaar hanneln
tilforne bødte / men hand vigte det for Regnero.

Hinc venerandus vir & amandus, Pontificatum
Denuo verè gaudet habere Petrus sibi latum.

14. Iohannes den 2. Hand sad vnder Kong Erich Glip-
ping / Erchebisp Truds Landmand til Lund / som haffuer
vel forskyldt om Knuds brødre / Hand vaar til Othense Her-
redage i Syen / Aar 1282. Iblant andre vaar der oc tilstede
Iacobus, Hertugens / aff Slesvig / Canseler / Bisp til
Slesvig.

Inde Iohannes nouit inanes tollere mores

Pro grege gentis, iure regentis ad istis honores.

15. Giesico, vaar aff en Munc vdi S. Knud / paa den
tid at altingest vaar vrolligt vdi Danmark / for Kong E-
rich Glippings vskyldhed / oc onde Leffner / huer aff effters
fulde hans Død. Hand er vied aff Erchebisp Iohannes
Grand til Lund / Aar 1287.

Samme Aar vaar hand til almindelig Herredag / oc
efftersølgende Aar der effter / til Othense Herredage / som
K. Erich den gode / Wendued kalte / arefuld giorde.

Denne Giesico, siden S. Knuds kloster vaar brend /
begærendis at velforskyde om Brødrene / giort Klosteret
større oc videre / oc det paa hans Omkost igien opbygde.
Hans Graff oc Hukommelse findis hos den Nørre port i
S. Knud / med en Skrifte paa / som nu icke land læsis /
men er forslit.

Hac sequitur serie reuerendus Gesico praes

Qui fuit Ecclesiae nullatenus ad bona deses.

Effter hans Død / bleff mee Vallet opholds en tid lang /
Prae

Prouisten aff vor Frue mengte sig der iblant / oc vilde v're
met dem / som skulde vduelge en Bisp / imod Frihederne
giffne Knuds brødre / Hand oc hans Anhang neffnede en
Bisp heed Peder Pigaard.

Peder Pag 2 en Munk aff S. Knuds kloster bleff
vduald aff Knuds brødre / vdi Geslonis sted / hannem vaar
en aff Tnggebrødrene imod / som heed Peder Pag / huil
cken bleff vduald aff den anden part. Aarsagen til denne
Trætte / vaar Prouisten til vor Frue / som mengte sig der
iblant. Prioren i S. Knud / oc hans Medbrødre stod der
imod / oc sagde dem at haffue Passuelige breffue oc Priuile
gier / at den Frihed er dennem allene forunde oc stadfest aff
Kongerne. Paa det sidste bleff Pag vdeluct / oc Peder bleff
vden Trætte Bisp til Othense / vied aff Harno Erchebisp
til Lund / Hand haffuer vel forstølt om Knuds brødre.
Hand forundte dem lus patronatus til Grande / Steenløse /
Øberup / Patrup kircke / met Gressue Gerhardi aff Hols
stens tilladelse / Hand forundte dem oc Sager oc Sagfald
saa vel Geistlige som Verdslige / vndtagendis Manddrab
oc Dødsdrag / offuer deris Tienere / offuer alle hans Biscops
dømme. Hand forordincrede oc Studentere / som stude
re vdi Boglige foster / aff S. Knuds kloster / it Stipendium
til. Hand truede oc saa Borgerne til Othense met band /
om de icke afflod at gipre de Dominicaner nogen Forfang /
som skede Aar 1308. Hand vaar met de andre Bisper til
Nyborg Herredag / Aar 1317. Hand vaar Kong Erich
Mendued tier. Hand saa hans Fæderne lands store Ødes
leggelse / vnder Kong Christoffer den anden / vdi hues B
gunst hand faldt / vndertiden i Væghed / stundem i Grum
hed / Dog holt hand Gressue Geert altid til Bens / som nu
haffde indtaget Fyen / oc vaar ellers lastet aff alle. Hand
leffde indtil Kong Valdemars den 4. tid / kaldedis Østers
dag / for hand brugte altid den Ede.

16.

Aar

Aar 1339. 88de hand/ 12. Kalend. Januarij, ligger for
S. Knuds kircke i Jndgangen.

Hic iacet frater Petrus Pagh Episcopus Othon. qui
obiit Anno Domini MCCCXXXIX, feria quarta ante
festum Natiuitatis Christi, Cuius anima requiescat in pa-
ce perpetua. Stenen er vdi vor tid bortført/ aff en forduum
Læromand til Vshense/ Hand er den første som haffuer
bruge S. Knud Kongis Billede/ i sit Vaaben/ met disse
Vers.

Rex Canute Dei, quæso memento mei,

Hand spørde en Ullie i sit eget Vaaben.

Hunc venerandus vir & amandus Pontificatum

Denuo verè gaudet habere Petrus sibi latum,

17.

Nicolaus Joenssøn 2. eller Ionæ Søn/ vaar icke aff
Adel/ men ellers aff Fattige ærlige Forældre/ en Franciscan-
er eller Tiggebroder Væunct/ bleff Bisp/ effter ætskillige
Raadslag/ tit holdne. Thi de Tydske Preste Nicolaus Su-
derouius, oc andre/ den Prior til Vallund/ den Proust til
Vshense/ stod baade effter den Værdighed/ oc vaare imod
det fri Val skeed vaar. Knuds brødre stod imod/ at den-
nem intet stemme vaar effterlat/ at velge en Bisp/ oc Val-
let at tilhøre dem ene. Denne Riff vaar Aar 1340. Wien
Nicolaus rettelig vduald/ beholt Plaken. Hand sad 27.
Aar vnder K. Valdemar den 4. Tterdag.

(Aar 1343. indueed hand Graabrødre/ S. Franciscl
Kloster.)

Dette Aar bleff Skaane pantsat Kong Mogens aff
Suerige/ oc hans Søn Erich/ paa Varbjerg Herredag
vdi Halland.

So Aar der effter vaar hand til Helsingborgs Her-
redag/ sampe andre hans Medbrødre.

Try Aar der effter holt hand Mode til Vshense/ om
Geistlig handel oc Stadfestelse/ paa deris Priuileger/
Da

Da bleff besluttet / at Prouisten til vor Frue / oc Prioren
til Dallund / de ingen mact haaffde at velge nogen Bisp til
Othense.

Aaree der effter vaar hand paa Nyborgs Herredag/
som Erchebisp Peder aff Lund faarestod. Hand lagde
mere Rente til Othense skole/ end som hans Jormand Pe-
der haaffde stiftet. Hand stadfeste hans Jormands Pe-
ders gaffue / At alle Geistlige oc Verdslige sagelsd skulde
høre Knuds brødre til aff deris egne Liener.

Sidste Aar offuer all Danmarck oc Norge vaar en
stor Pestilence. Efftersølgende Aar/ som vaar Aar 1351.
vaar Kong Valdemar den 4. paa Othense Herredag.
Predicte brødre sange store Guds aff Kongen/ oc Francis-
scaner fattedis icke heller Jorøring.

Tre Aar effter anstillede Kongen en Herredag til
Nyborg/ der vaar Bisp Niels med/ Hand vaar Kund til at
vdaffue Afflad / efftersølgendis den Skick oc Brug/ før
haaffde verit/ oc hans Jormand haaffde brugt. Hand vaar
suld aff Offuerroer/ som vaar Knuds brødre lic/ Men
Lydske fiend.

Sex Aar der effter / anstillede Kongen it Mode til
Kallundborg / did sidst søgte Bisp Niels / oc vaar hans side-
ste Gierning / thi hand døde i samme Aar 1360.

Siden vacerede Sædet fast it Aar offuer/ Nicolaus
er begraffuen til S. Knud/ vnder en sort Steen/ vdi Om-
gangen.

Tempore tam tristi, Rectorem gratia Christi
Ecclesie sisti, Nicolaum fecit & isti.

Erich Johansson / en Muncf aff S. Knuds kloster/ 18.
bleff forsendt aff Brødrene (som vaare bleffuen visere vdi
det synde end de forrige) til Auenion vdi Prouincien i
Francherige / vnder it Ekin / hand skulde forhuersue dem
storre Priuilegier oc Afflad / bleff Bisp til Othense effter
Nicolæ

Nicolao, oc forloent met Biscopsbømmet aff Innocentio 6.
Romere Bisp / samtycke tilforne aff Knuds brødre / som
streff met hannem. Hand er den første aff Othense Bis
per / som sig haffuer strefuet Guds oc dei Apostoliske sæ
dis Bisp. Hand vaar en aff de Krabber. Hand sad vnder
Kong Valdemar den 4.

Hand stadfestede Knudsbrødre alle de Friheder / forre
ge Bisper haffde dennem giffuet. Item / at hand skulde
ingen samtycke til Prouist til vor Gruet / eller til Dillum /
som icke før vilde loffue at lade Knudsbrødre bliffue wuxen
ret / Men skulde suære / icke at skade dem / eller at haffue nos
gen Rettighed til Vallee. Hand efterlod hans Poeniten
tario Dom om Wanddrab / oc dem som bruge Sodomitis
cum peccatum, imod Naturen / huilcken Synd siunis da
vnder Muncke at haffue begynne sig her i Danmark.

Aar 1365. spørde de Danske Krig imod Søstederne.

Aar 1372. vaar holden et Wode aff hannem oc flere
Bisper / i Spen / da er Steendørpe kircke bleffuen vied. Da
to Aar efter vaar hand til Nyborgs Herredag.

Hand haffuer vel forstylt aff Knuds brødre / Hand
holt S. Knud Konge oc S. Bent for sine Helgen oc Bes
kyttere / som hans Indsegle giffuer tilkiende / wi haffue seet.
Hans Bæderne vaar aff de Krabber / oc Wpderne vaar en
flacke Adler.

Sic Deus Ericum, quem pudicum sicut amicum

Fecit præsensem, serè egentem, ritè regentem.

19.

Valdemar Podebusk aff Adel / Hand hos vaar Ny
borg Herredag / Aar 1377. Hand sad vnder Kong Oluff
oc Dronning Margrete. Vdi hans tid kom Suerig vnder
Danmark / Kong Albret aff Rikelsborg kom vdi Dron
ning Margretis vold.

Samme Bisp vaar en Karris oc Ighenholdendis
Wand. Hand vpede Aar 1392. vdi Aprilis Maaned. Be
graffuen

graffuen vdi Tiggebrødre kloster vdi Nysted i Laaland.
Proximus istorum iam dictorum Dominorum,
Est Valdemarus, vir præclarus, sed avarus.

Theus Pødehuft / aff det samme fornemme Sleete.
Hand vaar til Helsingborgs Herredage i Slaane/som aff
Erchebisp Jacob vaar paabøden. Hans Diebisp vaar en
heed Jacob / som streff sig allene for Titelens skyld/ Bisp
til Constanz/ De siden effter hannem stik hand en streff sig
aff Christen stad/ Christianopolitanum. Theus døde vnder
Kong Erich aff Pomern.

Post hos Thelonem vocat huius fors ad honorem
Tanquam præconem summi Regis probiorem.

Iohannes den 3. oc aff Adel / Hans Naaben en Krau
ge/ eller Bibe/ eller Vgde/ eller Hane/ det slags er det ene
aff/ Seglet er icke tiendeligt. Hand bleff sat Aar 1403.
fad indtil Aar 1416. Hand haffde en Vicarium oc Vnder
bisp/som streff sig allene for Naffnes skyld/ Seuericius Bisp
til Erinquelle.

Perpetuis annis animæ memor esto Iohannis
Præfatus, ô Christe, à quo rectus fuit locus iste.

Naffne / en aff Adel / Hand vaar til den Herredag/
som holdis til Røbenhavn/ Aar 1425. Oc til den som holdis
til Vordingborg/ Aar 1434.

Hand satte Presterne til rette / som misbrugte deris
Embede/ oc icke vilde selff holde deris Tiemiste/ hielpendis
hannem der vdi Peder Lyke Erchebisp til Lund.

Try Aar effter holdis Herredag til Vhense/ hvor
hand vaar met.

Aaret der effter bleff Kong Erich opstreffuen Huld
staf oc Mandstaf / Da vaar hand met til Korsger met de
andre. Siden vaar hand til Røbenhavn/der K. Christof
fer aff Børgen bleff kronet aff Erchebisp Hans Laxmand.
Vdi enden paa samme Aar døde Naffne/ velforsøgt aff
Knuds

20

21

22

Knuds brødre. Meden hand sab/sørdis den Krig met Hens
sestæderne / som paa det sidste endis til det Oprør / de
Suenffe gjorde imod hanneim / Høffulghmanden Engels
bret forre.

Præsignatorum sit successor Dominorum,
Nasine, modestorum vigilans sator in grege morum,
Hand vaar en Krigsbuss.

23.

Henneke/ Hand vaar en aff Adel / aff de Bløfelder/
Magister vdi Boglige konster. Hand sab vnder K. Chris
toffer aff Bøperen/ oc K. Christian den 7. Aar 1440.

Aarct der effter vaar hand til Kjøbenhavnn / Oc fire
Aar der effter vaar hand atter til Herredag i Kjøbenhavnn
til Kong Christians den 7. Bryllup.

Aar 1449. vaar hand til Kong Christians Hyl
ding/ Hand leffde end Aar 1454.

Hand vaar Gaffuemild met Indulgentzer at vddele/
saa vel som hans Formand.

Hand forordnede vdi Laaland (huor hand mesten
hole Hus) at Adelen der i Landet Arsligen skulde møde
sammens / om deris Riff / Tratte / Brøst / oc Brect/at
affskaffe.

Ritè prælectus Hennekinus inde Magister

Præful & effectus sit Christi præsto minister.

24.

Mogens Krase effterfulde Henneke/ Hand vaar hans
Adel ic Eius. Vdi hans tid vaar en hefftig Pestilens off
uer alle Danmarks Lande oc Stæder / Kong Christian
den 7. aff Oldenborg/ regærendis.

Vdi hans tid / oc paa hans Beløstning / bleff S.
Knuds kloster prydet oc giret met ny Bygning Pulpetur/
Aar 1464. oc bleff fuldkomme.

Aarct der effter 1466. bygde hand ic Capel/ som hand
induede hellig Trefoldighed / oc vor Frue / S. Bent/ oc
S. Knud Martyr til ære / huor hand siden er begravuen.
Hand

Hand vaar Dronning Dorotheas Raad oc Cancker.

Hand døde Aar 1477. huilket Aar Kong Christiaan den 1. tog sig forre den hellige Kense oc vandring til Rom.

Nomine praelatus fuit & re Magnus herili,

In multis gnarus, in factis valde virilis.

Carl Rønnow / Claus Rønnow Hoffmesters Søn/
Hand vaar enngie / from oc stille / der flyede Arbejde oc
vmage / Derforre besøel hand andre / saa vel de Geistlige
sager / som Vædelige / oc det til fornemme Gøld / som vaare
Mester Hans Brne / Prouist / Mester Niels Anderssøn en
Bisped / Mester Jffuer Lauritssøn Doctor vdi Lov / Me-
ster Hans Eckbert / Hallonius, eller Cancker.

25.

Aar 1486. døde hans Fader Claus Rønnow / som
hand hederligen lod begraffue vdi S. Hans kircke.

Aar 1469. bleff Munkene til S. Knud igien ind-
sætte / siden de vdi 14. Aar vaare foriagede.

Samme Aar holt Kongen Herredage til Røpbens
Haffn / Bisp Carl vaar der hos med 10. andre Bisper.

Aar 1491. induiede hand igien S. Knuds kloster.
Aaret der effter dømtte hand vdi Sager / som kom for Her-
redage / saa vel som Aaret der effter / næruerendis Pouel
Laxmand aff Sandolt Hoffmester. Oc om Høsten døde
hand / velforskyt aff Knuds brødre / Dog holt hand mere
med Cancker.

Succelsit Magno Carolus non impar ab agno

Nobilis ex genere, virtus, laus huicq; fuere.

Jens Anderssøn Bielluack effterfulde Carolo, fød i
Aalborgs stift / i Brøndum / aff ringe Forældre / en Sko-
magers Søn / Hand lærde hlemme hans første Fundamen-
ter, Til Mersborg vdi Lante Meysen studeret hand / Siden
bleff hand Skolemester / oc drog vdi Italien. Til Rom
sick hand store Beneficia, Siden drog hand hlem / oc bleff
brugt vdi vigtige oc suare Sager / til Ting oc vdi Dom.

26.

Hand vaar Kong Hanss Raad oc Sendebud offte / paa
det sidste hans Secreter / Der effter bleff hand Bisp / Aar
1501. Try Aar der effter induiede hand den Nørre pars
aff Kirkegaarden til S. Knud / oc begynte at bygge paa
Bispgaarden / huor denne Skriffte findis.

R. P. D. Io. An. Episcopus Oth. hanc curiam coe
pit erigere Anno D. MDIII. & consummauit illam M.
D VIII. Erektionis anno primo valuit modius annonæ
tres solidos, sequenti quatuor, cæteris annis valuit, ut com
munice.

Hand hørde ilde for nogen Manddrab / besynderlla
gen for Otte Dorfeldis dødd / Lænsmand paa Neshjohoffe
uet / Oc for den sorte Konst / som hand vel skal haffue kund.

Lutheri Lærdom foractede hand / oc sagde den icke at
siene til at søre ic glad Læffnet med / oc at samle Penninge /
Hand holt stedse Wuenscaff met de Rønnowe iblant dem
særdells met Marquor Rønnow / forrige Bisps Broder /
Derforre lidde hand megit / tre gange fortagelse. Vaar to
gange fangen / sidst aff de Holster / Kong Friderich der met
seendis igiennem Sindre / hand bleff pint aff dem vdi alle
skillige maade / Bleff en gang offuerstrugen met Honning
oc sat for Fluor / Bier oc Bremsse at sues. Henrich Sles
ping Borger til Lybke / vndsatte hannem met To tusinde
Rhinske gylden / hand slap met.

Aar 1532. døde hand til Lybke. Denne Henrich Sles
ping haffde Hustru / Bispens Enysterdaatter.

Aar 1520. bleff hand fortaget fra hans Biscopsdøms
me. Hans Rim vaare : Det onde ligger hos det gode / vda
uelge det gode / oc fly det onde.

27.

Vincencius, en Nederlendsk Franciscaner Munc /
hand bleff formedelst Dronning Dorothes fordring / der
Bisp Jens vaar fordressuen / fordrie til Bisp / Hand vaar
Biebisp tilforn / oc sære den Titel for ic Slin skjold / at
hand

hand hebd Episcopus Tulensis. Men der Dronningens dø
de / nøddis hand til igien at affsaa Biscopsdømmet for
Jens Anderssen.

Knud Gyldenstiern / Henrichs Søn / hand siæ Bi-
scopsdømmet effter Jens Anderssens opladelse / Aar 1527.
vnder Kong Frederich den 1.

28.

Samme Aar vaar en heftig Pestilence / Da døde
osaa Hans oc Erich Hultfeld Brødre / Begræfne vdi
Omngengen hos Graabrødre.

Gesle Trolle / en Eucnst / Erichs Søn / ferdum
Erkebisp til Upsalle / der Knud vaar vdi wgunst hos det
Vldenborgiske sleete / bleff hand Bisp Aar 1534. Men
Aaret der effter bleff hand fangen aff Christiano 3. vdi det
Slag paa Oriebierget / oc sporis til Slesuig / huor hand
strax der effter døde / begræfuen vdi Domkircken til Sles-
uid. Knud Gyldenstiern siæ siden Biscopsdømmet igien /
Men hand bleff fangen aff Claus Daa / Hoffuigmand
offuer Dhense gaards Læn / Aar 1536. oc sporis til Kjøbens
haffn / paa almindelig Herredag.

29.

Jørgen Jønssen Viberg / Mester vdi Boglige kom-
ster / hand vaar den første aff den reformerede Religion /
bleff Bisp Aar 1537. Døde til Dhense 1559. den 19. Dec.

30.

Mester Niels Jespersen Viberg / hand er Auctor
ell det Gradual, som nu brugis i vore Danske kircker / før
Sogneprest til vor Frue kircke i Kjøbenhaffn / Hand bleff
vduald til Bisp aff dem / som der til vaar betroet effter
Ordinansen.

31.

Effter Mester Niels Jespersen / kom Mester Jacob
Matsson / fød til Vedle / før Sogneprest til Domkircken
vdi Ribe / som leffuer endnu / Gud hannem vdi sit

32.

Rald vil vere bestandig / at hand det retsin-
deligen maa føre / Bleff ordineris

Aar 1587. Leffuer saa len

at Gud vil

Register

Register oc ordentlig Fortegnelse paa Bl sperne vdi Sicland.

Siclands stift haffuer først sunderlic R. Suend Tiue
Steg / Danmarks / Norges oc Englands Konge/
Indeholder nu disse effterskreffne Rigsstæder / Rigs-
benhaffn/ Helsingør/ Roskilde/Ringsted/ Røge/Nestved/
Eallundborg/ Vordingborg/ Skielser/Korsør/Slagelse/
Prestø / Heddinge / Holbeck / Nykøbing vdi Aasherrit/
Slangerup/ Eaborg/ Stæge paa Wgen. Indeholder 23
Herreder/ oc haffuer 347. Kircker.

Gerbrandus eller Herbrandus, bleff sat til Bisp vdi
Roskilde aff Suenone Tiuesteg / Aar 1012. lidet før hand
døde. Forneffnde Gerbrand haffde predicket tilforne lang
tid vdi Slaane oc Sicland / ordinerit vdi Engeland aff
Alnotho Erchebisp til Cantuariz. Hand drog en gang
imellem Danmark oc Engeland/ kom igiennem Bremen/
Der bleff hand arresterit aff Erchebispen Vmario, som
bleff induiet Aar 1014. for at hand imod Passuelig Frihed
giffuen Bremer kircke / haffde ladet sig vle andensteds end
til Bremen / som aatte den Høghed / Men videntis huad
tilhørde / at Sagen sad icke vdi Dielsen / thi det vaar lige
megit huor en vickis / Men vdi Hørsomhed oc Lydighed/
soer Bremer kircke oc Bisp sin pletig Lydighed / Bleff saa
løs / oc stod altid vdi gaat Benscaff met Erchebispen aff
Bremen.

Forneffnde Kong Suend 1. sende end flere Bisper aff
Engeland/i Danmark oc Norge/ Godebaldum, Almund
dum, Bernhardum, at predicke oc forfremme Religionen/
som er at finde hos Saxonem. Item/ hand bygde Kræfft
kircken i Lund/ oc mange Kircker. Hans Egn R. Knud
den store/ satte Ochincarum den yngre til Ribe/ Aar 1022.
oc besloede sig paa allene/at holde de 4. Stifte ved mact/
som

som hand haffde fundet for sig/ som vaar/ Slesuig/ Ribe/
Dhense oc Roskilde/ hialp oc selff der til met Guds oc
Gaffuer.

Adamus Bremensis striffuer / at Vnrianus ynffede
Kong Knud Lycke til / at hand alting vdrrette saa vel vdi
Engeland/ Wien straffede hannem vdi det stycke / hand tog
Disper aff Engeland / icke aff Bremen / Huilcken Paa
mindelse Kongen først tog ilde / Men bleff siden til Vens
met Dispen/ oc loffuede at forholde sig effter Passuens for
ordning. Adamus Bremensis kalder denne Gerbrandum,
oc saa Herbrandum , huilcket er icke.

Auacus eller Auo eller Acho , paa Danske / Aage/
bleff orderit vnder Canuto magno , aff Libentio 2. Li
bentij Systersøn/ ved det Aar 1030. 2.

Wilhelm / en Engelse / sad vnder Kong Suend Es
strifføn / hand haffde verit Kong Knuds Cankeler / Be
gynnte at sidde Aar 1044. Døde Aar 1074. 3.

Hand ligger begraffuen til Roskilde/ Oc er den som
drog imod Kongens Lijs til Toppøre / oc tog sin Lijsliste
met/ oc bleff formedelst hans Gudelige Bøn / bønhoert hos
Gud / saa hand førdis død i Byen met Kongen / huilcken
hand altid troligen haffde meent. Hand bandsatte oc
vdeluckte Kong Suend Estrifføn aff Roskilde kircke / for ic
Manddrabs skyld/ Oc til ic sand Penitents tegn/ gaff hand
hannem halff Steffns herret til Roskilde sæde.

Vdi denne Dispis tid/ laa Dhensvig oc Lunde stiffe
en tid lang vnder Roskilde stiffe / saa hand forsørgede begge
Lande/ met Preste oc Lærefædre/ indtil Aar 1065. at Lund/
oc indtil Aar 1186. at Dhense / de finge deris egne Disper.

Suend Norbagge / hand sad vnder Kong Knud / oc
Kong Harald/ Suends/ den 2. Sønner/ Aar 1086. 4.

Hand vaar for dumd Kong Suends den 2. Estrifføn
kaller/ Caplan/ Det er hand som bad eller læste vdi Colles

En eller Bønnen for Kongen/ mulos pro famulos, vdi ſlei
dit/ hand ſkulde bede for Kongen/ Guds ords Tienere / bad
hand for Mulæſet / Men hand gaff ſig ſiden til at ſtudere
bedre/oc bleff en merckelig oc ſtickelig Mand. Hand haſſu
uer met Kong Suend befordret Koſkilde Domkirckis byg
ning aff Steen / ſom tilforne vaar ickun aff Træ / hellig
Trefoldighed bygt til ære / aff Kong Harald Wormſſøn.
Item/ hand haſſuer met Kong Suend bygt Ringſted klos
ſter/ S. Benedicti orden/ oc S. Michels kircke i Slagelſe.
Hand døde til Rodiſe paa Xenſen adt det forjætte Land/
Læs om hannem mere hos Saxonem.

5. Eſſter Suend Norbagge ſætte nogle en ſkal haſſue
heede Adger / oc en anden ſkal haſſue heede Arild / ſom døde
6. i ælende/oc bleff foriaget / vdi Tallet for Petro Botylde,
Diſſe to ſkal haſſue ſiddet vnder Kong Erich Eyegod/Item
Erich Emunde/ der farligen tilſtod her i Riget.

7. Petrus Botyldeſ, Hand ſad vnder Kong Nicolao, oc
bleff ſlagen hos Goelvig/ met de fem Diſper / vdi det Slag/
imellem Kong Niels oc hans Søn / oc Erich Emund Aar
1135. Pinſdag.

8. Eſſild / Chriſtierni Gammellſſøn / Erchebiſp Adgers
ſleet til Lund / ſom oc eſſter hans Død bleff Erchebiſp til
Lund/ hand kom til Koſkilde ſæde Aar 1136. Hand haſſues
funderit Aar 1150. Herrikvad kloſter / Eſſerum Aar 1160.
dernæſt Beckeſkow/ Tommerup/oc Aaskloſter i Halland/
alle aff S. Benedicti orden.

9. Richo, ſom bleff fordrit fra Slesuig til Koſkilde/ ved
Erich Emund / hues Capelan hand før haſſde verit / men
bleff ſtemmeligen ihuelſlagen aff Olavo, Harald Riæſis
Søn / til Ramløſe / ſom vilde / hand ſkulde haſſue bleffuet
til Slesuig/ Aar 1143. Andre Bøger holde Aar 1139.

10. Andre ſætte eſſter Richonem en / ſkal haſſue heede
Hermannus. Men wi finde vdi vore Annalibus, Opteg
nelſen

nesser oc Historier intet om hannem / andet/ end der Richo bleff fordret fra Slesuig/til Roskilde/skal denne fra Dithen- se (huor hand vaar Bisp) vere kommen til Slesuig/ Der bleff hand icke lenge. Men der Richo vaar slagen / kom hand til Roskilde/ oc Esbern eller Aage til Slesuig igien.

Adger / som døde til Eskildsø / som Ebildholt kloster stod før/ det bleff forflygt hant op til Frederichsborg / Leffde Aar 1150.

Abfolon bleff Bisp Aar 1157. Er siden fordret til Lunde sæde. Hand haffuer fundert Sorø kloster Aar 1161. en merckelig Mand / som oc aff hans Elect rigeligen er begaffuet. Hand haffuer til met fundert Eskilds thune kloster/ de S. Paracletto kaldet/ som Aar 1238. bleff flyet til Ebildholt/ S. Augustini ordens / Døde Aar 1201. 23. Marij/ til Sorø.

Peder Sunessøn forðum R. Valdemars Cankeler/ kom til Roskilde sæde/formedelst Abfolonis resignatz, hues Brodersøn hand vaar/ Aar 1192. Bleff fangen aff Margreffe uen Aar 1198. kom løs Aar 1199.

Aar 1208. vaar hand met vdi det Slag til Læne vdi Vesterghylland. Døde Aar 1214. Dagen effter Simonis oc Iudæ.

Peder den tredie / Hand leffde enen icke lenge/ eller vaar Kircken wtienlig / der for sættis hand icke aff somme/ Hand sad Aar 1215.

Peder Jacobssen den fierde / Hand døde Landfflyttig oc ælendig. Der læsis om hannem / at haffue si en Enge met it draget Suerd / offuer Lunde kircke / som betyde Formaletidelse offuer Danmark. Derforre / oc for den Krig / Kong Erich oc Abel/ Brødre/ førde sammens/ skal hand vere dragen aff Riget / Døde i Slanderen. Alibi legitur, mortuum til Danub.

Nicolaus Strygoti, Hand flyede aff Danmark 1245.

M ij

oc dgs

11.

12.

13.

14.

15.

16.

oc døbe til Cleruans kloster i Franckerige / Aar 1249. Vnder hannem vaar Roskilde søde Bisps tid 4. Aar. Kong Erich optog Kirckens rente diff midler tid. Nogle sigte/ hand flydde for Brødreis wenighed / Andre sigte / for det Slun/ hans Formand haffde seet offuer Lunde kircke / som en tilstandendis Wlycke/ Andre/ for at Kongen besuærede Kirckens Bønder.

Aar 1274. vaar hand til det Concilium til Leon/ huor Keyser Frederich er deponerit, Pontifice Innocentio 3. Vdi hans tide/ Aar 1246. haffuer Iacobus Sunonis, Abfolonis Frende/ Andreæ Broder/ funderit Dusted præbende/ Oc Aar 1248. dør Gunerius Bisp til Viborg.

17.

Jacob Erlandssøn 4. fød aff Adel/ Prouist til Lund/ bleff Bisp til Roskilde/ Aar 1245. siden Erchebisp til Lund Aar 1249. Bleff fangen til Gislebierre / oc indsat aff R. Christoffer paa Hagenskow Aar 1259. Vdkom Aar 1267. Hand dør siden / der hand kom aff ælende Aar 1274. Hand siel Passue Alexandri forloff / som forligte Kongen oc hannem/ at maatte resignere Erchebiscopsdømmet/ Klostergaff sig saa vnder de Minoriter, eller Franciscaner, som mand dennem falleder til Roskild / Huor hand oc dør/ oc ligger begraffuen. Andensted læsis/ hannem dør paa Lante Rye / oc ført til Lund. Hand haffuer Aar 1254. giffuet Rippenhaffns by første Priuilegier.

18.

Peder Bang / Jacobs Systersøn / Hand flyede aff Danmark Aar 1259. Lidde megit for Kircken. Der hand kom aff ælende/ funderit hand det Præbende i Roskilde/ som kaldis Auerbald.

Denne Bisp vaar met at nederlegge 10000. Bønder hos Nestued/ vdi Kong Erich Glippings tid. Hand forebret første Termen hid ind / oc vaar Kongen meget gienstridig. Vand met fornessnde Erchebisp bandsatte Kongen. Vdi det Concilio til Lugdun/ bleff Kongen oc Bisperne for-

ne forligt/ Denne kom til sit Biscopsdømme/ Men Erche-
bippen vilde ikke lade sig sige. Døde Aar 1278. Alibi 1276.
Iterum in exilio 23. Augusti.

Stij bliffuer Bisp Aar 1278. Døde hasteligen Aar
1280. Baade hand oc Magnus Erchebisp til Upsalle / vies
vdi Roskilde.

Inguor Hiort bleff Bisp Aar 1290. Hand haffde en
anden Frende heed Inguor Hiort / Lænsmand til Rippens
haffn/ velforsøgle om Roskilde stift/ Døde Aar 1309.

Iohannes, før Decanus, Krag/ Døde Aar 1300.

Oluff døde Aar 1320. Hand indstickedede Aar 1315.
6. Decembris, Cantordømmet vdi Roskilde / Hans officij
um er at vare Sang / oc holde god Stick vdi Kircken/ lags
de der til Stillinge oc Valteilde kircker / oc den Geistlige
Iurisdicts vdi Bætershyssel/ vdi 4. Herrider.

Iohannes Hind bleff vduald Aar 1221. men vied 1221.
Døde 1330. til Straalsund / som hand vilsterit oc besøgte
Landskirckerne paa Lante Nyen / Men bleff før til Roskil-
de/ Hand haffuer med verit at samtycke Kong Christoffer
oc hans Søn Erich Aar 1322. Hand vaar oc met til Ny-
borg/ at samtycke Hertug Valdemar aff Slesvig for Kon-
ge/ oc Hertug Geert aff Holsten/ hans Morbroder/ Sles-
vig Hertugdom.

Broder Hans eller Jens Nyborg / en Franciscaner
Mund/ bleff samtycke Aar 1330. Døde Aar 1344. Haff-
uer confirmerit Capittels Friheder.

Jacob Pouelssøn Degen til Roskilde / bleff Bisp Aar
1344. Oc døde Aar 1349.

Henrich Scerissøn / Prouist til Roskilde bleff Bisp/
Aar 1368.

Niels Jacobssøn døde Aar 1395. Hand haffuer fun-
derit S. Lauris Capel. Hand met andre Bisper oc Adel
vdi Kong Oluffs oc Dronning Margretis tid/ haffuer til-

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

bindet sig at holde vore Danske Lower / oc at beskytte dem
som trengdis der imod/ Aar 1377.

En heder Lauge Non/hucs Naaben er en halff Maas
ne vdi ic blaat Geld / haffuer funderit vor Frue Capel sam-
mesteds. Aar 1395. haffuer Dronning Margrete giff-

uet Soltelæen til Menlam, for nogen Messer skulde holdis.

28. Peder Jacobssøn 6. Jernsteg/ døde Aar 1416. Hand
haffuer funderit S. Sigfreds Capel.

Aar 1413 haffuer hand/ med de andre Bisper / døme
de Herrer aff Holsten / fra det Hertugdømme Slesvig.
Andensted læsis/ hand døde Aar 1417.

29. Jens Anderssøn/ Peders Broderssøn/døde Aar 1431.
Hans Naaben vaar en Jbskal.

30. Iohannes Petri 5. Bisp/Rong Erichs Cankeler/ bleff
Bisp Aar 1431. Hans Naaben er oc en Jbskal. Hand leff-
de lunge/Vaar end Aar 1435. paa det Halmstedske Mode/
imellem Rong Erich oc de Suenste/om Engelbren optøb.

31. Oluff Daa døde Aar 1460.

32. Bisp Oluff Mortenssøn døde Aar 1485. Hand
vaar Kongens Cankeler/ Hans Naaben en Jbskal med
en halff Maane.

33. Niels Skaffue døde 1500. Hand haffuer byggt Holms-
struppe Kircke/ S. Soffren til ære.

34. Bisp Johan Jbsøn døde Aar 1512. før Degen til
Koskilde/Proust til Lund/ oc Forstander for Dalby kloster.
Hand vaar en Kaffnebieger / Fru Anne Jacob Beckes
Faderbroder.

35. Lauge Brne effterfulde hannem Aar 1529.

36. Her Johan Rønnow vaar den 36. Effter hannem
ffede en Reformatz vdi Religionen/ Saa Bispennis myn-
dighed bleff fortet/ De Superintendenten, det er/Tilsyns-
mend/ bleff sat offuer Kirckerne i deris sted/vdi Rong Chris-
tians den 3. tid. De bleff Petrus Palladius den første Su-
perintendent vdi Sijlands stift. Effter

Effter hannem kom Iohannes Albertus. før Profels 37.
for vdi Kjøbenhaffn/en god from sacisfærdig Daanemand/
Døde den 27. Majj Anni 1569.

Iohanni Albertio efftersfølger Doctor Pouel Mats. 38.
søn / før Professor vdi Kjøbenhaffn / siden Bisp til Ribe/
huor fra hand bleff kaldet for en Superintendent / fød i
Kjøge. Døde den 30. Octobris Anno 1590.

Effter hannem kom Doctor Peder Vinstrup / fød i 39.
Kjøbenhaffn. Hans Fader vaar Sogneprest til S. Nicolai,
hæd Mester Jens / fød i Vinstruppe. Forneffnde
Doctor Peder vaar først Sogneprest vdi Kjøbenhaffn til
Helliggeisthus / Siden er hand kaldet til Aarhus Domkir-
cke for en Bisp/ Aar 1587. De der fra forordnet effter
Kongelig Mænestas vilie / til Stelands stift / ordinere
aff Mester Peder Løgerssøn / Bisp til Viborg/vor
Frue Besøgelsis dag / som er den 2. Iulij,
Anno 1590. Leffuer endnu. Gud
hannem lenge spare.

Guland

Gulland.

uldland haffuer vdi forduumme Dage ligget til
Suerige/ vnder Lingkipbings Stifte. Vleff indi-
tagen aff Kong Valdemar den fierde. Da bleff Stabes-
len eller Rippmandskaffuet/ som da vaar holden til Bis-
by/ aff alle de som ombygde Østersøen/ forstyrret. Si-
den haffue de Suenfke altid fordræt om deris Rettighed/
til samme Land/ Men vdi den Stettinske Fjordrag/ haff-
ue de den Tiltale affstandet/ Saa det skal bliffue vnder
Danmarck til Euig tid. Haffuer 20. Herreris For-
geder eller Dommere. Sognelircker/
som ved mact ere holdne/ 100.
Sogneprefter 40. sex
Capellaner.

Om

Om Bisperne i Skaane.

I Lunde Stifte met begge Hallind/ Bleging/ Elster oc
 Landre Der der til liggendis / haffuer oc indeholder
 disse effterskreffne Rigsstæder/ Malmø/ Landskrone/
 Helsingborg / Engelholm / Falssterbo / Skaangr / Træl-
 borg / Ydsted / Ouss / Væ / Lomerup / Sømmershavn/
 Halmsted / Varbjerg / Falskenbierge / Kongebak / Lauge-
 holm/ Elleholm/ Auffsier/ Lynckow/ Sølvisborg. Haffuer
 Herrider 36. Kircker 505. Lunde stiffe haffuer først sum-
 deris Kong Euend den 2. Estridsøn.

Der Kong Euend den 2. Estridsøn vaar Konge vdi
 Danmark/ oc Vilhelm vaar Biscop i Roskilde / som A-
 delbertus Erchebisp til Hamborg indulede/ Da haffuer K.
 Euend 2. standet effter at giøre ee anrette her i Riget flere Suend den 2.
 Biscopsdømme/ end tilforne/ paa det hand met tiden effter Estrids. haff-
 Passuelig Løffe kunde haffue her i Riget sin egen Erche- uet funderte
 bisp / oc icke søge effter den Geistlige ret saa vide/ oc vden Lunde stiffe/
 Lands / Da haffuer hand met Erchebisp Adelberti, aff Viborg. Bisc-
 Hamborg / Demilning / som da stod effter at giøre Ham- hus stiffe.
 borg kircke til it Patriarchat, deelt iudland vdi tre Stiffie/
 flere end det vaar tilforne / vdi det til Aarhus/ til Viborg/
 Vendsyssel / som er vdi 2. Oc Skaane vdi 2. det til Lund
 oc Dalby/ huilcke stede Aar 1065. Da bleff tillige tuende
 Bisper tilsatte i Skaane / den ene i Lund / hecd Eginus,
 huilcken andre kalde Eginonem, Andre Eunonem, som
 skulde paavare den vestre Part aff Skaane/ met Halland:
 Den anden vdi Dalby / ved naffn/ Henrich/ skulde paava-
 re den østre Part/ oc det vnder Bleginde/ som dog for hans
 Druckenscaff strax i hans Embedis begyndelse/ bleff affsat/
 oc samme Biscop læde vdi Dalby affskaffet/ oc hans Fors-
 beed igien bleff lagt vnder Lunde sæde. Disse tu predickede
 spr vdi Skaane/ end de bleff Bisper.

Den Christelige Religion vaar da saa forfremmet/
 baade vdi Danmark / Suerige oc Norge / at de Illender /
 Færøster / oc de paa Ørckenger begærede selff aff Erchebisp
 Adelberto, deris egne Bisper / Da bleff Tolph oc Signore
 forordnede til Norge / Tiuloph til Ørckenger / oc Blaff til
 Island. Kong Euend raadde Erchebisper / at hand icke
 skulde vere Omhyggelig for / at forsinde dem mange Bis
 per / men hand skulde sende aff deris egne indfødde Folck/
 som kunde Sproget / oc formaatte noget hos Almuen/
 der met skulde hand mest ydrette.

I. EGINVS.

Eginus, som vaar Lunde kirckis eniste oc første For
 stander / induiet aff Alexandro 2, Paffue / Hand leffde vn
 der Kong Euend / Harald oc Kong Knud / begge Kong
 Euends Sønner / som komme effter Faderen i Regimens
 tet. Knud hand beslittede sig at fuldkomme Lunde kirckis
 Bygning / som lenge tilforn vnder Kong Euend den første
 vaar begynt / Huor til fornehmde hans Søn hialp flux/
 som aff sine egne (effter hand haffuer verit Konge saa Aar)
 bleff ved Officiaruold oc Forræderij ihuelstagen til Vthense/
 Aar 1086. fordi hand paabød at giffue Tiender.

Andensted læsje / at den store Kirckis Grunduol i Lund
 skal vere lagd aff hellig Kong Knud Aar 1083. Der findis
 de som skriffue / at Eginus sad vdi 20. Aar.

II. RICHVALDVS.

Under hellig Kong Knud dør Eginus, Effter han
 nem kom Richualdus, den anden Biscop til Lund / Hand
 bleff ordinerit aff Paffue Gregorio 7. som haffde loffuet at
 sende hannem Pallium, det er / at giøre hannem til Erche
 bisp / Men hand døde før / oc ligger derfor icke fuldkom
 mis. Samme tid forrestod Biscop Euend / fød i Norge/
 Roskilde kircke / oc vaar kommen effter Biscop Willum.

Aar 1085. 12. Kalend. Iunij, begaffuede Kong Knud
 vdi

vdi hans Regimentis 5. Aar Lunde kircke / som icke endda
vaar fuldfærdig nærmereendis met andre/ Biscep Richuald/
De forordnede en Prouist oc ni Præbender/ til Prestes oc
Skolens rente / aff det som før vaar skenctt oc offret Kir-
cken/ Thi saaledis indholder Kongens breff/ Ord fra ord/
som endnu findis i Lunde Capitels Sacristi.

Derfor vdi Kong Knuds tid / som land forstaaes aff
samme første Sundagis breffue/ vaar allene uilskicket en For-
mand oc Forstander/ for det forordnede Collegio, oc kalsis
Præpolutus. Canikterne vaare Nj allene/ oc kalsis alle uil-
hobe/ Brødre/ huilcket Collegio Skolen vaar osaa tillagt.

Kongen kalder sig i Breffuet Cnutonem den fierde
(aff det Naffn iblant Kongerne) den store Kongis/ det er/
Kong Suenos Søn. De Kong Sueno kalsis rettelig den
store, det er / en fornemme oc naaffnkundig Konge/ paa de
tide/ baade for Religionens skyld/ som vaar begynt oc hol-
det ved maect / De for hand vaar Fader til nogle meertige oc
vijsbergmte Konger.

Breffuens Indsegl haaffuer tuende sider/paa den ene
side/ som viser Kongens Contrafactur oc Billede/ sidendis
paa en Kongelig stoel/ læsis dette Vers.

Præfenti Regem signo cognosce Cnutonem.
Paa den anden side/ paa huilcken er vdragffuet en Kyster
paa en Hest/ findis dette Vers.

Hic natum Regis Magni sub nomine cernis.
Dette er sagt om K. Knuds obne beseglet Breff oc Bulla.

Saxo lib. 9. vdi Danmarks Historie / taler oc om
nogle andre Friheder / De liuder hans Ord i almindelig-
hed om alle dem i saa maade : Kong Knud haaffuer vndt oc
effterlat dem / som effter tiden bliffue forstander vdi Lund/
til Foræring / den fierde part aff Wynnten / den fierde part
aff Borgelig skat / den fierde part aff Sommer Sijs oc
Told/ oc det til euindelig Egedom at besidde.

Hand haffuer oc ickc mee ringere Gild forsuaret de
 Lowe/ hand vdi sær haffde giffuet Clericiet. Aff dem som
 ligger paa Canicke gods / lod hand moxen all Kongelig sa-
 gefald oc Rettighed falde / huilcket de self / som vaare til-
 skreffne oc tilskickede at tiene i Chore/ skulde opbære / Wen
 Straffen aff dem / som neetede at fare i Leding / oc offuer
 Grebbrydere / Oc offuer deris Arffuegods/ som døde vden
 Arffuinge/ vilde hand haffue sig forbeholdet. Hand vaar
 oc ickc mindre beuogen at skencke Kircken stor Frihed / oc at
 beuise den Kongelige Belgierninger / Oc paa det at hans
 Lower kunde vere i euig Ihukommelse / haffuer hand vns
 verlagt alle dem / Bispernis forbandelse / som der gjorde
 imod.

Dette skriffuer Saxo, mee huilcke Ord det ocsaa kom-
 mer offuer ens/ som findis i Kongens obne beseglede Bress
 dog mee grossuere Ord oc Stil besattet vdi saa maade:
 Huad Kongelig Rettighed tilhør/aff huad som heldst Sag
 det vere land/ aff fornessnde Jerde (thi vdi Bressuet talis
 om viffe Gaarde oc Jorde) skal det vere i Prouistsens mact/
 oc de andre Brødris/ som tiene Gud i dette sted/ tre marck
 Sager vndertagne / Bliffuer hand Fredløss / da kipe sin
 Fred igien aff Kongen / Hans Boeslod tager Prouisten oc
 Brødrene. Forsømmer hand at drage i Leding/bøde imod
 Kongen. Postheste skal de ickc holde tilstede / vden naar
 Kongen self kommer. Hæc ibi.

Noale meener / at Bisperne skal vere først tagne i
 Danmarckis offuerste Raad/ aff hellig Kong Knud / huil-
 cket Saxo siunis at mene vdi disse Ord: Kong Knud haff-
 uer giffuet de Geistlige sin ære / Værdighed oc Stand/
 Oc dem/som forrestode Præstedømmene/ haffuer hand mee
 større Naade begaffuit oc forhøpet. Oc der hand saae/at
 Bisperne vederforis/aff den vantundige oc grossue Almue/
 ringere end tilbørlig ære oc Affhold / Da paa det hand ickc
 skulde

skulde lade dennem / som haffde saa høye Ræffne / vere fors-
ladne / haffuer hand tillat dem / formedelst forsiunlig Bes-
salning oc Flid / at indegis iblant Jorfterne / oc tillage
dem / iblant de Fornemeste / lige som Hertuger / Ruin oc
sted / forhuersffuendis dem ved samme Høghed oc Wre/
Myndighed oc Ansælse. Dette oc mere saadant findis hos
Saxonem lib. 11. Nogle meene / at Biscop Richuold sad
vdi sexten Aar.

III. ADZERS.

Adzer vaar den tredie Biscop til Lund / oc den 1. Er-
chebisp / vnder Kong Oluff Hunger / som effersulde sin
Broder / hellig Kong Knud / i Regimentet. Døde Bisp
Richuold / oc lod efter sig Bisp Adzer / fød / som Saxo siger /
aff høy Stamme i Jutland / Oc er det troligt / at hand
haffuer verit Ochincari albi Blodsforuante / som i fordums
me Dage forrestod Xiber kircke.

Hans Fader vaar en heed Suend / som almindelig
vaar kallet Suend Grundsson / som her i Riget haffde stor
mact. Hans Sønner / foruden denne Bisp Adzer / vaar
Suend / Biscop til Viborg / Item / Eskild / Aage oc Chris-
tiern / som vaare Hoffuismænd oc Ræffkundige her vdi
Danmark / vnder Kong Niels. Om Christiaen taler
Saxo lib. 13 i Kong Nielsis Historie.

Bisp Adzer sad vnder Kong Erich den gode / oc vnder
hans Søn Harald / Item / vnder Kong Niels oc Kong
Erich Emund.

Jør Bisp Adzers tid / haffuer alle Kircker oc Bisper i
Danmark / oc alle disse Nordiske Lande / bekjend den Ham-
borger kirckis Forstandere / for Hoffuett oc Erchebisp / Huil-
ket bleff nu forandret / der Bisp Adzer bleff Bisp i Lund / Søste Erchebisp i Dan-
fordi hand bleff induiet til Erchebisp vnder Kong Erich mark.
den gode / som vaar Knuds oc Oluffs Broder / Oc han-
nem bleff Pallium, som de det kallede / sendt til Lund / fra

Paffue Pascali den 2. Aar 1184. vnder Kong Harald / Erici Søn.

Cardinalis Albericus bleff sendt her ind / at besce en beleylig Plaz / huor samme Erchebispio sæde kunde leggis / Hand tog saa Adzer til sig / oc besøgte alle Stifte / lod læse Paffuens breff / som Adzer vdlagde paa Danske / Hand saae saa intet beleyligere sted / end Lund / for it Erchebisps sæde / til disse Norder Lande.

Lund bleff saa giort til Erchebispeodom / for disse Riger Danmark / Suerig oc Norge / huor de skulde lade tage deris Bisper. Aarsagen huorfor Kong Erich styrket dette saa høyligen / vaar / At andre Nationer haffde deris egne Bisper / som kunde siye dennem Ket / Men disse Nordiske lande skulde søge deris Ket vden Lands / Saa haffde oc Paffue Benedictus tilforne loffuet / at om her fandtis vdi Riget 5. Biscopsdømme / som kunde besidde Erchebispen / skulde det skee. Til met skal Bispen aff Hamborg (Crantzius siger / at det vaar Liemar) truct Kongen met Vand / som noget strengelig straffede de Oprørske til Julin / Derfor drog Kongen for samme Sags skyld / tuende gange til Rom / oc paa det sidste forhuersfuede / at alle disse Nordiske Lande skulde icke lenger vere vnder den Hamborgiske Iurisdiction. Oc bleff saa Lunde Erchebisps sat offuer disse tre Riger Danmark / Suerig oc Norge. Oc strax der effter bleff Hamborger Biscopsdømme forflyt til Bremen / den effuerste Bisp i de Lande / Oc kaldis nu det Bremske Biscopsdom / som tilforne kaldis det Hamborgiske Erchebispeodom.

Crantzius skriffuer / Paffuens læfte først at vere fuldt kommen vnder Kong Niels / Men det skee vnder Harald, der Kong Erich peregrinerede.

Vdi denne Erchebisps tid Aar 1220. ere Presterne tilgængde / som tilforne vaare giffte / at forlade deris Huse
struck

fruer / som ic Distichon, der almindelig omfpris/ liuden
vdi disse Ord.

M. C. bisq decem Danorum clerus abegit,
Vxores ductas, non sine clade graui.

Calixtus, den anden/ naar den tid Romerske Paffue/
hand holdt ic Concilium til Rhemis / huor hand forbød de
ældste (Presbyteris) i det Christlige Collegio, Degne oc
Subdegne / baade at haffue Hufruer oc Medhufruer/
vnder deris Embedis oc Rentis fortælselse/ Huilket Fors
bud er troligt at Erchebisp Adger haffuer effterkommet.

Aar 1123. pridie Kalend iulij, haffuer Erchebisp
induiet Kresten i den store Kirke i Lund/ S. Hans Bapt
ist/ oc alle Christi Propheter oc Patriarcher til loff oc ære/
som Breffuet indeholder / Men det siunis at der haffuer
verit flere smaa Kircker i det sted.

Lunde kircke haffuer Adzerus rundellig begaffuet mee
stort Guds/ som hand tillagde. Hand stiftede oc saa Præ
bender / som mand kalder dem / aff hans Guds i Herued
stad/ Borreby oc Simbress/ Men alt det Guds / som laa
baade til Præbender oc til Kircker (som hand en part fors
medelst sit eget Arbejde forhuersfuede / en part kigete aff
hans Frender oc Blodsforuante / oc aff deris Arffuinge/
som veluilligen gaffue der til / huilket Guds hand dog icke
vilde at skulde vere icke for intet giffuet) skilde hand fra Er
chebispens sæde / at det skulde høre Brødrene / det er Cas
nickerne til.

Dette laxis saaledis at vere antegnet aff Eskild / Kir
kens Prouist/ Aar 1127. der Erchebisp Adger endnu leffde.

Aar 1135. 8. Idus Ianuarij haffuer Kong Erich Es
mund/ næruerendis Erchebisp Adger/ som det oc samtyctie/
Niem Dronning Malfred / oc Suend deris Søn / stiftet
ic Canicke Præbende (Thi saa findis i Breffuet/ der om er
giort) i Lunde kircke/ noget Guds / som kunde vere nock til
en

en Clerckis vnderholdning (Saaledis læsis der oc i Bressuet) vdi nogle Landeshyer/oc paa den De Amage/ Huileket Guds Kongen vilde at skulde vere fri fra all Kongelig rettinghed/ oc følge det Guds/ som aff Kong Euend den store/ oc Kong Knud/ Catholiske Konger/ vaar giffuet til Kircken.

I hi disse ere de samme Ord / som findis i Kongens breff : Vdi huileket Bress Kong Erich høylig priser Guds store Belgierninger imod sig / for huileke hand igien vil beuise vor HARE denne Taænneimelighed.

Saadanne Bressue beuaris endnu paa denne Dag hos Lunde kircke. Men Kongen holt intet aff det som hand saa loffuede / huileket der aff land sees : I hi aff det Guds/ som neffnis i Bressuet / haffuer huercken vore Forsfædre / eller nogen vdi vor tid haffte noget / eller nogen aff Lunde Canicker nu paa denne tid / at det land met noget Document beuifis : Saa at Kong Erich Emund siunis der aff at haffue bekommet dette Tilnaaffn / at hand loffues de megit met Munden/oc holt dog intet der aff i Sandhed/ eller haffee i sinde at holde.

Aar 1138. døde Erchebisp Adzer/ der hand haffde sidet hen ved 34. Aar / Oc vaar hand hen ved 21 Aar/ oc noget der offuer/ ic kun Erchebisp allene.

II. Estild.

Effter Erchebisp Adzer kom Estild/ som vaar Adzers Broders Søn / tilforn Prouist i Lund / men vaar nu Biscep i Roskild/ Huor vdaff det sigis vdi en Sundag / som de kalde det / vdi hans Faders oc Farbroders sted / bleff hand Kirckens Fader/ som tilforn vaar en Søn.

Hand sad vnder Kong Erich Lam/ oc Euend / som haffde dette Tilnaaffn / Brathe / Dissligeste vnder Kong Knud Magni Søn / oc nogen tid lang vnder Kong Valdemar den store.

Der

Der Kong Erich Emund vaar affgangen / som Eskild / den tid Biscop i Roskilde / vaar vred paa / kom hand til Erchebiscopdommet / vden Modsigelse / Dog lidde hand nogen Forsølgelse aff Oluff / Haralds Søn / som da mente / at Danmark burde sig at tilhøre / oc trættede met Kong Erich lam om Riget / Men hand lidde dog større Bret aff Suend / Erich Emunds Søn / som strax skal sigis / En part for gammel Trætte met hans Fader / En part for di hand vaar mistenckt at holde met Knud / som vaar denne Kong Erich Emunds Sønns Affuindsmand / oc begærede Riget fra hannem.

Aar 1140. vdi hans Erchebiscopdoms begyndelse / lod hand tilfige / at holde it Mode til Lund / huor tilstede vaar Passuens Legat Theodignus, met Bisp Herman aff Slesuig / oc andre Bisper aff Danmark / Suerig oc Norge.

Aar 1144. haffuer en / ved Naffn Helias, fød i Glansderen / oc da Biscop til Ribe / stiftet it Canicke kloster sammesteds / vdi huilket at ordinere oc stadfeste hand er meget hiulpen aff Erchebisp Eskild.

Samme tid sigis den Conuent oc Munkesamling aff S. Bernhards orden / at vere sat i Skaane til Herriks uad / Andre siger / at dette kloster er begynt / Aar 1140. Andre siges Aar 1151. oc 1158. oc Esserum at vere begynt / Aar 1152.

Aar 1145. ipsis Kalend. Septemb. der Eugenius 3. vaar Passue / haffuer Erchebisp Eskild induict / i hans Embedis ottende Aar / den store Kircke i Lund / Jomfru Mariæ oc S. Lauris til loff / som Offuerskrifften liuder / nærue rendis fire Bisper / Oc iblant dem vaar Biscop Adzer aff Roskilde / Suend Grathe / Kong Erichs Søn / Knud Magni Søn / Hertug Erich oc hans Sønner / Carl oc Knud / oc mange andre / Abbeder / Prouister oc Leegfolek. Vdi samme Kirckis Induelse / stiftede hand nogle dignitates,

eller Prælaturer/ som de kalde dem/ som Kircken lste tilfor-
ne haffuer hafft / oc tillagde den Værdighed icke ringe
Gode/ oc forpøgte Kirckens gods meget/ som hannem iun-
tis/ Huor om dette efftersølgende/ læsis i Sundagen. Hand
stiftede it Erche-degendum i Byen / aff Biscoplige Ket oc
Sagesald/ Bispen haffde der vdi Byen/ oc det besøel hand
saa at bliffue til euig tid. Hand forpøgte oc tillagde/aff sin
egen Rundheds velgierning/ it Degendum/ oc tillagde De-
gendummet Skarby kircke/ oc næst høsliggendis Capel/ med
mange Landsby gaarde / Tiender oc Biscoplig tieniste.

Hand vaar den første der begaffuet Thesaurarium
med Værdighed oc Velgierning / at den nøddactig Embede
skulde haffue en hederlige Profit/ Nytte oc Gaffn/ Tilfor-
ordnendis hannem Strøe kircke/ med nogle Landsby gaar-
de/ Tiender oc Biscoplig arbejd. (Huo denne Thesau-
rarius, oc huordan samme Herlighed verit haffuer / er icke
lettelig at sige / Dog er det vist / at den største Part aff det
Gode som her neffnis / besiddis nu aff den / som kaldis
Kirckens Decanus.)

Skole rente / som i forðum dage vaar alleniste to
Marck/ forpøgte hand/ aff sit Biscopskammer / der foruden
med 6. Marck / at alle skulde haffue sin Tilgang / oc at in-
tet maatte nu ydermere kressuis aff de fattige oc fremmede.
Hand stiftede oc flere Præbender / oc tillagde dem nogle
Gaarde / oc en visse Penninge aff Lunde bys oc andre
Byers Indkomst. Hand forordnede Cantores vdi Kir-
cken/ oc Besoldning til dem / oc beskæftede deris Arbejd at
vere nogen viss Sang.

Hand stænkte oc Kircken store Prydelse / Klæder at
isøre sig med/ oc andet mere/ huilcke Sundagen neffner med
grossus Gloser/ Calulas, Cappas, Albas, Superhumeralia,
Dalmaticas, Subtilia, Cingula, Fannones (Jeg mener her
at forstaais Vexilla) Pallia, Lintea, Manutergia, Candelas
bra

bra, Dorſalia, Tapetia, Skabe til at giemme hellige Wiende
 Vene vdi / Taffler oc Kar / dyrebart alſammen / huilcke
 Hand lod kipe oc gipre / for ſine egne Penninge / oc paa ſin
 egen Bekoſtning / oc lod det henſættis i alle deris Nærue
 relſe. Hand gaff oc Kircken aff ſin egen Kundhed / denne
 Frihed / at der ſom nogen aff Brødrene døde / ſom haſſde ic
 gaat Præbende / da ſkulde den ældſte Broder for ſin Arbeid
 den nyde. Huilcke alſammen / næſten med ſamme Ord /
 dog noget villofftigere / ſkriſſuis oc forklaris vdi forneffnde
 Erchebiſp Eſkilds Fundak.

Kirkens Decanus vaar paa den tid en / heed Ebbe /
 Erchedegnen heed Niels / De andre vaare kallede S. Lauri
 vis Caniker / Men vdi almindelighed bleffue de alle tilhos
 be kallede Clercke.

Aar 1148. haſſuer Nicolaus Cardinalis Anglicus,
 vdsendt aff Paſſue Eugenio 3. holdet ic Mode til Lingſke
 bing / oc der tilbudet de Suenſke Pallium eller Wrekoben /
 ſom de kallede det / huilcke ſpr vaar forordnet i Lund hos
 Erchebiſp Eſkild / oc hans Formand / at ſkulde hentis. Men
 Aar 1160. bleff Stephanus førſte Erchebiſp i Suerige.

Førſte Erche
 biſp i Suerige

Aar 1149 lod Kong Suend fange Erchebiſp Eſkild /
 oc vnder Huelningen i S. Lauris kirke til Spaat / ſom
 nogle mene / ophenge. Dog der hand bleff vdat / til at be
 tale Erchebiſpen den wret oc Spaat / hannem vaar veders
 faret / gaff Kongen hannem Aahus Slaat oc by / der til
 ocſaa Liugnis herret / oc en ſtor part aff den De Boringia,
 ſom nu kaldis Boringholm / huilcke oc alle Erchebiſper ſi
 den til euig tid ſkulde beholde.

Hvad Bornholm er anlangendis / er den ſkift i fire
 Parter oc Herrider / ſom i fordum Dage hede Haſleher
 ret / Michlingsherret / Hemmingsherret oc Rodneherret /
 Men nu kaldis de / lige ſom de ligger til paa Landet imod
 de fire Hjørner vnder Himmelen / Øſterherret / Veſter

herret/ Sønnderherret oc Nørreherret. De tre første Her-
reder haffde Erchebispen / oc alle Erchebisper hans Effters
kommere/ Det sierde tilhørde Kongen allene.

Dog haffue wi dette her at acte / at nogle siunis saa/
at Erchebispen bleff icke ophængt vnder Huelningen / men
bleff sat offuen paa Huelningen / effterdi der vaar icke an-
det Fængsel til rede.

Aar 1153. 13. Kalend. Septemb. døde S. Bernhardus
vdi Frankrige / som vaar en Mundt til Clarueaux, Er-
chebisp Eskild meget kier/ som er at forfare aff S. Bernhar-
di Sendebressue/ iblant huilcke findis it/ tilskreffuen Erche-
bisp Eskild/ Aar 1154. som vidner om beggis deris Venscaff
oc gode vilie til huer andre. Abbed Gulielmus taler ocsaa
her om/ vdi Bernhardi leffnes Historie.

Aar 1154. (som Crantzius skriffuer lib. 5. cap. 7.
om Norge) vdi Kong Suend Grathes / oc Erchebisp E-
skilds tid / siet Norge sin egen Erchebisp / effter den Cardi-
nals Nicolai Befordring/ som tilforne vaar vdsendt aff
Paffue Eugenio 3. dette samme at bestille. Samme Car-
dinal bleff Paffue der effter / oc er kallet Adrianus den 4.
Der imod bleff Erchebisp Eskild forordnet til Paffuelig
Legat offuer alle disse Nordiske lande / oc Suerigis Første/
Huilcke Titler alle Lunde Erchebisper haffuer siden fra den
tid brugt/ At de skulde kaldis Paffuens Legater oc Suerigis
Førster.

Denne Erchebisp forundte Canickerne i Lund / all
Tiende/huer aff sine egne Præbende gaarde/ Om huilken
hans Vaffue findis disse Ord: Vdi den hellige oc wads-
skillige Trefoldigheds naffn/ haffuer ieg Eskild/ den hellige
Lunde kirckis Erchebisp / oc det hellige Apostoliske sædis Le-
gat/ Danmarks oc Suerigis Første / vndt oc skendte sine
elffelike Børn / S. Lauris Canicker / aff Gudfryetigheds
Indseende/ all Tiend/ baade aff deris Præbenders gods oc
Herlige

Derlighed / diſtigſte aff deris egne Boliger / til euſig tid at
 beſidde / Menendis ſandelig tilbørlig at vere / at mand
 kommer den hellige Kirckis børn til Hielp / huets Huſhols
 dings nødtørffte kiendis at vere ſtorre / end ſom vel burde at
 vere. Dette fordrer oc vdkreffuer Gudſtryctighed oc rets
 ſtaffen Kierlighed / at mand met all Redebonhed / kommer
 dem / der haſſuer ringe Guds / til hielp. Hæc ibi. Der til
 leggis oc ſamme ſted ſebuanlige Forbandeſer / om nogen
 vilde fordrifte ſig til / ſaadan hans Befalning oc Forord
 ning til intet at giøre.

Aff ſaadanne Breffue fand nogetledis forſaris / at
 Canickernis Wiſkaar haſſuer paa de Lider icke verit met
 de beſte.

Aar 1158. bleff Abſolon Biſp i Roſkilde / oc ſiden der
 effter Erchebiſp.

Der Kong Valdemar haſſde begynt Krig met de
 Vender / vaar Erchebiſp Eſkild met hannem nogen tid /
 ſom det paa den tid icke vaar wſeduanligt / at Biſperne dro
 ge i Krig / Men formedelt Storm ſom hand icke vel kun
 de taale / kom hand ſnart tilbage igien / huilket Kongen
 oc ſelff befalede.

Aar 1160. der den Tuedract eller oc Schiſma vaar
 opkommen effter Paſſue Adriani 4. død / imellem Paſſue
 Alexandrum 3. oc Octauianum, ſom vaar imod Paſſuen
 Antipapa, oc kallede ſig en Seyeruinder / De Erchebiſp
 Eſkild holt met Paſſue Alexandro, oc derfor ſtod Kong
 Valdemar imod / oc nogle Biſper her i Riget / Begynte
 Kongen at fange Wuilie til Erchebiſpen / meſt derfor / ſaa
 oc for anden Sag / at hand icke meente eller talde vel om
 Kongen.

Erchebiſp Eſkild haſſde icke ſtort Liggendefæ foruaret
 vdi Frantkerige / huilket hand lod hente ſig / formedelt en
 Mund hans Sendebud / beſtryctendis ſig / at om der kom

nogen Oprør for samme Schisma, hand da samme Skat
 skulde miste / huilket oc skede formedelst Muncens/ hans
 Sendebuds forsamme oc waetsomhed. Thi der Muns-
 en nu vaar kommen noget nær til Nogens grenser / oc
 tenkte paa den Skat/ hand haaffde medført/ vdtog hand en
 stor Sølffskaale / maa ske til Stade / Oc der nogle Røff-
 uere saae den/ som vaare hos hannem i Herberget / gjorde
 de dem Tancker paa det andet Sølff/ oc røffuede saa Mun-
 en paa Kensen. Der Erchebispen det klagede for Kon-
 gen/ oc icke der bleff straffet offuer samme Gierningsmend/
 effterdi ingen viste huo det haaffde giort / haaffuer Erchebi-
 spen det saa vdlagt / lige som Røffueriet vaar skeet / enten
 Kongen vitterligt / eller icke dere imod hans Vilie / Huor
 ad Kongen oc loe hemmelig/ at saa vaar ganget. Huor aff
 Bispen tog sig Had til imod Kong Baldemar/ oc drog
 ind i Suerig. I midler tid belagde Kongen / oc indtog
 Erchebispens besefstning / bygge paa det faste Land / ved Le-
 thre søe/ som Saxo siger/ huilken Besefstning nogle mener
 at haaffue verit Søborg / Andre mener Eskildsøe hos Bl-
 feldsholm / som Ebelholt stod forud. Der denne Be-
 seftning vaar vunden / kom Erchebispen tilbage igien / oc
 bleff Kongen vnderdanig / Oc strax / som Saxo skriffuer/
 paa det at hand icke skulde regnis for en Schismaticus, vane-
 drer hand / lige som for Religionens skyld/ til Jerusalem/
 Oc icke lenge der effter kom hand tilbage igien.

I midler tid drog Kongen med Bisp Absolon aff Ko-
 skilde til Kenser Frederich den første/ som kaldes Barbarossa
 effter Kenserens idelige Degæring/ oc kom tilbage Aar 1162.

Næste Aar der effter / som vaar 1164. effter Christi
 Gødsel/ bleff Stephanus den første Erchebisp til Upsal/ der
 Kong Carl Sueriksson vaar Konge/ huilket Nige tilforn
 haaffde haafft Bisper allene. Forneffnde Erchebisp Stea-
 phen / effter hand vaar kommen til saadan Værdighed/
 haaffuer

haffuer hand strax samme Aar indstreffuet i Gudernis tal
oc hellig forkyndet en Quinde/ ved naffn Helena aff Schedi
ui vdi Vesteragylland / som for Hellighed vaar da Naffne
kundig/ oc det met Passuens tilladelse oc vilie.

Aar 1170. den 25. Iunij, næruerendis met andre / oc
saa ferneffnde Erchebisp Staphen aff Upsal / oc Biscop
Helgo aff Upslo (enddog de for anden Sag vaare did
komne) haffuer Erchebisp Eskild tagen Hertug Knud/
Kong Valdemars Fader / som da 24. Aar tilforn / vaar
ihjellslagen / oc nu opgraffuen / oc did forsynt / Høytidelig
sat paa Alterit i Kingsted/ oc hannem forkynt/ her effter at
byrdis / som andre Helgene / Huilcken Hertug / Passue
Alexander 3. oc saa tilforne haffde helliggiort / Vdi huil
cken Kigens høytidelig Forsamling vdi Kingsted/ Knud/
Valdemars Søn / som da vaar paa sit siuende Aar / oc
saa bleff kronet.

Icke lenge der effter/ der det bleff obenbaret / at nogle
haffde besuoret sig imod Kong Valdemar / iblant huilcke
vaare Earl oc Knud/ Hertug Erichs Sønner/ som oc vaar
re vdi Naad met / bigge Erchebisp Eskilda Syntrebørn/ oc
Kongens Blodsforuante/ Haffuer Erchebispen aff saadant
hans næste Slectis skalckhed beuegen/ oc at Alderdommen
nu tuingde hannem / vaar til met vdarbeydet / aff Siug
dom plaget / oc besynderlig aff Rosen / som haffde betaget
hannem en part aff Legemet / som Saxo giffuer tilkiende/
At hand haffuer vnderdanigste oc ydmygelig begæret For
loff aff Kongen/ at drage bort. De der Kongen hannem
det tilstedde / drog hand til Granderige / bleff en Munk til
Clarueaux, oc det for den Kierlighed hand haffde til S.
Bernhardum, som tilforne haffde verit en Abbed i samme
Kloster/ for hans Gudfryetighed/ Vnd oc Lærdom/ oc vaar
paa den tid meget Naffnkundig oc berømmet / met huilcken
hand tilforne haffde hafft god Omgengelse/ oc ic synderligt
Vnu

Wenscaff / som tilforn er sagt. Hans Døttravandring her
aff Niget indfalder vdi det Aar 1178. Hand tæde oc sam-
me sted Aar 1182. den 6. Septemb. De ligger sammesteds
begraffuen hos Bernhardi Moder. Hand sad hen ved 40.
Aar / oc leffuede 4. Aar effter hand hæfde sagt sig aff met
sit Erchebiscoplig Embede.

III. ABSOLON.

Absolon / som vaar aff det hypperligste Elect i Dans-
marck paa de tide / aff de Huider / vaar Skialm Huidis
Sønnesøn aff Zienisløff / som heede Asser Kong / Esbern
Snaris Broder / oc Erchebisp Eskilds / som tilforn er ta-
let om / Elect oc Blodsofuarante.

Samme Absolon / som tilforn vaar Bisp i Roskilde /
effter en Discop heed Adger / oc det effter Erchebisp Eskilds
tilskyndelse oc vilie / huilcket Kong Baldemar den store /
samtyckte / disligeste alle Geistlige oc Leegfolck. Hand kom
nu i Erchebisp Eskilds sted / oc bleff Erchebisp i Lund / Oc
beholt der til / effter Passuens Tilladelse / Roskilde kircke.

Hand bleff vied i Lund aff en heed Galandus Pass-
uens Legat / næsten paa den tid / som det languarende splid
oc Schisma, der vaar opkommen / formedelst Passue Ale-
xandrum, bleff nederlagt ved derts Sentens / som vaare i
det Concilio Lateranensi forsamlede / Effter huilcken tid /
den gantse Verden kam sig noget igien til Stilhed oc
Fred.

Anden dag effter Absolon vaar vied til Erchebisp aff
forneffnde Galando Passuens Legat / hæffuer hand strax i
samme Legatis næruerelse / vied en heed Homerum, til
Bisp vdi Ribe.

Sør hand kom til Erchebiscopedømmet / oc forrestod
Roskilde kircke allene / hæffuer hand Aar 1161. stiftet Soer
kloster / der til hiulpet baade aff andre / oc aff Tokone aff
Zienisløff / hans Farbroder / oc Skialm Huidis Søn /
huilcke

huilcke lagde til samme Klosters bygning mange Gaarde/
oc der foruden 16. marc purt Spiff. Huilcken Toko (som
andre kalder Tychonem) met sine Brodre Adger oc Ebbe/
lagde først Grunduol til samme Kloster / Oc Adger Absolons
Fader gaff en sin egen Gaard / hed Soreby / der til/
at Kircken skulde der byggis / huor aff Soer naffn siden er
bleffuen. Men der Adger vaar død / den 30. Dag effter
Kircken vaar induiet / haffuer hans Sønner / Absolon oc
Esbern / suldkommet paa deris egen store Bekostning / Soer
bygning / som aff deris Farbroder oc Fader vaar begynt.

Bonde byer / som Absolon gaff til samme Kloster/
figis at haffue verit icke ringere end 38. Ebbe gaff 14. der til.

Der effter ere alle disse forskreffne begraaffuede til
Soer / Adger / Ebbe / Absolon / oc Esbern / met mange flere
Aelfolck / aff samme Stamme / huor de haffde en tilfellis
Kirckegaard.

Erchebisp Absolon haffuer oc did ladet spøre Etialm
Huidis legem / som lenge tilforne vaar død / oc jordei vdi
Hienisloff litle Kircke / oc til Soer paa ny det ladet be-
graffue.

Aar 1168. ved Righmands haffn / som nu Righens
haffn er / bygde Absolon it Slaat / oc kaldtis Stegelborg.
Hans Broder Esbern bygde Callundborg / icke lenge der
effter / at den skulde vere it Vern imod Spræffuere / Det
ffede Aar 1171.

Erchebisp Absolon leffuede vnder Kong Baldemar
oc Kong Knud hans Søn / huilcke Erchebispen merckelig
hialp i Orloff / mest i den Wendiske krig / vdi huilcken hand
bedreff stor Mandem til Land oc Vand.

Hand vaar en veltalendis Mand / en god Raadgiff-
uer oc Krigemand / huor om Saxo, som vaar næsten Aars
barn met hannem / viltæfftig skriffuer i sin 14. Bog / oc i
de effterspølgendis Bøger i hans Historie.

Aar 1186. Haffuet Kong Knud / Valdemars Søn/
vdi hans Regimentis tredie Aar / oc vdi Absolons Erches
biscopdoms ottende Aar / stadfest den Gaffue oc Priuilegie
som hellig Kong Knud tilforne haffde gissuet Lunde kircke/
oc kallde den S. Lauris kloster.

Aar 1188. som vaar Kong Knuds regimentis sicke
Aar / ere til Lund sammenkallde aff alt Riget / Gudfryctis
ge oc lærde Mend / Oc bleff samtyct / at vdi Kircke tiniste/
met Sang oc andet / skulde ens holdis vdi alle Kircker off
uer Danmark / wryggelige.

Paa samme tid bleff sammenstreffuet en Dog oc Or
dinanz om Ottesang oc Aftensang / huilcken Dog oc kalles
de Breuiarium. Visperne som vaare da tilstede / foruden Er
chebisp Absolon / vaar Bisp Niels aff Viborg / Bisp Trus
gels aff Børglum / Bisp Hans aff Othense / oc Valdemar
aff Slesuig / som allene vaar Electus.

Vdi Erchebisp Absolons tid / kom hid ind en aff Passa
uens Legater oc Cardinal / ved naffn / Fiderarius , som døde
de i Lund / oc bleff begraffuen i S. Lauris kircke.

Aar 1207. den 21. Martij / døde Erchebisp Absolon/
der hand haffde siddet i Lund 23. Aar / oc i sit Biscopdoms
Regimentis Aar til Kofilde 42. Aar / begraffuen til Socer
som før er sagt / Dog siunis Absolon nogen Aar effter hand
bleff Erchebisp / at haffue resigneret Kofilde stift / til hans
Frende / Petrum Botulphi.

Hans Effterkommere vdi Erchebiscopdom vaar en/
ved naffn Anders. Men vdi hans Biscops sæde vdi Ko
filde / kom effter hannem fornessnde Andersis Broder/
ved naffn Petrus, huilcke begge vaare Sunis aff Knarres
corp hans Farbroders Sønns Sønner / oc Lauris oc Ebi
bis Brødre / som vdi Kong Suerkis tid bleffue ihjelslage
ne ved Læne.

AN

III. ANDREAS.

Andreas, en Sielandofar / Sunis Søn / Ebbis
Søn / bleff Erchebisp vdi Lund effter Absolons død.
Hand vaar en vellært Mand / oc luris doctor, huilcken / eff-
ter hand haffde igiennem reyst mange Lande / Italien /
Francckerige / Tydskland / Engeland / bleff hand R. Knuds
Valdemars Sønns Secretarer.

Hand sad vnder Kong Knud / oc Kong Valdemar
den anden.

Aar 1203. effter Kong Knuds død / kronede hand R.
Valdemar / Knuds Broder / den forneffnde Kong Valde-
mar / som Seyer kaldis / Paa huilcket Aar samme Kong
Valdemar stadfeste Lunde kirckis Priuilegier / alle saa man-
ge / som til den tid vaare vdgiffne / enten aff hellig Kong
Knud / eller aff Bisperne / Der til alle Guds / som der til
vaar giffuet / baade det hellig Kong Knud / oc andre haffde
giffuet til samme Kircke i Lund / oc tog det altsammen i sin
Beskyttelse / Dog saa at all Kongelig rettighed skulle bliffa
ne hos Preuisten oc Canickerne / vndertagen det som i hellig
Kong Knuds Sundag er vndertagen.

Aar 1207. sendis Erchebisp Anders til Liffland aff
Kong Valdemar / med stor Krigsmact / at vndertuinge
samme Land / eller oc med Vaaben at nøde dem til / alvor-
lig at vedtage den Christelige Tro / som der tilforn vaar
begynte aff en Muncch til Segeberg / hecd Menardus, den
første Euangelist i Liffland. Andre sætter her Aar 1206.

Aar 1222. forundte denne Erchebisp Anders Lunde
Capitel / oc deris Effterkommere / fri Ius patronatus til den
store vor Frue Kircke i Lund / til euig tid at beholde / med alle
Guds oc Eghedom / liggendis til samme Kircke / huilcket
hand bytte fra sig / oc fik en Velig igien aff Capitlet / oc en
Haffwe / oc andet som hørde der til / Huilcket Guds altsam-
men tilforn tilhørde en / hecd Mogens Hanssøn.

De Bressue som giordis paa dette Skifte / ere skreffne i en
aff Erchebispens Boninger / kaldis Blumstrup/ ad xvi.
Kalend. Iulij.

Samme Aar kom en til Danmark/ heed Gregorius
de Cressentia, Degen/ Cardinal/ oc Apostoliske sædis Legat/
hvilket / der hand haffde vandret igiennem alle Biscops-
dømme her i Danmark / oc Presterne vilde icke stille sig
fra deris Hustruer/ enddog Bisperne dross der hart paa/ oc
Presterne indskøde sig til it almindelig Concilium, haffuer
samme Legat forordnet paa det sidste til Slesuig / vdi Bi-
spernis almindelig Forsamling / til at spørge Presterne
Moduillighed oc Halsarrighed/ At ingen Prestebørn skul-
de arffue effter deris Forældre / Men samme Befalning
bleff icke lenge holden.

Samme Aar haffuer en aff Lunde Cancker / Lau-
rentius, fordm Anders Erchedegens Søn / oc Faderens
Arffuing / giffuet til Lunde Capitel / en Gaard / liggendis
ved den Landsby ved naffn/Naaby magle/ til at oprette den
Skade/ Kircken fanget haffde / formedelst it Skifte / vdi
hvilket forneffnde Anders Erchedegen / som gierne seer/
haffde sin Sag oc Rente mere i act / end Kirckens gaffn/
Ja haffde giort Kircken offuermaade stor skade/ som Gaff-
ue bressuet indholder. Samme Anders Erchedegen kun-
de ingen tilnøde / imen hand leffde/ at giøre Kircken nogen
Vederlag oc Betalning/ for denne skade/hende aff hannem
vaar giort oc vederfaret.

Aar 1223. haffuer Erchebisp Anders vdi hans Embe-
dis 22. Aar / forordnet / at huad der bleff offret paa S.
Laurizis høye Altar / skulde høre Canickterne til / aff huem
det bleff offret/ enten aff Bispem/ eller aff simpel Prest.

Samme Erchebisp lagde til it Bord/ heder Arindal/
all Biscopligh Tiend aff Effuerpød sogen / i Bersherrie / at
forpge samme Mensalia met.

Paa

Paa det sidste / der samme Erchebisp Anders haffde
 side 22. Aar/ forlod hand Erchebiscopsdøm / der hand vaar
 bleffuen Spedalsk / oc vdualde sig der effter sit Sæde oc
 Bolig paa Iffuege i Billandsherret / huor hand sigis at
 haffue leffuet it enlige oc særdelis Leffnet. Oc der hand
 vaar paa samme De/ sigis saadant at vere skeed/ som effters
 følger/ om det er sant/ er wist: At paa Jule afften / som
 hans Tienere/ effter Seduane / vaare lystige / for Jule fes
 tis skuld/ oc dennem nu fattedis Vin/ sende hand en aff sine
 Tienere hen at øse Vand aff den næste Brønd / Der det
 Vand bleff frembaaret/ er det omuend til Vin. Samme
 Tienere bleff anden gang vdsend / oc igien indbær Vin for
 Vand. Bispen sende hannem tredie gang hen / oc forbød
 hannem strengelig / at hand ick skulde paa Benen smage
 aff det hand opøste. Men Tieneren / foractendis sin Hof
 bondis Befalning/ der hand smagede den Bedste som hand
 øste aff Rilden / skeede det / at hand intet andet indbær til
 Giefterne end bær Vand. Vdaff hues Vlydighed oc
 Omhyggelighed til at dricke der aff / imod hans Befal
 ning/ Bispen bleff fortorneret / oc straffede hannem haardel
 lig/ beskylvendis hannem for en Vantro oc wtro Tienere.
 Der findis en heel Bog skreffuen/ om mange Mirackler/
 denne Bisp skal haffue giort.

Aar 1228. 8. Kalend. Iulias, det er/ den 24. Junij/
 døbe samme Erchebisp Anders / oc sigis hand at vere be
 graffuen i det Nørre Ehoer i Lunde kircke/ vnder Vinduet/
 som vnder vd til Norden / moxen i Kircke muren/ Paa
 huilken sted i forðum dage stod S. Mariæ Capel.

Samme Erchebisp skreff en Bog Hexameron car
 mine, indholdendis Forklaring paa de synderligste Artickel
 i den Himmelske Lærdom / huilken Bog endnu findis vdi
 Lunde kircke/ med en anden Bog oc paa Vers/ om de 7. den
 Christen kircks Sacramenter.

Hand vdsatte Slaanske low paa Latine/ som tilforn
vaar skreffuen paa almindelig Slaanske maal/ huilken ieg
haffuer ladet vdgaa paa Tysck. Saxo vor Danske Histo-
rie scriffuer / haffuer tilskreffuet samme Erchebisp Anders
sin Historie/ effter Erchebisp Absolons raad / som er at see
aff Jortalen i samme Saxonis Erønicks.

V. PETRVS. den første.

Den tid Erchebisp Anders vaar nu met Spedalsk-
hed beslagen/ da sigis denne Petrus at vere hannem tilforn
ordnet til en Medbisp / som met hannem skulde forrestaa
Erchebispdommet/ oc er vied Aar 1224.

Hvad hand haffuer beslillet/ oc huor hand vaar fød/
er wuist. Men dette er vist / som oc tilforn er talet om / at
Erchebisp Anders haffde en Broder/ heed Petrus, Bisp til
Kostild/ Om hand er tilskicket i Broderens sted oc Embes-
de / for Broderens skjøbeligheds skyld / er icke læt at sige.
Mand siger at begge disse Brødre / Peder oc Anders/ ere
døde paa it Aars tid. Petrus døde den 6. Idus Iulij, det er/
den 30. Juij. Andre ville / at den Petrus, før Prouist/
skal haffue verit Saxonis Grammatici Søn/ Men sad kun
4. Aar/ Oc døde det samme Aar Erchebisp Anders døde.

VI. OFFO.

Offo eller Vffo, saa meget sagt som Christoffer/ som
bleff Erchebisp effter Anders oc Peder / sad vnder Kong
Valdemar den 2. Item/ vnder Kong Erich oc Abel/ Val-
demars Sønner/ Bleff vied Aar 1230. aff Ottone Cardi-
nale, Passuens Legat.

Formedelt denne Erchebispis hielp / haffuer først
Franciscaner, som kaldis Graabrødre/ eller Fratres mino-
res, begynt at bygge i Lund / Aar 1232. eller / som andre
skriffue / Aar 1238.

Om denne Erchebispis gierninger findis intet vist/
dette allene vndertagen/ At it Mode er holden til Sthenes/
Aar

Aar 1245. i den Tge som kaldis Sexagesima, næruerendis met andre / M. Iohanne de Placentia, det Apostoliske sædis Legat/ Vdi huilket Mode er repeterit oc forkyndes det Bando sentens/ som tilforne vaar kundgiort ved Passue Leone, offuer dem som indrenger sig i Kirckens gods/ Oc der vdi neffnis alle Kjøffuere / oc de som vanhelliger det som helligt er/ oc deris Næstfølger. Paa huilcken tid der oc bleff besluttet / at saadan Bando breff skulde obenbarlig forkyndis vdi alle Moder oc Forsamlinger / oc paa de besynderligste Høytider/ aff alle Kirckernis forstandere / paa almindelig Maal til Folcket / oc alle andre.

Samme Vffo døde Aar 1254. 18. Kalend. Ianuar. det er/ den 15. Dag Decembris, der hand haaffde siddet hen ved 24. Aar.

VII. Jacob Erlandssøn.

Jacob Erlandssøn / den første aff det Naffn / haaffde til Moder/ Cerille / Erchebisp Andersis Systerdaatter aff Margrete. Hand sad vnder Kong Christoffer oc hans Søn Erich/ som haaffde Tilnaffn Glipping. En andens sted læsis/ at hand skulde haaffue vrit Passue Innocentij 4. Capellan/ huilcken oc for hans Død oc Lærdom/sætte ham nem først til Bisp i Roskilde / Aar 1245. Der effter til Erchebisp i Lund Aar 1249.

Aar 1252. vdi Ianuario / stadfeste Kong Christoffen Capitels Priuilegier / tagendis alle Canicker vnder sin Beskyttelse oc Forsuar / met deris Gods oc Folck / som hørde dem til. Disligeste deris Bønder / oc alle deris Tienere/ gjorde hand fri fra Lædings lunge / som det ydermere vdi Breffuet formeldis.

Samme Aar 7. Kalend. Ianuarij, døde Trued Luksøn eller Lodeksøn Pust/ Prouist i Lunde kircke. Samme Lodeis Morfader/ vaar Loto aff Glenisløff / Skialm
Huis

Huidls Søn / om huilcken tilferne vnder Absolone er
talet.

Aar 1256. gaff hand til Lunde kircke alle sit Gods/
rørendis oc wørendis/ i Hoffuedstorp/ Dagsstorp/ Særs/
løff/ oc Nørrehuidinge. Item/en Mølle vdi Trene / til euig
tid at ege oc nyde/ at nogle fattige Skolebørn / om huilcke
vaar god Forhaabning / skulde der aff haffue deris Under/
holdning / Dog forbeholdt hand sig / at Erchebisperne hans
Effterkommere/ samme Gods at raade offuer.

Nogle Aar der effter bleff ferordnet it viffe Tal paa
Skolebørn/ thi det vaar stadfest / at tolf Skolebørn skulde
haffue deris Ophold aff samme Gods / huor til bleff lage
mere Gods/ som her effter skal neffnis / etc.

Hen ved det ottende Aar vdi hans Erchebispeedom/
som nogle vil/ som vaar Aar 1259. den Nat for S. Agathæ
dag/ det er/ den 5. Februarij, bleff Erchebispen fangen aff
Kong Christoffer/ vdi en Landsby i Skaane / heder Gisle/
berg/ oc førte til Tjen til Naagenskow/ huor hand bleff sat i
Fengsel / Huorfor Riget kom i Forbud eller Interdict, hen
ved 9. Aars tid.

Hvad ret Aarsag der haffuer verit imellem Kongen
oc Erchebispen/ til den Wenighed / finder ieg ick / vden at
der en steds findis skreffuet / at nogle aff Kongens Under/
saatte ere ihuellsagne / ick langt fra Nestued oc Lathrebros/
huor til Erchebispen skulle haffue verit Aarsag / oc hans
Suoger Peder Bang/ Biscop vdi Roskild/ som ick vaar
langt fra samme sted/ som Striden stod/ Ja/ vaar oc Off/
uerst for de Oprørre/ oc haffde i følge mee sig/ Første Jer/
mer aff Ryen. Dette sigis at vere skeed fornemfnde Aar
1259. der Erchebispen sad fangen.

Biscop Peder aff Roskild sigis at haffue verit Jer/
mers Morbroder / eller er saa kallet effter Tydsk tale / aff
huilcken sin Morbroder hand oc siunis at vere tilkallet at
forsuare

forfuare Bispen for Offueruold / om Kongen noget saas
dant vilde anfange. Thi der Erchebispen vaar fengslet/
kunde vel Bispen / som vaar Erchebispens Elect / oc en
Forstander vdi Embedet met hannem / siunis at befrytte sig
for Kongens vrede. Vden mand dette vil sige / At Jers
mer vaar kommen til Danmark / før Erchebispen vaar
fengsligen anholden / Men huorledis det nu er / da er det
sant / at Jermer / der hand vaar kommen i Sieland / haff
uer hand ødelagt Landet alleuegne / Paa huilken tid hand
oc er indkommen i Risbenhaffn / igiennem Voldene / huor
endnu staar en liden Skanse eller Taarn / kaldis Jermers
Taarn eller Skanse / imellem vestre oc nørre Port.

Mand læser vel oc en sted / at Kongen haffuer lide
kund lide / at Erchebispen fordriftelige paaminte hannem/
huos Paamindelse vaar dog vel meent / oc nyttig / at Riget
anderledis oc bedre skulde regæris / ved gode oc forstandige
Vrends raad. Saa haffuer oc Bornholm / som Kongen
stundede effter / verit Aarsag til deris wsamdræctighed.

Crahtzius mener / at samme Riff oc Trætte / er Er
chebispen for Tiende skold paaført.

Danmark sættis i Wand aff Guidone Cardinale,
Aar 1266. vdsendt aff Paffue Urbano 4. Vnder huilken
Paffue dette merckeligt haffuer sig tilbraget / At hand haff
uer forordnet / at hellig Legems dag skulde Aarligen holdis
høgtidelig / Feria 5. post octauam. Pentecostes, Oc til at
stadsfeste samme Superstition, Offuertro oc Misbrug mee
at befrestte / gaff hand Indulgentias oc Syndernis forlas
delse / paa en visse tid / Huilket bleff siden forpæt aff Paff
ue Martino den 5. oc Eugenio 4 paa den tid / der det Con
cilium bleff holdet til Basel.

Aar 1274. 12. Kalend. Martias, det er, den 18. Febr.
døde Erchebisps Jacob / forlat næsten aff alle sine Venner.
Regle skriffue / at hand skal vere død i Landflyctighed.

Andre siger/ at hand er begraffuen i Lund / vdi deris Kirke/ som kaldis Minoritz , oc nu er ødelagt. Andre, at hand ligger i Roskilde/ apud Minores.

Hand sad fra hans Erchebiscopdoms begyndelse/ oc til hans Fængsel / 7. Aar / oc leffde siden 15. Aar/ oc en Maaned. Fra det første hand bleff Erchebisp oc til hans Død/ er 22. Aar.

Denne Erchebisp Jacob haffde en Broder heed Anders / som vaar loffactiger oc oprictiger end de andre/ oc lenge haffde Bornholm / oc det forsuarede imod Kongens parthi/ paa Broderens vegne. Men Nicolaus den anden Broder/ som den tid vaar Landsherre offuer Slaane / oc/ som der læsis en andensted/ vaar maior Baro terræ, handler met sin Broder Erchebispen/ baade met Truen oc Løcken/ at skulde forene sig met Kongen / huilcket vaar dog aff Broderen giort til forgefuis.

Denne Erchebisp stiftede 7. Fester oc hellige Dage i Lunde Choer. Nogle mene / at hand skal haffue fundet det Altar/ som kaldis Scholarium.

VIII. Erland.

Erland / som tilforn vaar Erchedegen i Lund/ bleff vduald til Erchebisp/ vnder Kong Erich Blipping/ Oc sad neppelig it Aar/ Huorfor nogle haffuer icke regnet hannem iblant Erchebisperne. Hand vilde heller vere Landstytig/ end Kirckerne forrestaa / for Kongens vrede.

Aff denne Erland er noget Guds lagt til Decanum i Lund / huilcket Guds er liggende i de Landsbyer Sledie oc Totterup/ huor aff Aarlige Bergengelse skulde holdis.

Samme Altar stiftede B. Rasmussøn / hues Præsentatz hører til Erchedegen.

Hand haffuer oc stiftet andet Guds til Kircken oc Capitel/ som er/ en Mølle i Sledie til Canickernis bord.

Quad

Huad hand mere haffuer gjort / oc huor hand døde/
er ingensteds optegnet. Men dette alleniste findes in Da-
tico libello, Ecclesie Lundensis, at hand er død xi. Kalend.
Septemb. det er / den 23. Dag Augusti, Aar 1276. vdi
huilket Aar den 23. Septemb. Nicolaus oc døde / som vaar
fordum Biscop til Roskilde / effter hand for Kongens fryet/
haffde verit landflyctig i 4. Aar.

Denne Klage oc Begrædelse / tilleggis denne Erches-
bisp Erland / huos Titel er denne: Planctus Archiepiscopi
captiui, ab Imperatore captiuo, Huilcken grædelig Klages-
maal er saa liudendis.

I Konger oc Fyrster i Danmark / Bisper / Abbeder /
menige Clerici, oc Almue / hælser E. Lunde Erchebisp / oc
Jesu Christi fange. De ere lyetsaligen arme / huilcke vils-
terligt er / icke at forskyldte det de lide. Vdi Modgang er no-
gen lyetsalighed / at den er skyldig / som brødig menis. Her
aff kommer det / at wi glæder oss vdi voris fængsel oc baand /
huos Aarsag er off til Trøst / oc icke vor Samuittighed til
nogen Straff. Det er voris ære oc Berømmelse / en god
Samuittigheds vidnesbyrd / Men huordan vor Samu-
tighed er / oc huad Aarsag der haffuer verit til vore baand /
maa mine kiere Herrer / mine Venner / mine Brødre oc
Prestes vel høre / Jeg troer visselig / at de diff indeligere skal
bede for mig / effterdi de vide / at Christus mere lider i mig /
end at ieg lider for Christi skyld. Gud kiender det / oc Guds
Søn / oc beggis deris Aand / at ieg icke sluger. Den Ro-
merske Kønser beskylder oss / at haffue hønelig syndet imod
sig / oc klager / at wi haffue formindsket hans Rige oc Kro-
ne. Men wi som her vdi offuerueyer oc betracter vor Sam-
uittighed / kand ingenledis finde oc sanke / huor oc naar wi
dette skulle haffue gjort. Huorfor / det Gud haffue Tack /
wi dømmis effter wi ere anklagede / enddog wi ere icke off-
uervundne / Oc wi som ere wskyldige / ere regnede iblant

wglernings Mænd. Men dette er off en ære / dette er vor
Triumph oc Seyer. Thi mig forlengis saa storlig effter
Danmarks Rigis oc Kircks ære oc ophøvelse/ at det er
mig kiere/ at lide for hende/ end at regnere i hende. Der
for vender ieg mig til eder/ mine kiere Herrer / mine Ven
ner/ Brødre oc Prestes / Jeg beder eder / at i ville bede for
mig/ oc vere omhyggelige met mig / at haaffue Medlidighed
met mig/ Jeg beder eder/ at i met eders Bønner allene ville
frelse min wskyldighed. Jeg befaler eder / oc høvelig for
maner / at ingen aff eder tæncker ved andre middel at frelse
mig. Thi ieg/ som en gang er forløst ved Christi blod/ be
gærer icke at forløsis igien. Offuer alt dette er vort Røp
nu moren intet/ vort Legeme er skrøbeligt/ vort Liff er hær
ved Enden/ oc begærer at forløsis/ oc vere met Christo / oc
behøffuer allene Christi forløsning/ hans Blod er vdr Be
talning oc Guldward. Det er wsmmeligt / at ieg nu skul
de tuingis til at kjøbio/ aff den/ huus Ranson oc Betalning/
foruden Christo / som er den rette Fyldestgjørelse / duet in
tet. Her foruden er det en sammelig Erleding oc Befri
else/ ved huilcken Kircken mister sin Frihed/ oc forhuersfuer
oc kjøber sig Undertryctelse. Thi det er fornøden at Lem
merne maa lide / om du wilt ydmøge dit Hoffuet vnder
Skat/ Det er fornøden at en Clerck betryctis/ om en Bisp
skal erlebigis/ Det er fornøden at Vndersaatterne maa fry
cte oc forsærdis/ om hand haaffuer Forsuar behoff/ huilcken
du haaber at vere en Forløser. Sandelig ieg acter icke saa
meget om mit Liff / at ieg det skal kjøbe / som ictun er kore
oc stæket. Oc effterdi ieg er en gang forløst / da vil ieg hel
ler lade Liffuet staa i Fare / end at den almindelig Frihed
skal derfor vndergaa / Gud giffue at min Død kunde vere
den Christen kircke til Baade/ den ieg icke haaffuer verit til
gaffns / der ieg i min Velmaet hende forrestod. Det hø
r Bispn til / at dø for alle/ om hand icke kand leffue alle til
fromme. Her met Gud befalet. Om

Om dette sørgelig Klagemaal er skreffuet aff denne Erchebisp Erland / da hører det sig' at denne Keyser / som hand klager offuer / haffuer vrit Rodolphus Habsburgens, met huilket oc Tiden kommer offuer ens / Thi paa den tid vaar der ingen anden Keyser / for huilken Keyseris regimentis tid / som begyntis Aar 1273. eller der ved/forløb sig 9. Aar / som ingen Keyser regerede vdi.

IX. TRVGOTVS.

Trugels Tostesson / som tilforn vaar Canick i Lund / bleff anammet til Erchebisp der effter / oc sad vnder Kong Erich Glipping / paa huilken tid det forrige Band oc Interdict, endnu varede.

Hand er vied til Rom aff Passuen self / enten fordi hand saa vilde / eller det vaar fornøden at saa skulde skee / for det Interdict skyld. Thi alle forrige Erchebisper i Danmark ere viede i Riget / Derfor / effterdi hand for denne Sags skyld drog til Rom / haffuer hand der met dette vderet / At Lunde kircke effter den Dag er bleffuen det Romerske sæde mere vndergiffuen / Fordi denne Erchebisp nøddis til at forpligte sig oc sine Effterkommere / at betale for sin Erchebispeplig Pallio, som det kaldis / oc for Indtæltse / naaar som heldst Erchebispedømmet bleff ledigt / icke ringere end 4000. Rhinske gilden / Huilken Summa er dog der effter forringet aff Passue Martino den 5. oc er sat paa 2000. Gilden / der Peder Lynke vaar Erchebisp.

Der hand nu inderaadde i sit Embede / Aar 1276. eller ved den tid / Oc paa det Pass / som det Mode holtis til Eugdun / bleff det Interdict affskaffet / som nu haffde varet vdi 9. Aar / huilket bleff Riget paalagt / som tilforn er sagt for Erchebisp Jacob Erlandssøns Sengsels skyld.

Try Aar der effter / som vaar Aar 1279. der Erchebisp Trugels visiteric her vdi Riget / holt hand ic Mode til Bedle.

Det næste Aar der effter / Aar 1280. eller / Maa skee/
det næste efftersølgendis Aar/ døde hand / 6. Nonas Majas,
det er/den xi. Maj, der hand haffde sidde ved 5. Aars tid.

Hand gaff til Lunde kircke oc Capitel tuende Gaarde
liggendis i Gjødersløff.

X. IOHANNES DROES.

Hans / den første Erchebisp aff det Naffn / met det
Tilnaffn Droës, bleff Erchebisp effter Trugels/ Aar 1282.
oc vaar tilforn Canick i Lund.

Hand sad vnder Kong Erich Blipping/ oc Kong E.
rich Mendued / som effterfulde Kong Erich Blipping vdi
Regimentet.

Vnder denne Erchebisp/ haffuer en heed Haagen en
Erchedegen/ funderit S. Vincentij Altar/ oc begaffuet det/
Oc huad Guds/ som vaar lage til fattige Skolebørn/ haff-
uer hand forbedret / oc tillagt mere Guds i Trene / Særs-
løff oc Hoffuetskerp / foruden det som tilforne aff Jacob
Erlandssøn vaar giffuen til den Brug oc Nytte.

Hand haffuer oc stiftet Guds til Lunde kirckis Byg-
ning/ oc til Canickernis bord / huilket Bord endnu siunis
at haffue verit it for dem alle/ eller mange aff dem at haff-
ue hafft it Bord tilfellis.

Aar 1286. der Kong Erich Blipping vaar ihvælska-
gen/ haffuer denne Erchebisp bandsat alle dem / som haff-
de besøret sig met huer andre/oc vaare Aarsag i Kongens
død/oc det effter Passuens Legatis befalning/ som heed Tu-
sculanus, Legat offuer Danmark oc Indsøland.

Aar 1288. haffuer hand stiftet S. Hans Baptistæ
Altar/ i Kræfft kircken/ oc begaffuet det / oc haffuer lage
nogle Boder der til / oc nogle Gaarde i Lunde by / met en
Gaard vdi Glæckerup. Præsentatzen vilde hand at skulde
vere hos Decanum til Lunde kircke.

Samme Aar/ oc vnder samme Erchebisp/ haffuer R
Erich

Erlich Mendued stadfest den Gaffue vdi Lunde by aff de 27. Marc denariorum nouorum, som vaare kallede Widsommers gield / Confirmatzen kalder det Sommer gield/ som vaare Canickerne oc Capitlet forundte aff arrilds tid. Hand stadfeste i lige maade de andre Capitels Priuilegier/ oc gaff Canickernis Bønder fri/ oc deris Gøld/ fra all Lynge/ Inne/ Stueh/ Siise/ oc all anden plictig Skat oc Tieniste/ som hørde til Kongens Rættighed oc Ræt. Thi saaledis findis vdi samme Priuilegio/huileket dog ey heller i de andre stycker kommer offuer ons med Kong Christoffers Priuilegi/ Capitlet giffuen/ Aar 1252.

Aar 1289. 4. Kalend. Februar. det er/ den 29. Janu. døde Erchebisp.

Samme Aar stiftede en/hæd Mester Trugels Præpositus, it Altar / S. Hans Euangelist / oc S. Karine til loff / hos huileket hand oc ligger begraffuen. Til samme Altar gaff hand noget Gods i øster Ødersløff / vester Ødersløff/ oc Raasbø/ Dog sia at Præsentatzen skulde tilhøre Kircken. Samme Mester Trugels gaff til Kircken sit Gods / liggendis i Sandby / huor aff holdis Aarlig Begiengelse/ naar Kiøcken staaar 12. Hans Lilde Canick vdi Lund/ vaar samme Mester Trugelsis Sønnesøn.

XI. IOHANNES GRAND.

Iohannes den anden Erchebisp aff det Naffn/ med det Tilnaffn Grand / (De Gamle kallede hannem Jønes/ men nu kalledis hand Jens) vaar fød i Sieland / oc vaar en aff de Huider deris Stamme / bleff Erchebisp efter forreftende Erchebisp Hans/ Aar 1289.

Hans Moder vaar Cerille/ den første Skialm Huisdis Daatter daatters Daatter. Hans Morbroder/ vaar Biscop Peder aff Roskild / Erchebisp Andersis Broder/ huilcken Petrus bleff Biscop til Roskild efter Absolon/ som tilforne er sagt.

Denne

Denne Iohannes (som vaar Docter Iuris, Oc Bes-
gyndelsen Prouist i Roskild/ næsten paa den tid/ sein Kong
Erich bleff ihuelstagen aff de sammensorne) der hand bleff
Erchebisp / vaar Kong Erich Mendued / oc hans Broder/
Kong Christoffer/ hannem megit gram/ fordi hand haft de
besuoret sig met dennem/ som sloge fornesinde Kongens Jas-
der ihuel / Huorfor denne Erchebisps Euogre oc Blods-
foruante/ vaare paa den tid mistendte/ Jacob Pors Gress-
ue i Halland/ Stij Andersson/ som falsk Marsti/ oc andre.

Der hand vaar vduald til Erchebisp / maatte hand
glore seduanlig Ed vdi Roskild kircke / næruerendis Kong
Erich Mendued / Dronningen/ hans Moder / Bispen aff
Roskild/ Aarhus/ oc Othense/ mange Rigens Adel/ oc an-
dre/ at hand altid skulde vere Kongen Huld oc Tro/ oc selg-
actig i alle ting / Besynderlig / at hand icke skulde haffue
Raad met de Fordressne oc Landshætte / som haft de ihuel-
slaget Kong Erich / Icke heller beuise dem nogen Besors-
dring eller Hielp / eller arbejde der paa / at de igien skulde
komme vdi Riget.

Efter hand vaar vduald/ drog hand til Rom oc bleff
vied aff Paffue Niels den 4.

Vdi hans Erchebispsdoms begyndelse Aar 1290.
eller ved den tid/ haffuer en heder Anders Torckelssen stift-
et et Altar i S. Lauris kircke/ i den Søndre side ved Tor-
net/ oc lagt Gods der til/ vdi Veltunge/ Baagerup oc Vich-
derup. Item til Kirckens bygning / gaff hand en Gaard
i Brønnessløff. Til Capitel gaff hand sin egen Gaard/ lig-
gendis i Lundeby paa Torssuet imod psten/imellem de Bos-
der/ som kaldis Rippmands boder.

Aar 1293. haffuer Erchebisp Jens Grand ladet gipre
en Bog/ som kaldis Vaticus, om huilken tilforne er talet/
vdi Erlands Historie/ som endnu findis beuaret i Lunde
kircke / Huilken Bog somme kalder en Register effuer
Helgen/

Helgen / Andre kalder den en Bog / som indeholder deris
 Naffne / som for deris Belgierninger imod Lunde kircke oc
 Capitel ere Naffnkundige / De paa huad Aar / Maanet oc
 Dag / en huer aff dem er dødt / De huad de haffue giort
 Kircken til gode.

I midler tid haffuer Kong Erich / med største Glid /
 dette bestillet / at hans Faders Manddrabere maatte sættis
 i Band aff Passuen / huilket hand oc lættelig forhuerr
 uede. Huorfor Erchebisp Jens Grand bleff besalet aff
 Passuens Legat / offuer Danmarck oc Tydsland paa den
 tid / ved naffn Tusculano, som sagt er / obenbarlig iblant si
 ne at forkynde Bands straff offuer samme Manddrabere.
 Huilket Erchebispen traahelig neetede / oc bedreff ocsaa el
 lers megit vnder hans Embedis sken / Huor med hand giort
 de sig mere mistencke hos Kongen / oc opuacte hannem oc
 hans Broder til større Fortørnelse / Huor aff det oc kom /
 at hand / fierde Aar vdi hans Erchebiscoplig Embede / som
 vaar Anno Domini 1294. bleff fangen aff Hertug Chris
 toffer / Kongens Broder / oc bleff ført til Søborg / huor
 hand sad i it skidet Jengsel to Aar / huor med Kongen oc
 faae igiennem Ginge.

Icke lunge der effter / at Erchebispen vaar fangen
 bortført / bleff en paagreben oc fangen / heed Mester Jacob
 Lang / som da vaar Prouist i Lunde kircke / som oc bleff sat i
 Jengsel paa Søborg / vdi 27. Ager / fordi at mand men
 te hannem at holde med Erchebispen. Hand kom siden
 aff Jengsel / dog hemmelig / den Nat for Lucia dag / Aar
 1295. Der findis ic Beskermelse breff / Conseruatorium,
 som det kaldis / vdgiffuet til Clericiet i Lund / aff K. Erich /
 Aar 1294. Feria 6. post diuisionem Apostolorum (den
 Dag indfalder den 15. Julij) vdi huilket Breff disse Ord
 læsis iblant andre : Vi ville icke / at den hellige Kircke vor
 Moder / eller Clericiet i forneffnde Stifte / enddog Kircken
 haffuer

haffuer nu ingen Hyrde / skal vndertrycks oc besuæris vdi
hendis Gods / Ret oc Friheder / formedelst wretfærdige
Tyraners had oc Forsølgelse.

Aff huilcke Ord er klart at forstaa / at Erchebispen
paa den tid vaar fangen / oc Kircken derfor siuntis at vere
forlat / vden Hyrde.

Vdi samme Besterkelse breff / tallo intet / huercken
om Erchebispen / eller Prælaterne / men enfoldig neffnis
der / Domini, Decanus, Oeconomi, oc Lunde Capitel met
Clericiet i Lunde stift.

Aar 1295. slap oc Erchebispen løs aff sit Fængsel / oc
skyndede sig hemmelig til Hammershus paa Bornholm.
Oc effterdi hand befant sig icke heller der at vere Tryg for
Kongen / vandrede hand til Lybeck / oc klagede høghelig / i
midler tid / den Bret som hannem oc hans skeed vaar / for
Passue Bonifacio 8. oc angiffue Kongen oc hans Broder
for Passuen / paa sine egne oc Jacob Prouists vegne / ved
hans Fuldmæctige Reginaldum de Seccia. Kongen tuert
imod vdsender sin Cankeler / Mester Morten / oc Guido
nem, som vaar Prouist oc Canick i Ribe / som paa Kon-
gens vegne / skulde suare til Erchebispens klagemaal / huil-
cket er skeed Aar 1296. vdi huilcket Aar / 3. Nonas Majis,
det er / den 5. dag Maij / Mester Morten Kongens Cankel-
er / oc forneffnde Guido, bleffue forordnede at skulde vere
Kongens Fuldmæctige i forneffnde Sag.

Aar 1297. haffuer en / heed Gotho, som vaar Canick
i Lund / oc Cellerarius, giffue sit Gods til S. Staphens
Altar / liggendis i en Landsby heder Lockerup / at det skulde
vere vnder den hans Vergemaal / som vaar Forsuar for
Bygningene (eller Kirckeuerge) Oc skulde der aff holde en
Aarlig Begængelse

Forneffnde Mester Morten / Kongens Cankeler / om
huilcken nu er meldet (huor om Crantzius oc taler lib. 8.
cap.

cap. 56. Metropolis) handlede Kongens Sag / først ved sig self / dernæst ved en heed Georgius de Interamne, som hand skickede i sin sted / Sagen at forhandle imod Erchebispen. Passuen tilskickede tuende / som samme Sag skulde sig forretage / at kiende oc grandske paa / som vaar Iohannes Presbyter Cardinalis S. S. Marcellini & Petri, oc Nicolaus Presbyter Cardinalis S. Laurentij in Damaso. Der Sagen nu vaar handlet hos Passuen / sættis Alget i Interdict, Oc Kongen bleff tildømt / at giffue Erchebispen oc Lunde kircke / 49000. marcck pure Spliff / effter Lunde veet.

At samme Passuens Dom skulde effterkommiss oc fuldgioris / sendis Ilarnus Passuens Legat hid ind i Dans marcck / oc bleff siden Erchebisp effter denne Jens Grand.

Hand kom til Lybeck vdi Augusto, Aar 1298. eller ved den tid / huor hand taledede met Erchebispen i Nouembri Maanet / oc vdtette dog intet synderligt i den Sag.

Paa den tid vaar nu død Mæster Jacob Lang / Prost iist vdi Lund.

Aaret der effter 1299. vdi Ianuario, haffuer Biscop Henrich til Kessuel / Kongens Procurator, i Sagen / tilbuden Erchebispen til Othense 3000. marcck Spliff / at betale paa en forskreffuen tid / til Vederlag / for den Skade som hannem vaar giort / næruerendis fornessnde Ilarno Passuens Legat / som nu haffde kundgiort Passuens Interdict, oc varede allene paa 5. Aar. Men effterdi at samme Biscop Henrich aff Kessuel haffde icke strax Penningene tilstede / bleff Sagen opsat til et andet Mode / at holdis vdi Kjøbenhaffn.

I midler tid drog Ilarnus til Aalborg / oc skreff Kongen venligen til / om Fastelaffns tid / dog icke vden Trusel / Huilcket Breffs indhold er denne : Kongen skal betale Erchebispen effter Passuens Dom / 3000. marcck Spliff / for det Guds hand haffuer mist / 6000. for skade oc Interesse,

oe 40000. for hand lod fange oe fengste hannem / oe for anden Bret. Eller Kongen skal legge vind paa / ventlige at forligis met hannem/ oe i huad maade det vere kand/ stille Erchebissen til frede. Vil Kongen det icke giorde/ da skal det see / at der skal noget verre efftersølge / som er Vand/ oe andet saadant.

Men Harnus vdrattede inect hos Kongen paa Erchebispens vegne/ vden fick icke Lende breff/ at Erchebissen maatte secker komme til Røbenhavn.

Samme Aar vdi Junij Maaned, den tid Erchebissen torde icke fuldelig forlade sig paa samme Lende breff / huilket/maa see/ kom hannem for silde til hende / holder hand sig stille paa Hammershus/ oe sende Nicolaum til Røbenhavn / som kaldes Bunkessod / vaar en Canick i Roskilde/ som oe siden bleff Canick i Lund.

Paa Kongens side er hans Fuldmægtige tilstede Esger Zuel / den tid Canick til Ribe / men bleff siden Biscop til Aarhus / oe der effter Erchebisp til Lund / som her effter skal formeldis. Der Sagen lenge vaar beraadslaget/ svarer Harnus for Erchebissen / oe tildømmer hannem de tre Parter aff Lunde by / de tre parter aff Nynten oe Skat/ som Kongen der i Byen pleyede at lade anamme / Item/ alt det Gods/ Kongen haaffde paa Bornholm / tildømmer hand Erchebissen Byer/ Stæder/ Slaatte/ Linge/ Sogner / Skoffwe / Gisserj / Markeder / oe alt andet Gods/ som Kongen haaffde oe besad/ enten ved sig self eller andre/ i Lunde stiffe / met ald Ret oe Tilbehøring / Nytte/ Indkomst / Profit / oe alle Sagefald / eller Arffuelig tilfaldendis Gods/ met fuld Herskaff / Halland vndertagen / Thi disse Ord findis vdi samme Harni affsagde Dom.

Samme Harnus antuordede Erchebispens Fuldmægtige alt dette Gods/ paa Erchebispens vegne / met seduanslige Skick/ som der til brugedis/ indtil Kongen betalede alt det som Passuen hannem haaffde paalagt, Der

Der bleffue oc sætte Forsuar oc Befalningemend off-
uer alt dette Guds / oc Erchebispren trengde hart paa sin
Ret. Men fordi at Kongen vaar endnu vred oc grum / ar-
bendede de Zuldmechtige gantke forgeffuis i alle maade.

Erchebispren maatte paa det sidste vnduige Riget / oc
oplade Ilarno, som kom effter hannem / Lunde stiftis Er-
chebiscopsdømme.

Aar 1300. helt Passue Bonifacius den 8. Jubel Aar
til Rom / Paa huiudet Aar 15. Kalend. Februar. døde Tho-
mas Syntherisson / en Borger til Lund / vel forskyldt aff Ca-
pitlet oc Kirken.

Aar 1301. der Passuens Interdict endnu varede / haff-
uer Gudmund Lildis effterleffuendis Encke / ved naffn lo-
hanna, giffuet nogle Gaarde / liggendis i Krumholt / til
Canickernis bord / foruden det Guds / som vaar lagt til at
holde Aarlige begengelse met.

Vdi dette Aar er Erchebisp Jens kommen tilbage til
Bornholm / oc vaar ilde lidt aff den største Part / baade
Geistlige oc andre / Men der hand fornam / at hand fors-
geffuis arbendede her paa / at bekomme igien det hand haff-
de mist / Er hand bortsehglet igien om Vaaren i næst eff-
terfølgendis Aar / oc kom siden icke mere til Danmark.

Aar 1302. haffuer en / ved naffn Henrich Brunswich
giffuet en Bod i Lund / til Capitlet / liggendis iblant Ribs-
mens boder / som ligger østen paa Torffuet / at den skulde
vere vnder Prouistsens forordning / Huor aff forneffnde
Henrich Brunswichs Aarlig Begengelse skulde holdis.

Vdi dette Aar er Ilarnus indtræd i Lunde sæde / den
næste dag for Simonis oc Iudæ Apostlers dag.

Der Erchebisp Jens nu vaar vnduigt Riget / begaff
hand sig til Paris i Franckerige / huor hand oc holt Hus no-
gen tid lang / Oc i midler tid forundte Passue Benedictus
den xi. som bleff Passue effter Bonifacium, hannem / Keff-

nels Erchebiscopshom/ som/ maa ssee/ da vaar ledigt / Til
 huilket Stifte hand dog aldrig kom / men lod det fare/ icke
 lunge der effter / der hand icke vilde forlade den Lande / at
 komme igien til Lunde stift. Men der hand dog paa det
 sidste nu icke mere tenckte paa Lund / oc Florentius, som
 vaar den Bremerske kirckis forstander/ vaar død/ Aar 1307
 haffuer Passue Clemens den 5. sat hannem til Biscop vdi
 Bremen/ effter fornessnde Florentio.

Asperior
 moribus &
 irritabilis,

Vdi samme Bremer stifte ere hannem oc atskillige
 Klammer oc Bulder møt / thi hand tod sig lættelig operre
 til Brede / oc vaar it wroligt Wiennisse / oc stift i Umgæ-
 gelse/ som Crantzius skriffuer / Huorfor hand stod icke vel-
 enten hos sine egne / eller hos sine Naboer / Saa at hand
 endnu nogle gange nøddis til at forreyse til Passuen / at be-
 styrcke sig oc gisre sig fast / huor hand tit paaaførde dem
 Trætte / som hand vaar wens met.

Tue Aar effter hand vaar bleffuen Bisp til Bremen/
 døde hand i Franckerige / Huor om mand mere kand læse
 hos Cranzium Metropol. lib. 8. cap. 56. oc i nogle de eff-
 tersølgendis Capitler. Vdi den Bog / som kaldis Datis-
 eus, oc er tilstede endnu i Lunde kircke / skriffuis om hannem
 at hand døde til Auenion, Aar 1326. 3. Kalend. Iunij, des
 er/ den 30. Maij / oc bleff begraffuen mit i vor Frue kircke.

Aff denne Erchebispis Bressue findis ingen i Lunde
 kircke / enten aff den Aarsag / at hand vaar Erchebisp en
 kort tid/ Eller mand maa haffue en Wiistancke der om/ at
 hans Bressue/ maa ssee/ med mange flere/ om der vaar no-
 gen tid nogle vdgiffne aff hannem / skal vere borttagne aff
 Kong Erich/ som gick ind i Capitels hus / effter Erchebisp
 Jens bleff fangen bortført/ Thi baade Kirckens oc den Er-
 chebiscopplig sædis Klenodie ere borttagne / oc mange Kon-
 gelige Bressue ere forructe / en part/ der Erchebispen bleff
 fangen / en part opbrende i Lunde kirckis Choer/ som nogle
 siger.

figer. Ibland disse Breffue / er vel troligt / at der haffuer nogle verit/ enten vdgiſſne til Erchebiſpen ſelff/ eller til andre aff hannem/ huilcke allesammen off nu fattis.

Dette ſigis loffligen at vere giort aff denne Erchebiſp/ at hand haffuer ſtiſſet 6. Preſte Præbender vdi Koſkilde kircke/ kaldis Præbenda ſex, ſom nu er de Høſlærde tilſlagt/ Huor hand oc viede en til Biſp / heed Hans / offuer huilcken Kongen en ſteds klager/ at hand/ hannem imod oc watſpur/ er orderit oc ſtadfeſt til Biſcop.

XII. ISARNVS.

Iſarnus, eller ſom andre ſkriffuer / Iſernus, om huilcken her offuen for er talet/ vaar fød i Franckerige/ ſom nogle mener / Eller oc / huilcket er mere troligt / vdi Italien/ Der hand nu i nogle Aar haffde handlet fornemnde Erchebiſp Jens Grands ſag / hos Kong Erich / effter Paſſuens beſalning / oc ſamme Erchebiſp / aff Fryet for Kongen/ vaar nu hen vandret aff Riget / er hand vduald til Erchebiſp i Lund/ Aar 1303. Paa huilcken tid det Band/ ſom tillorne er talet om / er bleffuen formildet / effter der vaar enghen betalet 49000. marc Sølff/ eller i minde talet/ huor om i Erchebiſp Jens Grands Hiſtorie nu er ſagt.

Samme Aar Feria 3. Paſchæ, vdgick til Otheneſe it Beſkermelleſe breff til Clericiet i Danmarck / ſtrengelig beſalendis alle Pørſter / Friherrer / oc andre Kongens Embiksmænd/ oc Fogeder / At ingen ſkulde ydermere her effter beſuxre Biſperne eller Kirckerne / men lade dennem nyderis gamle Seduancer/ oc rette Friheder / vnder Kongens wnaade oc ſtørſte Deen.

Samme Aar/ ſom Iſarnus bleff vduald/ haffuer Andreas Præpoſitus ſtiſſet S. Andreæ Altar / ved Seperuerſkit/ oc lagt noget Gods der til/ liggendis i Veſterkiøbinge/ Kirckekiøbing/ Stobetorp / oc Steffuie vdi Schydehærſt/ med en Bolig oc Reſidentz vdi Lund / i S. Ibs Sogen/ Præ

Prouisten hand skulde vnde den / huem hand vilde / samme
Gode oc Volig.

Der Harnus vaar vduald / drog hand til Rom / at for
huersfue sig Pallium aff Passuen / som de kallede det / oc
stadfestelse paa Stiffet. Der hand det haffde bekommet /
kam hand tilbage igien til Lund / Aar 1304.

Aaret der effter / som vaar Aar 1305. ere alle Kloster
folck oc Prestre paalagt en Skat / oc bleffue de tiltuungne
at vdgiffue den ottende part aff all deris Indkomst / at kops
be Pallium for / som ieg mener / oc til Vandringes pennin
ge oc Bekostning.

Fremdelis haffuer ingen aff Lunde kirckis Forstander
oc Bisper / enten for / eller effter samme Erchebisp Harnum,
lagt flere Kircker til Canickernis Præbender / i saa kort en
tid. Thi hand (som vaar en Vblending / paa det hand
kunde skaffe sig Yndest / hos de Cristlige / oc gigre sig sine
diss mere beuogne / oc fastere Venner) vilde i huad naade
hand allermest kunde / hielpe oc forfremme Kirckens gaffn /
oc forbedre de Præbender / som hand fant for sig / huilcke
ellers vaare da flere / end som der pleyede at vere / oc største
parten gantse ringe. Haffuer hand derfor besynderlige
tillagt Aar 1305. disse Kircker / med huer deris særdelis Præ
bender / Veshy / Særlidorp / Carup / oc Bressule.

Aar 1306. haffuer hand tillagt Vurloff kircke.

Aar 1307. haffuer hand oc tillagt Rædelstorp kircke.

Der Harnus vaar Erchebisp / haffde endnu en aff Ca
nickerne maect / at skicke oc handle med det Canicke gods /
som vaar forordnet til deris fellis Word / som aff nogle
Bressue land forstaaes / Med huilcke Bressue Gudmund
Lildis effterleffuendis Encke Iohanna , om huilcken tilforn
er røpt / haffuer betroet oc Guldmaect giffuct ferneffnde gods
sis Besalningsemand oc Forordner / offuer nogle Gaarde i
den Landsby Steffnstorp / at skicke oc handle. Derfor
haffuer

haffuer der vden tuiffuel endda paa den tid/ vrie ic fello
Wod/ enten for alle Canicker / eller for den første part aff
dem/ eller oc for nogle iblant dem.

Aar 1308. 14. Kalend. Majj , døde Hans Ralff / De
canus vdi Lunde kircke.

Aar 1309. bleff en ved naffn Guido , fød i Halland/
oc vaar først Kong Erichs Capellan/ oc siden hans Canke
ler/ vduald aff Capitlet til Decanum vdi Lund / effter for
neffnde Hans Ralff/ oc stadfest aff Bispen i Oehense / som
den der vaar rettelig oc effter Canicke lowen vduald. Bleff
oc besluttet / at Capitlet her effter / oc icke Bispen/ skulde
haffue mact/ at vduelge Decanum.

Samme Aar døde Ingefred / Joen Lildis/ Ridderis
Nustru/ 13. Kalend. Februarij.

Jeg vil tro/ at den tid Bispen aff Oehense/ som/ maa
skee/ da vaar den ældste/ oc den der mest Wyndighed haffde
iblant Danmarckis Bisper / dømte om Decani vduelgelse i
Lund/ at Lunde kircke haffde da ingen Erchebisp / vden no
gen vil meene / at Guido , imod Ilarni vilie / vaar vduald/
Oc at Bispen aff Oehense skal vere tagen i den Sag til en
Vnderhandlere imellem Erchebispen oc Capitlet.

Der sigis/ at Ilarnus sad ved 7. Aars tid / oc bleff si
den forskicket ad Salernitanam Ecclesiam , oc gaff saa Esge
sin Effterfølger / Rum vdi Lunde stift / at den kircke/ som
Ilarnus icke rettelig haffde bekommet/ kunde glæde sig / som
Crantzius skriffuer. Om Ilarno skriffuis / at hand døde/
den 19. Octobris, Dog Aaret er icke tillagt / skal gierne ve
re skeed Aar 1330.

XIII. ESGERVS Jucl.

Esge Jucl/ som tilforne vaar Bisp i Aarhus / bleff
nu Erchebisp i Lund/ Aar 1330. Hand sad vnder K. Erich
Wendued/ oc hans Broder/ Kong Christoffer.

Samme Aar/ som vaar hans Erchebiscope doms første
Aar/

Aar/lob hand Bressue offentlig vdgaa ved Mortens misse/
At alle Endste/ som vaare i Lund / oc icke haffde selff Hus/
oc deris egne Gaarde / skulde altid der effter icke søge anden
Kircke/ end den Kircke eller Capel vdi Kræften / som kal-
dis Sogne Capel / huilcken i fordom Dage er indulet til S.
Ægidium oc Blasium, oc skulde vere deris Sogne kircke.

Aar 1313. vdi Maymaanet / gaff Erchebisp Esge en
Low/ At huer Canicke skulde holde en Vicarium choralem,
huilcke Vicarij vaare ickeun tolf tilforne. Hand forordnes
de oc tolf Marc Preste penninge/ til huer Prest / Men til
de Diaconos som vaare Vicarij, forordnede hand 10. marc/
eller oc icke fri Bord for samme Penninge/ baade til Presters
ne oc Diaconos,

Aar 1314. vdi det Mode til Tullundborg om Mariæ
Fødsels tid / lod Erchebisp Esge ingen ny Forordning vds-
gaa/ Dog formanede hand aluorligen alle oc huer / at hols-
de de Skick oc Forordninger/ som tilforne offuer Danmark
vaare oprettede / oc paabudne aff Otchone oc Gregorio
Cardinaler/ de aff hans Formend Erchebisper. Hand lags
de dog dette til/ At de 11000. Jomfruers høytid/ skulde her
effter holdis vdi alle Kircker / 12. Kalend. Nouemb. mee
største Gudelighed / De at Bisper vdi alle deris Møder oc
Forstillinger/ skulde tage dueilige oc bequemme Mænd vdi
deris Synodis til Vidne/ huilcke der skulle haffue Indseens
de til huer Stifte / om noget siuntis at behøffue flitteligere
at sættis til reite/ oc raadis bod paa.

Samme Aar / oc effter forneffnde Erchebisp / haff-
uer Guido, Decanus vdi Lund / samme tid Kong Erichs
Cankeler/giffuet en aff sine Gaarde/liggendis i Dagistorp
til de Skolebørns vnderholdning / som haffde nogen Præ-
bende at opholdis aff/ Om huilcken er tilforne talet vnder
Jacob Erlandssøn.

Aar 1316. lod Erchebisp Esge en Befalning vdgaa/
om

Om de Canick/ som icke residerede, huor vdi hand besalet/
at huer Canick skal haffue sin fuldmectige (Procuratorem)
vdi Capitlet.

Aar 1317. haffuer en/ ved naffn Alcerus Presbyter,
stiftet S. Michels Altar / vnder Orgeluerckit / huilcket
Kirckeverge skulle haffue mact at raade forre/ oc lagt nogle
Gaarde der til / liggendis i de Landobyer / Lindenebel/ oc
Vemmindehøp. Hand vaar Prest til S. Michels kircke i
Lund/ Vdi Sundaken kaldis Kirckevergen Procurator Fa-
bricz, Oc siunis det/ at en alleniste haffuer paa de sider ve-
rie saadan en Procurator.

Aar 1318. haffuer en / ved naffn Olauus Auerlianus,
Canick i Lund / stiftet S. Hans Apostels oc Euangelists
Altar / huor til hand lagde nogle Gaarde / liggendis i Ju-
lie/ Huelinge/ Berlinge/ Vemmindehøpne oc Skreblinge/
met en Residentz i Lund / liggendis i S. Pouels sogn/
huor aff skulde betalis pro Anniuersario 3. Marcj denas
riorum, Præsentatzen skulde høre til Tutorem Fabricæ.

Samme Aar haffuer en/ heed Mester Thomas/ Ca-
nick / oc hans Syster Kirstine / giffuet en Gaard til Capis-
tel/ liggendis i Sigdersløff/ for deris Aarlig begengelse.

Samme Aar døde Cerille / Hans Kalfs Hustru/
Danmarks Marskalckis effeerleffuende Encke.

Aar 1319. vdi Erchebispens frauerelse / haffuer Lunde
Capitel giffuet Kong Erich Forættelse breff / paa Born-
holm/ at beholde for Krigs omkost/ indtil det bleff løst.

Samme Aar døde Kong Erich/ Oc vaar en stor Dyr-
tid offuer Danmark.

Aar 1320. 4. Idus Majj, døde Her Guido vdi Ros-
kilde/ som vaar Decanus vdi Lund/ oc R. Erichs Cankeler.

Aar 1321. xi. Kalend Februar, døde Olauus Auerlia-
nus, som vaar Canick.

Aar 1322. bleff R. Christoffer / oc hans Søn Erich/
S ij tronet

kronet til Dordingborg / aff Erchebisp Esge. De anden Dag effter dette vaar skeed/ tilkiende gaff Kong Christoffer at hand vaar Erchebispens fiende / som haffde kronet hannem/ Thi Kongen haffde Erchebispen mißtenckt/ at han hie giort it met dennem/ som sloge hans Fader ihuel. Men Sagen bleff der effter forligt/ At Erchebispen loffuede Kongen 6000. mark Sølff / For huilcken Summa Sølff en aff Erchebispens Sønnesønner loffuede / ved naffn Palle/ oc en anden heed Tule/ huilcke finge Bornholm til Pant/ dog vden Capitelis Samtycke. Huorfor/ der det misshagede Capitel / at samme De skulde fremme indrømmis oc antuordis / kom Sagen for Passuen / De bleff begæret paa det sidste aff Capitlet / at Kongen maatte tage fornessnde De fra disse Forloffuere/ oc self den forrestaa.

Samme Erchebisp lagde oc nogle Kircker til Cansnickedømmene / besynderlig disse / Bøssirup bleff tillagt/ Aar 1314. Bram Aar 1322. I dette Aar/ lagde hand oc Røbinge kircke til det Præbende Stordeshøp/ huilcket Præbende en/ ved naffn Tucho Hemmingssøn aff Laaland/ da besad/ som da vaar megit actendis/ oc haffde stor Myndighed / Om huilcken Erchebispen self bekiender i Annexe breffuet / at hand stuelig oc trolig haffuer tient for Lunde kirckis gaffn oc ære/ baade i det Primatie bestilling/ for Upsal kirckis Pallio at føre tilbage / oc vdi andre Lunde kirckis adskillige Bestillinger / Thi disse Ord findis i Collas breffuet. Dog det er wuiff/ enten fornæssnde Tucho haffuer ført Pallium til Upsal kircke/ eller der fra.

I Cantorie, som de kalde det / stiftede Erchebisp Esge aff ny/ oc lagde noget Gods der til / liggendis i Raasby lilde/ De noget til S. Marthæ Altar. Den første Cantor, vaar en heed Hans Hanssøn / kaldis Frank.

Aar 1323. vdi Junij Maaned/ for Skifte oc Bytte at giøre i Choret/ gaff denne Erchebisp Canikerne 100. Mark

Marck denariorum, aff Lunde mynt/at betalis ell S. Mor-
tens dag / De det Cathedratium aff Blegind oc Lyster.
Item/ aff Willands herrid/ Alboherrid/ Gers herrid/ Sig-
dingeherrid/ oc søndre Asboherrid/ met den Tiend vdi Sig-
dingeherrid. Disse Penninge vilde hand at skulde skiffis
allene iblant dem som bode hos Capitlet / oc lige meget til
huer/ De at de icke skulde holdis for Residentibus, som lens-
ger vaare bortē end tilstede.

Aar 1325. 16. Kalend. Februarii, det er/ den 17. Janu.
døde Erchebisp Esge / oc gaff Carl Præposito Num igien/
at indtræde/ Der hand haffde siddet ved 14. Aar. Mand
feer endnu en hvid Marmorsteen / liggendis for det Altar/
som nylig er byggt/ vdi S. Lauris kircke i Lund/met en Off-
uerskrift/ som haffuer dette Begyndelse : Sum Iulia natus
Esgerus lul vocitatus. De andre Ord vdi samme Off-
uerskrift / ere saa sledne met Spødder / at mand dem icke
kand læse.

XIV. CAROLVS.

Effter forneffnde Erchebisp Esger Juel / kom Carl/
hues Forældre hede Erich oc Inger/ De vaar hand tilforn
Prouist i Lund.

Vdi hans Erchebispepdoms begyndelse Aar 1325.
gaff en / heed Peder Trugelssøn / Canick i Lund/ en Reli-
dentz til Sognepresten / eller Vicarien til Krefss sogen/
huilcken Residentz vaar liggendis i lille vor Frue kircke
Sogen.

Aar 1327. haffuer Baldemar Erichssøn / R. Abels
Søn/ ved Greffue Geeris Søster/som nu vaar holden for
Konge aff somme/stadfest Lunde Capitel deris Priuilegier/
Icke alleniste giort dem fri fra all Ledingis tyngge / oc Vd-
buds Skat/ Inne/ Siuth/ oc andre Vdgiffte / Men vndte
dem oc alle 40. marck Sager/ oc anden mindre/ Kongelig
rettighed/met det som kaldis Fredkiøb/ Thi saa liuder sam-
me Stadfestelse bress.

Aar 1329. eller noget tilforn/ lod Erchebisp Carl bygge it Capel/ S. Dnyis til ære / oc skønhede det til Lunde kirckis Bygning / paa den Søndre side / Huilcket Capel met S. Dnyis Altar / hand begaffuede meget rundelig / met stort Guds. Hand lod oc bygge S. Margrete Altar / til huilcket hand lagde noget Guds i Allerup/som ligger i Sersløff sogn. Hand gaff oc til Capitel noget Guds paa Bornholm/ oc en Gaard i den Landsby Esperød. Huad Penninge der kom for Manddrab/oc tilhørde Erchebispnen/ vndte hand Canikerne offuer alt Riget / vndertagen den De Bornholm / oc Erchebispens folck / oc det Guds som vaar lagt til det Capel / hand selff lod bygge / Huilcket er skeed i forneste Aar 1329. ved Dnyismisse. De huad samme Penninge / oc Manddrabs bøder vaar anlangendis / vilde hand at skulde skiftis iblant de Caniker / som siunge i Choret / Saa det siunis at samme Erchebisp haffuer hafft stor lyst til den Choral Sang.

Hand haffuer oc rundelig vnde Canikerne/som spæte Choret / de 100. Marck / aff ny Slaanske penninge/ oc Lunde mynt/ som Erchebisp Esge haffde giffuet til Canikerne / oc om S. Mortens dag hannem tilforn oc plichtige vaar. Dernæst oc lige saa mange Marck aff Tienden aff Eigdingeherrid / met det Offer der sale paa høye Altar/ huilcket Erchebisp Anders tilforn haffde forunde Capitlet/ oc dennem samme Gaffue oc saa stadfeste. Hand lod oc forordne/ saa vel som hans Bormand/ at de Caniker/ som noget lengre vaare borte/ end næruerendis / skulde icke holsdis for nogle næruerendis oc residerendis Caniker. Huilcken Forordning oc skal siunis at giffue tilkiende/ At somme Caniker haffde da/maa skee / enten for deris lyst skuld/ eller oc forhindrede i andre Bestillinger / i lang tid verit borte fra Kircken / oc der met forspømmet oc foractet Kirckens Ceremonier.

Aar

Aar 1331. haffuer denne Erchebisp lagt Brøserup kircke oc en Mølle/ til it Præbende / som Nicolaus Bunctessod den tid besad / Om huilck en Nicolao her offuen for er røret/ vnder Erchebisp Jens Grand.

I lige maade haffuer hand lagt Aarsted kircke til it Præbende / som Petrus Helgonis besad vdi Skaanper oc Falsterbo.

Samme Aar haffuer hand skipt Capitlet sit Gods i de Landsbyer/ Verpinge / Glæckerup / oc Brøserup/ til tre Gester at holde hellige/ som ere/ hellig Legems dag/ Mariæ vndfangelse/ oc Matthiæ Apostels dag.

Den Mact at skicke oc forordne met samme Gods/ skulde bliffue hos en Canick/ aff hans egen Stamme/ indtil fierde led/ der effter skulde det høre Capitel til. Dette gods er forbytt oc omskiftt/ Aar 1403. der Jacob Geertssøn vaar Erchebisp/ til noget andet Gods / som vaar til en Gaard i nørre Knæstrup / oc til fire Colonias (saa kalder de Prædia minora, almindelig kaldis de Gester) Item/ til en Gaard i vester Bielderup / oc en vdi Arindal.

Samme Aar haffuer Erchebisp Carl stadfest de Cantorie, som Erchebisp Esge stiftede/ men tog noget gods der fra / lagde dog to Aar der effter/ to Gaarde i Jløse/ til S. Marthæ Altære/ oc Barckagger kircke / til samme Aar / Aar 1333.

Aar 1330. gaff Mester Peder Eskelsøn / som vaar Prest til S. Nicolai kircke i Lund / en Gaard til Lunde Capitel/ liggendis i Bomb.

Denne Erchebisp Carl/ sigis først at haffue indspør i Skaane/ Halland oc Blegind/ Kong Magnum Smeg aff Suerig/ met de andre Skaaningers Raad oc Samtycke/ huilcke Lande de Holster den tid inde haffde. Thi der R. Christoffer / oc hans Søn / vaare fordreffne / haffuer de Greffuer aff Holsten / met stor Verighed oc Tyranni regieret

gærit offuer de Danſke. Greffue Hans regærede i Slaas
ne / Halland / Blegind / Sieland oc Laaland. Gæret vdi
ſpønder oc nørre Jutland/ Thyen/ oc de omliggende Der.

Aar 1332. haſſuer Greff Hans aff Holſten oc Stor-
marn / Hoffuiſmand offuer Slaane / tilſted Erchebiſp
Earl / met de andre Fornemſte i Slaane / at indløſe Hels
ſingborg ſlaat/ fra en/ heed Eggert Brockdorp / eller hans
Arffuinge / huilket Slaat vaar hannem ſat til Pant/ for
6000. marc pure Sølff / Eplniſſe vort / huor paa vaare
obne Breffue giort.-

Samme Aar/ Feria 6. poſt Botulphi, ſtadfeſte Kong
Magnus aff Suerig oc Norge/ Lunde Capitel oc Kirckens
Priuilegier/ loffuede at holde Erchebiſpen ſkadilſø/om no-
gen ſkade paaſom/ for det/ at hand haſſde hylde hannem.

Aar 1334. kom Paſſuens Legat/ ved naſſn / Mægiſter
Petrus Gerualij. hid til Danmark/ ſom da vaar oc i Lund
met Erchebiſpen.

Samme Aar 17. Kalend. Iunij, det er / den 16. Dag
May/ døde Erchebiſp Earl/ begraffuet i Lund / i S. Dya-
nis Capel/ ſom hand lod bygge/ Der hand haſſde ſiddet hæn
ved 10. Aar/ Hans Moder endda leffuendis.

Denne Erchebiſpis Broder / vaar Hans Erichſſøn/
Lænsmand paa Bornholms ſlaat / oc Landsherre offuer
ſamme De / huilken oc gaff noget Guds paa forneffnde
De til Capitel/ Aar 1335. Huor aff holtis fire Aarlige Be-
gegelfer. Samme Hans Erichſſøn haſſde oc to andre
Brødre/foruden Erchebiſp Earl/ Den ene heed Chriſtiern
Prouiſt i Toſte/ oc Canick i Lund/ Den anden heed Knud/
Erchebogen til Lunde kircke.

XV. PETRVS.

Petrus, den anden aff det Naſſn / kom effter Erche-
biſcop Earl / Der hand ſad Erchebiſp / haſſde R. Magnus
Smeg i Suerig/ Slaane inde/ imod huilken R. Magnum
(dog

(dog der vaar mange Aar imellem/men ick spør denne Erchebisp opde) Kong Baldemar / den anden Kong Christoffers Søn / sætte sig op / oc baade fra de Holster oc Sueniske / oc huo de heldst vere kunde / tog Regimentet vdi Danmark.

Aar 1336. lod denne Erchebisp Band vdgaar/met Capitelis Samtycke / som tilforn vaar vdgifuet aff Passue Leone, offuer dem som røffuede / borttog oc vanhelligede Kirckens gods/ huilcket Bands straff vaar tilforne paaliust aff Erchebisp Bffo / som vdi hans leffnck Historie er anetegnet.

Aar 1338. der Ercheb. Peder sad/bleff lagt til it Altar som kaltis Gudmundi Lucie Altar / end it andet Altar/ huilcket Her Jacob/ som kaltis Jermer / da haaffde oc raads de offuer / oc vaar stiftet Aar 1289. aff en heed Mester Trugels / forðum Pronist / at det skulde allene vere it Altar/ Præsentarzen skulde høre til Decanum oc Kirckeverge/ (Tutorem Fabricæ.)

Der findis it Priuilegie i Lunde Capitel / vdgifuen aff Kong Magno, som da vaar Konge i Suerig/ Norge oc Skaane/ til alle dem som bode i Skaane / oc er skreffuet til Helsingborg Aar 1340. Dagen for S. Peders oc S. Pouls Apostlers dag/ I huilcket Bress neffnis i synderlighed denne Erchebisp Peder/ oc stadfestis der vdi/baade hannem oc alle dem som boer i Skaane / Clericiet oc Leegfolck / alle Friheder / gamle oc ny / Oc er beseglet aff Kongen self/ Dronning Blanca, oc tolff aff Suerigis Raad / Huor vdi er tillagt en Cautel, oc Foruaring / gifuen samme tid / at Erchebisp/hans Kircke oc Capitel / skal holdis skadsløs/ fordi at de haaffde hylde Suerigis Konge.

Der findis oc hos Iohannem Gothum lib. 21. cap. 2. vdi den Gothiske oc Sueniske krønike / en Vdskrift oc Copie aff it Bress / vdi huilcket talis om denne Erchebisp Pe-

der. Der neffnis oc en/ heed Hemming/ Erchebisp til Ups
sal/ oc nogle andre Bisper/ Abbeder/ oc Priorer/ met Colo
legijs oc Klostre offuer Skaane oc Suerig/ Vdi huiſket
Breff gantſke Skaane forplicter ſig til Kong Magnum,
ſom da vaar Konge i Suerig/ Norge oc Skaane/ Diſſis
geſte til hans Arffuinge oc Effierkommere til euig tid/ Oc
at Drefund/ om Gud det ſaa vilde/ ſkulde vere det Gothi
ſke Rigis Grenke oc Landeſkel. Breffuett er ſkreffuet til
Varbiery/ Octaua Martini Aar 1343.

Men det vaar læt/ vdi ſaadan Menigheds forſtyrrel
ſe oc Bulder/ der alting vaar aff laſſue/ oc fuld aff Wenig
hed/ at tuinge dem til i Skaane/ ſom boer vdi Suerigis
grenker/ ſom leffuede da imellem Haab oc Fryet/ at vdgiff
ue ſaadan Forplictelſe breff/ Beſynderlige derfor/ at de
Suenſke/ ſom vaare flere/ paa den tid vaar kommen tilhos
be/ huiſket aff ſamme Breff land forſaris/ oc vaare ocſaa
de Skaaninger for offuerſtercke. Offuer huiſket For
plictelſe breff mand røttelig maa klage/ om Danſke Kon
ger ſkal vere plictige der effter at holde ſig/ huiſket ſamme
Skribent Iohannes Gothus ſiunis at mene/ Effterdt det er
vitterligt/ at Skaane haſſuer tilforn verit vnder Dans
marckis Ret/ oc met lofflig Krig er der effter taget tilbage/
huad ſom heldt enten for nogen deris Ladhed ſlemmelig
vaar forkaſt/ eller formedelt andre deris Surſittighed oc
liſtighed ſiuntis at vere indtaget oc beſat wreiffærdelig.
Det land oc icke ſtaa for fulde oc ſkiel/ om nogle ſaa vedta
ger oc Forordner det ſom alle mand vedkommer/ naar det
ſkeer dennem wadſpurt/ ſom tilbørligt er at tilſpørgis oc
raade met/ Oc dem ſom det vedkommer/ icke alleniſte at vi
de huad der beſluttis oc forordnis/ men oc at ſamtycke der
vdi/ om det land ſtaa for fulde/ Thi det ſom alle vedkom
mer/ det ſkal ſamtyckis aff alle.

Forneffnde Erchebisp haſſuer ſiſſet noget Guds/
til

til Lunde Capitel/liggendis i Dragerup/som mand mener/
 De lagt noget Gods til S. Annæ Altar/ besynderlig den
 Residentz i S. Michels sogn i Lund / oc noget Gods vdi
 Giberstøff norden Aa/ met en Vandmølle. *Item/ noget
 Gods i den Landsby spnden Aa / oc fire Gaarde i Hierup/
 met en Værmølle/ oc met en Colonia (Feste) sammesteds.
 Item/ en Gaard i Steffuie.

Aar 1341. lagde forneffnde Erchebisp Brandsted kir-
 ke til en Præbende/ huilken paa den tid besad en ved naffn
 Gerlas Thomissøn / Gunder Thomissøns Broder / Bor-
 ger vdi Lund.

Erchebispen haffuer oc forbedret Cantoris Indkomst/
 oc tillagt Skreblinge kirke/ forklarendis oc Cantoris digni-
 tet oc Værdighed/ huilken hand siger sig i sit Bress at
 haffue funden saa Arm oc forfalden/ vden Gods / Kettig-
 hed oc Eyendomme/ at ingen aff Canikerne haffde den be-
 gærit. Hand siger oc at samme Cantori stod paa fald/ oc
 raffuede i sin Ret (Vacillasse in suis iuribus :) De at hand
 derfor vilde affskaffe huad der til icke hørde/ oc det som luns-
 de affsted komme Riff oc Trætte/ oc huad sømmeligt vaar/
 oc til samme Cantori hørendis / at stadfeste oc tilegne / De
 det som nyttigt oc fornøden vaar/ at samle oc tilbinde/ Thi
 saa indholder Bressuets Ord fra Ord. Dette er skeed/
 Aar 1351. tilforne stadfest Aar 1337. formedelst Erchebisp
 Carls gaffue / Om det Gods i Jløse/ til S. Marthæ Al-
 tar/ huilket Gods Erchebisp Carl tilforn haffde befalet at
 følge den Vicarium, som raadde for samme Altar.

Aar 1345. vdi Maymaaned / er besluttet i it Lande-
 mode/ som bleff holdet til Helsingborg / aff Erchebisp Pe-
 der/ oc aff andre Bisper offuer Danmark / At der som det
 saa skeede/ at nogen Bisp bleff trenge fra sit Stifte/ aff no-
 gen meenig / da skulde de andre Bisper komme hannem til
 Hielp met 120. mark purt Sølf / effter Eplniske vett/
 huert

Violatores
sacrorum.

huert Aar / Dog saa / at Erchebispen i Lund skulde vdelgge
25. Marc / Bispen aff Slesuig lige saa meget / Bispen aff
Aarhus 12. Marc / Bispen aff Ribe 15. Bispen aff Ko-
skilde lige saamegit / Bispen aff Vendsyssel 12. Marc /
Bispen aff Othense 8. Marc / Bispen aff Viborg lige
saa / naar der bleff paakressuet / enten ved den Biscop som
vaar Landsfytig / eller ved hans Fuldmeetige / effter it fier-
ding Aar vaar forløben / fra hand først bleff Landsfytig.
Vdi samme Mode forkyndis paa ny Bands straff offuer
den som gjorde Kirckens mend oc Gods offueruold.

Det bleff oc befalet / at Mariæ vndfangelsis Fest/
skulde her effter met sigre Andact oc Gudelighed hellig hol-
dis / Oc at Jomfru Mariæ dag skulde huer Spndag (Sin-
gulis Sabbathis) met synderlig Dyrtelse begaais. Item/
at Passue Lucij dag skulde holdis hellig / 4. Nonas Martij,
det er / den 4. dag Martij. Marini Fest / 5. Nonas Iulij,
det er / den 3. dag Julij. Euphrosynæ oc Florentiæ Jom-
fruers dag / ipslis Nonis Iulij, det er / den 7. dag Julij / off-
uer ganske Danmark.

S. Lucij Hoffuit sigis at haffue verit foruarct vdi
Koskilde / Oc at Marini, Euphrosynæ oc Florentiæ Lege-
mer skulde verit hele beuarede i Lund. I samme Mode er
oc paabudet / at naar huer Høymesse vaar endt / oc Boplius
bleffue optende / skulde siungis den Antiphona, Salue Regi-
na &c. met tre Vers / oc tre Collecter / Huilcket altsam-
men skulde opregnis til huer særdelis Messe / for Fred / etc.

Aar 1346. stadfeste samme Erchebisp / at Prælater
oc Cantcker skulde haffue Raadens Aar / oc tilfætte Foges-
der / der skulde optage Renten / oc der aff betale Vdgiffte oc
Gield / oc siden lade den offuerbleffne Part komme til rette
Arffuinge. Oc naar den sandtis forsømmelig / som skul-
de klart giøre / huad der vaar vdi Testamenter befattet / be-
foel hand en aff Capitlet at tilfættis til en Fuldmeetige /
som

Testatore
negligente.

som skulde opbære all Indkomst it ganeste Aar / oc foruden
Swig der aff betale det / som skulde betalis / oc fuldkomme-
lig fornøye Arffuingene.

Samme Aar / oc vnder samme Erchebisp / haffuer en
ved naffn / Mogens Nielsøn Canick / stiftet it Altar i Lunds
de kircke / til huilcket hand lagde noget Guds i gste Skreb-
linge / Præsentatzen vilde hand at skulde vere hos Bispen.
Til samme Alter lagde oc Hans Buncessod / som vaar
Agerup kirckis Forstander oc Rector, sit Guds / liggendis i
Arrie / oc en Bærmølle i medelste Gressuie.

Samme Aar stiftede Her Niels Buncessod (om
huilcken tilforne er talct) vnder Erchebisp Jens Grand / it
Altar / vor Frue til loff / hos det Altar / som kaldis Schola-
rium. Til Prestens vnderholdning haffuer hand lagt nos-
ge Gaarde i disse Landsbyer / Veggerorp / Ortoffte / Rhy-
de / Erckilstrup / Rødelstorp oc middelste Gressuie / met it
Residentz i S. Michels sogn i Lund.

Samme Aar er stiftet aff forneffnde Her Niels
Buncessod / oc det met Erchebispens Samencke oc Beuil-
ning / S. Peders oc S. Andersis Altar / som nu kaldis
Hippolyti Altar / til huilcket er lagt Guds i Quereby / Ø-
stregaardstange / Vidmerløff / Bultoffte oc nedre Malmøge.

Samme Aar haffuer Niels Mandrup / som ihieslog
sin egen Broder / Knud Nielsøn / giffuet sit Guds / liggens-
dis i den Landsby Eimle / met en Bærmølle / til vor Frue
Altar / huilcket hand stiftede i Lunde kircke / ved den Søn-
dre Side.

Aar 1348. haffuer en ved naffn / Stigotus Pederssøn /
stiftet S. Mortens Altar / oc begaffuet det met Guds i
Ørmøle / vester Vemmindehøj / Ødeløff / Bierese / Stangs-
by / Østregaardstange oc Bielderup.

Samme Aar haffuer Erchebisp Peder / forordnet til
de Canicker / som søgte Choret / 150. Marc aff ny Staans-
ke

Ne penninge oc Lunde mynt/sin liffs tid/ 50. Mark skulde betalis til S. Mortens dag / 50. til Widsaste Søndag/ oc 50. til Mariæ Himmelfærts fest / Huilete Penninge hand befalede sin Wynthemester i Lund at lessuere Capitel.

Aar 1349. haffuer samme Erchebisp forordnet/ at Landsby Presters arffuinge / oc andre / som døde / oc icke giorde Testamente / skulde nyde all den Indkomst som faldt fra deris Død / til den næste Søndag effter Paafe / som kaldis Quali modo geniti , Dog saa at de samme Arffuings ge skulde i midler tid forsiune Kirckerne med Presterne paa deris egen Bekostning. Dette skulde ocsaa holdis om Kirckerne bleffue forbyttet/ at en gaff sig fra en Kircke til en anden. Tilforn vaar intet vist forordnet eller actet her om.

Samme Aar stiftet Peder Suenbisson / Canick oc Cellerarius, S. Andreæ Altar / ved den Nørre side i Lunde kircke/til huileket bleff lagt Guds i de Landsbyer/ Valagre/ Herløff/ Stierrestad/ oc Ramløse / Præsentatzen vilde hand at skulde staa hos Bispen. Samme Peder Suenbisson/ stiftede oc hellig Kaars Altar / aff noget Guds i de Landsbyer / Gyrarp oc Stierdestad. Til huileket Guds Mester Peder Canick / haffuer der effter lagt en Gaard i Tostorp/ liggendis i Bildeberg sogn/oc en anden Gaard i Lehyrede/ huileket Guds hand kjøbte for sine egne Penninge.

Samme Aar / som er 1349. haffuer en Quinde / ved naffn Cerille/ Henrich Friderichssøns/ Borger i Lund/ Hustru oc Efferlessuere/ stiftet et Præbende i Lunde kircke/ Gudsit der til ligger i de Landsbyer / Querneby / Gressute oc Karleby. Da bleff oc Johan Henrichssøn Acolytus, solenniter inueltitus, oc indskreffuen i Canickernis Register / Oc formedelst denne Erchebisp Peder forordnet Aarlig at skulde Høgtidelig ihukommis. Fornæssnde Cerille haffuer her seruden ocsaa giffuet noget Guds til Lunde Capitel/ liggendis i Blimager sogn. Item/ noget liggendis i disse

disse Landsbyer/ Børdp/ Holstorp/ middelste Gressuie/ oc
Bielderup magle / huilket er lagt til Canictrons Børd.
Hun haffuer oesaa stiftet noget Gods at stiftis i Thoret/
iblant Canicterne/ liggendis i de Landsbyer/ Hurebjerg oc
Hesseholt/ met noget andet Gods.

Aar 1350. er noget Gods giffuet til Capitel vdi Hage
løse/ for at holde Niels Pladis/ Canickis i Roskilde / Aar
lig Begiengelse.

Samme Aar haffuer en / ved naffn Her Matz Per
dersøn/ Canick i Lund oc Roskild/ lagt sin egen Gaard/ lig
gendis i S. Thomæ sogn i Lund / til sit Præbende / det
hand sig i Lunde kircke efter Niels Bundeessods dødd.

Samme Aar haffuer en / kaldis Niels Mogenssøn/
Canick / stiftet sin egen Begiengelse / aff en Gaard oc E
ghendom/ liggendis i den Landsby Kenlinge/ i Arrie sogn/
i Ørneherrid.

Samme Aar haffuer en/ ved naffn Niels Frendessøn
lagt sin Gaard / liggendis i Arsig / til Gudmundi Lucie
Altar/ huilken Gaard er siden Aar 1418. bortkøfft for en
anden Gaard i Liungsig / at hans Aarlig Begiengelse der
aff skulde fuldgjoris.

Aar 1351. haffuer M. Joen Nielsøn/ kaldis Lilbe/ den
tid Canick/ som vaar Erchebispens Systersøn / oc da haff
de Malmøge kircke/ giffuet Capitlet sin Gaard / liggendis
i den Landsby/ Rabn / oc vaar vurderit for 4. Mark / ny
Skaanske penninge/ for hans Aarlig Begiengelse at holde.

Samme Aar haffuer Erchebispens Syster Ingefred
M. Joen Lildis Moder / som vaar Canick i Lund oc Ros
skilde/ lagt sit Gods / liggendis i Høgestorp oc Strø/ til sit
Altar/ som tilforn vaar bygt aff en heed Fru Inge.

Aar 1352. haffuer Peder Jermer / Canick i Lund oc
Roskilde / skenckte Kircken en Gaard i den Landsby/ Steff
uie/ i Reng sogn / for sin oc sine Forældris Aarlig begien
gelse oc Høytids dag.

Sam

Samme Aar haffuer Mester Joen Lilde giffuet en Gaard til Capitel / liggendis i Biernekuld / for sin oc sin Broders Aarlig begiengelse.

Aar 1355. 17. Kalend. Majj, det er/den 15. dag Aprils/ døde Erchebisp Peder/ der hand haffde sidt 27. Aar / begraffuet i S. Lauris kircke / imellem S. Jørgens Capel/ oc Nørre kircke dør/ mit paa Gulffuet/ Hues Graff er offuerlagt met en bred Robber plade/ met denne Offuerstriffe paa. Hic jacet Petrus, Dei gratia, Lundenlis Ecclesie quondam Archiepiscopus, Suecie primas, qui obiit Kal. Majj 17, Anno 1355. cuius anima per Dei misericordiam perpetua requiescat in pace, Amen.

XVI. IACOBVS NICOLAI.

Jacob den anden Erchebisp aff det Naffn / hues Jas der heed Niels/ vduelgis Aar 1355. den 8. Junii/ der Erchebisp Peder ved Døden vaar affgangen.

Strax paa samme Aar oc Dag / som hand bleff vdskaaret til Erchebisp/ gaff hand Capitel Frihed/ icke at skulde vdgiffue Cathedraicum, oc at vere fri for Erchebiscopslige Tynge / oc det vdi de Kircker / som ere lagde til deris Præbender oc Vardighed.

Sammeledis vndte hand dem all Erchebiscoplig Jurisdiction, offuer deris eget Gods / Kircke gods oc Verdslig Eyendom. Hand effterlod dennem i lige maade / maet at straffe offuer deris egen Halstarrige oc Moduillige / effter Kircke lowen. Hand effterlod Canikerne / for de Skifte der skulde gioris i Choret 200. Mark / ny Skaanske penninge/ aff det Gods som laa til Erchebispens bord / oc det effter hans Formends / Erchebisp Carls oc Peders Exempel / Huilcke Penninge skulde Aarlig dennem tiltellis / ved Lunde Capitels Cellerarium oc Officialem.

Vdi hans Erchebiscopdoms begyndelse stadfeste hand Lunde Capitel oc Kircks Priuilegier / saa vel som oc Paff-

ue Innocentius 6. vdi hans Passuedomstredie Aar gjorde.

Aar 1356. der fornæffnde Erchebisp Jacob sad / haffuer Kong Erich Magni Søn / aff Suerig / som oc da kalis Ronge i Skaane / der hans Fader endnu leffuede / giffuet Lunde Capitel / ved obne Bressue / Foruarling paa deris Frihed/oc at forsuare dem. Paa huilcken tid Kong Valdemar i Danmark so mere oc mere sterckedis oc tiltog i Regimente/ oc igien anammede oc indtog det/ som formedelst Kong Christoffer / hans Faders waetsomhed oc skødesløshed vaar skild fra Riget/ Oc synderlig vaar hand Omhyggellig for Skaane / Men det gaffnde da Kong Erich intet/ at hand gjorde dem store Løffter oc Tilsagn/ at hand kunde mod deris Villie/beholde Skaane/ som rettelig er en Lem oc Part/ oc en aff de synderligste aff Danmarks rige / Huilcken Part aff Riget/ Kong Magnus, denne Kong Erichs Fader/haffde paa det sidste veluillig oplat for Kong Valdemar.

Aar 1359. som vaar det fierde Aar vdi denne Erchebispis sæde / den 5. Februaris / eller den Nat for S. Agathe dag/ bleff hand Fangen paa Ahus/met alle dem hand haffde met sig/ aff Kong Erich i Suerig/som ynckelig omkom aff Forgiffte / icke lenge der effter / som mand mener/huillet Forgiffte hans egen Moder Blanca, fød i Francheris ge indgaff hannem/ som Iohannes Gothus skriffuer.

Aarsag til denne Erchebispis Fængsel / sigis synderlig dennc at haffue verit / at hand icke vilde oplade Bornholm for Kongen/som hører til Erchebispens sæde. Hand slap siden løs aff Fængsel/oc begaff sig igien til Bornholm/huor hand bleff til sin Døde dag. Hand døde paa Bornholm/Aar 1361. som vaar det siette hans Erchebiscopdoms Aar/ den 23. Januaris.

Hans Legem bleff ført til Lund / den 18. Februaris/ fordi hand døde vdi hans Vandring / Paa huilcket Aar

Staaene bleff slet tagen fra de Suenſke / oc kom vnder K.
Valdemars herſkaff / Helsingborg ſtaat midler tid belagt
oc indtaget aff Danſke Krigsfolck. Samme Aar vaar oc
en ſtor Peſtilenke offuer Danmark.

XVII NICOLAVS.

Der Erchebiſp Jacob vaar død/bleff Niels Jønneſſøn
eller Hañſſøn / Canick i Lund / vduald ſamme Aar 1361.
den 14. Martij/ til Erchebiſp / Til huilcken hans Vdkaa-
relſe der bleffue tre aff Capitlet tilſiættede/ Henrich Bochole
Decanus, Johan Rynning Cantor, oc Jacob Jermer (om
huilcken noget tilforn er talet) Canick ſammestod/ huor vdi
Capitlet ſamtyctte/ Huilcken Vduelgelſe ſamme Niels Jøn-
neſſøn / huad heller hand vilde eller icke / maatte ſamtyctte/
den næſte dag der effier/ ſom vaar den 15. Martij. Hand
ſad vnder Kong Valdemar / Dronning Margrete / oc
hendis Søn Kong Bluff/ſom vaar Kong Haagens Søn
aff Norge.

Samme Aar paa S. Ambroſij dag/ ſom indfalder
den 4. Aprilis / gaff Erchebiſp Niels Canickerne Priuile-
gier om Naadens Aar/ om Cathedratico, oc om andre Er-
chebiſcoplig Pens oc Skat/ icke til Erchebiſpen at betale aff
deris Præbenders oc Herligheds Annexer. Item/om Er-
chebiſcoplig fri Ket oc Dom at affſige/ ſom her effier ſkulde
høre Canickerne til / offuer alle deris Gode / Kircke gods oc
Verdſlig eyendom/ med Erchebiſpens Tiend / Oc maect at
ſtraffe offuer de Gienſtridige/ effter Kircke lowen/ Dog no-
gle ſynderlige Forfald vndertagne. Samme Priuilegie
ſtadfeſter hand det næſte Aar / effter hand vaar ſtadfeſt til
Erchebiſp / ſom vaar Aar 1362. huor vdi moxen icke en
Staaffuelſe er forandrit eller vdeluct.

Oc paa diſſe Priuilegier haaffuer hans Effterkomme-
re Erchebiſper ſorec ens allesammen / huilcke oc haaffuer til-
lagt nogle ny Priuilegier / effter ſom Sagens oc Tidens
leñlighed fordrede.

Samme

Samme Aar som vaar 1362. 6. Idus Decembris, des
 er/ den 8. dag Decemb. kundgior Erchebisp Niels / met obi
 ne Bressue / at hand haffde igien bekommet Bornholm oc
 Hammershus aff Kong Valdemar/ oc det formedelst Ja
 cob Split Ridder / som hannem forneffinde De oc Slaat/
 paa Kongens vegne antuordede / Huilket Land oc Slage
 hand vilde igien oplade til Kongen/ eller hans Sendebud/
 naar som heldst Kongen vilde / vden all Modsigelse. De
 loffuede hand / at saa lenge hand oc hans Effterkommere
 Erchebisper i Lund / haffde samme De oc Slaat i antuor
 de / da vilde hand intet forringe aff Kongens ret. Dette
 Bress beseglede met Erchebisp Niels / Henrich Bochole
 Decanus , Joseph Erchedegen / Hans Rynning Cantor,
 Jacob Jermer / Hans Henrichssen / Peder Botelssen/ oc
 Niels Knudssen Caniker. Formedelst huilket Bress R.
 Hans haffuer siden paaspre Erchebispen en Trætte / der
 Kongen samme Bress haffde fundet i sit Bresskammer/
 som vaar lang tid imellem / De vilde vnder dette Bress
 sfin/ tage samme De oc Slaat fra Erchebispsdommet huor
 om her effter skal talis i Erchebisp Byrgis Historie. Men
 huor der vil besinde de Tiders bulder / Forandringer oc Ja
 re / vdi huilke Erchebisp Niels da vaar sted / saa vel som
 Lunde Capitel / Oc at Kongen aff Suerig vaar endnu icke
 aldels fortrengt aff Skaane / da er det læt at giette / huad
 samme Erchebisps Idret oc Forreget haffuer verit / at
 hand mere aff Nød/ end aff fri Vilie/ haffuer maat giffue
 Kong Valdemar dette Forplietels: bress. Aff huilken R.
 Valdemars Formand i Regimentet/ som vaar R. Suend
 met det Tilnaaffn/ Grathe / aff en Landsby som hand bleff
 slagen/ samme De oc Slaat met noget andet Guds / 200.
 Aar / eller ved næsten saa lang tid / for Kong Valdemars
 tid/ vaar Erchebispen offuergiffuen oc tillagt/ til Nederlag
 oc Betalning / for nogen Bret / Erchebispen vaar gjort/
 som

Dette Stede
fordi hand
holt sig Hæ-
land til effter
Kertuginde
Ingeborg.

som tilforne vnder Erchebiscop Eskild er giffuet tilkiender
Der findis hos Lunde kircke en Stadfestelse paa Pri-
uilegier/ som Erchebispen/Lunde Capitel oc Kircken er giffi-
uen aff Kong Mogens/ Konge i Suerig oc Norge/ som da
vaar til Ahylo (Aastloster) Aar 1263. Oc Slaane vaar
ligeuel den tid vnder Kong Baldemars Herskaff/ Kong
Christoffers Søn/ oc de Suenfke vaare to Aar tilforn for-
jagede / Huor paa mand sig maa forundre.

Aar 1266. haffuer Jacob Jermer paa ny giffuet sit
Guds til Capitel / liggendis i Steffule i Keng sogen / for
sin Aarlig Begiengelse/ oc det vdi sit Testament / hand lod
giøre / Huor til bleffue forordnede tuende Testamentarij,
Joen Saxtorp oc Niels Pose/ Canicker.

Aar 1268. haffuer en Quinde/ ved naffn Cerille/ Lu-
bert Buchorns Hustrue / forðum Borger i Lund / stiftet
S. Knud Kongis Altar / der hendis Høfbond vaar død/
effterdi hun haffde en Søn ved naffn Gynther/ som vaar
Borsuar for samme Altar sin Liffs tid / huilcket skede vnder
denne Erchebisp Niels / hos huilcken saa vel som hos hans
Effterkommere Erchebisper hun vilde Præsentatzen skulde
bliffue. Det Guds som bleff stiftet til samme Altar / vaar
liggendis i de Landsbyer / Torp oc Smilinge. Samme
Cerille haffde oc en Søn heed Folquinus, Degneri Søn/
som siden bleff Prouist i Lunde kircke / oc vaar fornessnde
Gynthers Broder.

Aar 1270. haffuer denne Erchebisp Niels aff Biscops-
lig mact / ladet vdgaa denne Befalning / at Lunde kirckis
Canicke bønnder/ oc andre deris / som vaare forlænt met no-
get aff Kirckens gods/ besynderlig de Canicke bønnder/ som
boede i Liugnisherrid oc Heruidstadherrid / skulde icke aff
Erchebispens Fogeder besuæris / Dreffuet giort her om/ er
skreffuet paa Hammershus.. Vnder denne Erchebisp/
ere Decani, Erchebegnis oc Cantoris bestilninger/ Guds oc
Inds

Indkomst: først begynte at kaldis Dignitates, oc ere absteid
fra Præbender/ oc Canicke Borde.

Jeg foraar sagis aff dette naffn/ Bord/ som her neff-
nis/ at vere flere bleffne / oc at mene / it almiꝝdeligt oc sellis
Bord at haffue verit tilforne for alle Canicker. Men det
Guds/ som kalcis Bona mentalia, nu at vere byt iblant dens
nem/ som haffde lyst/ Enlig at leffue / enddog de andre vdi
midler tid/ haffuer brugt oc søgt den sellis Diss/ oc det hos
Erchebisp. Thi denne Erchebisp Niels haffuer forord-
net/ Aar 1374. at Erchebispens Dissbrødre / skulde sig in-
tet besatte met det Guds i Vithmerleff. Saa at her aff
siunis/at nogle aff Canickerne haffuer da ganget til Bords
met Erchebisp.

Samme Aar 1374. der Capitelis gods vaar nu mo-
zen ødelagt/ formedelst idelige Krig oc Røffuerj / som skede
der aff/ at Kong Valdemar i Danmarck / oc Kong Mo-
gens oc Kong Erich i Suerig kiffuede om Regimentet i
Ekaane/ oc nogle aff Adelen/ som vaare / Her Thue Ga-
len / Peder Eskildssøn / Peder Daa / oc andre / met Mact
indtog oc besadde det / som dennem met rette icke tilhørde/
Vaar oc meget forfaldet / formedelst nogle forrige Aars
Pestilence. Da er den Capitelis bog sammenskreffuen/
som kaldis Palte / vdi huilcken findis optegnet / huer Præ-
latis/ Canickis oc Vicarijs gods / som paa den tid vaare/
oc huad det gods kunde vere værd/at det skulde icke sammens-
bländis oc forglemmis/ huem det eller det tilhørde/ oc at det i
sin tid icke skulde forkommis eller bortuendis. Samme
tid vaar Folquinus Capitelis Prouist / Her Mogens vaar
Decanus, Canickerne vaare / Hans Henrichssøn / Peder
Suendssøn/ Peder Due/ Suend Saxtrup/oc andre.

Aar 1375. haffuer denne Erchebisp Niels fornyet Er-
chebisp Carls Forordning/ om de Penninge/ som gaffs for
Manddraberis Affløsnig/ at de skulde skiffis i Choret/

Imellem Prælater oc Canicer / Dog imellem dennem allene/ som vaare tilstede/ oc boede hos Capitlet/ oc lige meget til huer.

Aar 1376. stadfester hand Erchebisp Peders Befalninger / som vaare paabudne i det Mode til Helsingborg/ oc forklarar dem/ huor om hand lod Bressue vdgaa.

Samme Aar haffuer Dronning Margrete forærie Lunde kircke it Monstrance / megit dyrebar / giort aff en stor Beril / oc andre dyrebar Perler oc Guld / met nogen Helligdom oc Been.

Samme Aar bleff Oluff / Dronning Margretis Søn/ vduald til Konge i Danmark / Herredagen stod til Slagelse.

Samme Aar bleff Pøssuens søde synt fra Aucion, til Rom/ der Gregorius xi. vaar Passue.

Aar 1378. haffuer Erchebisp Niels lagt noget Gods til Erchebispens bord / liggendis i Lybdeklipping / huilcke hand kigte aff en heed Peder Rikrning / oc aff en anden heed Peder Spoldener / Item/ aff Nunde kloster i Lund/ huilcke skulde altid ligge der til / Huer aff skulde holdis hans Aarlig Begiengelse huert Aar / som vaar / it Pund Sterling/ oc skulde vdelggis aff Erchebispen.

I denne Erchebispis tid er alle Erchebispens Tiende forundte Decano, vdi alle Erchebispens Annexe kircker/ huor om synderlige Bressue vdgick.

Samme tid vaar Clerici oc de Geistlige i Lunde stiffe gantke forhadede oc ilde vndte vdi lang tid/aff Adelen/maaske oc aff Kongerne / huor til gaffs Aarsag aff de idelige Krig paa de tide/ aff huilcke Krig deris Grumhed oc Stiffhed/ som haffde giffuet sig til Krig/ forpøgte sia.

Huorfor Passue Gregorios xi. det næste Aar før hand døde/ som vaar hans Passuedoms 7. Aar/ men effter Christi 3000 Aar 1378. skreff Bispen aff Camin til / Bispen aff
aff.

aff Lybeck oc Berig/ Vdi huiletet Breff hand strenghlig befaler/ at bandsætte alle dem / huad heller de vaare aff Adel/ eller andre/ som giorde Kirckens Personer nogen skade/ offuer Skaane sliff/ eller indtregnde sig med mact i deris Guds / eller vnderstode sig / foruden gaat Betenkende/ dennem noget at frarøffue/ eller vanheilige de hellige Stæder. Dette Breff bleff almindelige kaldet/ Lunde kirckis Bætkermelse breff.

Samme tid stod Dronning Margrete/ som da vaar paa Lindholms Slaat/ huiletet nu er øde/ oc neppelig kien- dis / icke vel met Capitlet / fordi at Capitelis bønder / som laa nær hos samme Slaat/ bleffue aff hendis Befalnings mænd oc Fogeder besuærede/ Maa oc vel skee/ at det skede for andre Sager. Samme Venighed bleff siden Aar 1379. stillet oc nedlagt / der met / At Dronningen loffuede at bliffue dette Orden ynderligere oc mere beuogen her eff- ter/ Wilde oc icke tilsiæde/ at Canickernis oc Vicariers bøn- der der ved Slaattet/ met Jørsel eller anden Tyng / skul- de besuæris formegit.

Ved denne tid døde Erchebisp Niels / vdi hans Er- chebiscopdomis 18. Aar / Oc Erchebisp Mogens kom effter hannem Der sees endnu paa denne Dag en sort Steen/ imellem de vestre Kircke dørre/ i S. Lauris kircke/ imellem begge Taarne vnder Orgeluercket/ paa huiletten Erchebisp Nielsis naaffn er vdhugget/ Om hand der ligger begraffuen kand ieg icke lættelig si. Paa huad viffe Aar oc Dag/ hand er død/ haaffuer ieg intet vist fundet nogensted.

Hand haaffuer sammenskræffuet en Krønick/om Lunde Erchebisper / indholdendis / foruden deris Naaffn / tre merckelige Ting (thi saa liuder Bogens Titel eller Off- uerskrift) eller flere/ huad ting vdi huer deris tid ordenlig effter huer andre / haaffuer sig tildraget. Hand haaffde en Enstersøn/ ved naaffn / Hans Vff / som vaar Slaasheerre paa Hammershus paa Bornholm.

MA

XVIII. MAGNVS.

Magnus, fød i Byen/vduelgis til Erchebisp Aar 1279.
vdi Maymaanet / Paa huilken tid hand stadfeste Capitelis
Priuilegier/ effter hans Formends vijs oc sed.

Hand sad/der Kong Oluff Haagenssøn/ met sin Mo/
der Dronning Margrete/ styrede Danmark / huilken R.
Oluff oc saa døde vnder denne Erchebisp / der Dronning
Margrete hans Moder endnu leffuede.

Aar 1280. vnder denne Erchebisp Mogens / haffuer
Adelen i Skaane forbundet sig met huer andre / til at fors/
suare Erchebissen oc Lunde kircke / oc at beskytte den almins/
delig Fred/ som kaldis Landefred.

Aar 1283 haffuer Erchebisp Mogens giffuet til Ca/
pitel/ en Gaard i S. Ibs sogn i Lund / liggendis tuert eff/
uer fra Minorum deris Hus/ for at holde hans Formands
Erchebisp Nielsis Aarlig begiengelse.

Samme Aar haffuer hand forsynt en Quindis been/
heed Magnildis, aff Guletoffe / som tilforn vaar wretsar/
delig tagen aff dage aff sin Sønnequinde (huilken Quins/
de Erchebisp Anders/ vnder huilken hun leffuede/ icke tuiff/
lede paa / at kalde en hellig Quinde) fra det Capel / som
vaar paa forneffnde Guletoffe Kirckegaard / til Lunde kir/
cke/ huor samme Quindis been kunde holdis der effter vdi
større ære. Saaledis voxte tid effter tid Affguderi/ for/
medelst Erchebisperne / som styrede Menniskens Offuers/
tro / huilke met rette haffde burt at forbiude oc forskiude
saadan vrang Guds dyrtelse / oc lste det at lide / forsuare/
eller stadfeste.

Superstitio.

Aar 1285. stadfeste Kong Oluff/ Dronning Mar/
gretis Søn / Capitelis Priuilegier / vdi denne Erchebisp
Mogens tid / Vdi huilket Stadfestselse breff / Kongen
skriffuer sig Danmarkis / Norgis / Sclauis oc Gottis
Konning / oc ret Arffuing til Euerig. Vdi samme Breff
neffnis

niffnis aff Prælaterne den som kaldis Præpositus, Decanus
oc Archidiaconus. Saa det er twiffelactig / om Cantor den
tid haffuer verit regnit iblant Prælaterne.

Aar 1386. lod Erchebisp Mogens Befalning vdgaa/
om Sticketlighed vdi Choret at holde / som de kaldede det/
som vaar / At de Chorals Vicarier skulde vere induiet i den
hellige Orden / eller oc vere vellærde / oc med høffuiffe Se-
der beprydede / haffue it gaat Ryete. Hand forordnede oc
noget mere om Sang oc Ceremonier / som i Choret skulde
holdis.

Hand haffuer oc bandsæt Kirckens Røffuere / oc dem
som vanhelligede det som helligt vaar / effter sine Formende
Erchebisp Vffis / Peders oc Nielsis exempel.

Aar 1390. 6. Nonas Martias, det er / den 2. dag Mars
tis / døde Erchebisp Mogens / der hand haffde siddet ved 17.
Aars tid / som / maa sctee / falt aff en Bro ved Aahus staat /
(som vore kaldet Smecken) oc døde aff samme Fald.
Hand bleff sørt til Lund / oc begraffuet mit paa Gulsfuet i
S. Lauris kircke / huor endnu sees en Marmorsteen paa
hans Graff / noget fortactig / med denne Offuerkrifte.
Anno 1390. obiit D. Magnus, Dei gratia Archiepiscopus
Lundenlis, orate pro eo.

XIX. PETRVS.

Petrus, den tredie aff det naffn / er vduald til Erche-
bisp / ved S. Jørgens dags tid / Aar 1390.

Der hand haffde siddet it Aar / oc nogle Maanedet
døde hand til Helsingborg / den næste dag for nyt Aars dag /
eller paa Syluestri dag / som ender Aaret / Aar 1391.

Hand stadfeste Capitelis Priuilegier / lige som de for-
rige Erchebisper / Oc vndte / iblant andet / Prælater oc Ca-
nicker / Erchebispens Told aff Sild / oc alt andet / med all
Erchebispens ret vdi deris eget Gods. Hand tillagde dem
oc 40. mark Sager / oc de Sager som ringere vaare.

Item / de Penninge som gaffs for Manddraberis Affsch
ning / eller aff dem som kuppde deris Fred igien.

XX. IACOBVS GERARDI.

Aar 1392. mit i Januarlij Maaned / er Iacobus den 3.
aff det Naaffn / hues Fader heed Gerardus, ephøyet til Er
chebisopdommet / Oc haffuer strax / lige som de andre / stads
fist Capitels Priuilegier. Det samme giorde hand oc / der
hand vaar stadfest samme Aar / ved Dyrnismisse tide.

Hand sad der Dronning Margrete sigrede Dans
marck / dog vaar Kong Erich aff Pomern da keist til Dan
marckis Regenter oc Konge / som Dronning Margrete i
Regimentet efterfulde.

Aar 1394. siadste Dron Margrete Lunde Capitels
Priuilegier / der hendis Søn tilforn ved Døden vaar affs
gangen / oc forunte hun dennem aldelis de samme Billaar
oc Friheder / som hendis Søn tilforn dennem giffuet haffde.

Aar 1395. vnder Erchebisps Jacob / haffuer en adel
Matron / ved naaffn Fru Ide aff Stadsaxe / stiftet S.
Magdalenæ Altar / oc lagt icke ringe Gode der til / liggende
dis vdi Gersgherrid / Dog saa / at Præsentatzen efter hendis
Død skulde vere hos Kirckevergerne. Samme Juns
dah bleff der efter stadfest formedelst Fru Idis Testament
Aar 1398. paa huilcken tid den ny Taffle paa høne Altar i
Lunde Chor oc Kircke / er bleffuen færdig / huor til fors
neffnde Fru Ide meget hialp. Hun bleff siden begraffuet
til Roskilde vdi Graabrødre apud Minoritas, vdi it Capel /
som hendis Forfædre tilforn haffde funderit.

Hun haffde til Brødre / Eskild Falk oc Boe Falk /
Hendis Fader vaar Peder Holgerssøn / Hun vaar to gans
ge gifte / Hendis Hofbønder vaare / Torckild Nielsøn / oc
H. Johan Snackenbergh.

Hun vaar Dronning Margrete fast kier / huorfor
hun oc tilroede Dronningene / saa vel som Biscop Peder
off

aff Koffilde/ at vdrætte oc fuldfomme det/ som hun i hendis Testament lod indskriffue.

Hun lagde til det Kloster hun lod bygge i Gladsaxe/ Rascherum oc Rascherums fang/ med en Wille oc andet Gode. Saa det siunis/ at hun haffuer verit/ effter den tid at regne/ en synderlig Gudfryctig Quinde.

Aar 1396. vdi denne Erchebisp Jacobs tid haffuer en ved naffn/ Der Lauris Andersson Canick/ giffuet til Lunde Capitel/ for sin Aarlig Begiengelse/ en Gaard/ liggendis i den Landeby Cabberup/ som bleff kiøbt aff en/ heed Kirstine/ Constantini Daatter.

Samme Erchebisp haffuer oc stiftet S. Knud Kongis oc Martyris Altar/ mit paa Lunde kirkegulff/ Aar 1400. oc lagt Gode der til/ Hvilcken Sundag er siden fornyet oc stadfest Aar 1405.

Aar 1400. som vaar Passue Bonifacij den 9. aff det naffn/det 10. hans Passuedoms Aar/haffuer samme Passue giffuet alle dem/ som søgte til S. Lauris kirke paa Carnuti Kongis oc Martyris dag/oc gaff der noget til/ saadan Afflad/ som de kunde fortiene der søgte til vor Frue kirke/ in portuuncula, som ellers kaldis Ecclesia in Angulis, extra muros allestinatis, den 1. oc 2. dag i Augusti maanet.

Men ieg icke troer/ at der er nogen Passuelig Bulla nogen tid vdgangen/ eller skal vdgaa/ som mindre haffuer hafft/ eller skal haffue Suig oc Falsk met at fare/ end som denne. Thi vdi sandhed da loffuer hun ingen Afflad/ effterdi det er endnu icke obenbar/ at nogen Afflad giffuis i den Kirke/ som her kaldis Portuuncula, eller i nogen anden aff Passuens Kirke/ enten aff Passuens mact eller Wille. Er dette icke at selge Kjøg/ oc at giffue Ord for Penninge oc stor Værd/ som vel troligt er/ at Penninge for samme Bulla icke haffuer verit ringe?

Aarec der effter haffuer samme Passue Bonifacius,

In festo O^{mn}i^{um} s^{an}cti^{orum} som vaar Aar 1409. giffuet dem som sogte til Lunde kircke/
Requiaris paa den Dag/ som Hilgens been skulde visis oc sees / Aff
Reliquiarū, lad til en visse tid/huilcken dag er heellig holden, den 11. Iulij.

Aar 1403. stadfeste Kong Erich Lunde Capitelis pri
uilegier/ neffnendis aff Prælaterne allene Prouisten/Des
canum oc Erchebegen / oc der foruden det ganiske Lunde
Capitel/ Cantore vdeluct oc wneffnd/ lige som tilforn.

Samme Aar haffuer hand paabudet / at den Canick
som icke haffde sin Guldmestige i Capitel / skulde betale 2.
marck Sølff. Huor aff ieg mener / at denne Seduane er
kommen / som endnu brugeligt er / at huer Canick / som icke
haffde noget aff det Guds som kaldis Mensalia bona, skal
Aarligen giffue 2. marck Sølff / til Choralernis vnder
holdning.

Samme Erchebisp haffuer oc forordnet / at ingen
skulde vere deelactig i det / som bleff byt oc delet i Chorct/
vden den som haffde nogen Præbende/oc vaar der hos Cas
pitlet besiddendis.

Aar 1410. paa Palme Søndag/haffuer Kong Erich
aff Pomern / som da vaar Konge i Danmark / effter at
Godsit i sønder Sæby/ som nu Landskrone er / vaar taget
fra Folquino Prouist i Lund/ giffuet samme Prouist mact
at kigbe en Gaard igien / aff en/heed Carl/huilcken Gaard
vaar liggendis i Herløff. Item en ødegærds Jord/ i Cas
rup i Færingueffte sogn / Huilcke tuende Gaarde oc Eghens
dom/ samme Folquinus da Prouist i Lund/ oc hans Effters
kommere Canicker sammestod/ skulde her effter til ewig tid/
eye oc nyde / fri fra all Kongelig tynge/ oc tilbørlig Skat
eller Landgielt/ oc fri fra Landsknechte hold oc besolding.

Samme Aar stadfeste Jacob Gerisson Erchebisp/
det Altar/som hand haffde selff fundarit/oc lagde Guds der
til/ liggendis i den Landsby/Lugløse/ oc i Malmøge Der
til gaff hand nogle Gaarde i Borreby/ til Lunde kircke/ for
Aarlig Begjengelser at holde. Til

Til Erchebispens bord haffuer hand lagt Nefbholm
mee det Gods der til ligger / huilket Slaat hand kipte aff
Thue Galen Ridder.

Strax i samme Aar 14. Kalend. Maj, det er/ den 18.
Aprilis/ døde Jacob Gerssøn/der hand haffde sidet noget
ringere end 18 Aar / oc er begraffuen i S. Lauris kirke/
icke lange fra Erchebisp Peder / effter hues Død denne Ja-
cob Gerssøn vaar den femte. Hans Graffskrift ludec
saa. Anno Domini 1410. 14. Kalend. Maj, obiit vene-
rabilis pater, Dominus Iacobus Archiepiscopus Lundens-
is, Orate pro eo.

Hand effterlod i sit Testament Erchebisp/som kom
effter hannem / allehaande Bockaff/ oc mange Spilffkar/
huilcke/ en kort tid der effter / stemmelig forkoms oc bleff-
ue borte.

Forneffnde Erchebisp satte en/heed Her Absolon Pe-
derssøn/ Arffuing til Herløff / som da haffde Lilløe / Elles-
holm til Pant / huor paa Erchebisp/sen laante aff hannem
1000. mark Spilff/vdi huide Sterlinger/ Huilket Slaat
Erchebisp Peder Eycke siden indløste / tiue Aar der effter/
eller ved den tid/ som i hans Leffnet her effter skal sigis.

XXI. PETRVS Kruse.

Petrus, den 4. aff det naffn/med det Tilnaffn Kruse/
er vduald til Erchebisp / ved vor H^{er} Kris Himmelfærds
dags tid / Aar 1410. Hand sad vnder Dronning Mar-
grete/ oc Kong Erich aff Pomern.

Der hand vaar vduald / stadfeste hand strax Capitels
Privilegier/ effter sine Formends seduane/ Oc haffuer det-
te tillagt / at hand icke skulde sætte nogen Aduocat, (huor
met forstaaes Slaaherre / Lænsmand / eller Foget) paa
Stiftens Slaatte/ icke heller sætte nogen Officialem (Em-
bedsmend) offuer Lunde gaard / vden med Capitels Sam-
tycke oc Biske. Samme Official skulde icke vere nogen Leeg-

mand og vlerd/ icke heller den der vaar wordneris og inda
niet/ Men den allene der vaar en Clerck / det ere / en Geistli
lig Person.

Næste Aar effter hans Vduelgelse / og der hand nu
vaar stadfest til Sædie / haffuer hand formyet samme Pri
uilegier / ved Mortensmisse tid.

Intet besynderlig og som noget er vord at mercke / er
giort og vdtret vnder denne Erchebisp / vden dette / At Dron
ning Margrete døde i hans tid / Aar 1412. Oc at R. Erich
som tilforne vaar vduald og regærede / indtraadde i Regi
mentet effter hende.

Altare A- de / stiftet ic Altar / effter som hun haffde vdløffuet og sam
brahami tneke / kaltis Abrahams Altar / paa en hans vegne / og i hans
Broders søn sted / som heeb Broder : Til huilcke Altar bleff lagt Gods
militis Hal i Thyringe / og der foruden 300. Mark Lybse / til at bygge
landici, de og bepryde en Capel med / som Alteret tilhørde.

collati ab E- Samme Aar haffuer Prouist Folquinus, Gynther
rico Pomes Buchorns Broder / Cerillis Søn / rundelig begaffuet ic
rano ad Syn Altar / som kaltis hellig Legoms Altar / huilcke hand haffde
derburgum tilforne / paa sin egen Omkost ladet bygge / vdi Erchebisp
ob incestus Jacobs tid / og lagt Gods der til / liggendis i de Landsbyer /
varios & li Hostenløff / Vierkie / Nybøle ved Lund / og Arsløff. Item /
bidines. noget Gods i Falsterbo / Skanør / Malmø og Lund. Nu

der til skulde forordnis at vere Forstander / skulde fremstis
ctis aff Prælaterne. Dette er der hos tillagt og befalet / at
saa lenge der nogen vaar leffuendis aff Gynthers / hans
Broders Børn / og nogle aff hans Daatters Børn / som
vaar Cerillis anden Broder / og nogle aff hendis Hosbons
dis / Ernst Buddis Børn / og nogle aff Folquini enten Wif
derne eller Jæderne frender / som kunde vere duectig til nogen
Geistlig bestilning / hannem for andre skulle vndis og effter
ladis Forstanderskaft / for fornecffnde Altar og Gods / Dog
saat

ſaa/at intet aff forneffnde Guds/ ſom til ſamme Altar vaar
beuſiget oc ſamtycke / ſkulde nogen tid / i nogen maade aff-
hendis / vden Erchebiſpens oc hans Eſterkommeris vdi
Gædit/ Vilie oc Samtycke. Den færfte Epermand eller
Perſon/ ſom raadde for ſamme Altar/ vaar Vinold Han-
ſſon/ Folquini Grende/ paa hans Wøderne ſide.

Denne Sundag er ſiden røgget oc macteløs giert/ aff
Gynthers Spinner/ ſom vaare Thomas/ Niels / Lubert oc
Hans. Oc der diſſe klagede paa Folquini Teſtamente/
tanquam inefficioſo, ſom det der vaar giort imod all Guds
fretighed / haſſuer Erchebiſp Peder Lycke / ſom lagde ſig
imellem / den Trætte oc Kiſt ſaaledis affſkild oc forrenit/
Aar 1423. at det Guds ſom laa i Arløff / Høftenløff/ oc
Dierke. Item vdi Falſterbo oc Staanør/ ſkulde falde Arff-
uingene til / Det andet Guds ſkulde den beſidde/ oc i verge
haſſue/ ſom vaar Forſuar for forneffnde Altar.

Aar 1416. ſom nogle mene/der Erchebiſp Peder haſſ-
de til Skibs ladet vdføre aff Slaane/ moxen all Kirckens
Liggendefæ oc Spilffar / der til ocſaa Erchebiſpens Lue/
Staff / oc andre Erchebiſpens ſmycke / ſom icke vaar ringe
Penninge værd/ (om hand dette vilde foruare/ ſig ſelf eller
Kircken til beſte / er wuſt) Da er dette Klenodie oc
Wofkaſſ/ ſaa meget oc huad det vaar / kommen Sprøffs
uere til Bytte / oc ført til Kiil / icke vden Kirckens ſtore ſka-
de. Nogle ſkriffue/ at dette er ſkeed i hans Erchebiſcopdoms
begyndelſe.

Oc der hand haſſde ſiddet hen ved 3. Aar / er hand
vdd/ Aar 1418.

XXII. PETRVS Lycke.

Petrus, den 5. aff det naſſen / ſom tilſorn vaar Biſcop
vdi Ribe/ aff de Lyckers Stamme / er begærit til Erchebiſp
Aar 1418 6. Feria poſt Dominicam , Quafi modo geniti,
ſom da indfalt den 4. Aprilis/ ſom er S. Ambroſij dag.

Hand

Hand sab/ ber Kong Erich aff Pomern regerede her
vdi Riget/ formedelst hues Vilie oc Samtycke hand ocsaa
bleff Erchebisp.

Der hand vaar stadfest til Sædie/ haffuer hand lige
som forrige Erchebisper/ stadfest Capitels Priuilegier.
Der hand vaar stadfest aff Passue Morten den 5. forhuerffs
uede hand dette/ At i den sted/ som Erchebisperne tilforn/ fra
Erchebisp Trugelsis tid/ indtil nu/ gaff til Rom for Pallio
oc Stadfestelse/ naar som heldst nogen Erchebisp bleff/
40000. Rhinske gylde/ skulde de nu her effter giffue Passu
uen 2000. Gylde/ fordi at Kirckens oc Lunde sædis Ken
te/ oc huad hun eyede/ vaar nu ved languarendis Krig for
ringet oc forkortet. Breffuet som Erchebispen her paa giff
uet er/ findis endnu tilstede/ oc er skreffuet i fornæffnde Passu
ue Mortens Passuedoms 2. Aar/ som er Anno Christi 1419.

Ellcholsms Slaat/ met det Gods som der tilhørde/
haffuer denne Erchebisp indløst fra Absolon Pederfføn aff
Herløff (om huilcken tilforn er røre vnder Erchebisp Ja
cob) oc vdlagt derfor 1000. marc Skøff i huide Sterling
ger. Huilcken Summa Penninge sigis at vere samlet fors
medelst en Skat/ som besynderlig er lagt paa Prestes oc
Landesby kircker. Oc dette skriffuis at vere skeed Aar 1424.

Aar 1425. ved S. Knud Kongis dags tid/ er holden
it Landemode til Rixbenhaffn/ nærucrendis ocsaa andre
Bisper aff Danmark/ Bisp Peder aff Børglum/ Hans
aff Roskilde/ Rasse aff Bihense/ Christiern aff Ribe/ Al
rich aff Aarhus/ oc Henrich aff Slesvig/ met andre Ri
gens Prælater/ Huor der bleff fornøet de forrige Bispers
Vand/ offuer dem/ som gjorde Kirckens Gods oc Mend/
nogen Offueruold. Der bleff oc befaleet at bede for Kon
gen oc Dronningen. Item/ for Dronning Margrete/ som
da vaar død/ Oc for alle andre som hialp oc forfremmede
Elerckerieet/ Met flere Forordninger/ som hørde hen til Kir
ckens Disciplin oc Vnderuifning. Samt

Samme tid lod hand oc besfickte / at S. Annæ dag
skulde Aarlig holdis hellig her offuer Niget / den næste dag
effter vor Frue vndfangelsis dag. Item/at der skulde tuens
de gange om Aaret holdis Mode i Stiffet.

Aar 1429. haffuer Erchebispnen lagt en Gaard til
Kircken/ liggendis i vestre Mølleberg / huilcken hand bytte
sig til / for noget Guds i den Landeshj Lydekligbing/ om
huilcken tilforn vnder Erchebisp Niels er talet / At samme
Erchebisp Nielsis Aarlig begiengelse skulde holdis der aff.

Aar 1430. haffuer hand besficket en Grund oc gaard
til Prestens voning oc Residentz i Vesth sogn.

Der findis endnu Canickernis Gienfigelsis breff/vd: Protestatio,
giffuet i denne Erchebispnis tid/Aar 1434. vdi Eugenij, den
fierde Passue aff det Naffn/ tredie Aar/ Vdi huilcket Breff
de bekiender oc bestaar / at de ere nødde til aff Kong Erich/
at læse oc siunge Davids Psalmer. Huad her met kand
vere syndet / enten aff dem / eller aff Kongen/ seer ieg ick/
Effterdi at det met all rette engner oc bør dennem / altid oc
eiindelig at studere/ baade Psalteren/ oc den gantze hellige
Ekrift / som kaldis Canonica, huor aff Canickerne vden
tuiffuel ere saa kallede / Oc om de her vdi offuede dem/ da
syndede de intet/ Icke heller Offrighed/om de vilde paamins
de oc tilraade de Forsøn:melige oc Orckelse Mennisker/ at
gipre derts Embede fyldest.

Aar 1435. haffuer Erchebisp Peder lagt en Gaard i
Landskrone/ ick langt fra Carmelite kloster / huor Slaats
ret nu er / Oc end en anden Gaard i samme By / til vor
Frue Altar i den ny Capel/ som hand lod bygge.

Samme tid vaar Peder Oxe Slaasheerre paa Hels
singborrig.

Aar 1436. døde denne Erchebisp / hen vdi 18. Aar/
effter hand først kom til Erchebiscopsdommet / Oc bleff
begraffuet vdi det ny Capel / som bleff stiftet/ Jomfru

Marla til Loff / Hvilcket nu kaldis Sancte Jørgens
Capel.

XXIII. IOHANNES Laxmand.

Iohannes, den tredie aff det naffn (vordt kalde hannem
Hans) aff de Laxmenders Stamme / Pouel Laxmands
Broder / som i forduin dage vaar Hoffmester / bleff nu Er-
chebisp effter Erchebisp Peder / Aar 1436. oc vaar tilforne
Decanus i Lunde kircke. Paa hvilcket Aar / effter hand
vaar stadfest / den næste dag effter S. Lauris dag / hand oc
stadfester / effter de forrige Erchebispers seduanc / Lunde Ca-
pitels Priuilegier / der Kong Erich endnu haaffde Regimens
tet / Men Kong Christoffer aff Beperen kom sitar der eff-
ter i Kong Erichs sted / oc bleff kronet aff denne Erchebisp
Hans / Aar 1440. paa nyt Aars dag.

Samme Aar haaffuer oc Kong Christoffer stadfest
Kirckens oc Capitels Priuilegier / næste dag for Martini,
Oc neffnis her osaa aff Prælaterne / Prouisten / Decanus
oc Erchedegen / oc gantiske Capitel / Cantore forgiet oc vdes-
luct / lige som tilforne.

Samme Aar ved Pingedags tid / bleff Mester Hen-
nekinus, som da vaar Canick i Roskild / Biscop til Othen-
se / effter Biscop Nassne / oc bleff viet oc stadfest aff Erche-
bisp Hans Laxmand.

Formedelst denne Erchebisp er den Antiphona, inds-
ført om Jomfru Maria / hvilcken saa begyndis / Beata im-
maculata &c.

Denne Erchebispis Guldbroðre aff en Moder / vaare
Acho oc Pouel / haaffue funderit det Helliggeisthus i Landes-
krone / som Slugstuen nu er / oc haaffuer det begaaffuet mee
Gode / hvilcket deris Broder Erchebisp haaffuer stadfest.
Aff samme tuende Broðre er oc it Capel bygt / hos den
Landeshy Ryde i Quistoffte sogn / som for nogle saa Aar si-
den er nederbrgt.

Denne

Denne Erchebisp Hans Laxmand sad i 7. Aar/hand
 døde paa Erchebispens Slaat Fliginge/ Aar 1443. oc bleff
 begraffuen i det ny Capel / til vor Frue i Lunde kircke / paa
 vor JEsus Himelfærs dag / vnder en hvid Marmors
 steen. Hans Graffskrift haffuer 1450. huilket er wret/
 Dog det er troligt / at Stenen er lagt paa Graffuen det
 Aar/ men hand vaar død 7. Aar tilforn.

XXIV. TVVO.

Thue Nielssøn / fød i Viborg / Doctor i den hellige
 Skrift / eller oc / maa skee / i den Geistlige low / bleff Er
 chebisp Aar 1443 den 7. dag Junij/oc vaar tilforn Erche
 begn i Lund. Der hand vaar stadfest Aar 1444. vdi en
 den paa Aprilis Maanen / stadfeste hand oc saa Capicels
 Priuilegier.

Hand sid vnder Kong Christoffer aff Oldenborg/
 huilken sidste Kongehand oc kronede Aar 1449. vdi Oc
 toberi Maanen/ effter at Kong Christian haffde oc tilforn i
 det samme Aar stadfest Lunde Capicels Priuilegier.

Vnder denne Erchebisp haffuer Passue Niels den 5.
 aff det naaffn / ladet vdgaa i sit Passuedoms første Aar/
 som vaar Aar 1447. ny Afflads breffue / foruden de som
 tilforn aff Passue Bonifacio den 9. vaare forundte / met
 huilke Afflad Passuen paa ny biuder Solcket til at besøge
 Lunde kircke/ paa S. Knud Kongis oc Marpris dag.

Aar 1452. der Kong Carl Knudssøn / da Konge vdi
 Suerig/ forderffuede oc plyndrede Skaane / vaar hand
 synderlig vred paa denne Erchebisp Thue. Huerfor hand
 oc slog sin Leger for Lund/ oc affbrende en stor part aff By
 en/ oc ødelagde alleneagne i Skaane/Landsbyer oc Gaarde/
 oc allermest dem som Erchebispen tilhørde. Erchebispen
 tod dog ick aff met Waaben oc Verie/at forfølge Fienden/
 men i huad maade hand kunde / nedlagde oc ihuel slog Kong
 Carlo Krigsfolck. Denne de Suenstis indfald er skedd ved
 Bastelaffns tid i samme Aar.

Aar 1459. haffuer denn e Erchebisp ladet opbygge en Mur omkring Erchebispgaarden i Lund / oc haffuer ocfaa faet Mur omkring det Hus/ som kaldis Camera, mit Sallen oc Haffuen der hos.

Hand haffuer oc paa Helsingborgs staat / ved Porten paa den søndre Side/ladet bygge it Steenthus/ vdi huiltet er en Stue vnder til/ offuen paa er en Sal / Huilet en Bygning er færdig giort ved S. Michels dags tid/ Aar 1462. Paa huilet Aar/ formedelst Euerigis Rigis stens ders Billie oc Raad/ Erchebisp Hans aff Upsal er fangen paa Stegholm staat aff Kong Christiern i Danmark / oc til Skibs ført til Kjøbenhaffn.

Aar 1462. haffuer Lunde Prælater oc Capitel effter/ lat Bønder / boendis i Raaby magle/ en Gaard vdi nørre Knestrup/ met saadan Vilkaar / At de der aff skulde giuffe til Aarlig Landgielde/ 8. pund Bvg.

Aar 1462. den 7. Junij/ som vaar en Tisdag/ der en ved naffn Her Peder Absolonsson / Prouist i Lunde kircke/ vaar død / er strax siette dag der effter / en vduald i hans sted aff Capitlet/ved naffn/ Hans Bing/Canick. Der hand nu sende it viffe Bud til Rom til Passuen / met Capitals Breff/ om sin Stadfestelse / befant hand / at en Cardinal Her Franciscus de Mantua, haffde bekommet samme Prouistie/ met Dalby kloster / formedelst Passue Pij den 2. aff det naffn/ Myndighed oc Skend.

Erchebisp Thue/ iblant andet skreff samme Cardin til / At huo der skulde vere Prouist / hand skulde oc vere bosiddendis hos Kircken / fordi at Prouisten vaar Forsuar oc Talsmand vdi alle Sager / offuer Capitals oc Kirckens gods/ for Forster oc Adel. Der til met / da reyser Rentem aff samme Prouistie icke offuer 40. Rhinske Ghiden/ At samme Cardinal vilde derfor oplade samme Prouistie til forneffnde Hans Bing.

Aar

Aar 1465. vnder Erchebisp Thue / haffuer en Canick / ved naffn / Her Peder Hermandssøn / som vaar Egers mand til S. Hans Euangelistæ Altar / giffuet sit Hus i S. Thomæ sogn / til samme Altar / met en Haffue liggendis vesten op til samme Hus / for sin Aarlig begjengelse at holde. Bogiffet eller Jordestald der aff, vaare 3. marc Skuanske.

Vnder fornessnde Erchebisp Thue / haffuer Vinhold Lunde kirkis Cantor, lagt en Gaard til Cantoriet. Aar 1448. liggendis i den Landsby Siæle / De to andre Gaarde / den ene i Arrie / den anden i Hindby / til at hellig holde S. Erasmi dag / huor til Erchebispen haffuer oc lagt den kircke i Kyneksted, som nu nyliq vaar bygt / som oc kaldis Lunterhun i Bardager sogn / ved Kynekbro i Biergeherrid.

Aar 1471. paa S. Lucie dag / som falder den 13. Decembris / er aff Capitlet stadfest oc samynct / At naar nogen Prælate eller Canick affsiger sig met sin egen Præbende / oc vil begære en bedre / da skal den strax maa besidde den ledige Præbende / som hand effter den anden skal haffue / oc aldels den nyde / bruge / haffue oc beholde for sin egen.

Aar 1472. den 3. dag / eller / som andre mene / den 5. dag effter den Spndag / Quasi modo genit, huilcken Spndag vaar da den 3. eller 5. dag effter S. Ambrosij dag / der / den 7. eller 9. dag Aprilis / døde Erchebisp Thue / vdi sit Erchebiscope doms 29. Aar / oc bleff begraffuet til Lund i vor Frue Capel. Hans Graffskriffte er saa lydendis :
Hic iacet sepultus Reuerendissimus in Christo pater ac dominus, Dominus Tuuo, Dei gratia Archiepiscopus Lundensis, in artibus Magister, ac in sacra Theologia Doctor, qui obiit Anno 1472.

XXV. IOHANNES Brochstorp.

Iohannes, den 4. aff det naffn (huilcken vore falder Jønes eller Jens) fød i Sieland / aff Brochstorpe stamme

oc Doctor i den Geistlige low / eller Baccalaureus decretorum, Kong Christians Canseler / oc Erchebogn i Lund/ bleff vduald til Erchebisps effter Thue / Aar 1472. hen ved den Spndags tid/ som kaldis Misericordia Domini, vdi Aprilis Maanet. Hand sad vnder Kong Christian/ oc vnder hans Søn Kong Hans.

Der hand bleff vduald/soer hand Capitel den seduamlig Sed / næruerendis Kong Christlan selff / Huilcken Sed foruden det som vaar bekræfftet aff de andre Erchebispen/ indholder oc dette/ Erchebispen maa ingen aff Prælaternis oc Canickernis Vpnder met wtskielig Giesterie besuare/ eller tilstede at besuaris ved nogen aff sine.

Erchebispen maa oc icke affhende/ pantsætte eller forlæne nogen/ icke heller nogen mact effterlade offuer noget aff det Gode/ som ligger til Erchebispens Bord / vden for synderlig Nytte skuld/ eller aff stor Nød / oc det met Capitels minde oc Samtycke / vnder huad som helst Titel oc Skin det affhendis kand.

Naar nogen Hertlighed eller Prælatuur bliffuer ledig i Lunde kircke/ da skal Capitel haffue Jultmact oc Frihed at vduelge en Prouist/ Decanum, Erchebogn oc Cantorem.

Ingen Canick skal tilsettis vden met Capitels Forsloff oc Samtycke.

Alle Fogeder skal met Capitels Jultbyrd tilsettis/ oc skal gige Regenscaff for dem/ som næruerendis ere aff Capitlet.

De ældste Canicker maa bekomme ordentlig effter huer andre/ bedre Præbender/ naar de bliffue ledige / oc de dennem begære oc vduelge.

Canickerne skal haffue deris Annexe Kircker / oc de som ere lagde til nogen Clerck eller Canick / fri for Cathedracico oc anden Hielp.

Canickerne skal fri beholde oc anamme Erchebispens
Lund

At end aff deris egen Bønder / oc Kircke gods / oc aff deris
egit Gæderne gods / oc aff andet Gods / som de Atffuelig
haffue bekommet.

Stole Præbenders gods skal bettois en eller flere aff
Capitlet / oc icke de andre / troligen at vdbytte / effter Ca
pitels Ordinauz.

Erchebippen / vdi Capitels gods oc Herlighed at for
læne oc forunde / skal icke ansee Elect / Blodesforuante /
Bøn eller Gaffue / Men dennem skal hand forunde Hers
lighed oc Velgieruing / som hand / næst Gud / forstaar at
vere formedelst Lærdom oc høffuist Læffnet / aff Lunde By
oc Stiffet / de fornemste oc ættigste.

De som ere Mestere vdi Boglige Konster / oc in De
cretis graduati , det er / de som haffue bekommet obnbare
Widnesbyrd fra høye Skoler oc Vniuersiteter. at de haffuer
vel studeret / oc forfremmet dem i den Geistlige low. Item /
Adels personer / som ere skickelige oc lærde / Om saadanne
Personer oc Mænd findis i Danmarckis Hoffuet stift / da
skal de / frem for andre / som icke haffue promoueret, ophø
yes til Herlighed oc Beneficijs, at nyde aff Capitels Gods
oc Gaarde.

Canicerne som boer i Lund / skal frit maa hugge Vid
i Sandby Skow.

Ingen Leegmand / det er / den som icke er lærd / oc ind
uict til nogen hellig Tieniste / skal sættis til Official eller
Soget offuer noget Geistlig gods / men en Clerck / som er in
den den hellig Orden / oc en aff de Geistlige / oc det met Ca
pitels Samtycke oc Vilie.

Ingen skal sættis til Befalningsmand eller Lænes
mand paa nogen aff Erchebispens Slaatte / besynderlig
paa Hammershus / Aabus / Elleholm oc Nesholm / vdi en
met menige Capitels Samtycke.

Disse oc andre Priuilegier / som oc aff forrige Erche
bisper

bispet vaare giffne oc samtyctte/ besynderlig aff Erchebisp
Niels/ haffuer denne Erchebisp Dans stadfest/ effter at
hand selff vaar stadfest/aff den Romerske Paffue/ Aar 1473
paa S. Michels dag / Paa huilcken tid der oc bleff formyet
en aff Erchebisp Eskilds Forordninger / om Præbender at
vduelge / huilcke hand befalede / at de allene maatte nyde oc
bruge / som boede hos Capitel / oc det icke vden en gang/
Først Prælaterne/om de vilde / Dernæst de ældste Canicker
at forresættis de Vnge.

Hand betalede oc pro Annata, som de kalde det/2000.
Ducater.

Aar 1474. der fornessnde Iohannes vaar Erchebisp/
haffuer Paffue Sixtus den 4. vdi sit Paffuedoms 3. Aar/
formedelst Kong Christierns Befordring / som da vaar til
Rom/ giffuct alle dem store Afflad / som paa S. Lauritz oc
S. Knud Kongis dag / søgte Lunde kircke / oc met Kund-
hed vilde hielpe til Kirckens bygning / som da vaar forme-
delst Krig oc sientlig Indfald/ (som Paffuens breff formel-
der) vdi sit Gods oc Indkomst meget forringet.

Samme Aar haffuer fornessnde Paffue / huilcket
Kong Christian oc forhuersfuede / stadfest alle Lunde Kir-
ckis Frihet oc huordanne de vaare / Huor om hand lod o-
ne Bressue vdgaa.

Samme Aar haffuer en heed Mester Rield/ Canick/
giffuct it Steenhus i Malmø til S. Staphens Altar/paa
Peder Hermandssøns Canickis vegne / oc i hans sted / met
en Velig sammesteds/ som Bressuct der om giore kalder en
Vuod. Samme Rield/ for sig selff oc paa sin egen veg-
ne / lagde oc til samme Altar it Hus i samme Rjøbstad/
Item/ it andet Hus i Lund / næst op til S. Staphens
Residentz imod Norden.

Aar 1476. ere Trælleborgs Borger forundte fire
Gaarde vdi den Landsby / vester Rjøbtinge / som hørde til
S. Anz

S. Andreæ Altar / huilcket Prouist Anders stiftede Aar 1303. eller dess omtrent / Oc det met saadanne Vilkaar / at Borgerne der aff skulde vdgifue oc betale halfftiende mark indén S. Dionysij dag / ellers skulde de haffue forbrut samme Gaarde / der som vdgifften icke betimen bleff betalet.

Aar 1478. er Erchebisp Hans dragen til Kiostock / met en Glaade / statlig vdred / oc haffuer taget imod Frickén Kirstine / Hertug Ernstis til Saxon / oc Electoris Daatter / Hertug Hansis / som da vaar vduald til Danmarckis Konge / Gemahl / oc førte hende ind i Danmarck / hues Brylsup bleff der effter holdet i Riibenhaffn met stor pract.

Aar 1481. der Kong Christian vaar død / haffuer denne Erchebisp met all flid / frem for andre / der paa arbejdet / at Hertug Hansis vduelgelse skulde bliffue ved maet / oc forfulde holdis. Oc er der holden Herredage til Halmsted / huor hand oc bleff forkyndet oc vdraabt at vere Danmarckis oc Norgis Konge / Dog kunde forneffnde Erchebisp paa den tid det icke saa ferskaffe oc vdrætte / at de Suenste vilde kense oc krone hannem til Konge.

Aar 1483. 15. Kalend. Iuntij, det er / den 18. May / haffuer samme Erchebisp kronet baade Kong Hans oc Dronning Kirstine.

Aar 1488. haffuer hand ladet sætte Mur om Fliginsge / en aff Erchebispens Slaatte. Hand haffuer oc ladet færdige oc oprette nogle andre aff de beste oc fornemste Erchebiscoplige Gaarde oc Slaat.

Aaret næst der effter / som vaar Aar 1489. vdi Septembri Maanet / haffuer hand sammenskreffuet Capitels Lowe oc Ordinanger / huilcke ere anammede oc samvækte / endrectelig aff menige Capitel / aff huilcke Lowe den største part endnu brugis oc holdis wforkrenckte.

Aar 1497. døde Erchebisp Hans aff Pestilente / der hand haffde siddet næsten 26. Aar / Oc hederlig bleff begraffuet

graffuet i Lund/ i vor Frue Capel ved Alteret/ som hand
selff haffde stiftet/ med denne Graffskrift: Hic iacet Re-
uerendissimus in Christo pater, Dominus Iohannes Brochs-
torp, Deigratia, quondam Archiepiscopus Lundensis,
Sueciæ Primas, & Apostolicæ sedis Legatus, nec non De-
cretorum Baccalaureus, cuius anima requiescat in pace,
qui obiit Anno Domini 1497.

Samme Erchebisp/ formdelst synderlige Breffue
hand lod vdgaar/ haffuer forordnet/ at naar Prouistiet/De-
canatus, Erchedegndommet oc Cantoriet bleffue ledige/ da
skulde Prouisten/ Decanus, Erchedegnen oc Cantor, igien
aff menige Capitel vduelgis.

XXVI. BIRGERVS.

Birgerus, en Mester vdi Boglige konster / i forðum
bage Skolemester i Lund/ oc der effter Dronning Dorothis
oc Dronning Kirstinis Cangelser / oc nu Canick i Lund / oc
Erchedegn i Roskild / følger fornessnde Erchebisp Hans/
som nu vaar død/ vdi Sadit.

Hand vaar fød i Halland/ aff ringe oc fattige Sleet
oc Forældre / dog ærlige. Hans Fader heed Gunder / oc
vaar Degn oc Klocker i Lindbiærg sogn i nørre Halland/
Hans Moder heed Bente. Hans Fader sætte hannem
vdi Barndommen til Skole i Barbiærg / Oc der hand
sammestede haffde lærd de første Fundamenter vdi Boglige
konster/ begaff hand sig der fra til Roskild / Oc siden nogle
Aar forleden/ til Skare Skole i Suerig / huor hand vaar
i fem Aar/ Oc bleff hannem meget gaat oc Velgiærninger
der beuist aff Bisperne sammestede/ som vaare/ Bisp Bent/
oc Bisp Brynild. Der samme fem Aar vaare forløbne/
er hand forreyst til det Academie vdi Grifshuuld i Pom-
mern/ som da nyelig vaar opret Aar 1456 oc der sammestede
bleff hand promouerit til Mester in Philosophia. Hand
er siden hiemkaldet aff en/ heed Doe Pijg Erchedegn/ til æ-
re

vere Skolemester i Lund. Siden er hand kaldet fra Skole
tjenisten/ til Hoffue oc Kongens Cancellij/ formedelst en ved
naffn Hans Pederfføn/ vduald Erchebogn i Roskild / oc er
kommen i Kong Christians den 1. Cancellij/ ved det Aar/
der mand streff 1474.

Aar 1476. bleff hand Canick i Lund / oc icke lunge
der effter Erchebogn i Roskild.

Aar 1477. den 25. Aprilis/ er hand bleffuen Dron-
ning Dorothis Cancellier i Kjøbenhavn / Oc effter hendis
dødelig Affgang/ bleff hand Dronning Kirstinis Cancellier/
Aar 1495.

Aar 1497. den 6. dag effter Bonifacij dag / som vaar
den 7. dag Junij, bleff Birgerus met menige Samtycke vdu-
uald til Erchebisp/ Hans Vduelgelse bleff stadfest aff Kong
Hans oc Dronningen.

Hand sad der Kong Hans oc hans Søn Kong Chris-
tian den 2. vaare Konger i Danmark.

Der hand vaar bleffuen Erchebisp / haffuer en/ ved
naffn/ Niels Hack Arffuing til Hecteberg / met nogle aff
hans besorne oc mectfolgere aff Adel / verit hannem høylig
imod/ oc giort hannem stor Besuering.

Samme Niels Hack haffde til Ecte Johan Brochs-
storps/ forduin Erchebisp (som almindelig vaar kaldet Jens)
Broders Daatter/ huilcken heed oc Iohannes, men vore kal-
lede hannem Hans / Oc samme Niels Hackis Hustru/
vaar samme Erchebisp Hansis Arffuinge.

Birgerus klagede allcuegne / huorledis Erchebiscops
dommet vaar forringet/ formedelst hans Normands Erches-
bisp Johan Brochstorps Regimente. Oc der hand igien
fordrede oc bekom / i huad maade hand kunde / Fordegods/
Kirckens gaarde/ som andre / enten haffde i leye oc fester/
eller vaare pantsatte/ eller besadde / vnder huad som helst
Titel det vere kunde/ met ret eller wret/ der Johan Brochs-

storp vaar Erchebisp / Er denne Niels Haack / oc andre aff
Adelen/synderlig en ved naffn/Niels Brock aff Barsbeek/
bleffne hannem wgunstige. I midler tid haffuer oc mange
breyet hannem hans Lycke oc Stamme / som i Begyndel-
sen vaar tynd oc ringe / huilcket hand dog formedelst Dyd/
Gudsfrugtighed/ Forstand/ oc andre høye Gaffuer / haffuer
oprettet oc vederlagt.

I den Krig som Kong Hans førde met de Suenste/
Aar 1497. oc nogle effterspølgendis Aar/haffuer Erchebisp
Byrge benist Kongen synderlig Tro oc Hielp / oc haffuer
paa sin egen/ oc dei Erchebiscoplige sædis Bekostning/ hols
dei Kongen nogle Jennicker Knechte til hielp.

Det skede dog nogle Aar der effter / at Kongen haff-
uer paasørt Erchebisp Byrge en Trætte (thi almindelig er
store Herrers venstæff lidet tryk at driste paa / at de oisaa
snart i deris Sind forandris)om Bornholm oc Hammers-
hus/huileken Kongen(maa skee formedelst nogle huctlere oc
Smigrende iblant sine Hoffstienere deris tilstændelse) lag-
de sig effter at tage fra Erchebispen oc Sædit / oc holt sig
der til met nogle gamle Breffue / fundne i hans Kongelige
Breffkammer / om huilcke tilforn er røret i Erchebisp Niels
sis Historie/ Men Sagen kom icke til nogen fremgang.

Aar 1502. gaff Pouel Larmand / da Rigens Hoff-
mester / som samme Aar / icke lunge der effter til Røpbens
haffn er omkommen/ en Gaard til Lunde Skole/liggendis i
den Landsby Haffuerød / til Nederlag for en som hørde til
Prestegaarden i Siælle sogn/huileken Gaard laa dog inden
Agerups Markstæffel oc Gaardsgrund/huor om forneffns
de Pouel Larmands oc Lunde Capitels breffue findis.

Samme Aar er Mester Caspar(eller Jesper)Broch-
mand indskreffuet i Lunde Canickers Register.

Der Pouel Larmand vaar død / oc hans Arffuegods
vaar forfalden til Kongens Dressel / strax effter hans død/
haffuer

haffuer Erchebisp Byrge kjøbt aff Kongen den Gaard
 Agerup i Siælle sogn. Item/ Harager Mølle / oc 38. an-
 dre Bonde gaarde / som met rette hørde til forneffnde Aa-
 gerup (huilcke allesammen tilhørde Pouel Larmand / oc
 vaare nu Kongen tilhørende) oc det ick for de Penninge som
 hørde til Erchebispens sæde / men for sine egne Penninge/
 dem hand met stor Nøde oc Arbejd haffde adspurt. De
 haffuer hand for samme Gods lader Kongen tiltelle 6750.
 Mark/ Danske mynt. Dette er skeed Aar 1503. Thi sam-
 me Erchebisp tenckte at koste paa Religionen at forfremme/
 dette sit Gods huad det vere kunde/ oc til hellige Dyrckelser
 oc Guds tieniste at stifte/ huilcket hand oc der effter gjorde/
 De vilde derfor/ at forneffnde Godsis indkomst skulde tiene
 til samme Dyrckelser at beuare/ oc holde ved lige til sine eff-
 terkommere / Errans, quod dicitur effectu, non affectu.

Aar 1505. der hand haffde / som en Kirckeverge oc
 Forsuar/haffte Lunde kirckis Gods i antuorde/it heelt Aar/
 met Lunde Capitels tilladelse / oc sin egen Vilie / haffuer
 hand gjort Capitel klart Regenscaff/ huorledis hand haff-
 de samme Gods forrestaait/ De der met fortiente hand stor
 Loff for sin Trostcaff oc Flittighed.

Aar 1506. haffuer Erchebisp Byrge kjøbt aff Gre-
 gers Ibssøns Effterleffuercke/ved naffn/ Johanna/ fød aff
 de Brahers Stamme/ til sig oc sine Arffvinger/ en gaard
 i sin Spødeby Lindberg/ huor aff gick Aarlig 8. pund Smør/
 huilcken Gaard hand siden gaff til Lindbjerg kircke/ oc vnte
 Erchebispen at haffue mact der offuer.

Samme Aar haffuer en ved naffn / Niels aff Har-
 rebierg/ stifftet it Altar/ Jomfru Mariæ til Loff / vnder
 Orgeluercket / ved den Nørre side / i Lunde kircke / til huil-
 cket hand lagde gaat Gods. Forsuar oc Mact til Altaret/
 vilde hand at skulde vere hos Lauris Costessøn aff Røgle/
 hans Sueger/som haffde Helenam, hans Broders Knuds

Daatter til Hustru. Samme Maet skulde oc vere hos den-
ne Laurikis Søn / ved naaffn Knud / saa lenge de leffuede.
Der Altarit bleff nedbrøt / er baade Gudsit oc Forsuarit
kommet til deris Arffuinge.

Samme Aar er Mester Holger Skaller / først tagen
iblant Lunde Canicker / oc er siden bleffuen Ercheidegn.

Aar 1509. paa Lunde Landsting / der Henrich Krum-
medlg aff Eline / vaar Landsdommer / næruerendis icke
mange aff Adelen / haffuer Steen Bilde aff Liungsgaard /
paa Kong Hansis vegne / oc effter hans Vilie / skipt Erche-
bisp Byrge Agerup gaard / met dess tilliggendis Gods /
Huilcken Gaard oc Gods / Erchebisp Byrge købte aff
Kongen / effter Pouel Larmands dødt / som tilforn er sage.
Samme Skipde haffuer fornessnde Steen Bilde met sie
Signet stadfest.

Aar 1515. købte Birgerus til sig oc sine Arffuinger aff
en heed Skialm Bernissen / Vicario til Lund / en Gaard i
Listerby / icke langt fra Rodneby vdi Blegind. Skat der
aff vaar 20. Stilling / met andre smaa Skatte.

Aar 1516. haffuer Kong Christian lagt Engelholms
kircke til Cantoriet i Lund / huilcken By begyntis da først
at byggs vnder Kong Hans. huort hen bleff forflyt Ryne-
stad eller Lunterthun / som tilforn vaar bygt paa en anden
sted. Huilcken Byes kircke aff gammel tid hørde til Cana-
torem. Men Erchebisp Byrge Aaret der effter / som vaar
Aar 1517. haffuer bortbygt baade Barchager / som oc tilhør-
de Cantori, oc Engelholms kircke / for to andre Kircker / som
vaare Opagre oc Glackerup / oc laa nærmere / Adzer Cana-
tori til Vilie / huilcken ombyttelse varer endnu.

Fornessnde Adzer Cantoris Fader heed Peder / oc
vaar hand selff fød til Helsingborg / Hans Gudfryetighed
oc Fromhed berømmende Birgerus megit / oc sætte hannem
derfor til Cantor, effter Doe Hanssens dødt / forðum Can-
tor

tor sammestød. Se paa det / at samme Adger kunde haaffue
diss større Wjnddighed (thi Cantores vaare icke meget aften
de tilforne) haaffuer Birgerus forpget oc forbedret Cantoriet,
icke met ringe Gods/ huilcket hand kiste for sine egne Pens
ninge/om huilcket Gods tilforne er sagt.

Birgerus haaffuer oc sat samme Cantor til en Jorstans
der oc tilhuns Mand offuer tre Vicariedømme / huilcke
Erchebisp Byrge selff stiftede Aar 1518. oc rundelig met
meget Gods oc Indkomst begaaffuede oc forpgete. Huor
om sindis en Fundas/betreffet met Erchebisp Byrgis eget
Signete / oc met Angeli Arcemboldi Haand oc Samtyk
cke / som vaar Passuens Legat / oc vaar her i Riket/ Aar
1519. vdi Aprili Maanet.

Samme Aar 1519. vdi Decembri Maanet/døde Er
chebisp Byrge / der hand haaffde siddet 22. Aar / oc nogle
Maaneder / oc bleff begraaffuen i Kresten i S. Lauris kir
cke (huilcken hand met stor Betøstning haaffde ladet forbedre/
som vaar moxen forfalden tilforne) i sin egen kostelige
Grav / den hand tilforne haaffde ladet berede / huor denne
hans Graffscrift læsis: Hic iacet Reuerendiss. Dominus
Birgerus de nørre Hallandia, Dei gratia Archiepiscopus
Lundensis, Sueciæ Primas, & Apostolicæ sedis Legatus,
huius Cryptæ reformator, & horarum B. virginis in ea in
ceptarum fundator, qui obiit Anno Domini 1519. Sabbas
tho post festum Annæ viduæ, Is erat Decembris dies 10.
Sepultus est autem die Mensis eiusdem 12.

Samme Erchebisp vaar paa Egemlig skickelse en lau
Mand/ dog Stormodig oc Prectig. Der hand tit oc offte
hørde / at nogle aff Adelen vaare oprøriske / oc truede hans
nem/ fordi at hand igien anammede det Gods / som de met
ringe Ket haaffde besiddet/ sagde hand / Det bør off at gjøre
S. Lauris Dug noget bredere/ Giffuendis tilkiende/ at der
skulde holdis flere Hoffmend / at forsuare sig for Offuers
vold/

vold/ om noget saabant paakommer. Hand holt dog ellers
it stort tal Guld/ oc langt flere/ end nogen aff de forrige Er-
chebisper haaffde giort.

Hand haaffde oc selff optenckt sig it Vaaben/ som
vaar en Lind / den vdftracte sig i fem Grene / paa huilcke
sad fem Roser / alle Blade paa Grenene vaare 30. Roden
paa Linden vaar trefold/ vnder huilcken Rod vaar it Gulff/
lagt med 7. Steene / atskillige Farffue. Vffuer Toppen
hengde en Himmelblaa Sky/ som betegnede Himmelen.

Det befalder mig at fortelle/ huad Trætte hannem oc
Henrich Krummedige Ridder/ oc Rigens Raad / om huil-
cken er talet tilforn / for samme Vaaben / haaffuer en gang
i Rigens Raads næruerelse / imellem verit / huor hannem
vaar den næste sted hos Kongen tilsticket for hans Embedis
Værdighed/ Thi fornæffnde Henrich Krummedige meen-
te/ at Erchebispen icke burde at føre denne Lind/ fordi hand
i lige maade førde en Lind i sit Vaaben / Huorfor hand
haaffuer oc tuert oc vredelig talet Erchebispen til / at hand
vilde bruge Adels oc it fremmit Vaaben / som vaar dog wi-
ædel fød/ oc moren en Bonde Søn.

Men der Burgerus lættelig forstod / at hannem bleff
saa paatalet/ stod hand op/ Oc der hand begærede Forloff
at tale / giffuer hand tilkiende med en herlig Tale/ enddog
hand den samme tid strax paa stund allene betenckte / oc be-
uiste / at hand intet haaffde giort / som 30 vaar tilbørligt/
Gudsfrøctigt oc sømmeligt. Betiender derfor sin fattige
Elect / oc sin Enke at haaffue verit ringe i Begyndelse/
Men at hand vaar kommen til saadan Ypperlighed/ der
vdi betiende hand/ baade Guds store Varmhiertighed/ saa
oc Kongens oc Dronningens gunst oc Vndest/ mod sig/
vnder hues Willie / hand haaffde giffuet baade sig oc alt sit/
oc vilde oc saa det samme giøre her efter / Der til med at
hand vel vnte Adelen deris Høghed oc Tre/ aff sit Herte
oc Sind/

oc Lind/oc vilde icke nogen tid bruge noget deris Naaben/
 eller haffuer wilt bruge. Veliender oc/ at hand vel veed/ at
 de Krummediger/ som er it ypperligt Adelsstamme/ fører en
 Lind/ huilken hand icke vilde eller kunde sig tiltage/ Men
 at hand fører en Lind i sit Naaben eller mercke/ (thi det er
 icke noget Naaben/ men it Mercke) den icke at komme off-
 uer ens met de Krummedigers Lind-/ eller met andre Adels-
 stammis Træer/ om de nogen bruger. Icke heller at hand
 tiltager / eller optencker sig nogen Adels Persons vaaben/
 Men at hand/ formedelst nogen Mercke oc Tegn/ vilde
 paaminde andre oc sig selff/ om deris Embede. De paa
 det/ at huer kunde vide / huad samme Lind betyder / Da er
 ieg fød/ siger hand/ i en By i nørre Halland / heder Linde-
 berg/ som liuder oc mercker Lindens berg / huor min Fader
 i fordom dage vaar en Klocker / som daar en ringe Mand
 paa Guds oc anden Vilkaar / huilket ieg icke klager nu/
 De at ieg denne fand altid ihukomme / baade min Fader/
 min Spedeby oc ringe Lycke/ Da fører ieg denne Lind / til en
 Hukommelse / icke anderledis / end Kong Agathocles sigis
 at haffue brugt Leerkar / naar hand fick sig Mad / at hand
 kunde mindis hans Fader vaar en Pottemager. Min Lind/
 siger hand / haffuer oc andre Bemerkelser / Den tredubs
 belt Rod/ betegner off den hellige Trefoldighed i Guddoms-
 men/ som er den Christelige Troes oc vor euige Saligheds
 Rod oc Grunduel. Bullen som er en / betyder den ene vs
 atskillige Guddommelig verelse/ som de tre Personer/ huil-
 ke vdi den samme Verelse tilhobe er / haffue tilfellis. De
 fem Grene/ oc lige saa mange Roser/ ere Christi 5. Saar/
 som strømmede met hans Rosens Blod. De 10. Blade/
 ere de 10. Guds bud / huilke ere fornyden/ at alle skulde aet-
 te oc beuare. De 7. Stene met atskillige Farffue/ som det
 Gulff er lagt met vnder Linden / betegner lige mange dø-
 delige Synder/ iblant huilke den røde Farffue kommer

offuer ens met Brede / Den sortactige eller Blyfarffuede/
 met Affuind/ oc siden suarer de andre Garsfuer til de andre
 dødelige Synder / effter atskillige deris Virckelse oc Rets-
 retning / Dette skal trødis oc lidis vnder Jødder. Men
 den Himmel som henger der offuer / er icke for den Sag
 allene tillagt/ at den skal betegne Himleherrid/ som samme
 Landsby ligger vdi / Men meget mere derfor / at den skal
 affmale off det sande oc Himmelske Fæderne land / til hvil-
 cken vi alle stunde formedelft Troen/ der skulde skinne i go-
 de Gjerninger / eller i Guds Budords lydighed / oc vdi ic
 Gudfryctigt Lessnit / oc at fly Synden imod Samuittigs-
 heden/ oc tuinge oc bortdriffue det wæne Rikets onde Bes-
 gæringer. Denne min Lind/ siger hand/ ser vel huer/ at
 vere lange anderledis / end de Krummedigers Lind / som
 skillis fra min/ baade paa Rod oc Bladenis tal / oc haffuer
 icke heller saadan Bemerkelse hos sig eller Tegn/ som min
 Lind. Der Birgerus dette haffde vdtaleet / frem effter hand
 sin Vederpart / at hand oc skulde forklare/ om hans Lind
 haffde nogen saadan Betydelse. Samme Erchebisp Byr-
 gis Tale befalt baade Kongen oc Raadet vel / oc alle loffues
 de saadan hans Forstandig oc Gudfryctig Paafund. De
 ingen effter den Dag torde obenbarlig bagtale eller bespoet-
 te hans Lind.

Om de Forandringer / som effterfulde Erchebisp Byrgis Død.

DEr Erchebisp Byrge vaar nu ved Døden affgangen/
 ere der atskillige oc bedrøffuelige Bulder effterfuld vdi
 Lunde Sæde oc Erchebiscopdom / Thi vdi 17. Aar næst
 effter hans Død / ere der 5. ophøiede til den Erchebiscoplige
 Stool/ som haffuer hafft Erchebiscoplige Nassn / oc alle-
 eniste bleffue vdualde/ oc icke/ effter de forrige Bispers vns
 oc Sed / aff Passuen til Rom stadfeste / Aff huilcke ingen
 leffuede

leffuede lenge vdi deris Stifte / icke heller døde i Stifteen.
XXVII, GEORGIVS à Scothborg.

Der Birgerus vaar skilde fra denne Verden / er strax
en aff Canikerne/ effter deris egen Retsighed oc Mact/som
de vilde (Thi Erchebisps vduelgelse hørde aff gammel
tid Capitlet til) til Erchebisp igien vdfaarct / ved Raffen/
Aage Jacobssøn/aff det Adelsamme/ som haffue dette Til-
naffn / at de kaldis Sparrer / som vaar Mester i Boglige
konster/ oc vaar paa den tid Decanus i Lund/ oc aff største
Parten/ for sin Dyd/ Fromhed oc Opriettighed/ meget aff-
holden oc yndelig. Om hans Vduelgelse er begynt i Ca-
pitulet at handlis/ den siette Dag effter Birgeri død/ det er/
den 16. Decembris.

Men der samme Vduelgelse vaar Kong Christian
icke behagelig / som for en aff sine Secreterer gjorde For-
bøn/ ved Raffen/ Mester Jørgen Schotborg/ fød aff ringe
Elect/ oc Erchedegn i Aarhus/ Da haffuer Aage Jacobss-
øn verit Kongens vilie lydig / oc gierne affstaaet samme Vdu-
elgelse/ Oc forneffnde Mester Jørgen er forordnet til Er-
chebisp/ den 5. dag Januarij Aar 1520.

Samme Mester Jørgen / icke lenge der effter / der
hand neppelig haffde siddet vdi 2. Aar / Er oc tiltuunget at
forlade Sædit / der hand befryetede sig for Kong Christis-
ans vngunst oc Vrede. Thi der Kongen begærede/at Born-
holm maatte sig opladis oc antuordis / oc Kongen met sin
Wgn intet kunde forhuersfue/er all Rierlighed strax til Had
oc Affuind omuend. Oc der Jørgen Schotborg dette for-
merckte / oc befryetede sig for verre oc mere Ont / haffuer
hand taget Munkes klæder paa i Kiøbenhaffn / aff deris
Orden/som kaldis Franciscani,dog hand icke gaff sig iblant
Munkes / at leffue effter deris Regel / Oc siden hemmelig
haffuer forstuect sig aff Riget / oc er vandret til Rom/
huor hand er salust oc induiet aff Paffue Clemente 7.

Sorcessinde Mester Jørgen haffuer stungen sin første Messe til Rom/ oc vaar en tid lang i den Forhaabning/ at komme til sit Stifte igien / oc synderlig der hand forstod/ at Kong Christian vaar bleffuen Landflyctig/ oc at Hertug Friderich hans Farbroder vaar indsat i Riget til Konge effter hannem. Samme tid der Jørgen Schotborg vnderdanigste begærede Kong Frederichs skriffuelse til Passuen/ haffuer hand oc den lættelig forhuerffuet / Oc da bleff hand/ som nu sagt er/ aff Passuen vied til Erchebisp.

Men Kong Frederich bleff icke fast vdi sin gode Menning oc Vilie til Mester Jørgen / Men haffuer der effter/ der hand anderledis vaar vnderuist / forskreffuet Aage Jacobssøn til Passuen / effterdi hand vaar lowlig oc reteelig vduald / oc Jørgen Schotborg vaar huercken vduald eller lowlig kaldet / men med Mact indtregde aff K. Christian. Der Mester Jørgen fornam / at Kongens vilie vaar imod hannem anderledis end tilforn/ torde hand aldrig siden komme i Danmark/ Men drog til Eglne / oc bleff indskreffuet iblant S. Gereonis Canickes / huor hand oc døde.

Hans Graffskrift sees endnu vdi it Hjørne i en Capel eller Vdskud op til S. Gereonis Kircke / huor paa ligger en hvid Sten / med denne Offuer skrift. Anno Domini 1551. die 15. Decembris obiit Reuerendiss. in Christo Pater ac Dominus, Dominus Georgius à Schotborg, Archiepiscopus Lundensis in Dacia, Canonicus huius D. Gereonis, hic sepultus.

Hand haffuer lagt tuende Gaarde / liggendis i Rindsted/ til S. Staphens Altar / huilcke bleffue bortskifte for en Gaard i øster Oversløff.

XXVIII. THEODORICVS Slackheft.

Effter Jørgen Schotborg vaar dragen aff Danmark/ haffuer Kongen ladet dem kalde til sig i Ripsenhaffn som haffde den tid mest Myndighed i Lunde Capitel / som
vaare/

vaare / Aage Decanus, Niels Torssøn Erchebogn / Adger
 Pederssøn Cantor, Niels Knudssøn den ældre / oc Holger
 Skalder / oc andre / De haffuer paa ny handlet det samme
 med dem som tilforn / som vaar / At de vilde oplade oc anse
 worde hannem Bornholm / met Hammershus oc Aahus
 Slaat / oc andet Guds / som hørde til Erchebispens sæde /
 De at de vilde i steden for Schotborg / som nu vaar borte
 rømt / Igien tage Dirich Slackheck / Sibris Jrende / til Er
 chebisp / som vaar fød in Belgio. Kongen truede dennem
 storlig / om de icke vilde vere lydige / oc sætte nogle i Jengsel
 aff dem / om hand i saa maade kunde tuinge dennem til / at
 samtycke sin Begæring. Men hand forstafte dog intet
 her met / Saa slap hand da dennem løs / De aff sin Konge
 lig Myndighed satte Dirich Slackheck til Erchebisp / huil
 cken hand tilforn haffde brugt i den Svenske Krig / til at
 driuffe den gruelige Tyranni met / Formedelst huilken paa
 en kort tid / den fornemste Adel er ødelagt / met nogle Visper /
 Munde / oc mange Borgere.

Omfier bleff da Dirich Slackheck anammet til Luns
 de kirckis Forstander / endbog det vaar Capitel imod / oc sæt
 til øffuerste Hoffuet oc Erchebisp / huorfor den største part
 oc anammede hannem / Aar 1521.

Men hand bleff paa det sidste haardelig straffet / for
 hans Grnndhed oc Tyranni / huor til hand haffde ladet
 bruge sig som en Tiener / Disligeste oc for nogle andre vs
 hørlige oc gruelige Syndes oc Laster / som hand haffde be
 drossuit. Thi der mand skreff Aar 1522. strax effter hellig
 tre Konger dag / den 24. Januarij / bleff hand først paa
 gamle Torssue i Ripbenhaffn ophængt / oc siden brende / der
 hand neppelig haffde leffuet i Sædte it halff Aar. Dette
 skede i Ripbenhaffn / i Passuens Legatis næruerelse / for
 huilken Kongen i saa maade vilde erklære oc vndskyldte sig /
 At hand tog den aff Dage / som haffde vere mere mild
 A a iij imod

imod de Suenſke/end ſom Kongen haſſde vilſt. Nogle ſkriff-
ue/ At Dirich Slackheck er dømt til Gallie oc Doel den 2.
Maanet i hans Erchebiſcopdoms regering/ oc haſſuer vdi
Jdens lue opgiſſuet ſin Siel.

XXIX. IOHANNES Væs.

Effter Dirich Slackheck haſſuer Kongen ſat Meſter
Hans Væs til Erchebiſp/ocſaa imod Capitelſ Samtycke/
eller Meſter Johan aff Vezen / thi ſaa ſkriffuer ſomme.
Hand vaar aff Adeltamme/ ſpð i Eleuen/ eller i Gyllick/oc
vaar den tid Kongens Seccreter. Sleidanus kalder han-
nem Velalium, ſpð til Vezel.

Hand bleff indført i Lunde ſtiſſe Aar 1522. den 2. dag
Februarij / oc bleff for Erchebiſp kiendt oc anammet. Der
hand haſſde ſiddet it Aar oc 10. Maaneder / eller ved det
paſſ ſaa lenge / oc ſamlet tilhobe Kirckens Guds oc Kleno-
dier/ er hand bort dragen i April Maanet / met en ſtor dy-
rebar Slat/ hand bortførdet/ oc effterfulde ſin Herre Kong
Chriſtian / ſom oc da vaar Landſtytig. Oc der hand no-
gen tid haſſde effterfuld Keyſerens Hoff / er hand bleffuen
Biſcop til Coſtniz / Oc døde der aff Poppelſte Aar 1548.
Sleidanus taler om hannem/ vdi den 12. oc 27. hans Krø-
nicks Bøger.

XXX. ACHO Sparre.

Der Kong Chriſtian vaar fordreffuen / oc Velalium
vaar bortrømt met hannem/bleff Aage Sparre Decanus,
nu anden gang vduald/aff Canickerne/ til Erchebiſp / eller
oc/ er indtraad vdi Sædit / oc antaget Erchebiſcopdoms
met/ effter hand nu intet beſtyrkede ſig / for den første Vd-
uelgelſe/ hand vaar nødt til at giſſue ſine Stemmer fra ſig/
huilcket ſkede Aar 1523.

Meſter Jørgen Echothborg glørde hannem nogen
tid ſtor Forſang/ oc ſick hannem megit at tage vare / fordi
hand ſtod effter Erchebiſcopdommet / Driſtendis paa de
Romere

Konere deris Yndest oc Gorfremmelse / effter som Kong Frederich/ effter hans onderdanig Begæring/ haffde osaa forskreffuet hannem til Passuen. Huorfor hand oc altid arbejdede der paa / at komme til Lunde stift/ oc at bekomme Induicse aff Passuen / formedelst det Kongelige skriffuelse/ som hannem vaar gissuen til Passuen / som tilforn er talet om. Men der Kongens vilie til Schoetborg vaar forandrit/ oc Kongen vaar nu bleffuen Aage Sparre beuorogen/ formedelst hans Benners Gorbøn / Da beholt hand Lunde stift aldeltis i Rolighed / vden nogen Modsigelse/ Enddog hand vaar icke Induicet eller stadfest aff Passuen/ oc maatte derfor alldis Electus, oc icke Erchebisp.

Hand sad i nogle saa Aar. Thi effter Kong Frederich haffde/ søne tid der effter / ladet indføre Lutheri Lærdom i Danmark / huileken Lærdom Aage Sparre høypelig forfulde/ Men der hand intet met sin Modstand kunde der vdi vdtrette / haffuer hand veluillig / der hand vaar 70. Aar gammel/ oc mistuifflede paa sig/ at affskaffe eller imodstaa forneffnde Lærdom/ oplat Stiffet til Torbern Bilde/ Decanum vdi Lunde kircke / aff de Bilders Adelsamme/ Oc haffuer sat sig selff til Prior oc Forstander for det Nunde kloster i Lund/ til S. Peders oc Bosc kloster. Hand haffuer oc taget Decani Embede paa sig/ huileket skede Aar 1532 vdi Julij Maanet. Fra den tid leffuede Aage Sparre/ icke enlig Leffnet.

XXXI. TORBERNVS Bilde.

Torbernus bleff vduald til Erchebisp Aar 1532. den 27. Julij / som sagt er / oc vaar ellers en ypperlig Mand/ oc icke meget ældre end 50. Aar. Men der hand haffde forrestaait Erchebiscopdommet neppelig paa fire Aars tid/ oc vaar alldeniste vduald / oc Lutheri Lærdom vaar moxen hele Riget offuer / antagen i Kong Christian den 3. Regiments begyndelse / Er hand fangen met 6. andre Rigeno Bisper/

Wisper/ oc **Franciscus Vormordus Predicker** vdi **Malmö/**
oc **Læsemester** i den hellige Skriffte / kom effter hannem/
som først er bleffuen **Superintendent** vdi **Skaane/** aff **Kon-**
gen tilsat / oc bleff vied til **Superintendent** i **Kjöbenhaffn/**
met 6. andre **Superintendenter**, aff **Doctore Iohanne Bus-**
genhagio, fød i **Pomern/** huilcket skede **Aar 1537. den 2.**
Septembris.

De Wisper her i **Riget** foruden **Torbern Wilde/** huil-
cke alle paa den tid / dog huer paa sin sted / bleffue fangne/
ere disse / **Jørgen Frijs** til **Viborg/** **Offue Wilde** til **Aar-**
hus/ **Jffuer Wunck** til **Ribe/** oc **Styge Krumpen** til **Bør-**
glum/ huilcke vaare smurde **Wisper** oc **stadfæstet.** Men de
andre vaare alleniste vdualde / som vaare / **Joachim Røn-**
now til **Roskild/** oc **Rnud Gyldenstjern** til **Othense.**

I deris sted komme de **Superintendenter**, som **Bus-**
genhagius ordinerede / oc vaare disse / **Peder Palladius** **Do-**
ctor i den hellige Skriffte / bleff **Superintendent** vdi **Eie-**
land/ **Lector Frans** i **Skaane/** **Mester Jørgen** fød i **Vi-**
borg kom til **Othense/** **Mester Hans Vedel** kom til **Ribe/**
Mester Matz Skade eller **Lang** kom til **Aarhus/** **Mester**
Jacob Skiening til **Viborg/** oc **Mester Peder Thomissen**
kom til **Aalborg** eller **Børglum.**

Der Religionen vaar nu saa forandret oc reformeret
offuer **Danmark/** oc alt det **Geistlige** oc **Wisperis** gods/
vaar lagt til **Kongens Dressel/** oc taget vnder **Kronen/** oc
Kongen haaffde giort sig mectig der offuer / Da bleff en **Aars**
lig Besoldning forordnet til **Superintendenterne.**

Torbern Wilde kom til forrige **Frihed/** oc bleff **Decas-**
nus i **Lund/** siick oesaa til **Villighed** oc **Fortæning** **Dofie** **klo-**
ster/ oc leffuede siden enlig / til det **Aar 1553. vdi** huilcken
Aars begyndelse hand ved **Døden** er affgangen/ oc begraff-
uet i **S. Lauris kircke** i **Lund/** icke langt fra **Erchebisp** **Pe-**
ders Graff/ den 2. aff det naffn. **Hans Graffskriffte** lunder
saaledis.

Denis

Dominus Torbernus Bilde/ Archiepiscopus Lundensis ses
dit annis quatuor, & postea per rerum vicissitudinem, &
Pontificatus sui destitutionem, egit vitam priuatam, con-
tentus suis & decanatu Lundensi, cum Monasterio Bosie/
& tandem obiit Anno Domini 1553. 27. Decembris.
Huilket skal forstaaes om det Aars 1553. Begyndelse / oc
icke om Enden. Thi hand er høytidelig begraffuen om S.
Agnetis dag/ som indfalt den 21. Ianuarij Anno 1553.

De da giordis Ende paa Lunde Erchebiscopsdom/
tre oc trethue Aar offuer fire hundred/ fra det Erchebiscoplig
sæde først begyntis / De siden ere de / som kaldis Superin-
tendenter/ komne i Erchebispernis sted.

Om de Superintendententer i Skaane.

I. FRANCISCVS Vormundus.

Blant Superintendententerne i Skaane/ vaar Franciscus
Vormundus den første / om huilken sagde er tilforn.
Hand vaar fød til Amstelredam / oc vaar tilforn en Car-
melit Munk i Helsinggr. Bleff siden Læsemester i den
hellige Skrifte / en lærd Mand / oc vdi Latin oc Danske
Sprog saar veltalendis.

Der hand nu aldelis søyede sig effter Guds ords Re-
gel / oc Kong Christians den 3. Kirke ordinans / haaffde
hand intet fierere/ end at hand kunde forfremme Guds ære/
oc Menniskens Salighed. Haffuer derfor vden Forsøm-
melse oc Redømmelighed / fremfaret i sit Kald / som hand
forrestod De der hand nu aff Arbejd vaar moxen vdi
trælt/ døde hand til Lund/ Aar 1551 den 12. Nouembris/
noget yngre end 60. Aar / der hand i 14. Aar forrestod
Kirkerne i Skaane. Nogle andre siige / at hand skal vere
død i DecembriMaanet.

Hans Graffskrifte læsis saaledis mit paa Gulffuet i
S. Lauris kirke i Lund / tuere offuer fra Predicstolen/ oc
er vdhugget i en Steen.

Arida Francisci Vormundi hic membra teguntur,
 Ast animus gaudet sedibus Æthereis.
 Protulit hunc olim nobis Hollandica tellus
 Quem Pallas cunctis artibus erudiit.
 Dum propè vixisset Superattendens tria lustra,
 Heu, celeri fato carpitur ille nimis.
 Dignus Nestoreos longùm qui videret annos,
 Ni inuida mors nobis surripuisset eum.
 Iam velut hoc marmor perdurat semper in ævum,
 Firmior est saxo gloria laudis ei.
 Et andet Graffskrifte vdhuggen i samme Steen.
 Gloria viuenti comes, inuiolata sepulto,
 Atria cœlicolûm meta laboris erunt.

II. NICOLAUS Palladius.

Effter Frank Vormundum kom Nicolaus Palladius,
 en Mester i Boglige konster / oc fød til Ribe / Hand vaar
 en veltalendis Predicant / oc Kirckens flittige tilsiuums mand.
 Hand vaar tilforn Prest til vor Frue Kircke i Kiøbenhaffn /
 Oc effter Kong Christians den 3. gode Vilie / bleff hand
 vduald til Superintendent i Slaane / met menige Presters
 endrectelig Samtycke / lowlig oc rettelig / effter forbemelte
 Kongis Kircke ordinans.

Aar 1552. paa den Søndag / som kaldis Quasi mos
 do geniti, bleff hand vied i Lunde Domkircke / aff sin Bros
 der / Doctore Peder Palladio, Doctor i den hellige Skrifte /
 oc Superintendent i Sieland samme tid.

Der forneffnde Nicolai Palladij Broder vaar død /
 haffuer hand ordinerit Hans Albreffsøn til Superintendent
 i Sieland.

Hand kronede oc saa Kong Frederich den anden / vdi
 vor Frue Kircke i Kiøbenhaffn / den næste Søndag effter
 S. Lauris dag / Aar 1559.

Aar 1560. den næste dag for S. Lamberq dag / det er /
 den

den 17. Septembriſ / døde hand i Lund / vdi ſin Superintendentis 9. Aar/oc bleff begraffuen i S. Lauris kircke/ icke langt fra Frans Vormordi graff.

III. TYCHICVS. Asmundius.

Næſt effter Nicolaum Palladium, kom Meſter Enge Asmundſſøn / ſom oc tilſorn vaar Sognepreſt til vor Frue Kircke i Rippbenhaffn/oc Prouiſt ſammesteds offuer det næſte Herrid ved Byen / Huilcken diſſe effterſteffne Preſter haaffuer vduald til Superintendent / den 20. dag effter Nicolaus Palladius vaar død / ſom vaar den 7. Octobris, der de ſammen komme i Lund i Superintendentis Reſidentz, ſom vaare / Her Hans Spandemager / Sognepreſt til Lund/ oc Prouiſt/ Her Hans Siuerdſſøn/ Prouiſt oc Preſt i Malmø / Her Jacob N. Prouiſt oc Sognepreſt i Vdſted/ met tuende andre Preſter/ iblant huilcke den ene vaar vdfkicket aff Her Niels Pouelſſøn Sognepreſt vdi Landskrone/ den anden aff Sognepreſten i Helsingborg / met Guldmacæ aff begge diſſe.

Der hand bleff vduald / vaar oc tilſtede Her Niels Mortenſſøn Preſt til Huſem / Her Niels Pedersſøn Predickæ i Malmø / Her Jacob Kielleſſøn Preſt til Joſie kircke/ Her Jørgen Lauriſſøn Preſt til middelſte Greffuie. Item Iohannes Pontanus Canick i Lund / oc Meſter Mogens Matſſøn/ Vicarius til ſamme Kircke/ oc Preſt til Borrebj/ huilcke vaare tilkallede i de Rippſted Preſters ſted/ ſom vaare icke tilſtede/ aff dem / ſom haaffde Mact at vduelge.

Her Hans Siuerdſſøn/ Her Niels Mortenſſøn Predickæ til Huſem/ Her Jacob Kiellius, oc Her Jørgen Lauriſſøn Preſt til middelſte Greffuie / førde Kalds breff til Meſter Enge.

Hand bleff ordinerit i Lund aff Doctor Hans Albrechtſſøn Superintendent vdi Sieland/ Aar 1561. den 23. Søndag effter hellig Trefoldighed / ſom vaar den 9. Noembriſ.

Hand met flid forrestod Kirckerne. Men forsogte
 Lyckens wstadighed/ indtil det Aar 1577. paa huilket Aars
 Begyndelse/ om Jule tid / hand veluillig oc met Kong Bre
 verichs vilie / haffuer affsagt sig met sit Superintendentz
 Embede / Oc samme tid predickede hand for Folket/ som
 mangfoldig vaar kommen tilstede / i S. Lauris kircke vdi
 Lund. Siden der effter lessuede hand enlig i Lund/ indtil
 Aar 1586. Paa huilket Aar / der hand vaar aff Sorrig oc
 Alderdom betynget / er hand factelig / ick død / men heller
 at sig / hensorruet / den 25. Aprilis / vdi sin Alders fierde
 oc trefindstiende Aar / som vaar det næste Aar effter Clis
 mactericum, heftelig met Siugdom i nogle Dage tilforn
 angreben/ Oc bleff begraffuen for Altaret i S. Lauris kir
 cke / ladendis en Søn effter sig.

III. NICOLAVS. Albinus.

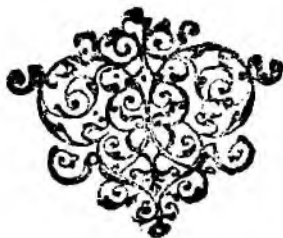
Vdi Mester Engis sted bleff sticket Mester Niels
 Huid / fød i Røpbenhaffn / tilforn Soagncprest sammested/
 til Helliggelssthus/ vduald i Capitels Hus i Lund/ aff Mes
 ter Enge/ Valzer Erchedegen/ Bessel Cantor, oc aff støre
 ste Part aff Canickerne / som da vaare tilstede. Huor til
 Røpsted Presten vdi Skaane haffuer ogsaa giffuet deris
 Samencke / huilcke der til aff Capitlet / effter Kongens bes
 falning/ vaare tilfallede/ som vaare/ Mester Oluff Børns
 sson Prest i Lund / Isaac aff Malmø / Jacob aff Lands
 kronen/ Niels aff Helsingborg / Niels aff Trælleborg/ Pe
 der aff Bæ / Jacob aff Aabus / Morten aff Ydsted / Jør
 gen aff Laughelm / Jffuer aff Halmsted / oc Hans aff
 Barbierg.

Aff Canickerne / til at forkynde denne Vduelgelse/
 vdsendis Iohannes Pontanus, Men aff Presterne i Lund oc
 Malmø bleff Clemend Haagenssøn tilforordnet.

Hand er vduald Aar 1578. Feria proxima post octa
 uam Epiphaniarum Domini. Men hand bleff orderit
 samme

samme Aar/ den anden Spndag effter Paaske / som kalbte
Misericordia Domini. aff Pouel Matsson / Superintens
dent vdi Sieland/ oc Doctor i den hellige Skrifft.

Effter hannem kom Rester Mogens Matsson/ Ob-
uald aff Sognepresterne vdi Kjøbstæderne/ saa oc Lunde
Capitel. Hand haffuer lenge studeret vden Lands til Loff-
uen oc andensteds / Dernæst bleff hand Konning Frederich
den andens Hoffprediker / der hand haffde Staaene inde.
Dernæst bleff hand Canick vdi Lund / Oc paa det sidste/
kom hand til den Bestilling som forskreffuet staar. En
sijn Lærd Danneimand. Bleff ordineret aff Doctor
Pouel Matsson/ den 3. Augusti, Anno Domi-
ni 1589. Leffuer endnu. Gud han-
nem lange spare.

Aarhus Stifft renoueris.

Aarhus Stifft haffuer paa denne tid vdi sit Forbeed
oc Iurisdiction, disse effterkreffne Kiøbstæder / Aarhus/
Horsens/ Randers/ Grindow/ Ebeltofft/ Rye/
Houffbro/ Mariagger. Der til Herrerider 23. Kircker 327.

Kong Frothe Knudssøn eller Haardesnude/ haffuer
først bygt Kircke til Aarhus Aar 918. eller der omtrent/ som
før er hørt. Men Harald Blaatand eller Gormssøn/ haff-
uer først gjort det Sted siden det vaar forstyrret/ til et Dia-
scops sæde / Da bleff forordnet den Popo / som med Kenser
Otthone 1. kom her ind vdi Danmark/ huilcken med gloens-
dis Jernbyrd gjorde det Mirackel for Kongen oc Almuen/
tilførn in Slesuicensi historia omtalt er/ som skede ved helis-
ge Becke vdi Glensborg Ampt/ huor offuer mange lod dem
døbe / oc forlod Hedensfabet.

Hand haffde Tilsagn aff Paffue Benedicto 3. at om
hand kunde forfremme Religionen / at her bleff flere Dom-
kircker vdi Danmark / da vilde hand med tiden giøre han-
nem til Metropolitatum.

Den Bremiske Kircke krønike siger hannem at vere
død/ Aar 983. begraffuen vdi S. Peders kircke til Bremen.
Saxo formelder / dette Mirackel med Jernbyrden / at vere
skedd ved Isefjord i Sieland / vdi Kong Euends tid / det
land icke vere. Popo vaar død før Kong Euend igienkom
aff ælende. Nogle Annales holde / at Ottho Kenser for-
sende Popo her ind til Kong Erich Sneyersallig / aff Sueris-
ge / som da raadde for Danmark / huilcken haffde forlas-
get Kong Euend. Samme Mening land bliffue vdi sit
Vard. De til Slesuig tillegge deris Poponi fornessinde
Mirackel at haffue gjort / huilcket icke heller fuldeligen off-
uer ens kommer med fornessinde Aars tal / som holder han-
nem at vere død/ Aar 983. Saxo vil/ at Trugsjern/det er/
det

det mand skal optage oc bære 12. Sied / før mand faster det
vdi Truet eller Riædelen / sic dictum å tragen / for mand
skal bære det/ oc Skursjern/ for hand skulde skiære sig der
ved/ oc gaa paa 12. gloende Plougsjern/ Der offuer at vere
paakommen her vdi Riget/ at den/ som sictedis vdi tuisfueis
Sager / skulde skiære sig der ved / Det land en heller vere/
Thi om Jernbyrd finder wi in Nouellis Constitutionibus
Iustiniani, som er / langt førre at haffue verit vdi Brug/
Item/ in lure Canonico. Saa haffuer den oc verit brugt
vdi Engeland/ oc flere Lande end der. Presten skulde beseg-
le Henderne eller Gøderne tilforne / før nogen skulde gaa
den Dom/ at mand icke ved Smprelse eller sligt andet skul-
de betage Jlden sin Krafft / Saa skulde oc den som sictedis
faste tredage tilforne. Der vaar oc synderlig Besuæring
eller Bønner læste / offuer de gloendis Jern/ at de skulde
skiære oc fri den/ som vaar fri / Læs der om Skaanske low/
oc Engelske lower/ som icke her gigris ickehoff at repetere.

Effter Popo kom en heed Rimbrand / sidst vdi Kong
Haralds tid / oc noget før hand døde / Aar 978. den rette
Popone endda leffuendis/ Men der Kong Suend Haralds
søn begynte Aar 980. met hans Faders død/ hans Tyrani-
nie oc Forsølgelse offuer de Christne / flyede Rimbrand fra
Jutland til Bremen / huor hand vaar kommen fra / De
Hedenstabez igien optogs. Der met ophørde det Biscop-
dømme til Aarhus/ slet oc aldelis vdi lang tid/ Saa at Aar
1010. vdi Adeldagi tid / vaar ingen Biscopdømme offuer
all Jutland/ vden det til Elsfuig oc Ribe / De andre Kir-
cker her vdi Riget forførgedis hemmeligen der aff.

Vdi Kong Suend Estricksøns tid / vnder Erchebisp
Adelberto, Aar 1065. sætte hand en Bisp heed Christi-
ernus, til Aarhus. Denne gigr de. til Aarhus dennem en
Mening om (dog det er intet) at det skal verit Popo/ siden
Christiernus kallede.

Anden

II.

Anden Bisp vaar en/ heed Blkilb/sab Aar 1102. da vaar byggt en Trakirke/ ved Stranden paa Bierget/ Tienisten holtis vdi/ Da vaar oc Aarhus flyt fra Eysbierre / oc did som det nu ligger.

III.

Tredie Bisp vaar Floet eller Elocus, Hand bleff slaagen met Kong Nielsis Søn Magno, oc andre fire Bisper/ aff Kong Erich Emunde / hos Goedwig vdi Slaane/ Aar 1135. paa Pinkedag.

IIII.

Effter hannem kom Eskild / hand haffuer funderit ie Kloster til Bong/ effter Abbed Henrichs begæring/ Aar 1165. den 16. Februarij/ vnder Kong Valdemar den første. Men forneffnde Muncke flytte siden der fra/ for bedre Lygheds skjld / Aar 1172. til Oum/ eller Embkloster/ kaldis paa den tid/ latine, Chara insula.

V.

Femte Bisp til Aarhus vaar Suend 1. leffde Aar 1140 Vnder samme Bisp leffde Claues eller Nicolaus Canuti Søn/ Bisp. Valdemars aff Eclesiug Broder/ Hand bleff begraffuen vdi den Trakirke til Aarhus/ sør er omtalet/ ved Stranden paa Bierget/ Nogen Trakaars vaar sat hannem der hos til en Amindelse. Hand/ for nogen Mirackel (huor om en heel Bog findis) som skede effter hans Død / bleff siden helliggjort oc canonicerit. Innocentius, Aar 1141. befoel nogle Bisper at forfare / om forneffnde Mirackel skede sandeligen / Det bleff saa igien refererit til Rom/ oc Passue Alexander 3. Aar 1160. haffuer canonicerit hannem.

VI.

Siette Bisp vaar Peder Ingredssøn/ Hand gaff alle sine Bøger vdi Testamente til Kirken Aar 1196.

VII.

Hannem effterfulde Bisp Peder Bogenssøn / som bygde først Aar 1201. den Domkirke aff Steen / nu findis til Aarhus. Hand funderede der først aff hans eget Arffuegods oc Kieb/ 6. Præbender (siden kom flere til) oc gaff Brødrene mact at velge sig andre Caniker til i deris Ordren/

den/ naar nogen affgick oc døde / Da bleff de spiset vnder te
Werd tilfællis / siden bleff de atskillde / huer holt sig self / oc
finge Mentalia til.

Cælestinus 3. haffuer stadfest den Gaffue ved hans
obne Bulla.

Innocentius 3. vnder Canuto Rege, befoel S. Ele
mids Lijg at tagis aff den Trækircke / det laa vdi / oc met
Process at leggis vdi den ny Domkircke / Bisp Peder haffde
byggt / som bleff kaldet Sancte Elemind Martir oc Passue
til Tre.

Aar 1203. haffuer fornessnde Bisp giffuet it store sty
cke Gods / baade vdi Jutland oc Sialand / til fornessnde
S. Elemids kircke.

Rong Valdemar / Knuds Søn / den anden / haffuer
Aar 1204. giffuet Capitel deris Gods frit for Stuth
oc Inne.

Aar 1216. haffuer hand giffues dennem den De/
Lund / til Domkirkens bygning.

Fornessnde Bisp vaar met Rong Valdemar i Liff
land / Aar 1219. da loffuet Rong Valdemar / icke at skulde
befatte sig met hues deel / som offeris til S. Elemend / som
hand før haffde giort / vnder det Slin / hand vaar hans
Frende.

Den ottende Bisp hecd Bisp Skialm / sad Aar 1240. VIII.
Hand vnderstod sig allene at indsætte Canickes i Capitel/
naar nogen døde / Der offuer beklaget Brødrene dem for
Innocentio 4. Præpositus Lundensis siick saa Bress at for
fare der om / oc forordne vden videre Appellatz ad sedem, Zane Vaaben
findes vdi
Boer Floster.
huad ret vaar. Hand gaff oc it stycke Gods til Canickes
ne. Aar 1245. haffuer Erkebisp Bisse / forligt Bispen
aff Aarhus oc Capitel / om den Trætte de haffde / huem der
skulde vduelge Canickes / naar nogen døde / At Bispen aff
Aarhus skulde her effter hos vere naar noget Val steds.
Ei Bleff

Bleff de wens/ oc splitebis at vdi to Meninger / Da skulde
stande/ hulliken part Bispen salt til/ Dog saa/ at den min-
dre Partis stemme / huad heller hand dennem tilfalt eller
icke/ skulde vige de fleste.

IX.

Den niende Bisp heed Ebbe/hand funderede to Præs-
bender aff ny / gaff der Guds til vdi Surker / Aneltorp/
Selby oc flere Stæder/ Aff S. Clemends offer/lagde hand
de to Partier til Domkircken/ tredie Parten til Canikerne/
for vden Victualia de tilforne oppebar aff fornecffnde offer.
Hand vilde intet haffue der aff/ enddog hans Formend der
aff haffde taget deris deel/ Dette giorde hand/ fordi at intet
vdi to hans Formends tid vaar bygt paa S. Clemends kir-
cke/ oc hun stod endnu wfuldsærdig/ Hand sad Aar 1251.

X.

Den tiende Bisp heder Peder Bluffssøn / Hand sad
Aar 1261. Hand forundte hans Klocker oc Officialer, Ges-
sterie aff nogle Kircker / de kunde haffue at holde dennem
aff/ naar de skulde vandre oc reyse vdi hans Bestilling/
som før haffde verit holden.

XI.

Den elleffte Bisp/heed Inge eller Tuo 1. hand skreff
til Rom S. Clemends leffnet oc legender/ før hand bleff
Bisp vnder Passue Alexandro 3. Fornecffnde Passue skal
haffue giffuet hannem it stycke aff det hellige Kaars / eller
aff it andet vdi sted/ quid pro quo, som vdi Apoteket skeer.
Hand leffde vnder Kong Erich oc Hertug Albi/ da ilde til
stod her i Riget/ Døde Aar 1229.

XII.

Christian før Erchedegn bleff vduald til Bisp / men
hand sad icke lenge / Aff hannem findis intet synderlige
giort oc bedreffuet.

XIII.

Trettende Bisp vaar Inge den anden / Hand sad
Aar 1267. vnder Kong Erich Mendued. Hand forordne-
de/ at en aff Canikerne altid skulde forrestaa Sangen vdi
Choret/ Nat oc Dag/ tilgaff hannem en Succentorem vnder
der sig/ at altingest kunde gaa diff skickeligere til / Bestille
de oc/

de oc / huad huer dennem skulde haffue til Egn Arligen.
Kong Erich forundte hannem Rosminde haffn / fri
for Told/ Aar 1280.

Hand funderit it Præbende aff ny/gaff der til Al-
beckkirke / oc Tofftehalo gaff hand ad menlam Canonis-
corum, Aar 1280.

Effter hannem kom Bisp Jens / eller Jønes Adgers-
søn/ sad Aar 1292. Forhuersfuede Kong Erich Mendueds
Bress/ at ingen skulde besatte sig med Canickernis Enemers-
cke paa Nipel. Bressuet er daterit til Slagelse/ Aar 1297.
Fornessnde Kong Erich Mendued gaff dem Bress / at Ca-
pitel skulde haffue deris Gods frit i Sieland/ saa vel som
vdi Jutland/ for Stuth oc Inne / Vdi lige maade daterit
til Slagelse.

XIIII.

Hand stadfeste oc at Hundelund kirke vaar lagt til
Cantordommet/ som vdi hans Formands tid vaar forbrut/
fordi Sognesoldet de haffde ihjelslaget Vgothum, som der
til haffde lus patronatus.

Effter hannem kom Bisp Esger Jucl / den 1. hand
sad til Aarhus/ Aar 1310. Men bleff siden fordrit til Erches-
bisp vdi Lund / Hand vaar en sin Mand / vel lidt / oc mes-
get brugt aff Kong Erich Mendued / Hand haffuer Aar
1312. confirmerit Capitelis Statuter.

XV.

Hannem effterfulde Bisp Esger Bonde den 2. Om
hannem findis intet synderligt / eller huor lenge hand sad/
eller naar hand begynte.

XVI.

Den 17. Bisp vaar Euend den 2 hand sad Aar 1332.
Aar 1345. da haffuer hand medverit at gigre oc stad-
feste Concilium prouinciale, vnder Kong Oluff / Hand
annexerede den hellig Aands Altare / til Cantordommet/
effter Capitelis begæring. Vnder hannem funderit Lau-
rens Truidssøn S. Laurentij Altare/ oc gaff der gods til.

XVII.

Den 18. Bisp vaar Pouel/ Hand sad Aar 1359. Vdi
E c ij hans

XVIII.

hans tid funderede Her Sej Andersson aff Biprnholm/
vor Frue Altare vdi Aarhus Domkircke.

Aar 1357. vdi hans tid bleff S. Benedicti oc S. Mar-
gareta Aliere annexerit, at den som Tienisten opholdte/
kunde diff bedre bliffue forsørget.

Forneffnde Bisp gaff alle hans ledings penninge/
(denarios expeditionales) som gaffs aff Skibredere vdi
Høstløffherrid / til en Messe / skulde daglig holdis for S.
Clements Altare/ for hans oc fremferne Bisper deris Sie-
le. Item Aar 1359. haffuer hand confirmerit hans Fors-
mands Biscop Suends Gaffue oc Dreff/ At hans Cani-
cker skulde opbære all Banderet/ offuer hans hele Biscops-
demme/ lige som de haffde den hafft tilferne.

xix.

Den 19. Bisp vaar Oluff/ før Prouist/ sad Aar 1371.

xx.

Effter hannem kom en heed Peder / sad Aar 1388.
Hand haffuer forbedrit Aarhus Capitels Statuter, Item,
Statuta Sacristarum, vdi Choret / Hand funderit it Vica-
rie/ kaldts S. Crucis, Hand bleff siden kaldet til Roskilde/
at vere Bisp.

xxi.

Den 21. Bisp heed Boe/ Hand funderit it euigt Vi-
carie/ Leffde Aar 1420. oc 1432. Item 1413.

xxii.

Bisp Ulrich effterfulde hannem / sad vnder Kong
Erich aff Domern / Hand pantede sig Skanderborrig til/
Hand leffde Aar 1427. End 1425. da haffuer hand met
Erkebisp Peder Eycke aff Lund / stadfest de Article/ som
bleff giort in Concilio prouinciali, til Røpbenhaffn/ Hand
indsicket nogen Wisse sang vdi Aarhus Domkircke/ Christi
Legem til ære/ Leffde end Aar 1461.

xxiii.

Effter hannem kom Bisp Jens eller Iohannes Jff-
uersson / Aar 1477. som indskickede to Vicarier / Hand
gaff hans Kircke stor Foræring oc Skend / Paalagde no-
gen ny Sang/ vor Frue Jæster Ave Maria stella, &
gaudete Maria.

Han

Hannem effterfulde den 24. Bisp/ heed Eyler. Effter x x i i i.
ter hannem kom Niels Claufføn / hans Vaaben to halffue
Maaner / vende imod huer andre / en Stierne inden huer
forskreffue halffue Maane.

Den sidste Bisp oc aff den gamle Religion/ vaar Off- x x v.
ue Bilde/ en from / ærlig Nogens Mand / vaar forðum R.
Hansis Cankeler / Aar 1537. vdi Kong Christians den 3.
tide/ bleff hand affsat oc fangen / Kongen maatte dog syn-
derlige vel lide hannem/ Hand gaff hannem Skovkloster
ind / nu Herluffsholm kaldet / quie oc fri hans Leffs tid/
Døde Aar 1555. ligger til Anderskow.

Aar 1539. bleff Mester Matz Lang/ før Predicant vdi x x v i.
Randers / ordineret til Superintendent vdi Aarhus/ aff
Iohanne Bugenhagio Pomerano, siden Religionen bleff re-
formeret. Hand døde Aar 1557.

Hannem effterfulde Mester Lauris Bertelssøn/ Barn- x x v i i.
spild i Harslyssel / som døde Aar 1588. in Februario.

Effter hannem kom M. Peder Vinstrup / som Aar x x v i i i.
1590. bleff kaldet til Kjøbenh. hvor hand endnu er Bisp.

Effter hannem bleff Mester Albret Hanssøn kaldet x x i x.
til Aarhus/ for en Bisp/ før Sogneprest til S. Nicolai kir-
cke i Kjøbenhaffn / Siden Kongens Hoffpredicant/ Døde
Aar 1595.

Effter hannem kom Mester Jens (Ægidij) x x x.
Gjerdssøn / Ripensis, som
leffuer endnu.

Viborge Stifte.

Viborge stifte indholder disse effterseffne Rispstæder/ Variager/ Hoffbro/ Ribe/ Viborg/ Skiffue. Haffuer 16. Herriдер/ oc 276. Kircker.

Suend den 2. Estridssøn/ som vaar en lærd Herre/ som er at læse hos Adamum Bremensem, indskickede først Viborge Biscopsdømme / oc satte der en til Bisp/ heed Heribertus, Aar 1065.

1.

Siden bleff en/ heed Eskild/ Bisp sat. Hand gjorde Kiold/ fød i Binding hos Randers/ til Prouist til vor Frue/ som siden effter hans Død bleff Bisp oc helliggiort.

2.

Eredie Bisp vaar en/ heed Suend/ Erchebisp Adgers Broder/ Suend Trundssøns Søn/ Leffde Aar 1068.

3.

Effter Suends død bleff Kiold Bisp / før Prouist til vor Frue. Hand døde Aar 1151. 5. Kalend. Octob. Om hans Mirackel findis en heel Bog giort.

4.

Hannem effterfulde Niels / Hand funderede Aar 1169. vor Frue kircke vdi Viborg/ S. Augastini ordens/ oc lagdt der til S. Mortens kircke paa Fur.

5.

Alexander Paffue til Beneuent, Aar 1164. stadfeste den Gaffue/ Oc goff til met Brødrene første Stemme/ naar nogen Bisp skulde vduelgis / Hand stadfeste dem oc saa S. Margrethe kircke/ som vaar it Runde kloster til Asnild / at der oc saa skulde holdis S. Augustini orden. Vdi samme S. Mariz kircke iordis siden S. Kiolds Legeme.

Clemens Paffue haffuer siden Aar 1180. stadfest dem deris gamle Priuilegier.

Aar 1176. er S. Peders kircke til Bryndeløff tillage vor Frue kircke / som Hoffuekircken til Viborg. Item/ S. Michels kircke lagdis til vor Frue Hoffuekircke/ Aar 1169. Aar 1187. vaar Bisp Niels aff Viborg met Absolon oc de andre Bisper forsamlet / at gipre den Danfke Kirckesang/ Breuiarium kallet.

Aar

Aar 1188. 1. Idus Iunij, skreff Paffue Clemens 3, Absoloni til/ At hand aff Kong Knuds skriffuelse/ oc aff hans Bispers erindring haffde forfaret/ at Gudelig Mands/ Her Kiold / Proust til vor Truc / skede stor Mirackel oc vnderlige Gierninger / hand skulde forfare der om / Oc hues det sands / skulde hand lade hannem vide det / saa vilde hand canonicere hannem / Huilket oc skede / hand ligger begraffuen i Domskircken/ som er kallet hannem til ære.

Aar 1221. bleff Abbed Gunder vdi Bina/ eller Embfoster vduald til Bisp vdi Viborg. Vdi den Danske Krønike ieg haffuer giort/er forskreffuen Aarhus for Viborg.

Samme Gunder vaar met til Vordingborg at gipre Jude Løw.

Aar 1245. vaar hand met forsamlet til det Concilium som holtis vdi Othense/ effter Bisp Bffis befalning/ huor det Band er fornyet/ som Paffue Leo før haffde ladet vdgaa offuer dem/ som berøffue Kirckens gods. Aar 1248. dper Bisp Gunder.

Samme Aar til Kjøbenhaffn bandsatte Erchebisp Jacob / den aff Børglum / kaltis unge Hans / oc den aff Viborg / kaltis Kiold / fordi de icke vilde holde Forbud oc Interdictum, men vaare hans Constitution imod / glort til Vedle Aar 1256. Liudendis/ At om nogen Nogens Bisper bleff fangen eller Lemmelest / aff Kongen eller hans Anhang / da skal strax all Guds tieniste ophøre vdi Riget/ til hand kom løs / oc Vord oc Bedring skede / Huilcken Constitution Paffue Alexander haffuer confirmerit Viterbij 3. Octobris i samme Aar.

Aar 1258. kom hand oc Bispen aff Børglum til Othense/ oc vilde kronet Kongens Søn / Men der met forbleff den tid / Thi Erchebispen vilde icke komme / oc bandsatte dem som kom.

Aar 1266. bleff Petrus, en Graamunc / vduald aff Cardis

6.

7.

8.

Cardinale Guidone til S. Laurentij in Lucinia Presbytero
& Cardinale. Forneffnde Cardinal vaar kommen her ind
at forllige Kongen oc Erchebispen / oc at reformere mores
Ecclesiasticoꝝ.

Aar 1267. døde Bisp Kieib aff Wiborg / som gods
uilligen haaffde resigneret Stifftee til forneffnde Petro,
maa stee/ aff Cardinalens Raad.

Aar 1283. haaffuer Bisp Peder verit met effter Passa
uclig forordning/ at befordre den Kirckens Tiende vdi Liff-
land skulde komme Kong Erich til beste/ vdi 6. Aar / at vdi
søre Krig imod Hedningene / huad icke til Kirckens daglig
Brug behoff giordis.

Aar 1284. vaar hand hos Kongen til Nyborg/ at
affskaffe wlowlig skick / Da giordis Kong Erichs Haand-
fessning/ som nu er tilstede.

Aar 1285. er holden it Herremode til Nyborg / huor
hand vaar met at forllige Hertug Valdemar aff Sønder
Judland/ oc Kong Erich / om Als oc Kongelig arffuogods
vdi Jørstendomme.

Aar 1283. vaar Bisp Peder aff Wiborg met at fros
ne Kong Erich Mendued / der hand vaar kun paa hans
fiortende Aar.

Aar 1303. haaffuer Bisp Peder beseglet met Kong
Erich/ det Stigede Erchebispen aff Lund stic paa Herueds
stedherrid oc Rodneherrid / til Nyborg / in eoenā Domini,
der de bleff forlligte/ for det Band oc Interdict, hand oc Als
get vaar vdi/for Erchebisp Jens Brands fengsels skyld.

Aar 1307. haaffuer Bisp Peder beseglet Hertug Chris
toffer / Konacs Broder / Hertug vdi Estland/ den Fors
læning hand stic aff hans Herrebroder Kong Erich/ paa
Sønder Halland oc Samse.

Aar 1309. vaar hand fuldmectig giort met hans til
forordnede aff Hertug Magno, at bede om Kong Haagens
Daatter i Norge.

Aar

Aar 1321. leffuede endda Bisp Peder.

Anno 1324. vel circiter, mortuus est Petrus Episcopus Viburgensis.

Aar 1326. bleff Tyge Bisp til Viborg/ hand haffuer met forseglet Sønner Jutland til Gress Geert met flere. 9.

Aar 1357. vaar en Bisp til Viborg heed oc Bisp Peder. 10.

Aar 1360. leffuede endda Bisp Peder aff Viborg. 11.

Aar 1370. haffuer Bisp Jacob aff Viborg forseglet den Recess/ som giordis i Slagelse/ i Kong Oluffs tid.

Aar 1375. vaar til Bisp Jacob aff Viborg/ Hand haffuer verit met at besegle det Bress der bleff giort vdi Lys by Kircke i Salingshyssel/ der den haarde Tid vaar vdi Danmark.

Aar 1377. leffuede endda Bisp Jacob aff Viborg/ haffuer verit met Dronning Margrete / oc hendis Søn Olaus, sampt flere Bisper oc Adel / at forbinde dennem til vore Danske Lovers giemme oc Foruaring.

Aar 1386. vaar hand met Kong Oluff / at forsegle Gressue Geert den Forlæning / hand sict paa det Sørstens dømme Slesuig.

Aar 1392. haffuer hand forseglet met Dronning Margrete/ it Bress til Gressue Geert aff Holsten / at hun eller hendis Arffuinge til euig tid / icke ville beuare sig met det Hertugdømme Slesuig/ eller Lante Holsten.

Aar 1395. skjøtte Dronning Margrete Hald slaat oc Læn til Bisp Jacob.

Aar 1398. vaar Lauge Bisp til Viborg.

Aar 1411. haffuer Bisp Lauge forseglet met Kong Erich/ den 5. Aars anstand / som giordis imellem Riket oc Holsten / til Eolding. 12.

Aar 1413. haffuer Bisp Lauge aff Viborg verit met de andre Bisper oc Rikens Raad / oc tilbøme Kong Erich/ vdi Nyborg / Slesuig Hertugdømme hiemfalden. Huil
D d sten

den Dom Kønser Sigismundus siden haffuer stadfest til
Costnik/ Aar 1415.

Aar 1419. findis Bisp Lauge at haffue verit met æ
besegle det Jordrag imellem Kong Erich oc Kong Vladis
lao aff Polen/ er giort.

Aar 1421. leffuede endda Bisp Lauge/ Thi hand haff-
uer verit met at forsegle det Bress/ Æ Sønder Indland
ligger vnder Danmark/ oc haffuer ligget aff arrilds tid.

Aar 1423. haffuer Bisp Lauge forseglet it Jordrag/
er giort met Hensetæderne.

Anno 1425. Feria 5. post Canuti Regis & Martyris,
vaar hand til Mode i Kjøbenhaffn / met flere.

13. Aar 1434. vaar Hermannus Bisp til Viborrig.

Aar 1436. haffuer Bisp Herman aff Viborg/ die
Veneris, som Diuilio Apostolorum paafalt/ beseglet det
Jordrag/ imellem Kong Erich oc Hensetæderne er giort.

14. Tortavus, en Dorst / indsæt aff Kong Erich/ som
forlod sit Stifte til Bergen.

Aar 1440. vaar endda Bisp Torlaek.

Aar 1441. vaar endda Bisp Torlaek til.

Aar 1443. vaar endda Bisp Torlaek til. Haffuer be-
seglet oc dømt met Kong Christoffer / huorledis tiendis skal
vdi tre Parter.

Aar 1445. vaar Bisp Torlaek til.

Aar 1447. vaar endda Bisp Torlaek til.

15.

Knud bleff Bisp effter Torlaek / Haffuer beseglet it
Bress Aar 1465. at Kong Christoffers Dronning siet in-
gen Medgiffte aff hendis Fader Margreff Hans aff Brat-
tenborg/ Oc at Margreff Hans vdløffuet 30000. mark.

Aar 1450. haffuer fornessnde Bisp Torlaek vied
hellig Trefoldigheds Altar vdi Viborg/ vor Frue oc alle
Helgen til Løff.

Aar 1453. vaar en Bisp til Viborg heed Torlaek.

Aar

Aar 1460. vaar Knud Bisp aff Viborg / Doctor
Iuris canonici.

Aar 1460. vaar Bisp Knud i Viborg til Burges i
Frankerige / om den Builge imellem Kong Christian den
første / oc Kong Jacob den 2. aff Skotland / om Suderpes
oc Mannær.

Aar 1463. leffde endda Bisp Knud / som glorde Judsk
Lombog paa Latine.

Aar 1465. vaar endda Bisp Knud til.

Aar 1466. vaar Bisp Knud til Vihenicht eller Mas
schenicht.

Vaar Bisp Knud paa te Forligelse imellem Kong
Christian oc Hertug Carl aff Burgundien.

Aar 1467. vaar Bisp Knud endda til. Hand brugtis
vdi den Forligelse imellem Carl Kongens Søn aff Fran
ckerige / Hertug Carl aff Burgundien / Hertug Frank aff
Britanien / oc Loduig Gressue til S. Pouel.

Aar 1468. vaar til Bisp Niels Glob aff Viborg / som
Bisp Knuds Nædhjelpere.

Aar 1469. vaar Bisp Knud forsamlet med Kong Ed
uark Sendebud aff Engeland / om Fred.

Aar 1472. 1477. vaar endda Bisp Knud til.

Aar 1481. vaar Bisp til Viborg Niels Glob / Oc
vaar med til Hamborg.

Aar 1487. vaar Bisp Niels med at samtycke Hertug
Christian Kong Hansis Søn fer Konge effter hans Hers
refader.

Aar 1499. døde Bisp Niels Glob aff Viborg / Oc
Niels Frijs bleff Bisp.

Bleff Her Niels Frijs aff Viborg forordnet at for
handle Fred imellem Kongen oc Her Steen.

Møtte Bisp Niels Frijs til Calmarn / med flere / som
dagtinget vaar imellem Kongen oc de Sueniske / da møtte
ingen

16.

17.

ingen Suenſke/ Huorfor er procederet imod dennem/ Der
effter Aar 1505. Onsdagen effter Dionysij er suppliceret
imod de Suenſke til Keyſer Maximilianum, at Keyſerer
deris Sententz vilde laudere.

Aar 1507. paa det Mode til Nykiøbing/ er mpt Biſp
Niels aff Viborg/ oc flere.

18. Aar 1512. døde Biſp Niels Frijs aff Viborg / Erich
Raas velgis.

Aar 1513. vaar Erich Raas Biſp i Viborg / Samme
Aar dør hand / Jørgen Frijs bleff velgit.

19. Aar 1523. vaar Biſp till Viborg/ Her Jørgen Frijs.

Aar 1528. lod Biſp Jørgen Frijs bygge ny Hald for
Offueruold aff Borgerne/ ſom vaare bleffuen Lutherske.

Aar 1536. fangis Biſp Jørgen Frijs med de andre Ri
gens Biſper / Laurentij martyris dag.

Samme Aar forlanis Biſp Jørgen Frijs med Bre
løff kloſter oc Sibber kloſter hans Liffs tid / De Biſp Stey
ge Krumpen med Børglum/ der de forſkreff dennem/ icke at
opuecke nogen Tumult / eller komme i forrige Værdighed
igien til deris Stiſſter. Diſſe vaare de Stiſſis Biſper/
aff den Paſſuiſke Religion. Siden kom Superintendens
ter/ ſom ſkulde forreſtaa Stiſſtet/ oc den Ekiſtliche handel.

20. Magiſter Iacobus Skønning bleff induied aff Iohanne
Bughenagio Pomerano, Anno 1539. til Kiøbenhaffn.

21. M. Chetillus ſeu Chilianus Iohannis, døde Aar 1569.

22. Magiſter Petrus Theogari, Døde Aar 1594.

23. Meſter Niels Lauriſſon/ fød i Trundhiem / før
Predicant paa Kiøbenhaffns Slaat/
bleff induied Aar 1595.

Bør

Børglum Stifte.

B Endelbo stifte / eller Børglum / for at Bispen holt
 Hus paa forneffnde Kloster / indholder disse Rigsstæ-
 der / Listed / Nykøbing i Mors / Hørring / Sabyn/
 Skaffuen / Aalborg. Haaffuer 12. Herrider / Kircker 167.

Kong Suend 2. Estridssøn funderede først Børglum
 kloster / som saa heed effter en Fru / det fordum aatte / oc
 tilbetroede samme Kircke en / ved naffn Mogens / Aar 1065.
 Hand / som hand drog fra Bremen / huor hand lod sig or-
 dinere, til forneffnde Stifte / bleff paa Elffuen drucknet/
 der hand hienreyste.

I.

Vdi Magni sted bleff forordnet en / heed Alricus, Al-
 bericus eller Albertus, en from Lærd / Gudfryctig Mand/
 Aar 1066.

II.

Den tredie / Henrich / Hand sad vdi Kong Knuds tid
 som breff slagen til Øhense / Aar 1086. kom siden til Ribe.

III.

Den fierde Bisp til Børglum / heed Eruid / Hand
 leffde Aar 1187. Oc haaffuer metverit forneffnde Aar / der
 Erchebisp Absolon / oc de andre Bisper haaffuer reformerit
 Gang oc Læsning offuer alt Riget / Oc der paa giort Bres-
 uiarium Dacianæ Ecclesiæ.

IIII.

Aar 1221. haaffuer Bisp Iohannes aff Børglum verit
 met / der Herman Galck Ordens mester kom til Sticensby/
 Aar 1228. 3. Idus Maj, oc haaffuer offuerantvordet Kessuel
 by til Kong Valdemar igien / som de haaffde dennem vns-
 derstaait at indtage / der Kong Valdemar / Saderen oc
 Sønnen sad fangen til Suerin.

V.

Aar 1240. vaar Bisp Iohannes aff Børglum met/
 at gipre Juidt Low til Bordingborg.

Aar 1247. dør Bisp Iohannes til Børglum. Ro-
 dolphus Prouist til Vesterwijg / succederit hannem.

VI.

Aar 1252. bleff Rodolphus en Graamund / oc Bluff
 før Prouist succederet hannem.

VII.

D d iij Aar

Aar 1257. til Rißbenhaffn/ lod Erchebisp Jacob Erlandssøn forkynde it Bænd / huor vdi Bisp Oluff oc Bisp Rield aff Viborg formeentis / for de vaare hans Constitution imod / giort til Vedle Aar 1256. liudendis i sin Møning/ At om nogen Bisp bleff fangen eller Lemmelest/ skulde all Guds tieniste i Riget ophøre/ til hand kom løs oc bleff ellfreds stillet / Huilken Constitution er confirmerit aff Paffue Alexandro 3. Viterbij. 3 Octob. vdi samme Aar.

Aar 1257. holt Bisp Oluff aff Børglum oc Rield aff Viborg/ med Kongen/ imod forneffnde Erchebisp oc hans Parthj.

Aar 1258. vaar Bisp Oluff kommen til Øehense/ effter Kongens befalning/ oc vilde kronet Kong Erich / Men Erchebispen vilde icke møde / forbyd Bisperne at møde / oc bandsatte dem som kom.

Aar 1261. bleff B. Oluff aff Børglum ihjelslagen vdi Huidbierrefirke ved Øsfund / aff en Ridder / hved Jens Glob/ Huor offuer Suffet kom vdi Forbud.

Aar 1264. klager Paffue Vibanus, at Erchebisp Jacob Erlandssøn haffuer induiet denne Bisp Oluff / vden hans Vidskaff/ som vaar berøpet for atskillige Sager.

VIII. Aar 1266. vaar Guido Cardinal her inde/ at høre Kongens oc Bispens klagemaal/ Da bleff unge Bisp Hans aff Bendslyffel bandsat aff forneffnde Guidone / der hand kom fra Slesvig til Lybke / at bandsatte huer Spndag/ Bisp Johan.

IX. Aar 1284. vaar Nicolaus, Electus aff Børglum/ til Nyborg med Kongen / oc flere / affskaffede nogen vlosfflig Stick.

Aar 1286. haffuer Bisp Niels aff Børglum verle met at besegle det Bress/ det Hertug Valdemar gaff Kong Erich quit for Fængsel / oc all Tiltale / daterit til Nyborg/ Begraffuen til Løgum kloster.

Aar

Aar 1288. haffuer Bisp Joseph aff Børglum met
verit at konge Kong Erich. x

Aar 1308. vaar til Bisp Nicolaus aff Bendsyssel/
Hand haffuer loffuet met Kong Erich for Aalborg/ at
Kong Haagens Mend skulde fri fare / for Kongen aff
Danmarck. x l.

Aar 1313. haffuer Bisp Niels aff Børglum loffuet at
vere Kongen tro.

Aar 1318. haffuer Bisp Oluff aff Kossilde oc Niels
aff Børglum giffuet Kongen et Breff / at Her Niels O-
luffssøn forholte Kongen sin Festsinge/ siden hand resignere-
de hans Dapiferatum.

Aar 1320. haffuer Bisp Niels aff Børglum verit til/
Thi hand haffuer til Vidne beseglet met Kongen/ vdi de
Arcttler Kongen forskreff sig.

Aar 1321. haffuer forneffnde Bisp Niels aff Børglum
verit met oc forseglet et breff / at Kong Christoffer oc Er-
schbisp Bffe bleff vel forligte.

Aar 1326. haffuer Bisp Niels aff Børglum metve-
rit oc beseglet Sønder Jutland fra Danmarck oc til Gress-
te Geert.

Vdi samme Aar haffuer forneffnde Bisp Niels for-
seglet Her Loduig Albreffsøn en heel hob Læn / for hand
hialp Hertug Baldemar til Riger.

Aar 1329. fangis Bisp Enge aff Børglum aff Gress
Geert/ effter Kong Christoffers befalning. x ll.

Aar 1337. bleff forneffnde Bisp Enge oc Hertug
Geert forligte om hans Jengsel.

Aar 1352. vaar til Bisp Anders aff Børglum / Oc
mette / met de andre Bisper / Kong Baldemar til Eals-
lundborrig. x lll.

Aar 1354. der Bisp Anders døde / sætte Kong Bal-
demar Mogens Hanssøn / Canick i Kossilde oc Aarhus/
til x llll.

til Bisp / propter maiorem habendam fidelitatem.

Aar 1357. vaar Bisp Mogens til Callundborg paa Herremode / Der bleff besluttet / at Bøndernis Frihed / som tilforn til Nyborg vaar besluttet / skulde her effter bedre holdis.

Aar 1360. haffuer Bisp Mogens aff Børglum forseglet en Recess met Kongen.

Aar 1361. Pinksafften haffuer Bisp Mogens loffuet for Fru Ingeborgs aff Norge Medgift.

xv.

Aar 1370. vaar til Bisp Suend aff Børglum/haffuer met beseglet den Reccs / Kong Oluff gaff til Slagelse / die Inuentionis S. crucis.

Aar 1377. vaar Suend Bisp vdi Bendsyssel til / De haffuer meiseget det breff / vdi huiletet Kong Oluff oc Dronning Margrete forbande dem til alle vore Lovers Gimmere oc Foruarig.

Aar 1386. vaar til Bisp Suend aff Bendsyssel / der Kong Oluff forlænte Gressue Geert aff Holsten / met det Førstendømme Slesuig.

Aar 1392. haffuer Bisp Suend aff Børglum beseglet det breff met Dronning Margrete / at hun eller hendis arffuinger til euig tid / icke skulde befatte dem med det Førstendømme Slesuig eller Holsten.

Aar 1396. haffuer Bisp Suend aff Bendsyssel verit met at besegle den Obligatz , Kong Albret oc hans Søn Erich vdgaff paa Lindholm / der de lps komme.

xvi.

Aar 1397. Søndagen effter Knud Kongis dag / haffuer Bisp Peder aff Bendsyssel verit met at besegle disse try Rigers bebinding vdi Dronning Margretis tid / til Calmarn.

Aar 1411. er Bisp Peder Forloffuer for de 5. Aars ansstand / som giordis imellem Kong Erich oc de Holster.

Aar

Aar 1419. haffuer Bisp Peder aff Børglum met forseglet det Forderag / som giordis imellem Kong Erich oc Kong Vladislav aff Polen.

Aar 1421. haffuer Bisp Peder aff Børglum / met mange andre / forseglet et breff / at Sønner Jutland ligger vnder Danmark.

Aar 1425. møder Bisp Peder til det Concilium vdi Rippenhaffn.

Aar 1432. vaar til Geert Electus til Børglum.

XVII.

Bisp Geert aff Børglum haffuer forseglet met R. Erich / det 40. Aars Fredsfordrag / hand giorde met de Holster / Oc 40. Aar effter til Vordingborg / Aar 1436.

Fredagen / Diuisionis Apostolorum post 29. annorum bellum, vdi lige maade forseglet hand det Forderag / giort met de 6. Wendiske Stæder / met huilcke hand haffde hafft en 9. Aars Krig / Søndagen effter Margrete.

Aar 1438. aff Korsør / haffuer Bisp Geert verit met at indkalde Kong Christoffer aff Beyeren / for en Konge / her vdi Riget.

Aar 1439. haffuer Bisp Geert aff Børglum verit met at besegle det Opsigelse breff fra Lybke / Kong Erich er tilfrefuet / der de vaare sammens at forloffue Hert. Christoffers Tilkomst / die natiuitatis Iohannis Baptista.

Aar 1440. til Coldinge / haffuer Bisp Geert aff Wendssell verit met at forsegle Hertug Adolff aff Holsten effter Kong Christoffers befalning / alt Førstendømmet aff Elsfuig til Coldingbro.

Aar 1443. haffuer Bisp Geert aff Børglum met verit at høre Sager.

Samme Aar haffuer Bisp Geert verit met R. Christoffer oc flere Bisper / at dømme til Ribe / at tiendis skal vdi tre Parter / oc icke vdi 15.

Aar 1445. waar Bisp Geert met til Herredage i Rigs-
benhaffn holden S. Bartholomæi.

Aar 1445. Menſe Auguſto, waar Bisp Geert til
Rigsbenhaffn paa Herredage.

xviii. Aar 1460. haſſuer Bisp Jacob aff Børglum forſegs
let til Ribe / der Kong Chriſtian hyldet Landſkabet deris
Privilegier / Onſdagen effter Inuocauit.

xix. Aar 1465. waar Jep Frijs Bisp vdi Bendsyſſel.

Aar 1469. waar til Halmſted it Mode / der bleff for-
reſlaget / at 12. Dannemend ſkulde dømmen Kong Carl oc K.
Chriſtian imellem / iblant dem waar Jep Frijs.

Aar 1472. tildømte Bisp Jep Frijs aff Børglum /
met flere Biſper / Warbierng Slaat / Her Aage Axelſſon.

Aar 1473. waar Bisp Jeppe Frijs met flere / til Cal-
marn til Mode / met Her Steen Sture / men intet bleff
vdræt.

Aar 1474. waar hand igien met flere / til Calmarn /
huor atter it andet Mode er berammet til Calmarn / Aar
1476. vor Frue Aſſumptionis.

Aar 1477. haſſuer Bisp Jeppe aff Børglum giſſe
uet Kong Chriſtian / met flere / ſit Kundſkaff / om huus K.
Chriſtians tilbud haſſuer veret imod de Suenſke.

Aar 1481. den 22. Maij / der Kong Chriſtian døde /
waar iblant Danmarckis Raad Jep Frijs i Børglum.

xx. Aar 1487. waar Niels Styge Biſp i Børglum / Oc
hand waar met at ſamtycke Kong Chriſtians ældſte Søn /
Hans.

Aar 1488. waar til Biſp Niels i Børglum.

Aar 1494. waar Biſp Niels Styge met forſkreff-
nen / der Hertug Frederich begærede en Andeel aff Riget /
Men ſick Udſlag / Actum Callundborg / Løffuerdagen eff-
ter hellig Legem.

Aar

Aar 1504. vaar til Bisp Niels Styge / som met flere Bisper oc Danmarckis Raad/ vaar vdi den Dom / som gick vdi Kong Hansis tid/ til Calmarn/ imod Her Steen/ at Kongen igien skulde indfættis vdi Suerigis Rige/ Quia spoliatus ante omnia est restituendus. Bisp Niels aff Børglum er indført vdi den Supplican til Kønser Maximilianum/ huor vdi hans Laudum offuer samme Dom begeris/ dateric Hafnia Anno 1505. Onsdagen effter Dionysij.

Aar 1507. til Nykipbing paa det Mode imellem K. Hans oc de Wendiske Stæder / iblant andre møtte Her Niels aff Børglum.

Aar 1509. giordis til Kjøbenhaffn it Fordrag met de Suencke/ oc Kong Hans / næruerendis Her Niels Styge aff Børglum/ oc flere.

Aar 1513. vaar Bisp Niels Styge til Kjøbenhaffn/ paa det Mode som berømmet vaar / effter Kong Hansis død/ imellem Danmark oc Suerige / Da vilde de Suencke intet endeligt beslutte met voris / om en Herre oc Konge at tage.

Aar 1513. dger Kong Hans den 20. Februaris til Aalborg/ vdi Her Offue Vildis oc Bispens / aff Wendsskell næruerelse. Samme Aar forskriffuer hand it Mode til Kjøbenhaffn.

Aar 1519. vaar Bisp Styge Krumpen aff Børglum met flere Bisper forskreffuen at dømme Kong Christian oc Bisp Jens Andersson imellem/ til Ethense / som nogen tid lang haffde verit vdi Foruaring hos Erchebisp Byrge aff Lund.

Aar 1523 vaar til Bisp Niels Styge aff Børglum/ oc Styge Krumpen / Electus, aff Børglum / met Jørgen Grijs aff Viborg/som oprenste Almuen imod K. Christian.

S. Pouels dag Aar 1523. vaar Niels Styge Bisp
E c ij til

til Børglum / Styge Krumpen Electus sammested / disse
met flere Bisper forbant dem imod Kong Christian / Fab.
oc Sebast. dag / oc tilskyndede Almuen / Rigsbæds mend / oc
Bønder / at sætte dem op.

xxi.

Aar 1525. bevilgis Børglum kloster Bisp Styge
Krumpen / efter Bisp Niels Stengis død. Samme Aar
fick hand K. Frederichs Stadsfæstelse bress der paa.

Aar 1525. vaar hand met at bevilge Rigsbædhaffns
Borgere Serissloff march.

Aar 1528 er Bisp Styge Krumpen met til Bihense
paa den forligelse imellem Bisp Jens Anderssen / oc Her
Marquor Rønnows arffuinge.

Aar 1528. fick Bisp Styge Krumpen anden Stad-
fæstelse paa Børglum kloster. Samme Aar forskriffuis
hand at møde met hans Folck i Lante Holsten.

Aar 1530. forsegler hand oc flere / Bisp Jacob Røn-
nows confirmatz, die Natiuitatis Iohannis Baptista.

Aar 1533. møder Bisp Styge til Rigsbædhaffn. met
flere / om it nyt Kongeval.

Aar 1534. den 4. Julij / forsendis Bisp Styge til
Lante Holsten / til Hertug Christian / som de haffde vds-
uald til Konge.

Aar 1536. bleff Bisp Styge fangen / sampt de andre
Bisper / paa S. Laurentij dag / aff Kong Christian.

Samme Aar forlænis hand met Børglum kloster /
oc Jørgen Frijs met Wreløff oc Sibber kloster / Men de
forskreff dem / icke at gisre nogen Tumult / eller at komme
vdi fiernere Stand.

Aar 1529. forsendis Bisp Styge Krumpen / mee
Hertug Christian til Norge / om Hylbing / Hand gaff han-
nem en god beuijs.

Aar 1537. bleff met de andre Euangelist Bisper or-
dines

dinerit til Ribbenhaffn aff Iohanne Bugenhagio Pomeranus, Her Peder Thomisson / før en Mand vdi Børglum / for en Superintendent offuer Wendelbo stift / Hand bleff siden vdi Kong Christiani den 3. tid forstaaet i samme sit Embede / Døde.

Hannem succederit Olaus Chrysostomus, naar Læsesemester i Malmø/bleff siden Pastor til vor Frue i Ribbenhaffn/ siden Profellor, siden Bisp vdi Bendsyssel / Døde.

Effter hannem kom Mester Jørgen Morthenssøn Borringholm/ Døde Aar 1587.

Hannem effterfulgte Mester Jacob Holm/
som leffuex endnu.

Et lij

Norge.

Norge.

Norge haffuer disse effterstreckne Biscopsdømme/
 Trundhiem/ Opflo/ Bergen/ Stauanger/ Hams
 mer/ Orefenger/ Ferringe. Derforuden haffuer Is
 land to Biscopsdømme/ det til Skalholt/ oc det til Helle.
 Grønland haffuer ie Biscopsdom/ det til Gaarde. Naff
 net paa disse Bisper/ oc Aarstallet findis her effter fortegs
 net/ saa vijs teg til diss haffuer kund forfaret/ indtil der om
 vdi fremsiden land gipris en rigtigere Historie.

Episcopi Nidrosiensis.

Siguardus
 Grimchillus 1065.

Jonas
 Rolff siue Rodolphus

Ragnar

Ketillus

Asgauterus

Siguardus 2.

Siguardus 3.

Adalbristus

Simon

Iuarus

Reidarus.

ARCHIEPISCOPI Nidrosiensis.

Jonas, aliter, Iohannes designatus 1152. creatus 1154.
 a Nicolao Cardinale, sedit an. 5.

Osterius electus 1160.

Adzer, alijs Ericus el. 1184.

Thorerus, aliter Thorias el.
 1211.

Guttormus el. 1219. al. 1215.

Petrus el. 1228

Thorerus 2. el. 1231

Siguardus elect. 1234

Sellius elect. 1256

Einarus elect. 1258

Huginus elect. 1269

Vacabat sedes biennium.

Iohannes 2. electus 1271

Iorunderus elect. 1286

Eilephus elect. 1309

Paulus elect. 1326

Arno elect. 1338

Olaus 1. elect. 1341

Nicolaus Danus el. 1364

Vinaldus elect. 1369

Eschillus elect. 1402.

Assacus

Assicus Boltius consecrat. 1429

Marcellus postulatus sed non confirmatus.

Henricus elect. contra Marcel. 1450

Olaus 2. Gautho elect. 1474

M. Iohannes Strabbe elect. 1510

M. Ericus Valkendorp antea prappositus Roschildensis,
elect. 1516

Olaus Engelberti elect. 1523 ztatem exul Liræ finit

Ann. 1538

Dette Erchebiscopsdpmme haffuer nu 298. Rir
cker / Prestre 76.

EPISCOPI ASLOENSIS.

Asgauteris

Thorolpherus

Allacus

Gerardus

Colerus

Petrus

Gulielmus

Torsteinius

Helgo

Nicolaus

Ormerus elect. 1160

Torchillus

Haquinus

Andreas ob. 1287

Euindus elect. 1288.

Helgo 2. cogn. Langtaa,
consecrat. 1304

EPISCOPI BERGENSES.

Bernhardus Anglus

Magnus

Ottherus

Salomon

Sigefridus

Haluardus

Iohannes 1382

Ostenius

Iacobus 1410

Seuerinus 1422

Iohannes Danus

Gunnarus Holkius 1482

Nicolaus

Herlaus 1501

Andreas Mus

Iohannes Mule Capitulo

obtrusus anno 1517

ob. 1524

Dette Stiffi haffuer nu 350
Rircker / Prestre 135.

Siguardus

Nicolaus

Paulus

Marci

Martinus
Hauanderus
Arno
Petrus
Alcatinus Anglus consecratur 1271
Nerua consecr. 1278
Arno elect. 1304
Andfrinus elect. 1312
Haquinus elect. 1331
Torstanus elect. 1340
Gilebertus
Benedictus Danus

Dette Stifte haffuer 148. Kircker/ Prestter 37.
Hammer Stifte er forenig met Opsto Stifte/
De nu vnder ic.

EPISCOPI STAVANGRIENSES.

Reinaldus
Jonas
Petrus
Amundus
Ericus elect. 1182
Nicolaus elect. 1185
Henricus elect. 1207
Eschillus
Torgillus 1266
Arno 1284
Kerillus elect. 1303
Haquinus elect 1309

Dette Stifte haffuer 133. Kircker/ Prestter 43.

EPISCOPI HAMMARIENSES.

Arnoldus
Ormerus

Iacobus Danus
Aslacus Boltius
Arnoldus
Olaus de Gran elect.
1434
Torlavus Post 1450
Andorus elect. 1455
Olaus 2
Fintogus elect. 1454
Iohannes Teistius elect.
1474
Andorus elect. 1506
Olaus 3. 1522

Ericus 2 elect. 1321
Guttormus elect. 1338
Botolphus elect. 1379
Olaus
Haquinus
Audunnus
Gunnarus
Sigwardus
Alpho siue Adolphus el.
1463
Elephus 1490
Hofcholdus

Iuanus

Iuarus
 Halvardus
 Paulus
 Petrus
 Gilbertus deponit. 1278
 Torfinius elect. 1278
 Iorunder elect. 1282
 Torstanus elect. 1287
 Ingialdus elect. 1304
 Botolphus
 Halvardus

Magnus Danus
 Siguardus
 Ambiernus elect. 1419
 Petrus Danus elect.
 1426
 Gunnarus
 Carolus Siguardi
 Hermannus elect. 1488
 Carolus Iempta el. 1504
 Magnus Laurentij elect.
 consecr. 1513

Hammer Skiffe er forenit vnder it mee Opflo Skiffe.

EPISCOPI ORCADIENSES.

Gulielmus 1.
 Gulielmus 2.
 Biorno
 Ioffroius
 Henricus Anglus
 Torolphus
 Petrus

Delphinus
 Guliel 3. elect. 1309
 Guliel 4. deposit. 1320
 Henricus 2
 Iohannes Anglus
 Thomas
 Gulielmus 5.

EPISCOPI FARENSES.

Gudmundus
 Martinus
 Rodius
 Sueno
 Sercuirus consecr. 1216
 Berghuinus
 Petrus elect. 1255
 Gautho elect. 1265
 Erlenderus elect 1271
 Lodinus siue Ludovicus
 elect 1308
 Siguardus

Sebaldu
 Havarderus
 Arno
 Vibolderus
 Ionas
 Severinus
 Hemmingus Danus
 Matthias
 Hillarius
 Chilianus
 Amundus,

SCALEHOLTENSES ISLANDIÆ.

Illevus al. Fridericus consecrat. 1003
 Bysserus consecrat. ab Hardevico Archiep. Brem. 1082
 Thorlacus cogn. Sanctus elect. 1118
 Magnus elect. 1134 Klaingus elect. 1151
 Thorlacus elect. 1154 ordinat. 1178
 Paulus elect. 1194 consecrat. 1195
 Magnus ordinat. 1216 Siguardus conf. 1239
 Arnerus consecrat. 1269
 Arnerus Helgon ordin. 1304. Cathedram adit 1305
 Grimerus elect. 1320 consecrat. 1321
 Ionas al. Iohannes elect. 1321 consecrat. 1322
 Iohannes Indridi I. elect. 1338 consecrat. 1339
 Iohannes Siguardi elect. 1342 consecrat. 1343
 Gyrthus elect. 1349
 Thorarinnus cathedram adit 1362
 Odageirus Cathedram adit 1366
 Michael Danus consecrat. 1385
 Gulielmus Danus consecrat. 1389
 Arno elect. 1394 consecrat. 1395
 Ionas Gerici F. Suecus ordinat. 1432
 Gosuinus præst 1445
 Sueno Sapiens præst an. 1472
 Magnus Eiolfi F. 1489
 Stephanus consecrat. 1494
 Augmundus Pauli elect. 1519 consecrat. 1521
 Gyllerus elect. viunte Amundo 1540
 Martinus præficitur 1547 sponte cedit 1556

EPISCOPI HOLENSES ISLANDIÆ.

Ionas Angmundi fil. Illeiphi discipulus consecrat. ab Archiepiscopo Lundensi ex permissione Paschalis Papæ, anno 1106
 Chetillus ordin. 1122 consecr. 1122

Biorno

Biorno consecrat. 1147
 Brandus ordin. 1163 consecr. 1165
 Gudmundus Bonus elect. 1201 conf. 1203
 Botolphus elect. 1237 consecr. 1239
 Henricus elect. 1246 conf. 1247
 Brandus elect. 1260 conf. 1262
 Iorunderus elect. 1264 conf. 1265
 Andunus elect. 1313 ordinat. 1314
 Laurentius elect. 1322 ordinat. 1324
 Egillus elect. 1331 Cathedram adit 1332
 Ormo elect. 1341 Cathedram adit 1343
 Ionas Erixi elect. 1355 ordin. 1356
 Petrus ordin. 1391 Cathedram adit 1392
 Ionas Gulielmi Anglus præficitur 1432
 Godeschalcus moritur 1457
 Olaus Regualdi elect. 1457 conf. 1458
 Godeschalcus Nicolai el. 1497 Cathedram adit 1500
 Ionas Aræhoneus Cathedram adit 1525 capitis supplicio affectus 1551

EPISCOPI GARDENSES GRONLANDIÆ.

Ericus præst circiter 1152.	Arno conf. 1314.
Arnoldus, postea Episcopus Hammarensis.	Alpho, 1325.
Ionas 1. conf. 1204.	Bertholdus
Ionas 2. conf. 1209.	Gregorius
Helgo conf. 1212.	Andreas
Nicolaus	Iohannes al: Ionas ordinat. 1351.
Olaus	Henricus.
Thorderus elect. 1308.	Andreas 1406.
conf. 1309.	Defuncti nonnulli.

F I N I S.

Til den Gunstige Læsere.

nastige Læsere / vdi den første Tomo aff mine
Verdslige Historier / som begynder paa R. Dan/
indtil Valdemar 1. er dette forset aff mig / som
vel see kand vdi en Til / at noget kand forschynnis / huilcket
jeg her haaffuer vild rette / om det kunde hende sig / at samme
Rigsnickes igien vdi fremtiden kunde tryckis.

Først / Fol. 83. huor staar / at R. Frotho haaffuer leff-
uet 30. Aar / indtil 937. skal staa / 10. Aar / indtil 937.

Ibid. Kong Gorm tog Regimentet / postea adde, Da
skal haaffue regerit baade tillsammans saa Gorm inde haaff-
de Skaane / Sieland / Sjen oc Smaalandene / Frotho
raadde offuer Jutland. Saderen oc Sennen haaffde saale-
dis skiftet dennem Riget imellem.

Fol. 86. Skibe vdi Cantiam at møde sig / adde, Aar 937.
sic Gorm Frothonis Søn eller Sønnesøn / Regimentet
allene vdi Danmark / hand ødelagde den Christne Kircke /
til Slesvig oc Ribe / oc forfulde de Christne paa det heffte-
ste / forjagede Prester oc de Geistlige / saa de intet kunde ba-
re dennem. Fol. 92. Gorm (bleff Konge i Danmark

937.) det som staar her in Parenthesi, skal

udsettes. Eodem Fol. 928. ad-

de, sammesteds læs

sic 925.

Typo

Typographus Lectori.

Vdi denne Geistlige Histori er dette forset. De første tal/ her effter sættis/ mercker Siden paa huer Bogstaaffs Arck/ oc huer Arck indeholder 8. Sider/ oc 4. Blade/ De næste tal/ mercker Versit eller Linien.

B. 4. vers. 28. læs/ 8. Discopdomme.

B. 8. vers. 4. læs/ contemerat.

D. 1. v. 15. læs/ hand tog sig da forne. Steiffe/ til.

D. 2. v. 8. læs/ Nicolaus cognomine Velfus. Ibid. v. 20.

læs/ Ebeld Sonnebroder.

G. 8. v. 20. læs/ Herman Denc. Ibid. v. 22. læs/ vnder skyldning.

H. 7. v. 26. læs/ vanskelige tid flagede.

K. 2. v. 3. læs/ men huer mange Aar.

K. 3. v. 27. læs/ Præfulis. Ibid. v. 33. læs/ ringe Biscops tid.

L. 3. v. 20. læs/ rectus erat locus.

L. 5. v. 11. læs/ Doctor vdi Løwen. Ibidem v. 12. læs/

Echart Hassonius, alle Tanscker. Ibid. v. 27. læs/

Diessenack.

L. 8. v. 9. læs/ Søborg.

M. 2. v. 18. læs/ Foeduis.

M. 3. v. 32. læs/ mortuum til Damb.

X. 8. v. 10. læs/ 4000.

Quæ in Metris occurrebant errata alia, ea præteritum
mus scientes volentesq̃, quòd, nostro iudicio, reliquenda
esset sua antiquitati gratia & consuetudo ac libertas, non
dico, iusticia.

Reliqua, ut per operarum nostrarum
festinationem commissa errata æquus

Lector faciliè per se
corrigit.

Prentet i Rið
benhaffn/

A N N O

M. DC. IIII.

Sumptibus Iohan. Aalborg.

